Úradný vestník Európskej únie

C 230

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Zväzok 58

14. júla 2015

Obsah

I *Uznesenia, odporúčania a stanoviská*

STANOVISKÁ

Európsky hospodársky a sociálny výbor

503. plenárne zasadnutie EHSV z 10. a 11. decembra 2014

2015/C 230/01 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD) ako nástroj politiky súdržnosti na obdobie 2014-2020 pre miestny, vidiecky, mestský a prímestský rozvoj“ (prieskumné stanovisko na žiadosť gréckeho predsedníctva) 1

2015/C 230/02 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Stratégia EÚ pre alpský región“ (prieskumné stanovisko) 9

2015/C 230/03 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Kapacita letísk v EÚ“ (prieskumné stanovisko na žiadosť Európskej komisie) 17

2015/C 230/04 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Dokončenie HMÚ – Úloha daňovej politiky“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy) 24

2015/C 230/05 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zmeny v európskom baliarenskom priemysle“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy) 33

2015/C 230/06 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Prínos drevospracujúceho odvetvia k uhlíkovej rovnováhe“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy) 39

2015/C 230/07 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Európsky film v digitálnej ére“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy) 47

2015/C 230/08 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Občianska spoločnosť v Rusku“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy) 52

SK

III *Prípravné akty*

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

503. plenárne zasadnutie EHSV z 10. a 11. decembra 2014

2015/C 230/09 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Výskum a inovácia ako zdroje obnoveného rastu“ *[COM(2014) 339 final – SWD(2014) 181 final]* 59

2015/C 230/10 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Program regulačnej vhodnosti a efektívnosti (REFIT): súčasný stav a výhľad do budúcnosti“ *[COM(2014) 368 final]* 66

2015/C 230/11 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a asociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru – Cesta k obnovenému konsenzu o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva: Akčný plán EÚ“ *[COM(2014) 392 final]* 72

2015/C 230/12 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Biela kniha – Smerom k účinnejšej kontrole koncentrácií v EÚ“ *[COM(2014) 449 final]* 77

2015/C 230/13 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o strategickom rámci EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014-2020“ *COM(2014) 332 final*. 82

2015/C 230/14 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Možnosti efektívneho využívania zdrojov v sektore stavebníctva“ *[COM(2014) 445 final]* „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Smerom k obehovému hospodárstvu: Program nulového odpadu pre Európu“ *[COM(2014) 398 final]* „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade, smernica 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov, smernica 1999/31/ES o skládkach odpadov, smernica 2000/53/ES o vozidlách po dobe životnosti, smernica 2006/66/ES o batériách a akumulátoroch a použitých batériách a akumulátoroch a smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariade ní“ *[COM(2014) 397 final – 2014/0201 (COD)]* 91

2015/C 230/15 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Zelený akčný plán pre MSP: Umožniť MSP premeniť výzvy v oblasti životného prostredia na podnikateľské príležitosti“ *COM(2014) 440 final* a „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Iniciatíva na podporu zelených pracovných miest: Využitie potenciálu hospodárstva vytvárať pracovné miesta“ *COM(2014) 446 final* 99

2015/C 230/16 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Oznámenie o lepšej informovanosti o stave prostredníctvom lepšej spolupráce medzi orgánmi námorného dozoru: ďalšie opatrenia v rámci spoločného prostredia na výmenu informácií pre námornú oblasť EÚ“ *[COM(2014) 451 final]*. 107

2015/C 230/17 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Stratégia na ochranu a presadzovanie práv duševného vlastníctva v tretích krajinách (oznámenie)“ *[COM(2014) 389 final]* . 112

2015/C 230/18 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o dovoze poľnohospodárskych výrobkov pochádzajúcich z Turecka do Únie (kodifikované znenie)“ *COM(2014) 586 final – 2014/0272 (COD)* 117

2015/C 230/19 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa pozastavujú niektoré koncesie týkajúce sa dovozu poľnohospodárskych výrobkov pochádzajúcich z Turecka do Únie“ (kodifikované znenie) *COM(2014) 593 final – 2014/0275 (COD)* 118

2015/C 230/20 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o otvorení a stanovení správy určitých colných kvót Únie pre hovädzie mäso vysokej kvality a bravčové mäso, hydinové mäso, pšenicu a súraž a otruby, vedľajšie mlynárske výrobky a iné zvyšky (kodifikované znenie)“ *[COM(2014) 594 final – 2014/0276 (COD)]* 119

2015/C 230/21 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje viacročný plán pre populácie tresky škvrnitej, sleďa atlantického a šproty severnej v Baltskom mori a pre rybolov využívajúci tieto populácie a ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 2187/2005 a zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1098/2007 *[COM(2014) 614 final – 2014/0285 COD]* 120

2015/C 230/22 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochranných opatreniach ustanovených v Dohode medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Islandskou republikou (kodifikované znenie)“ *COM(2014) 308 final – 2014/0160 (COD)* 121

2015/C 230/23 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na vývozy (kodifikované znenie)“ *COM(2014) 322 final – 2014/0167 (COD)* 122

2015/C 230/24 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na dovozy (kodifikované znenie)“ *COM(2014) 321 final – 2014/0166 (COD)* 123

2015/C 230/25 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na dovozy z určitých tretích krajín (prepracované znenie)“ *COM(2014) 323 final – 2014/0168 (COD)* 124

2015/C 230/26 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na dovozy textilných výrobkov z určitých tretích krajín, na ktoré sa nevzťahujú bilaterálne dohody, protokoly a iné dojednania alebo iné osobitné dovozné predpisy Únie“ (prepracované znenie) *COM(2014) 345 final – 2014/0177 (COD)* 125

2015/C 230/27 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady stanovujúceho postupy Únie v oblasti spoločnej obchodnej politiky s cieľom zaistenia uplatňovania práv Únie podľa pravidiel medzinárodného obchodu, najmä tých, ktoré boli vytvorené pod záštitou Svetovej obchodnej organizácie (kodifikované znenie)“ *COM(2014) 341 final – 2014/0174 (COD)* 126

2015/C 230/28 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach, ktoré môže prijať Únia na základe správy prijatej orgánom na urovnávanie sporov WTO, ktorá sa týka antidumpingových a antidotačných opatrení (kodifikované znenie)“ *COM(2014) 317 final – 2014/0163 (COD)* 127

2015/C 230/29 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o niektorých postupoch na uplatňovanie Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Čiernohorskou republikou na strane druhej (kodifikácia)“ *COM(2014) 374 final – 2014/0190 (COD)* 128

2015/C 230/30 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochrane pred subvencovanými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej Únie (kodifikované znenie)“ *COM(2014) 660 final – 2014/0305 (COD)* 129

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

503. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 10. A 11. DECEMBRA 2014

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD) ako nástroj politiky súdržnosti na obdobie 2014-2020 pre miestny, vidiecky, mestský a prímestský rozvoj“

(prieskumné stanovisko na žiadosť gréckeho predsedníctva)

(2015/C 230/01)

Spravodajca: Roman HAKEN

Pán Theodoros N. Sotiropoulos, veľvyslanec a predseda Výboru stálych predstaviteľov, požiadal 2. apríla 2014 v mene gréckeho predsedníctva Rady EÚ Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému

„Miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD) ako nástroj politiky súdržnosti na obdobie 2014 – 2020 pre miestny, vidiecky, mestský a prímestský rozvoj“.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 18. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014. (schôdza z 11. decembra 2014) prijal 133 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 1 sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. EHSV si uvedomuje, že v priebehu predchádzajúcich 20 rokov metóda LEADER preukázala svoju životaschopnosť. Tento prístup pomohol vidieckym aktérom zvážiť dlhodobý potenciál svojich miestnych regiónov a osvedčil sa ako efektívny a účinný nástroj uskutočňovania rozvojových politík. Partnerský spôsob realizácie financovania projektových zámerov podporovala Európska komisia aj prostredníctvom iniciatív Spoločenstva URBAN, URBACT, EQUAL, ako aj iniciatív Miestna agenda 21, Transition Towns (mestá zmeny) a územných dohôd o zamestnanosti. Preto vznikol miestny rozvoj vedený komunitou (ďalej len CLLD z angl. community-led local development), novšia verzia metódy LEADER, ktorý je svojím spôsobom prechodnou zmenou.

1.2. CLLD je špecifický nástroj, ktorý sa využíva na nižšej ako regionálnej úrovni a ktorý dopĺňa ostatné opatrenia na podporu rozvoja na miestnej úrovni. CLLD je schopný aktivovať a zapájať miestne komunity a organizácie tak, aby prispievali k inteligentnému a udržateľnému rastu podporujúcemu začlenenie. Posilňuje územnú súdržnosť a umožňuje dosiahnuť špecifické politické ciele, a to aj vo vzťahoch s partnermi mimo EÚ. Pomáha dosiahnuť dlhodobý rast pomocou účinného využívania európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) so zreteľom na tvorbu nových kvalitných pracovných miest a podnikov zahrňujúcu aktivity vedené komunitou v oblasti zmeny klímy a udržateľnosti v súlade so stratégiou Európa 2020.

1.3. Program CLLD sa musí čo najrýchlejšie pretransformovať na nástroj „SMART“, aby pomohol miestnym aktérom nájsť cestu z hospodárskej a sociálnej krízy a k obnoveniu dôvery v politiku Európskej únie. Treba klásť dôraz na inovatívne projekty, nové kvalitné pracovné miesta a podnikanie, a posilniť aktivity zamerané na riešenie klimatických zmien, udržateľný rozvoj a sociálne začlenenie v súlade s novou stratégiou Európa 2020. CLLD predstavuje nový typ partnerstva s cieľom podnecovať sociálne inovácie.

1.4. Väčšina členských štátov začlenila CLLD do svojich dohôd o partnerstve, čo svedčí o význame, ktorý sa v súčasnosti pripisuje miestnemu rozvoju ([1]). Tento spôsob viacstranného riadenia by sa mal rozšíriť na všetky aktivity zabezpečované prostredníctvom fondov EŠIF, vrátane možnosti povinnej miery využitia vo všetkých fondoch (minimálne 5 %). EHSV sa zasadzuje za to, aby tento nástroj začali postupne využívať všetky členské štáty EÚ v duchu zásady partnerstva a výmeny osvedčených postupov.

1.5. EHSV víta, že grécke a talianske predsedníctvo Rady EÚ v roku 2014 pripisujú veľký význam politike súdržnosti, ktorá je cenným nástrojom na posilnenie udržateľného rastu a prekonanie súčasnej hospodárskej krízy v Európe.

1.6. EHSV predpokladá, že aj toto stanovisko napomôže realizáciu pilotných projektov (financovaných aj zo zdrojov Európskej komisie) na overenie nástroja CLLD tam, kde sa teraz neuplatňuje, teda aj v podmienkach prímestského a najmä mestského prostredia, a tým aj rozšírenie perspektívy využitia tohto nástroja. EHSV podporuje uplatňovanie CLLD v období rokov 2014 – 2020 pre všetky fondy a pre vidiecke a mestské oblasti tam, kde bude o túto metódu záujem. Ide o kombináciu reprezentatívnej a participatívnej demokracie, teda nástroj, ktorý umožňuje zástupcom verejnej správy partnersky spolupracovať s organizovanou občianskou spoločnosťou a občanmi.

1.7. EHSV je presvedčený, že je vhodné umožniť miestnym aktérom – občanom, hospodárskym a sociálnym partnerom, mimovládnym organizáciám a miestnym samosprávam – podieľať sa napr. na stratégii miestneho rozvoja na mieste, kde žijú, pomocou metódy CLLD. Zároveň je po skúsenostiach s metódou LEADER vo vidieckych oblastiach potrebné dať mestskému CLLD jeho náplň, aby mestá a občania mali predstavu, aké opatrenia bude možné v rámci CLLD v mestách navrhovať.

1.8. EHSV je sklamaný, že verejná správa často nie je metóde CLLD naklonená, a to aj napriek jej účinnosti. Je nevyhnutné venovať sa stratégii, ktorá bude informovať a odborne usmerňovať všetkých aktérov, podrobnejšie sa zamerať na verejné orgány a rozvíjať a uskutočňovať stratégie miestneho rozvoja na podporu využívania tejto príležitosti. Význam „vlastníctva výstupov“ v podobných skupinách je kľúčom k dlhodobej stabilite rozvojových stratégií i pre plnenie cieľov stratégie Európa 2020. Úspech tohto nástroja v zásadnej miere závisí od politickej podpory na všetkých úrovniach (EÚ, národnej, regionálnej a miestnej).

1.9. EHSV upozorňuje, že sociálni a hospodárski partneri a organizovaná občianska spoločnosť musia byť do CLLD väčšmi zapojení, je však nevyhnutné posilniť ich kapacity pre túto úlohu. Priama účasť všetkých týchto partnerov v partnerstve s verejnou správou je základom pre skutočné zastupovanie záujmov a potrieb občanov.

1.10. EHSV sa domnieva, že CLLD ako inovácia v oblasti regionálnej politiky nie je dostatočne známy ani na miestnej úrovni, ani na úrovni niektorých členských štátov, ani v platformách potenciálnych nositeľov tohto prístupu. S cieľom pomôcť s uplatňovaním nového nástroja CLLD v európskych politikách je potrebné vypracovať podrobnú hodnotiacu analýzu toho, ako k nemu daný členský štát pristúpil, a poskytnúť odporúčania, ako ho účinne uplatňovať. Súčasne takto vznikne štúdia, v ktorej budú uvedené nielen príklady osvedčených postupov, ale aj neúspechy, ktorým sa treba v budúcnosti vyhnúť. EHSV má záujem sa na vypracovaní takejto štúdie podieľať spolu so zodpovednými útvarmi Európskej komisie, Európskeho parlamentu, Rady a Výboru regiónov. Štúdia by mohla byť základom pre vznik medziskupiny CLLD, ktorá by bola medziinštitucionálnou platformou.

([1]) Na obdobie rokov 2014 – 2020 sú v nariadení (EÚ) č. 1303/2013 o spoločných ustanoveniach definované tri rôzne integrované prístupy: CLLD je jedným z nich spolu s integrovanými územnými investíciami (ITI) a spoločnými akčnými plánmi.

1.11. V súvislosti s miestnym rozvojom vedeným komunitou EHSV podporuje:

a) **financovanie z viacerých fondov** – sledovať a upevňovať metódu CLLD v rámci financovania z viacerých fondov v celej Európe aj programov EÚ, zasadzovať sa o čo najrýchlejšie spustenie ďalšieho programového obdobia;

b) **zjednocovanie postupov a prístupov**– podpora vysokej kvalitatívnej úrovne CLLD v EÚ, štandardizácia pôsobenia MAS ([2]) (miestnych akčných skupín) a vzájomná výmena osvedčených postupov, podpora pokrytia bielych miest, aby bolo možné rozšíriť metódu LEADER územne i tematicky – podmienka úspešného fungovania metódy LEADER/CLLD v rámci rôznych programov EÚ;

c) **vytváranie sietí a spoluprácu** – základná podmienka kvalitného fungovania metódy CLLD – realizácia projektov spolupráce v rámci existujúcich sietí a vytváranie sietí na regionálnej, národnej a európskej úrovni sú nevyhnutné na to, aby náklady na vytváranie a činnosť sietí (vrátane členských príspevkov) boli refundovateľné;

d) **rozšírenie metódy** – podporovať uplatňovanie metódy CLLD aj mimo európskeho územia, napr. v rámci predvstupového rokovania či rozvojovej politiky;

e) **zjednodušovanie procesu** – nezaplaviť tieto malé subjekty na miestnej úrovni prílišnou administratívnou agendou, všade tam, kde je to možné zredukovať vedenie výkazov na najnižšiu možnú, no dôveryhodnú úroveň, nedopustiť, aby zodpovedné orgány robili zmeny pravidiel v priebehu implementácie EŠIF, okamžite plošne začať programy poskytujúce informácie a semináre umožňujúce výmenu dobrých skúseností a podporujúce miestnych verejných a súkromných aktérov;

f) **budovanie kapacít sociálnych a hospodárskych partnerov spolu s aktérmi občianskej spoločnosti**, aby mohol čo najväčší počet partnerov navrhnúť aktívny prístup k CLLD do konca lehoty na predkladanie návrhov (31. december 2017).

1.12. Metodiku CLLD možno v plnej miere uplatniť nielen na zdroje EŠIF, ale je možné ju použiť aj pri prerozdeľovaní prostriedkov z vlastných zdrojov (z miestnej, regionálnej a národnej úrovne). Preto je dôležité, aby sa stratégie rozvoja, konkrétne projekty a spôsoby ich realizácie nevytvárali podľa predpokladaných zdrojov EÚ, ale aby odrážali skutočnú potrebu zmeny kvality života miestnej komunity.

1.13. EHSV považuje za zásadné dôrazne zotrvať na základných zásadách metódy CLLD. Je potrebné, aby vyvážené partnerstvo s účasťou miestnej komunity bolo podmienkou *ex ante* na získanie dotácií. Aby bol miestny rozvoj efektívny, je nevyhnutné zamedziť formálnemu prístupu, keď sa v záujme získania dotácií partnerstvo iba deklaruje, ale v praxi nie je skutočnosťou. Musí sa vyvinúť účinný systém kontroly a dohľadu, aby sa princíp CLLD nezneužíval.

1.14. EHSV konštatuje, že neodmysliteľným faktorom nielen v čase hospodárskej krízy je pri tomto nástroji transparentnosť tokov z verejného rozpočtu, zvýšenie dôvery medzi orgánmi verejnej správy a obyvateľmi a efektívnosť investovaných prostriedkov. Podobné partnerské prístupy presadzuje taktiež OSN, OECD, Svetová banka a ďalšie inštitúcie. Ide o rozšírený prístup, v rámci ktorého sa podporuje využívanie metód CLLD mimo Európy, napríklad pri predvstupových rokovaniach o politike rozvoja a v snahe dosiahnuť ciele udržateľného rozvoja OSN na rok 2015 a záväzky v oblasti zmeny klímy.

([2]) Vyžadovať a zaistiť rovnaké podmienky pre uplatňovanie nástroja CLLD v členských štátoch EÚ, v súlade so zásadami metódy a so zreteľom na národné a regionálne špecifiká.

1.15. EHSV definuje možné výzvy pre budúce obdobie v rámci CLLD týkajúce sa zjednodušenia a obmedzenia administratívnej záťaže:

a) podporovať vytvorenie a rozvoj alternatívnych nezávislých rozhodcovských a zmierovacích systémov (platforiem), zložených z expertov, na rýchle a jednoduché riešenie administratívnych a finančných problémov, prípadne konfliktov medzi riadiacimi jednotkami operačných programov a projektovým manažmentom jednotlivých partnerstiev (obdoba finančných audítorov, avšak nielen pre finančnú oblasť);

b) presadiť do praxe zásadu, aby sa implementačné orgány (vrátane kontrol monitorovacích správ) zaoberali a) výstupmi, výsledkami, prínosmi a dosahmi projektov; b) oprávnenosťou nákladov a c) dodržiavaním termínov, nie však detailmi, ktoré vznikajú na ceste k týmto výsledkom;

c) vyhlasovať na danom území aj výzvy na „integrované projekty“ predkladané viacerými uchádzačmi (obdoba prístupu EQUAL);

d) vo finančnej oblasti zmeniť doterajšie ponímanie nezrovnalostí a výklad pojmu porušenie rozpočtovej disciplíny:

— nepoužívať neprimerane tvrdý výklad v prípadoch, keď ide o bagateľ, teda o „pár eur“: nepreverovať a nepovažovať za nezrovnalosť prípady, keď nie je správne zaúčtovaná či chýba čiastka napr. do 10 (alebo 40) EUR,

— ak je súčasne škoda menšia než náklady na jej odstránenie (na strane príjemcu aj kontrolného orgánu), nemala by sa riešiť, aj keď sa zaeviduje a kumuluje s ďalšími malými škodami.

1.16. EHSV odporúča pre rôzne typy využitia programu CLLD použiť odlišnú terminológiu, rovnako ako je to v prípade vidieckych miestnych akčných skupín a miestnych akčných skupín v oblasti rybolovu. Pre mestské MAS použiť napríklad názov „mestské partnerstvá“, pre CLLD v mestskom (urbánnom) priestore CLLD-U. Pomohlo by to lepšie rozlíšiť, o aký priestor ide, a tiež rozlíšiť smerovanie finančných tokov. Zároveň odporúčame podľa vzoru úspešného programu LEADER zvážiť aj pre CLLD nové pomenovanie, nejaký zaujímavý akronym, ktorý budú všetci aktéri lepšie akceptovať. Názov je neoddeliteľnou súčasťou propagačnej kampane a CLLD môže zostať „pod čiarou“ ako názov metódy.

2. **Úvod do problematiky: nástroj CLLD a jeho vznik (program LEADER) – história, dosah, stanoviská európskych inštitúcií**

2.1. Základné princípy metódy LEADER – pridaná hodnota a ich uplatnenie v metóde CLLD:

2.1.1. *Prístup zameraný na danú oblasť*

Na udržateľný rozvoj menšej definovanej oblasti program využíva jej skutočný potenciál. Zohľadňuje jej výhody a nevýhody a vytvorená stratégia rozvoja zodpovedá jej skutočným potrebám. Hranica oblasti nie je definovaná iba administratívnou hranicou a je flexibilná.

2.1.2. *Prístup zdola nahor (bottom-up)*

Pri rozhodovaní a stanovovaní priorít stratégie rozvoja pripisujeme veľký význam zapojeniu oblastnej správy a obyvateľov. Dôraz na najnižšiu úroveň je tým najdôležitejším bodom zo siedmich bodov programu. Program sa však týmto nesnaží nahrádzať vyššiu národnú úroveň, ale skôr podporovať výmenu medzi týmito dvomi úrovňami.

2.1.3. *Miestna akčná skupina*

Dôležitou súčasťou programu je podpora pri zakladaní miestnych skupín. Miestne skupiny majú spojiť partnerov z verejnej, súkromnej a dobrovoľníckej sféry a viesť k dialógu o smerovaní rozvoja oblasti.

2.1.4. *Inovatívny prístup*

Program podporuje inováciu. Snaží sa vytvárať nové produkty, procesy, organizácie a trhy. Inovácia sa dosahuje poskytnutím čo najväčšej flexibility miestnym skupinám.

2.1.5. *Integrovaný a viacodborový prístup*

Vo svojom prístupe program kladie dôraz na integráciu rôznych odborov. Hospodársku, sociálnu a kultúrnu oblasť a oblasť životného prostredia sa program snaží koordinovať a zakomponovať do celistvých projektov.

2.1.6. *Vytváranie sietí*

Program podporuje zakladanie sietí zameraných na výmenu skúseností medzi účastníkmi programu. Siete sú tak inštitucionálne – financované Európskou komisiou, ako aj menej formálne – národné, oblastné a miestne.

2.1.7. *Spolupráca*

Spolupráca v tomto programe však výmenou skúseností v rámci sietí nekončí. Miestne skupiny môžu priamo spolupracovať na jednom tematickom projekte.

2.1.8. *Animácia území*

V rámci reálnej práce s obyvateľmi na územiach je potrebné ich nielen informovať, ale tiež vytvárať prostredie pre komunikáciu a budovať dôveru v princíp, že ich námety budú objektívne vyhodnotené a zapracované.

2.2. **Výbor regiónov** považuje CLLD za „kľúčový nástroj harmonického rozvoja mestských a vidieckych oblastí, ktorý posilňuje možnosti rozvoja väzieb s okolitými prímestskými a vidieckymi oblasťami“ ([3]).

2.3. **Európsky hospodársky a sociálny výbor** vydal k partnerskej spolupráci a účasti viaceré stanoviská, z ktorých niektoré sú uvedené v poznámkach pod čiarou ([4]).

2.4. **Európska komisia** predložila materiály na uskutočňovanie CLLD, ktoré vychádzajú zo skúseností metódy LEADER: „European Structural and Investment Funds, Guidance for Member States and Programme Authorities, Guidance for Beneficiaries – Guidance on Community-Led Local Development for Local Actors“ ([5]) a „Guidance on Coommunity Led Local Development in European Structural and Investment Funds“ ([6]).

2.5. Tieto dokumenty by sa mali šíriť účinnejšie podľa skutočnej proaktívnej stratégie poskytovania informácií. Zároveň treba pravidelne poskytovať priestor pre spoločné stretnutia aktérov CLLD a expertov s možnosťou diskusie a porovnávania prístupu uplatňovaného v rôznych regiónoch EÚ. Základňu pre tieto činnosti by mohol poskytnúť napr. EHSV.

([3]) Stanovisko Výboru regiónov „Miestny rozvoj riadený Spoločenstvom“ (Ú. v. EÚ C 17, 19.1.2013, s. 18).

([4]) Stanoviská EHSV: „Správa vecí verejných a partnerstvo v regionálnej kohéznej politike“ (Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 143), „Stratégie a programy kohéznej politiky (2007 – 2013)“ (Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 141), „Účinné partnerstvá v politike súdržnosti“ (Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 1), „Úloha a priority politiky súdržnosti v rámci stratégie Európa 2020“ (Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 1), „Regionálna politika a inteligentný rast“ (Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 82), „LEADER ako nástroj miestneho rozvoja“ (Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 15), „Všeobecné ustanovenia o štrukturálnych fondoch“ (Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 30).

([5]) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors.pdf

([6]) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_community_local_development.pdf

3. **Miestne akčné skupiny (MAS) vo vidieckom priestore a podpora ich úlohy v období rokov 2014 – 2020 – verejný rozpočet pod verejnou kontrolou**

3.1. Miestna akčná skupina je základnou jednotkou programu LEADER. Ide o miestne partnerstvo s proporcionálnym zastúpením sektorov i oblastí činnosti. MAS má právnu subjektivitu a stanovené riadiace a rozhodovacie postupy. Celkový počet MAS v EÚ podporovaných z programov rozvoja vidieka a iných opatrení typu LEADER je 2 402 a pokrývajú 77 % celkového územia EÚ ([7]), t. j. približne 90 % vidieckeho územia a viac ako 50 % populácie EÚ ([8]).

3.2. Metóda LEADER sa natoľko osvedčila, že by sa mala rozširovať v rámci možností na celom území vidieckeho priestoru v EÚ. Zároveň je nevyhnutné zabezpečiť kompatibilitu pravidiel pre medzinárodnú spoluprácu medzi MAS z rôznych členských štátov.

3.3. Ako navrhované priority programu na obdobie 2014 – 2020 je možné takisto uviesť:

a) **mládež na vidieku** – mladí ľudia z centier do vidieckych oblastí, vhodné prostredníctvom využitia CLLD, zatraktívnenie vidieckeho priestoru pre mladú generáciu, podpora rozvoja a dostupnosť informačných technológií, podpora vzdelávania;

b) **miestne hospodárstvo** – podpora miestneho hospodárstva, podpora drobného podnikania subjektov mimo odvetvia poľnohospodárstva (napr. revitalizácia živností a mikropodnikov) a malých a stredných podnikateľov;

c) **sociálne podnikanie** – posilnenie sociálneho podnikania na miestnej úrovni v inovatívnych sektoroch s dosahom na tvorbu pracovných miest a udržateľný rozvoj (napr. cestovný ruch, obnoviteľné zdroje energie alebo kultúrne a športové aktivity). Zásadný význam má skutočnosť, že aktéri na miestnej, štátnej a európskej úrovni a ostatní hospodárski partneri uznávajú sociálne hospodárstvo ako kľúčový faktor miestneho hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Európske inštitúcie by mali navrhnúť kampane na vyzdvihnutie príspevku sociálneho hospodárstva k miestnemu rozvoju. Okrem toho by mali stanoviť všeobecné pokyny, ako zahrnúť sociálne podniky do partnerstva miestneho rozvoja. EHSV preto navrhuje vytváranie družstiev a iných sociálnych podnikov pomocou verejných a súkromných poradenských služieb s podporou podnikateľov a podnikateľských inkubátorov na miestnej úrovni. EHSV podporuje propagáciu partnerstva medzi miestnymi sociálnymi podnikmi a miestnou a regionálnou správou s cieľom poskytovať potrebné služby (napr. sociálne začleňovanie, vzdelávanie);

d) **zdravú produkciu potravín** a regionálne produkty;

e) **rozvoj technickej infraštruktúry** (napr. čistiarne odpadových vôd, vrátane domových a koreňových);

f) **prechod na udržateľnú a nízkouhlíkovú spoločnosť**. To by sa mohlo odrážať v ukazovateľoch a cieľoch CLLD naviazaných na udržateľnosť, emisie CO_2, odolnosť a dosahovanie cieľov EÚ v oblasti udržateľného rozvoja a klimatických zmien a takisto v cieľoch udržateľného rozvoja OSN na rok 2015 a v záväzkoch v oblasti zmeny klímy.

g) **efektívne využívanie existujúcich sietí** (napr. celoštátne siete pre vidiek – *National Rural Networks*).

4. **Prímestský priestor a miestne akčné skupiny v oblasti rybolovu – špecifické výzvy**

4.1. Prostredie medzi mestom a vidiekom v tesnom susedstve poskytuje priestor na efektívne využitie miestneho rozvoja vedeného komunitou. Tento typ nástroja umožní reagovať na meniace sa správanie v priestore a povedie k zohľadneniu funkčných väzieb na danom území. Väzby medzi mestom a prímestským vidiekom sú veľmi výrazné a zaslúžia si špecifický prístup.

([7]) Europen Network for Rural Development (ENRD), LEADER Infographic.
([8]) Depoele, van L., *Local development strategies in the EU, The Case of LEADER in Rural Development*, s. 4: http://www.eurolocaldevelopment.org/wp-content/uploads/2013/03/local_development_strategies_in_the_eu-.pdf

4.2. V prímestskom priestore sa vyskytujú špecifické problémy (výzvy), ktoré je možné riešiť prostredníctvom CLLD. Základné výzvy predstavuje udržateľná mobilita, budovanie sociálne súdržnej spoločnosti a stanovenie priorít pre využívanie pôdy. Prímestský priestor sa nachádza v zázemí miest s viac ako 25 000 obyvateľmi. Zmienku si zasluhuje spoločný výskumný projekt OECD a Európskej komisie „Rurban", ktorého cieľom bolo identifikovať a vyhodnotiť formálne i neformálne partnerstvá medzi vidiekom a mestami a ich prínos pre miestny rozvoj ([9]).

4.3. Od roku 2007 sa takisto využíval miestny rozvoj v rámci Európskeho rybárskeho fondu na podporu udržateľného rozvoja rybárskych spoločenstiev prostredníctvom miestnych akčných skupín v oblasti rybolovu.

5. **Mestský priestor – aktivizácia obyvateľstva a zabezpečenie financovania miestneho rozvoja**

5.1. Jednotná definícia mestského priestoru neexistuje, predpokladáme využitie národných a miestnych pravidiel a zvyklostí. Pri vidieckom priestore sa používa kritérium maximálnej veľkosti mesta s počtom 25 000 obyvateľov. Analogicky je to možné využiť aj pri mestských oblastiach (v tomto prípade pri zohľadnení minimálneho počtu 10 000 a maximálneho počtu 150 000 obyvateľov). Verejnú správu by zastupovali jej zástupcovia, ktorí sú za dané územie zodpovední, najlepšia by bola kombinácia zástupcov z centrálneho magistrátu mesta a z mestskej časti/mestských častí (napr. určitej štvrti, sociálne vylúčenej lokality, oblasti mesta s určitým druhom problémov a pod.).

5.2. Ako zdroj inšpirácie je možné využiť skúsenosti konkrétnych miest, ktoré nazbierali prostredníctvom zapojenia do operačného programu Urbact II, European Knowledge Development Platform ([10]) (výhľadovo do Urban Development Platform) ([11]). Za zmienku stojí aj skúsenosť získaná v rámci iniciatív „Transition Towns" a „Permaculture communities", kde niekoľko tisíc miestnych komunít v celej EÚ úspešne propagovalo udržateľný rozvoj vedený komunitou.

5.3. Dvadsať rokov skúseností na vidieku tiež znamená, že vidiek bude učiť mestá, spočiatku napríklad na prechodné obdobie, ktoré sa bude vyhodnocovať. V praxi tak spolu s ďalšou odbornou podporou a coachingom dôjde k transferu metodiky.

5.4. Už v programovacom období 2007 – 2013 sa na úrovni miest vytvárali poradné orgány v podobe miestnych podporných skupín Urbact (Urbact Local Support Group), ktoré boli zapojené do procesu tvorby miestnych akčných plánov (Local Action Plan). Na rozdiel od metódy LEADER a CLLD však išlo o voľnejšie poradné združenie expertov, ktoré striktne nepožaduje zastúpenie jednotlivých sektorov. Zloženie týchto skupín sa riadilo tematickým zameraním konkrétneho projektu. Operačný program Urbact II finančne nepodporoval aktivity miestnych podporných skupín. V záujme zefektívnenia partnerského princípu aj v mestskom prostredí je nutné, aby sa partnerstvá vytvárali na základe CLLD a aby mali k dispozícii finančné prostriedky na zabezpečenie fungovania. *„Tento prístup je takisto možné uplatňovať v mestských oblastiach a v oblastiach stredných a malých miest s ich funkčným zázemím v úlohe miestnych a subregionálnych centier* ([12])".

5.5. Vzhľadom na problémy, ktoré mestá riešia, sú rôzne operačné programy vhodným nástrojom na financovanie pilotných projektov prostredníctvom CLLD. Preto navrhujeme, aby sa metóda miestneho rozvoja vedeného komunitou a ňou vytvorené stratégie v pilotných programoch využili na financovanie na území miest (napr. aj v oblastiach životného prostredia, ochrany kultúrnych pamiatok a dedičstva atď.) ([13]).

5.6. Bolo by vhodné zozbierať príklady osvedčených postupov v oblasti rozvoja miest prostredníctvom partnerského prístupu z rôznych členských štátov, ktoré by mohli byť súčasťou štúdie spomenutej v bode 1.10. Usmernením pre prácu v partnerstve môže byť aj spracovaný kódex „Zásada partnerstva pri čerpaní fondov spoločného strategického rámca – prvky Kódexu správania EÚ pre partnerstvo" ([14]).

([9]) http://www.oecd.org/regional/rurbanrural-urbanpartnerships.htm
([10]) www.eukn.org.
([11]) http://www.emi-network.eu/Sharing_knowledge/News_on_EU_policy/Cohesion_Policy_2014_2020_negotiations_about_the_urban_dimension
([12]) Združenie poľských miest, január 2014, http://ldnet.eu/CLLD+in+urban+areas
([13]) Okrem uplatňovania nástroja CLLD je relevantným integrovaným nástrojom aj integrovaná územná investícia (ITI). Uplatňovanie týchto nástrojov zároveň povedie k synergickým účinkom.
([14]) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/swd_2012_106_sk.pdf

6. **Ako dosiahnuť plošné a častejšie využívanie programu CLLD?**

6.1. Miestny rozvoj vedený komunitou má pomáhať občanom pri zmysluplnom a udržateľnom rozvoji ich obcí a miest. Občania sa prostredníctvom CLLD môžu priamo podieľať na zvyšovaní kvality života vo svojej komunite; ide pritom o skutočný inkluzívny rast s viditeľnými výsledkami na miestnej úrovni. Pri zavádzaní CLLD je samozrejme potrebné vyčleniť zdroje na budovanie kapacít, aby všetci partneri mohli plniť svoju úlohu, a neboli len pozorovateľmi procesu, a aby sa mohli aktívne podieľať na horizontálnom partnerstve v zmysle viacúrovňovej správy. Ďalej je potrebné podporiť *coaching* a *mentoring* od skúsenejších aktérov a expertov, t. j. vzdelávanie a školenie. Súčasný návrh musí zároveň analyzovať a vysvetliť dôvody efektivity a úspechu metódy LEADER a zdôvodniť, prečo by sa metóda CLLD mala rozšíriť na všetky programy z európskych štrukturálnych a investičných fondov v záujme dosiahnutia úspechu politiky súdržnosti.

6.2. Tam, kde sa zatiaľ k tejto metóde nepristúpilo, treba využiť strednodobé hodnotenie na to, aby bola v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov (ESIF) 2014–2020 zavedená.

6.3. Dôležitým aspektom je výmena odborných znalostí sociálnych a hospodárskych partnerov, zástupcov občianskej spoločnosti, samosprávy a štátnej správy, ktorá by sa mala mnohostranne podporovať.

6.4. Formulovanie stratégií CLLD si vyžaduje určitý čas, je však dôležité, aby v danom období bolo takisto dostatok času na ich uskutočňovanie a dostatočný rozpočet na financovanie jednotlivých opatrení. Príliš dlhá príprava bez dosahu na danom území (formou realizovaných projektov), rovnako ako urýchlené financovanie aktivít (z dôvodu konca obdobia čerpania) vedie k nedôvere k tomuto nástroju.

6.5. Ďalšími problémami, ktoré treba v záujme správneho používania CLLD riešiť, sú byrokracia a nadmerné administratívne prekážky, oneskorené preplácanie nákladov, predbežné financovanie projektov z vlastných zdrojov či pôžičiek, kde bremeno úrokov nesie konečný príjemca. Je možné zvážiť modely participatívneho financovania, súkromno-verejné financovanie, organizovanú účasť bankového sektora s garanciou štátu.

6.6. Členské štáty často okrem predpisov Európskej komisie zavádzajú ďalšie, nevyžiadané predpisy „národnej“ byrokracie, ktoré veľmi komplikujú využívanie dotačných titulov a odrádzajú žiadateľov svojou zložitosťou a možnými dôsledkami. Okrem toho sa niektoré národné orgány usilujú minimalizovať náklady na animáciu územia a administratívu menších MAS, v dôsledku čoho by však mohlo dôjsť až ku kolapsu celého systému.

6.7. EHVS žiada výcvik školiteľov: školenie národných/regionálnych aktérov by malo byť zabezpečené na základe článku 5 všeobecného nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 v rámci technickej pomoci. Takisto sa musia vytvoriť podmienky na účinné vytváranie sietí na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni, pretože práca v sieťach prináša výraznú pridanú hodnotu.

6.8. Bolo by vhodné zozbierať príklady osvedčených postupov z rôznych členských štátov, ktoré by mohli byť súčasťou štúdie spomenutej v bode 1.10.

V Bruseli 11. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Stratégia EÚ pre alpský región“

(prieskumné stanovisko)

(2015/C 230/02)

Spravodajca: Stefano PALMIERI

Európska komisia požiadala 27. októbra 2014 Európsky hospodársky a sociálny výbor v súlade s článkom 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému:

Stratégia EÚ pre alpský región (EUSALP).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 18. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra) prijal 132 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta zvláštnu pozornosť venovanú vytvoreniu stratégie Európskej únie pre alpský región (EUSALP), ktorej cieľom je podpora súdržnosti a konkurencieschopnosti v problematických oblastiach, ktoré jednotlivé členské štáty alebo regióny nedokážu uspokojivo zvládnuť zvyčajnými prostriedkami.

1.2. EHSV konštatuje, že dynamika rozvoja alpského regiónu je výrazne spojená s pohorím Álp aj z hľadiska identity a rozpoznateľnosti. Toto pohorie je spojovacím článkom medzi všetkými územiami zúčastnenými na stratégii z hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho hľadiska.

1.3. EHSV zdôrazňuje vysokú politickú angažovanosť príslušných štátov v rámci EUSALP a vysokú úroveň uvedomelosti a zapájania na úrovni vlád a regionálnych samospráv. Toto povedomie je výsledkom procesu spolupráce, ktorý v tejto oblasti začal v sedemdesiatych rokoch 20. storočia.

1.4. EHSV považuje osobitné charakteristiky alpského regiónu, v ktorom sa napríklad nachádzajú územné systémy patriace medzi najkonkurencieschopnejšie na svete, hospodárske a sociálne rozdiely medzi horskými a vidieckymi oblasťami a mestami a mestskými oblasťami, kultúrne a prírodné dedičstvo a veľmi vysoká koncentrácia dopravných tokov, za rozhodujúce a charakteristické prvky tejto oblasti.

1.5. EHSV na jednej strane síce súhlasí so všeobecným rámcom stratégie a domnieva sa, že ciele, piliere a priority sú v súlade s diskusným dokumentom, ale na druhej strane sa domnieva, že pri príprave akčného plánu by ich bolo potrebné doplniť a vylepšiť.

1.6. EHSV berie na vedomie skutočnosť, že územie, na ktorom sa EUSALP uplatňuje sa vyznačuje výrazne vyššou úrovňou hospodárskeho rozvoja, ekologickej udržateľnosti a sociálnej kohézie, než je európsky priemer. Napriek tomu hospodárska a finančná kríza a zmeny spôsobené globalizáciou hospodárstva a trhov znamenajú pre skúmaný makroregión veľké a citlivé výzvy. Preto sa EHSV domnieva, že dosiahnutie všeobecného cieľa EUSALP, teda *zabezpečiť, aby tento región zostal jednou z najatraktívnejších oblastí Európy vďaka lepšiemu využívaniu vlastných zdrojov a príležitostí v oblasti udržateľného rozvoja a inovácie* ([1]) má veľmi veľký význam pre podporu hospodárskej konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti Európy.

1.7. EHSV sa domnieva, že v EUSALP je nevyhnutné posilniť holistický prístup k rozvoju stanovením nových a lepších cieľov, ako sa uvádza v bode 4.4.

1.8. EHSV dúfa, že v akčnom pláne EUSALP budú lepšie vzájomne prepojené a zosúladené priority týkajúce sa konkurencieschopnosti (1. pilier) a priority zamerané na udržateľnosť (3. pilier), aby sa zabezpečilo dosiahnutie rozvojových cieľov a nedošlo k ohrozeniu potrieb a príležitostí budúcich generácií.

([1]) Európska komisia, konzultačný dokument „Stratégia EÚ pre alpský región (EUSALP)“.

1.9. V súvislosti s prvým pilierom EHSV pokladá za nevyhnutné zabezpečiť udržateľný rast a podporiť plnú zamestnanosť, inováciu, konkurencieschopnosť a súdržnosť alpského regiónu prostredníctvom vzájomnej solidarity medzi horskými a mestskými oblasťami. Priority sú uvedené v bode 5.2.

1.10. V súvislosti s druhým pilierom EHSV podporuje podnecovanie územného rozvoja založeného na spolupráci medzi vnútornými a vonkajšími územnými systémami, dostupnosti služieb, udržateľnej mobilite a zlepšení dopravy a komunikačnej infraštruktúry. Priority sú uvedené v bode 5.3.

1.11. V súvislosti s tretím pilierom EHSV pokladá za nevyhnutné zvýšiť úsilie zamerané na udržateľné riadenie a ochranu životného prostredia, ako aj na zhodnocovanie územného kapitálu tejto oblasti. Priority sú uvedené v bode 5.3.

1.12. EHSV sa nazdáva, že bez silného riadenia a konkrétnych finančných zdrojov na podporu budovania kapacít hrozí, že EUSALP stratí svoju účinnosť a strategický význam. V tejto súvislosti EHSV v súlade so závermi Rady požaduje, aby bol vypracovaný akčný plán založený na komplementárnosti programov financovania, koordinácii inštitucionálnych nástrojov a vypracovaní nových makroregionálnych projektov ([2]).

1.13. EHSV odkazuje na závery stanoviska o riadení makroregionálnych stratégií ([3]) a zastáva názor, že vypracovanie a realizácia EUSALP si vyžaduje špecifický systém riadenia založený na spolupráci a koordinácii. V tejto súvislosti sa EHSV domnieva, že na zabezpečenie účinnosti EUSALP je potrebné vybaviť ju účinným viacúrovňovým riadením ([4]) schopným spoločne zhodnotiť horizontálny rozmer (účasť občianskej spoločnosti), ktorý doplní a zlepší vertikálny rozmer (účasť regiónov a miestnych orgánov) pri plnom rešpektovaní zásady subsidiarity a proporcionality ([5]).

1.14. EHSV žiada zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti do budovania kapacít a pozitívne hodnotí vytvorenie stáleho fóra, na ktorom sú zastúpení a ktoré podporujú sociálni a hospodárski partneri alpského regiónu.

1.15. EHSV sa domnieva, že je veľmi dôležite podporovať zamestnanosť predovšetkým mladých ľudí a dlhodobo nezamestnaných, ako aj opatreniu na podporu sociálnych investícií a prispôsobovanie systémov sociálnej ochrany.

2. **Stratégia EÚ pre alpský región: všeobecné pripomienky**

2.1. Cieľom tohto stanoviska je posúdiť dokument „Stratégia EÚ pre alpský región“ ([6]) určený na verejnú konzultáciu, a to aj vzhľadom na stanoviská o makroregionálnych stratégiách, ktoré už výbor prijal.

2.2. Alpský región zahŕňa 5 členských štátov (Taliansko, Francúzsko, Rakúsko, Nemecko a Slovinsko) a dve krajiny mimo EÚ (Švajčiarsko a Lichtenštajnsko) a rozkladá sa na ploche 450 000 km^2, na ktorej žije 70 miliónov ľudí.

2.2.1. Územné systémy spadajúce pod EUSALP sú výrazne naviazané na pohorie Álp, ktoré okrem toho, že sa stalo prvkom ich identity a rozpoznateľnosti, tvorí aj spojovací článok týchto území z hospodárskeho, logistického a environmentálneho hľadiska ([7]).

2.3. V rámci makroregionálnej politiky, ktorú EÚ uplatňuje od roku 2009, má zemepisné umiestnenie EUSALP nielen strategický význam z hľadiska európskej politiky súdržnosti a vzhľadom na kontinuitu so stratégiou pre Pobaltsko (EUSBR) ([8]), stratégiou pre Podunajsko (EUSDR) ([9]) a stratégiou pre oblasť Jadranského a Iónskeho mora (EUSAIR) ([10]), ale zároveň má aj zásadný význam pre podporu rozširovania koncepcie makroregionalizmu smerom na západné Stredozemie ([11]).

([2]) Závery Európskej rady, EUCO 23/1/11 REV 1, 23. a 24. júna 2011.
([3]) Ú. v. EÚ C 12, 15.1.2015, s. 64.
([4]) Biela kniha o viacúrovňovom riadení, CONST-IV-020, 2009.
([5]) Európska komisia: *Európsky kódex správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov*, C(2013) 9651 final.
([6]) http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/eusalp/
([7]) http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/eusalp/
([8]) http://www.balticsea-region-strategy.eu
([9]) http://www.danube-region.eu
([10]) http://www.ai-macroregion.eu
([11]) Stanovisko EHSV: *Vytvoriť makroregionálnu stratégiu EÚ na rozvoj hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Stredozemí*, Ú. v. EÚ C 170, 5.6.2014, s. 1.

2.4. Od sedemdesiatych rokov 20. storočia regióny alpského oblúka, prekračujúc národné hranice, ktoré ich historicky rozdeľovali, vytvorili spoločné povedomie o potrebe vymyslieť alpský územný systém ako jedinečný útvar, ktorý treba zachovať a zhodnotiť. Práve preto začal rad iniciatív medziregionálnej, nadnárodnej a cezhraničnej spolupráce, ktoré majú medzi hlavnými cieľmi podporu vzájomného porozumenia medzi zúčastnenými národmi, čo umožní prekonať jazykové, sociálno-ekonomické a etnické rozdiely a podporiť väčšiu integráciu na európskej úrovni ([12]).

2.5. Pre proces aktivácie EUSALP, ktorý sa bude musieť ukončiť schválením Rady naplánovaným do konca roku 2015 ([13]), mali zásadný význam alpská konferencia v Bad Ragaz (jún 2012) a konferencia v Grenobli (október 2013).

2.5.1. Pri príležitosti konferencie v Grenobli ([14]) boli v *politickom uznesení o vykonávaní stratégie EÚ pre alpský región* stanovené ciele, príležitosti, ktoré treba využiť, a výzvy, ktorým treba čeliť, pokiaľ ide o tri hlavné oblasti: *konkurencieschopnosť a inovácia, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, voda, energia, životné prostredie a podnebie a dostupnosť, komunikácie a doprava*.

3. **Konzultačný dokument: všeobecný rámec, účel a ciele**

3.1. Pohorie Álp predstavuje v EUSALP charakteristický prvok celého priestoru spolupráce. Vysoký stupeň územnej rozmanitosti je jednou z hlavných charakteristík, ktoré odlišujú alpský región od iných častí Európy: horské oblasti a priľahlé oblasti na ich úpätí, dostupné i odľahlé údolia, nížiny a náhorné plošiny, mestské oblasti a mestá.

3.1.1. Aby bolo možné lepšie stanoviť oblasti, na ktoré sa budú musieť zamerať ciele a priority EUSALP, uvedieme päť typov územných situácií, ktoré sú charakteristické pre alpský región: „alpské veľkomestá“, „alpské mestá“, „rozvíjajúce sa vidiecke oblasti“, „upadajúce vidiecke oblasti“, „turistické oblasti“.

3.2. Alpský región má veľa špecifických charakteristík, ktoré si zasluhujú osobitnú pozornosť a ktoré EUSALP odlišujú od makroregionálnych stratégií pre Pobaltsko, Podunajsko a pre oblasť Jadranského a Iónskeho mora: nachádzajú sa v ňom niektoré z najrozvinutejších regiónov sveta, ekonomiky sú konkurencieschopné, kvalita života má vysokú úroveň, sociálna a politická situácia je stabilná; medzi vidieckymi oblasťami, nížinami a mestskými oblasťami však existujú zjavné rozdiely; prírodné dedičstvo a ekosystémy sú unikátne; kultúrne dedičstvo je základným prvkom sociálnej súdržnosti a rozvoja alpského regiónu; koncentrácia dopravných tokov už spôsobuje problémy z hľadiska dopravného preťaženia a ochrany životného prostredia.

3.3. Všeobecným cieľom EUSALP je zaručiť, aby tento región čo najlepším využívaním vlastných zdrojov a príležitostí v oblasti udržateľného rozvoja a inovácií zostal jednou z najatraktívnejších oblastí Európy.

3.3.1. Tento cieľ sa dosiahne aktivitami v rámci troch „tematických pilierov“: zvýšenie konkurencieschopnosti, prosperity a súdržnosti, zabezpečenie dostupnosti a prepojenia pre všetkých obyvateľov a zabezpečenie udržateľnosti.

3.3.2. Prvý pilier: zvýšenie konkurencieschopnosti, prosperity a súdržnosti alpského regiónu

3.3.2.1. Aj keď je alpský región najväčšie európske hospodárske a výrobné centrum s veľkými možnosťami rozvoja, problémom tu je stále nedostatok hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti. Hory predstavujú výzvu pre rovnomerný rozvoj tejto oblasti. Cieľom EUSALP je podporiť inovatívny hospodársky rozvoj v regióne vymedzením vyváženejšieho modelu, ktorý zároveň zohľadní rozmanitosť a špecifiká území. Je nutné podporiť konkurencieschopné hospodárstvo, ktoré dokáže navzájom prepojiť prosperitu, energetickú účinnosť, kvalitu života a tradičné hodnoty príznačné pre túto oblasť.

([12]) Arge-Alp; Alpe-Adria; Alp-Med; Euroregión Tirolo-Alto Adige-Trentino; Alpský dohovor; program ‘Alpský priestor’; cezhraničná spolupráca.

([13]) Európska rada, 19. – 20. decembra 2013, s. 25.

([14]) Konferencia v Grenobli 18. októbra 2013, na ktorej sa zúčastnili zástupcovia vlád a predsedovia regiónov zapojených do EUSALP.

3.3.3. Druhý pilier: zabezpečenie dostupnosti a prepojenosti pre všetkých obyvateľov alpského regiónu

3.3.3.1. Prostredníctvom ekologicky prijateľných modelov mobility, udržateľných systémov dopravy, komunikačných služieb a infraštruktúry je nutné podporiť vyvážený územný rozvoj. Alpský región má strategické postavenie v rámci európskeho dopravného systému, pretože ním prechádza dopravná os sever-juh aj východ-západ. V tejto oblasti sa nachádzajú aj najdôležitejšie európske dopravné uzly a mnohé alpské priesmyky, ktoré majú vplyv na územné systémy zraniteľného životného prostredia. Veľmi dôležité je uskutočňovať koordinovanú politiku schopnú uspokojiť požiadavky dopravy, zabezpečiť blahobyt obyvateľov a rovnováhu životného prostredia. V alpskom regióne sa vzhľadom na jeho rôznorodosť a územnú zložitosti musí pojem prepojenosti rozšíriť aj na infraštruktúru a komunikačné služby.

3.3.4. Tretí pilier: zabezpečenie udržateľnosti alpského regiónu

3.3.4.1. Zachovanie alpského dedičstva a presadzovanie udržateľného využívania prírodných a kultúrnych zdrojov sú pre tento región nevyhnutné. Voda, nerastné zdroje, rôznorodosť krajinných oblastí s veľkou biologickou rozmanitosťou a bohaté a rôznorodé kultúrne dedičstvo sú špecifiká, ktoré treba chrániť a zhodnocovať. Využívanie potenciálu zdrojov, ako je voda a biomasa, ak je ekologické, môže zásadným spôsobom napomôcť konkurencieschopnosť a súdržnosť oblasti, pretože môže podporiť sledovanie strategických cieľov, ako je energetická sebestačnosť a kapacita regiónu na akumuláciu energie.

4. **Konkrétne pripomienky týkajúce sa makroregionálneho rozmeru alpského regiónu**

4.1. Stratégia pre alpský región sa teší silnému politickému záujmu a povedomiu v krajinách, ktoré sa na nej podieľajú, a predstavuje nielen výzvu, ale i veľkú príležitosť pre samotnú EÚ. Poslaním EUSALP je rozvíjať hospodárstvo, spájať územia a ochraňovať životné prostredie oblasti mimoriadne významnej pre hospodársku konkurencieschopnosť a sociálnu súdržnosť Európy.

4.2. Pre rozvoj EUSALP je dôležitý štruktúrovaný dialóg medzi jednotlivými zúčastnenými subjektmi s cieľom spoločne definovať a riešiť konkrétne potreby. Pozorne treba vziať do úvahy environmentálne, kultúrne, hospodárske a sociálne špecifiká, ako aj silnú vzájomnú závislosť mestských a vidieckych oblastí. Preto treba začať rozsiahly a otvorený dialóg medzi aktérmi s cieľom rozvíjať všeobecne uznanú stratégiu.

4.2.1. Je dôležité, aby boli politiky koordinované v záujme územnej súdržnosti. Niektoré otázky týkajúce sa hospodárskej inovácie, druhov dopravy a životného prostredia sú na sebe navzájom závislé a nemožno k nim pristupovať osobitne na miestnej úrovni, ale potrebujú širšiu perspektívu, ktorú môže poskytnúť makroregionálna úroveň.

4.2.2. S odkazom na oznámenie o riadení makroregionálnych stratégií ([15]) je potrebné „viacúrovňové riadenie“ EUSALP vybaviť účinným „horizontálnym rozmerom“ (účasť občianskej spoločnosti), ktorý doplní a zlepší „vertikálny rozmer“ (účasť regiónov a miestnych orgánov) pri plnom rešpektovaní zásady „subsidiarity a proporcionality“.

4.3. EHSV sa domnieva, že EUSALP je základným nástrojom na pomoc aktivitám alpského regiónu v oblastiach ako je globalizácia hospodárstva, zmeny klímy, informačná spoločnosť, hospodárstvo založené na vedomostiach, demografické zmeny, voľný obeh tovaru a slobodný pohyb osôb.

4.4. Pomocou EUSALP bude možné skvalitniť rozvoj alpského regiónu uplatnením holistického prístupu umožňujúceho sfunkčniť a dať do vzájomnej závislosti hospodársky, environmentálny a sociálny rozmer. Aby EHSV prostredníctvom konkrétneho účelu predstavil holistický prístup, stanovil v tomto duchu päť strategických cieľov, ktoré by mali byť zastúpené v akčnom pláne:

— uprednostňovať dynamický systém malých a stredných podnikov a prosperujúce podniky schopné zvýšiť zamestnanosť,

— pomáhať zvýšiť kapacity založené na tradíciách a sociálnej rôznorodosti,

([15]) Riadenie makroregionálnych stratégií, COM(2014) 284 final.

— presadzovať rovnováhu a rovnosť prístupu k službám všeobecného záujmu v celom alpskom regióne,

— podporovať spoločnú zodpovednosť a spravodlivú spoluprácu medzi alpskými regiónmi,

— podporovať ochranu a udržateľné usmerňovanie biologickej rozmanitosti, správu krajinných oblastí a hospodárenie s prírodnými zdrojmi.

4.4.1. **Uprednostňovať dynamický systém malých a stredných podnikov a prosperujúce podniky schopné zvýšiť zamestnanosť.** EUSALP bude musieť napomôcť schopnosť územných systémov konkurovať v globálnom hospodárstve podporou udržania a vytvárania nových kvalitných pracovných miest.

4.4.2. **Pomáhať zvýšiť kapacity založené na tradíciách a sociálnej rôznorodosti.** EUSALP bude musieť podporovať zachovanie pôvodných hodnôt, ktoré sú príznačné pre príslušné regióny, a zároveň presadzovať kapitalizáciu znalostí a tradícií ako hybnú silu hospodárskeho rozvoja a sociálneho začleňovania.

4.4.3. **Presadzovať rovnováhu a rovnosť prístupu k službám všeobecného záujmu v celom alpskom regióne.** Stratégiou EUSALP sa podporí zachovanie a prispôsobenie rámca služieb všeobecného záujmu s cieľom riešiť potreby osôb žijúcich v tejto oblasti, s osobitným zameraním na osoby bývajúce na územiach, ktoré sú „zemepisne znevýhodnené".

4.4.4. **Podporovať spoločnú zodpovednosť a spoluprácu medzi alpskými regiónmi.** Stratégiou EUSALP sa budú musieť podporiť nové prístupy spoločnej zodpovednosti a spravodlivej spolupráce medzi územiami alpského regiónu, ako sú napríklad vertikálne väzby medzi metropolami a ich väzby s vidieckymi a turistickými oblasťami.

4.4.5. **Podporovať ochranu a udržateľné usmerňovanie biologickej rozmanitosti, správu krajinných oblastí a hospodárenie s prírodnými zdrojmi.** Stratégiou EUSALP sa bude musieť podporiť ochrana a udržateľné usmerňovanie biologickej rozmanitosti, správa krajinných oblastí a hospodárenie s prírodnými zdrojmi tým, že sa nájde správna rovnováha medzi opatreniami na ich zachovanie a opatreniami na racionálne využívanie ekosystémových služieb a produktov. Okrem toho je nutné presadiť prijatie ekologicky vhodných modelov riadenia zameraných na vyváženejšie rozdeľovanie výhod z využívania ekosystémových služieb a produktov medzi rôzne územné celky alpského regiónu.

4.5. EHSV sa domnieva, že EUSALP by sa mala začať uplatňovať v súlade s rozhodnutiami Rady, čo znamená, že na jednej strane by makroregionálna stratégia síce nemala vyžadovať žiadne ďalšie zdroje, žiadne ďalšie predpisy, ani žiadne nové riadiace orgány (tri 'žiadne'), na druhej strane je však potrebné vypracovať akčný plán založený na komplementárnosti programov financovania, koordinácii inštitucionálnych nástrojov a vypracovaní nových makroregionálnych projektov. Osobitnú pozornosť treba venovať budovaniu kapacít.

4.5.1. EHSV považuje za veľmi dôležité zapojiť do budovania kapacít okrem orgánov verejnej správy aj zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti. Toto možno dosiahnuť aj vytvorením stáleho fóra zastupujúceho sociálnych a hospodárskych partnerov.

4.5.2. EHSV zastáva názor, že značný objem finančných prostriedkov vyčlenený Európskou úniou na regionálne programy z európskych štrukturálnych a investičných fondov na roky 2014 – 2020 ([16]) je primeraným prostriedkom, ktorý je potrebné efektívne využiť v záujme realizácie stratégie pomocou koordinovanejšej činnosti sledujúcej spoločný strategický princíp. V programovacom období 2014 – 2020 budú dostupné ďalšie možnosti financovania prostredníctvom nástrojov EÚ, napr. Horizont 2020 ([17]), COSME ([18])., CEF ([19]), EaSI ([20]), Erasmus+ ([21]) a LIFE ([22]).

5. **Konkrétne pripomienky týkajúce sa jednotlivých pilierov**

5.1. EHSV sa domnieva, že v záujme podpory dosiahnutia strategických cieľov stanovených v konzultačnom dokumente a špecifických cieľov uvedených v bode 4 tohto stanoviska je veľmi dôležité presnejšie vymedziť priority v súvislosti s troma piliermi EUSALP.

([16]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1303/2013, 17. decembra 2013.
([17]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1290/2013, 11. decembra 2013.
([18]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1287/2013, 11. decembra 2013.
([19]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1315/2013, 11. decembra 2013.
([20]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1296/2013, 11. decembra 2013.
([21]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1288/2013, 11. decembra 2013.
([22]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1293/2013, 11. decembra 2013.

5.1.1. Hlavná výzva, ktorej sa musí dostať podpory prostredníctvom stratégie pre alpský región, sa týka harmonizácie a posilnenia rovnováhy medzi cieľmi hospodárskej, environmentálnej a sociálnej udržateľnosti.

5.2. *Prvý pilier: rozvoj Álp – zvýšenie konkurencieschopnosti, prosperity a súdržnosti alpského regiónu*

5.2.1. EHSV pokladá za veľmi dôležité posilnením a diverzifikáciou špecifických hospodárskych aktivít zameraných na vzájomnú solidaritu medzi horskými a mestskými oblasťami zabezpečiť udržateľný rast a podporiť plnú zamestnanosť, inováciu, konkurencieschopnosť a súdržnosť alpského regiónu.

5.2.2. Priority

5.2.2.1. Potrebné je podporiť inováciu a konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov zlepšením systémov „prístupu k úverom“, posilnením schopnosti podnikov využívať možnosti, ktoré poskytujú programy EÚ na roky 2014 – 2020 a systém verejného obstarávania pre inovácie (s osobitným zameraním na verejné obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím ([23])).

5.2.2.2. Potrebné je pomôcť posilniť rozvojové procesy ekologického hospodárstva aj vytváraním nových podnikov využívajúc environmentálne osobitosti alpského regiónu a silné výrobné a inovatívne kapacity príznačné pre túto oblasť.

5.2.2.3. Potrebné je propagovať výrobky alpského regiónu politikou „povedomia o značkách“, teda pomocou osobitných značiek, ktoré kladú dôraz na regionálnu príslušnosť a regionálny marketing. Zhodnocovanie „ekosystémových služieb a produktov“ ([24]) predstavuje ďalšiu pridanú hodnotu a podporu konkurencieschopnosti tejto oblasti.

5.2.2.4. Potrebné je posilniť spoluprácu medzi vedeckými a technologickými parkmi, vysokými školami, výskumnými centrami a malými a strednými podnikmi a zvýšiť kapacitu výskumnej infraštruktúry a jej spojenia so špičkovými svetovými ústavmi. Pri vypracúvaní ‘akčného plánu’ stratégie EUSALP by bolo vhodné zohľadniť aj prierezovú prioritu na podporu aktivít v oblasti ‘výskumu a inovácie’.

5.2.2.5. Potrebné je vypracovať spoločnú stratégiu premeny makroregionálneho alpského priestoru na udržateľnú turistickú destináciu svetového významu so zhodnotením prírodného, kultúrneho a historického dedičstva.

5.2.2.6. Medzi hlavné priority EUSALP je potrebné zaradiť „zamestnanosť“ a osobitnú pozornosť venovať mladým ľuďom a dlhodobo nezamestnaným. Veľmi dôležité je podporiť vytváranie nových stabilných a kvalitných pracovných miest a týmto spôsobom riešiť aj problém sezónnej práce, ktorý je typický hlavne pre „horské a vidiecke“ turistické oblasti alpského regiónu.

5.2.2.7. Potrebné je podporiť iniciatívy zamerané na vytvorenie jednotného pracovného priestoru, mobilitu pracovníkov, absolvovanie nadnárodnej odbornej praxe a stáži, stanovenie kurzov cezhraničnej odbornej prípravy a rastu a na plné uznávanie diplomov a odbornej kvalifikácie. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať odbornosti pracovníkov v cestovnom ruchu, ktorých sa najviac týkajú problémy súvisiace so „sezónnou prácou“.

5.2.2.8. Potrebné je podporiť spoluprácu medzi rôznymi územnými celkami, ktoré sú pre alpský región príznačné, a posilniť úlohu metropolitných oblastí a miest ako hybnej sily konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti.

5.2.2.9. Potrebné je pomôcť uskutočniť opatrenia na podporu sociálnych investícií a prispôsobovanie systémov sociálnej ochrany vypracovaním politík v súlade s oznámením Európskej komisie o „sociálnych investíciách do rastu a sociálnej súdržnosti“ ([25]).

5.2.2.10. Potrebné je pomôcť prijať opatrenia na podporu začlenenia osôb so zdravotným postihnutím a predchádzanie diskriminácii na základe rasového alebo etnického pôvodu, veku alebo sexuálnej orientácie.

5.3. *Druhý pilier: prepojenie Álp – zabezpečenie dostupnosti a prepojenosti pre všetkých obyvateľov alpského regiónu*

5.3.1. EHSV podporuje podnecovanie územného rozvoja založeného na spolupráci medzi vnútornými a vonkajšími územnými systémami, na dostupnosti služieb, na udržateľnej mobilite a na zlepšení dopravy a komunikačnej infraštruktúry.

([23]) Článok 131 nariadenia (EÚ) č. 966/2012 o rozpočtových pravidlách.

([24]) Medzi produkty vytvorené ekosystémami patrí napríklad jedlo, voda, palivá a drevo, zatiaľ čo medzi služby patrí zásobovanie vodou a čistenie vzduchu, prírodná recyklácia odpadu, utváranie pôdy, opeľovanie a mnoho ďalších prírodných regulačných mechanizmov.

([25]) COM(2013) 83 final.

5.3.2. Priority

5.3.2.1. Potrebné je podporiť prijatie inovatívnych riešení na zabezpečenie základných služieb pre horské a vidiecke oblasti (vzdelávanie, zdravotníctvo, sociálne služby a mobilita), odstránenie „digitálnej priepasti“ a zavedenie širokopásmového internetu v celej oblasti.

5.3.2.2. Potrebné je posilniť uplatňovanie informačných a komunikačných technológií vo všetkých oblastiach všeobecného záujmu (správa, zdravotníctvo, služby zamestnanosti, teledidaktika, elektronický obchod s alpskými výrobkami atď.) a zabezpečiť úroveň dostupnosti verejných služieb zodpovedajúcu potrebám rôznych územných systémov alpského regiónu, pričom treba dosiahnuť správnu rovnováhu medzi hustotou a dostupnosťou týchto služieb.

5.3.2.3. Potrebné je presadzovať integrované dopravné systémy v záujme podpory obchodnej výmeny medzi rôznymi územnými systémami a zlepšiť riadenie nákladnej a osobnej dopravy s cieľom zmierniť vplyv na životné prostredie a zvýšiť úžitok pre miestne spoločenstvá. K základným prvkom podpory udržateľného rozvoja dopravy alpského regiónu patrí presun nákladnej dopravy z cestnej na železničnú a opatrenia zamerané na obmedzenie druhotných alpských koridorov (napr. jednotné poplatky pre všetky tranzitné alpské koridory).

5.3.2.4. Potrebné je vypracovať plány logistickej interoperability na úrovni makroregiónu a posilniť multimodálne prepojenie infraštrukturálnych uzlov (prístavov, letísk a logistických centier) na celosvetovú sieť a na vnútrozemské vodné cesty.

5.3.2.5. Potrebné je podporiť nadnárodné tematické siete v súvislosti s aspektmi dôležitými pre rozvoj Álp, napríklad riadenie rizík, cestovný ruch, šport, lesné hospodárstvo, poľnohospodárstvo, energetika a technologické služby.

5.3.2.6. Potrebné je zlepšiť riadenie v Alpách prostredníctvom aktívnejšej účasti občianskej spoločnosti a zároveň podporiť zvyšovanie povedomia a zlepšovanie informovanosti občanov o hlavných témach týkajúcich sa alpského regiónu.

5.4. *Tretí pilier: ochrana alpského regiónu – zabezpečenie udržateľnosti alpského regiónu*

5.4.1. EHSV pokladá za nevyhnutné zvýšiť úsilie zamerané na udržateľné riadenie a ochranu životného prostredia, ako aj na zhodnocovanie územného kapitálu tejto oblasti.

5.4.2. Priority

5.4.2.1. Potrebné je zosúladiť opatrenia na podporu hospodárskeho rozvoja alpského regiónu s úsilím v oblasti boja proti zmenám klímy, pričom treba odstrániť naviazanosť rastu a konkurencieschopnosti územných systémov spadajúcich pod EUSALP na spotrebu prírodných zdrojov a surovín.

5.4.2.2. Potrebné je zvýšiť povedomie miestnych spoločenstiev alpského regiónu o význame ekosystémových služieb a spravodlivom a udržateľnom riadení prírodného kapitálu. Alpy majú pre Európu najväčší význam pokiaľ ide o zásobovanie vodou. Preto je veľmi dôležité posilniť opatrenia na zlepšenie obhospodarovania vodných zdrojov a povodí alpského regiónu.

5.4.2.3. Potrebné je podporovať iniciatívy za harmonizáciu opatrení na zachovanie biologickej rozmanitosti a krajiny alpského regiónu a na ich ekologicky prijateľné využívanie.

5.4.2.4. Potrebné je vyvinúť nadnárodné nástroje a postupy predchádzania rizikám a ich znižovania (povodne, zosuvy pôdy, lavíny, lesné požiare atď.), integrované obhospodarovanie lesov (tak z hľadiska ekologickej a prírodnej hodnoty, ako aj hospodárskeho zdroja) a zvládanie problémov vyplývajúcich zo záberu pôdy (zhutňovanie pôdy a rozširovanie miest).

5.4.2.5. Potrebné je napomôcť prechod na energetický systém bez emisií uhlíka pomocou iniciatív zameraných na energetickú účinnosť, vybudovania decentralizovaných distribučných sietí založených na obnoviteľných zdrojoch energie a využívaní sídelných modelov a verejnej dopravy vychádzajúcich z koncepcie šetrenia s energiou.

5.4.2.6. Potrebné je vyvinúť a uplatniť systémy integrovanej mobility s cieľom znížiť závislosť na motorových vozidlách a ich využívanie a podporiť verejnú dopravu ako službu verejného záujmu a tam, kde to je možné, podporiť rôzne druhy mobility na 'obnoviteľný' pohon.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Kapacita letísk v EÚ“

(prieskumné stanovisko na žiadosť Európskej komisie)

(2015/C 230/03)

Spravodajca: Jacek KRAWCZYK

Európska komisia sa 4. septembra 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„*Kapacita letísk v EÚ*“ (prieskumné stanovisko).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra) prijal 117 hlasmi za, pričom žiaden člen nehlasoval proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. Existujúce danosti letísk EÚ treba využívať efektívnejšie s cieľom riešiť nedostatočnú kapacitu. Ako vhodné riešenia sa javia väčšia intermodalita, lepšia prepojenosť, efektívnejšie využívanie sekundárnych uzlov a malých letísk, väčšie lietadlá a optimalizácia postupov. Podobne ako prijatie balíka opatrení pre letiská a vykonávanie jednotného európskeho neba a programu SESAR. Kapacita letísk sa musí stať plnohodnotným pilierom jednotného európskeho neba.

1.2. Z dlhodobého hľadiska sa bude musieť kapacita letísk budovať vo forme infraštruktúry, ako sú terminály a štartovacie a pristávacie dráhy. Hlavným cieľom rozširovania letísk musí byť zlepšenie prepojenosti na udržateľnom ekonomickom základe. Uzly EÚ musia mať účinné možnosti ako uspokojiť rastúci dopyt. Patrí sem aj skrátenie plánovania, aby boli schopné rýchlo reagovať na akýkoľvek dopyt.

1.3. Rozširovanie letísk, ak je odôvodnené, by malo byť súčasťou vyváženého prístupu. V prvom rade majú letiská pozitívny ekonomický vplyv na okolité oblasti. Pre EHSV je zrejmé, že tento pozitívny vplyv treba zachovať. Po druhé, environmentálne otázky treba zhodnotiť transparentne. A po tretie, rozširovanie letísk má verejný rozmer. Vyžaduje si to verejný dialóg, ktorého účastníkmi musia byť napríklad služby riadenia letovej prevádzky, orgány letísk, letecké spoločnosti, regionálne subjekty, miestni obyvatelia, vláda atď.

1.4. EHSV je presvedčený, že je mimoriadne dôležité, aby členské štáty prijali okamžité opatrenia týkajúce sa plánovania a správy využitia pôdy. Inak budú rozvoj letísk brzdiť mnohé nepredvídané a zbytočné prekážky a v niektorých prípadoch budú ohrozené aj jestvujúce letiskové kapacity.

1.5. Existenciu regionálnych letísk treba rozvíjať len tam, kde je jasný dopyt po intenzívnejšej doprave. Vlády členských štátov by mali označiť výzvy v oblasti kapacít a určiť stratégie na ich riešenie. Okrem prípadov verejných záväzkov by EÚ mala zastaviť financovanie rozvoja nových regionálnych kapacít v podobe investícií na zelenej lúke, bez toho, aby bol dotknutý článok 107 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

1.6. EHSV považuje nové usmernenia EÚ o štátnej pomoci pre letiská a letecké spoločnosti za veľmi prospešné, pretože poskytujú právnu istotu. Ďalšiu existenciu neudržateľných regionálnych letísk treba preveriť podľa spoločných kritérií.

1.7. Ak sa má problém s kapacitou riešiť s dôverou letísk, kľúčovou je konzistentnosť a jasnosť regulácie, aby sa poskytli potrebné stimuly na zabezpečenie dlhodobých investícií do infraštruktúry.

1.8. Kapacita letísk má aj politický rozmer. EHSV je presvedčený, že EÚ spoločne s členskými štátmi a zúčastnenými stranami, vrátane sociálnych partnerov musí urobiť všeobecné strategické rozhodnutie o tom, ktoré letiská budú dôležité pre systém a mali by byť uprednostňované v nasledujúcich rokoch. Európska stratégia integrovaného letectva, ktorá zohľadní hospodárske, environmentálne a sociálne aspekty, ako aj tvorbu pracovných miest, je nutne potrebná, aby sa zachovala konkurencieschopnosť letectva EÚ na globalizovaných trhoch.

1.9. Musia sa zhodnotiť projekty infraštruktúry letísk spolufinancované zo zdrojov EÚ v nedávnych rokoch. EHSV víta záväzok Európskeho dvora audítorov vykonať túto dôležitú prácu. Závery a odporúčania tejto práce by mali byť predmetom verejnej diskusie.

1.10. EHSV sa domnieva, že Európska komisia by mala zjednodušiť a zosúladiť štruktúry riadenia leteckého odvetvia v EÚ, a najmä letísk. Komisia potrebuje úplné a spoľahlivé údaje a informácie o fungovaní letísk v EÚ. Tieto údaje v súčasnosti nie sú dostupné. EHSV vyzýva riadiace orgány letísk a verejné orgány, aby ich poskytli.

2. **Úvod**

2.1. Letiská v EÚ sú cenným prínosom, hoci niektoré hlavné letiská budú v nasledujúcich rokoch čoraz viac preťažené, pričom veľa iných ostane naopak nedostatočne využívaných. Mohli by sme tvrdiť, že EÚ má dostatočnú kapacitu, objavuje sa však otázka, či je táto kapacita na správnych miestach.

2.2. V nedávnych rokoch sa verejná diskusia o kapacite letísk viedla najmä v dvoch kontextoch: strata kapacity centrálneho letiskového uzla v prospech subjektov z krajín, ktoré nie sú členmi EÚ, a neeurópskych krajín, ako je Turecko a krajiny Perzského zálivu; „syndróm Ryanair“ nízkonákladových leteckých spoločností, ktoré rýchlo podporujú dopravu na menších regionálnych letiskách, ale nie sú stabilnými dlhodobými užívateľmi. Problémy sú však oveľa hlbšie.

2.3. V roku 2007 Komisia uverejnila oznámenie na tému „Akčný plán pre kapacitu, účinnosť a bezpečnosť letísk v Európe“, v ktorom hovorí o prehlbujúcej sa priepasti medzi kapacitou a dopytom vo viacerých uzloch EÚ ([1]) a navrhla rôzne opatrenia zamerané na lepšie využitie súčasnej kapacity. V roku 2007 Európsky parlament prijal správu z vlastnej iniciatívy v reakcii na akčný plán Komisie, v ktorej uvítal jej oznámenie a venoval sa dôležitosti problému kapacity letísk.

2.4. V roku 2011 Komisia uverejnila ďalšie oznámenie ([2]) o kapacite ako súčasť tzv. balíka predpisov pre lepšie letiská, ktorý označil kapacitu a kvalitu za hlavné výzvy pre európske letiská.

2.5. Eurocontrol uskutočnil v rokoch 2004, 2008 a 2013 sériu štúdií „Výzvy rastu“, v ktorých predpovedal problém s kapacitou v nasledujúcich 20 rokoch.

2.6. Táto intenzita činnosti dokazuje nutnosť venovať sa otázke kapacity. Letecký priemysel už dosiahol výrazné výsledky. Vo všetkých oblastiach činnosti došlo k optimalizácii kapacity a efektívnosti. Medzi zlepšenia patrí:

— lepšie a intermodálnejšie spojenie na niektoré letiská a z týchto letísk,

— reorganizácia interných procesov v celom letectve vrátane konsolidačných procesov,

— vykonávanie rozhodovania na základe spolupráce medzi letiskami (A-CDM) na vyššom počte letísk.

([1]) COM(2006) 819 final, s. 2.
([2]) COM(2011) 823 final.

2.6.1. Od roku 2004 iniciatíva jednotné európske nebo prispieva k lepšiemu využívaniu európskeho vzdušného priestoru a zmierňuje negatívne vplyvy roztrieštenosti európskeho vzdušného priestoru. Letiská zapojené do jednotného európskeho neba tiež prispievajú k jeho cieľom v rámci Výskumného programu manažmentu letovej prevádzky v spoločnom európskom vzdušnom priestore (SESAR). Bez pozemnej kapacity je úspech SESAR ohrozený.

2.7. Komisia v súčasnosti pracuje na podrobnostiach pre budúcu stratégiu pre letiská so subjektmi v európskom monitorovacom stredisku pre kapacitu letísk. Poslanie tohto strediska má tri ciele:

a. pomáhať Komisii pri riešení výziev súvisiacich s kapacitou a kvalitou letísk;

b. podporovať výmenu skúseností a osvedčených postupov v rámci Európy, aj mimo nej;

c. priniesť lepší pohľad na problém, jeho vplyv, ako aj možné riešenia, vrátane politických riešení.

EHSV víta zriadenie monitorovacieho strediska a podporuje ho, aby pokračovalo vo svojej práci, ktorej kvalita už bola preukázaná.

3. **Rozvoj európskych letísk v uplynulom desaťročí**

3.1. V Európe je viac ako 450 letísk. Napriek tomu európske letiská naďalej stoja pred blížiacim sa kritickým problémom s kapacitou.

3.2. Rada pre letiská v Európe (Airports Council International Europe – ACI) delí letiská do skupín takto:

ACI skupina letísk	Veľkosť letiska (počet cestujúcich v miliónoch ročne)	Počet európskych letísk
1	> 25	14
2	10 – 25	23
3	5 – 10	34
4	< 5	390

Veľký objem dopravy zabezpečuje relatívne nízky počet letísk. Vysvetlením sú rozličné modely letísk. Skupina 3 a 4 sú pomerne malé letiská, ktoré poskytujú spojenia medzi dvomi bodmi, ako aj dopravu na väčšie letiská a zabezpečujú verejné služby. Znamená to, že mnohé veľké letiská sú závislé od malých letísk.

Uzlové a lúčové letisko je „letisko, na ktorom jedna alebo viaceré letecké spoločnosti poskytujú integrovanú sieť služieb spojení do širokého spektra destinácií s vysokou frekvenciou“ (AEA, European Airports, Brusel, 1995, s. 23).

3.2.1. V systéme medzi dvomi bodmi cestujúci cestujú priamo z východiskového bodu do miesta určenia bez prestupu.

3.2.2. Oba systémy sú doplňujúce, len majú rozličné ciele: cieľom uzlového a lúčového systému je maximálna prepojenosť, pričom cieľom systému medzi dvomi bodmi je dosiahnuť najvyššiu možnú mieru mobility a flexibility.

3.3. EÚ financovala obrovský počet projektov súvisiacich s infraštruktúrou letísk. EHSV sa domnieva, že verejnosť nemá dostatočné informácie o týchto investíciách, ani o tom, ako účinne zabezpečujú spojenia a sú efektívne pre verejnosť.

3.4. EHSV považuje novozavedené usmernenia EÚ ([3]) o štátnej pomoci pre letiská a letecké spoločnosti za veľmi prospešné, pretože poskytujú právnu istotu. Okrem toho sa v usmerneniach rozlišuje medzi jednotlivými letiskami, ktoré

([3]) Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 123.

sú potrebné napr. pre verejné služby a letiskami, ktoré sú nadbytočné, t. j. letiská, ktoré nedokážu pokryť svoje prevádzkové náklady, ani nie sú potrebné na zachovanie verejných služieb.

4. **Budúci rast a očakávania**

4.1. Trhmi letectva v budúcnosti budú ázijsko-tichomorský región, Latinská Amerika, Afrika a Blízky východ. Priemerný ročný nárast cestujúcich v týchto regiónoch bude do roku 2032 6 % až 7 %. Priemerný rast v Európe a Severnej Amerike bude približne 3 %.

Okrem toho sa množstvo kapacít buduje mimo EÚ. Čína vybudovala takmer 80 letísk. Turecko, Dubaj a Singapur v súčasnosti budujú gigantické platformy, ktoré budú schopné prijať až 160 miliónov cestujúcich, čo je viac ako je schopné prijať najväčšie letisko v súčasnosti – Atlanta, kde toto číslo predstavuje 96 miliónov cestujúcich.

4.2. Eurocontrol v najnovšej správe o výzvach rastu z roku 2013 konštatoval, že kapacita sa v najbližších 20 rokoch zníži. Podľa najpravdepodobnejšieho scenára nebude z dôvodu kapacitných obmedzení v roku 2035 prevádzkovaných 1,9 milióna letov. Zodpovedá to 12 % dopytu. V Európe bude 20 letísk veľmi preťažených viac ako šesť hodín denne, pričom v súčasnosti sa to týka len troch.

4.2.1. Nárast kapacity nebude na európskych letiskách rovnomerný. Najvyšší nárast bude vo východnej Európe, zatiaľ čo podiel dopravy v rámci Európy a v severozápadnej Európe poklesne. EHSV berie na vedomie tento vývoj a domnieva sa, že letiská v Európe musia reagovať na tieto výzvy.

5. **Výzvy rastu**

5.1. EHSV sa domnieva, že je dôležité posilniť európsku konkurencieschopnosť a žiada, aby sa investovalo do odvetvia letectva. Pozemná kapacita je tu kľúčovo dôležitá.

5.2. EHSV je presvedčený, že vykonávanie jednotného európskeho neba príliš meška a musí reagovať na problém s kapacitou. Len minimalizovanie meškaní by malo bezprostredný vplyv na kapacitu systému a v rámci toho na letiská. EHSV súhlasí s ACI, že pozemná kapacita by mala byť plnohodnotným pilierom jednotného európskeho neba a že ciele pozemnej kapacity by mali byť v súlade s cieľmi jednotného európskeho neba.

5.3. Štúdia Eurocontrolu týkajúca sa výziev rastu navrhuje šesť opatrení, ktoré by ich vzájomnou kombináciou mohli znížiť podiel neuspokojeného dopytu o 42 % v roku 2035. Ide o 800 000 ďalších letov, ktoré by sa mohli prevádzkovať, alebo 50 miliónov cestujúcich. Tieto riešenia zahŕňajú:

— väčšie lietadlá,

— doplňujúce vysokorýchlostné vlaky,

— miestne alternatívne riešenia: letecké spoločnosti by mali rásť na miestach s dostupnou kapacitou,

— lepšie využívanie menších letísk,

— vykonávanie programu SESAR,

— konsolidáciu letových plánov.

5.3.1. EHSV chápe, že tieto opatrenia sa majú vykonávať na znižovanie neuspokojeného dopytu, ale domnieva sa, že nie sú dostatočné na uspokojenie budúceho dopytu. Navyše nie všetky tieto opatrenia sa dajú uplatňovať na každom letisku v EÚ.

5.4. EHSV sa tiež domnieva, že prijatie balíka opatrení pre letiská navrhnutého Komisiou by tiež pomohlo lepšie využívať existujúce danosti letísk. EHSV vyzýva na ambiciózne výsledky vyplývajúce zo súčasnej práce v Parlamente a Rade v súlade s obsahom navrhnutým v balíku opatrení pre letiská ([4]).

([4]) Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 173 – 178.

5.5. Zdalo by sa, že riešenie nedostatočnej kapacity letísk zahŕňa budovanie nových kapacít spolu s optimalizáciou existujúcich kapacít. Je to však zložité, pretože mnohé letiská viac nemôžu investovať do ďalších kapacít. Eurocontrol, v správe „Výzvy rastu“ z roku 2013, konštatuje, že „nedostatok príjmov, problémy pri získavaní financií a rastúci odpor voči projektov dopravnej infraštruktúry nútia niektoré letiská zvážiť ich plány na rozširovanie“.

5.6. EHSV dôrazne odporúča, aby sa vykonalo hodnotenie doterajšieho prínosu investícií EÚ do infraštruktúry spojenej s letiskami. EHSV víta oznámenie Dvora audítorov EÚ, že sa zaoberá touto témou, a odporúča využiť širokú kontrolnú vzorku.

6. **Prekážky rozširovania infraštruktúry letísk**

6.1. Letiská sa pri plánovaní rozširovania svojej infraštruktúry musia vyrovnať s viacerými výzvami. Tieto výzvy alebo prekážky možno zoskupiť takto:

— finančné a ekonomické výzvy,

— regulačné požiadavky vrátane environmentálnych faktorov,

— verejné výzvy napr. narastajúci odpor obyvateľstva,

— politické aspekty.

6.1.1. Letiská sú v investíciách veľmi opatrené s ohľadom na nedávnu hospodársku krízu. Na jednej strane mali príjmy klesajúcu tendenciu, na druhej strane majú letiská rastúce náklady na bezpečnosť (prevádzkové náklady). Nedávne rozhodnutia o lepšej štátnej pomoci a nové usmernenia o štátnej pomoci skomplikovali životaschopnosť menších letísk. Zabezpečenie financovania projektov infraštruktúry sa stalo pre letiská vážnou výzvou.

6.1.2. Vzhľadom na predpisy musia letiská plniť množstvo požiadaviek. Administratívne postupy sú veľmi komplikované z bezpečnostného a environmentálneho hľadiska. EHSV v žiadnom prípade nepopiera význam environmentálnych požiadaviek. V tejto otázke je však potrebný vyvážený prístup. Európska komisia už v rámci vyváženého prístupu pozitívne napreduje, napríklad nariadením (EÚ) č. 598/2014 o pravidlách a postupoch zavedenia prevádzkových obmedzení podmienených hlukom na letiskách Únie. Európske odvetvie letectva je odvetvím vhodným na „ekologický rast“. EHSV varuje Európsku komisiu najmä pred vykonávaním neintegrovaných riešení v environmentálnych otázkach. Výbor zdôrazňuje potrebu integrovaných a globálnych riešení. So zreteľom na vyššie uvedené by mohol byť prvým krokom Európskej komisie veľký projekt zameraný na zmapovanie a dokumentovanie existujúcich environmentálnych obmedzení, ktoré vplývajú na kapacitu európskych letísk.

6.1.3. Pomerne novým problémom sú narastajúce verejné výzvy, ktoré sa prejavujú v rastúcom odpore obyvateľstva voči projektom infraštruktúry. Veľké projekty rozširovania letísk v EÚ sa pozastavili. Niektoré z nich na viac ako desať rokov. Patrí sem prípadné tretie letisko v Paríži, ďalšie dráhy na letiskách vo Frankfurte a Mníchove, a diskusia v Spojenom kráľovstve, resp. v Londýne o tom, ako čo najlepšie rozšíriť kapacitu v multimodálnom metropolitnom prostredí.

6.1.4. Narastá odpor verejnosti v dôsledku o. i. zaťaženia hlukom. Na druhej strane letiská a letecké spoločnosti dávajú obrovské sumy na protihlukové opatrenia. Napríklad letisko vo Viedni zaviedlo protihlukový systém, ktorý zahŕňa 12 000 domácností. Celkové odhadované náklady dosiahnu približne 51 miliónov EUR, z ktorých 37 miliónov EUR platí priamo letisko Flughafen Wien AG. Rozpočet letísk v Liège a v Charleroi na odkúpenie domov alebo protihlukovú ochranu 20 816 domácností predstavuje 444 miliónov EUR. Letisko London Heathrow vynaložilo v rokoch 2007 až 2011 37 miliónov EUR na protihlukové opatrenia.

6.1.5. Vlády členských štátov by mali označiť výzvy v oblasti kapacít a určiť stratégie na ich riešenie. V tejto súvislosti sa objavuje jasná potreba silného vedenia na európskej úrovni s cieľom koordinovať tieto národné stratégie pre kapacity a poskytnúť primerané finančné vedenie a podporu. Pre financovanie výstavby letísk na zelenej lúke zo zdrojov EÚ by mali platiť veľmi prísne pravidlá. EÚ by mala obmedziť financovanie týchto projektov len na tie, ktoré sú finančne životaschopné alebo spĺňajú kritériá verejných záväzkov.

6.1.6. EHSV by chcel poukázať na to, že diskusie o kapacite majú aj politický rozmer. EHSV je presvedčený, že EÚ spoločne s členskými štátmi a zúčastnenými stranami, vrátane sociálnych partnerov musí urobiť všeobecné strategické rozhodnutie o tom, ktoré letiská budú dôležité pre systém a mali by byť uprednostňované v nasledujúcich rokoch. Mala by sa v prípade potreby prehodnotiť vyváženosť priorít EÚ medzi uzlovým systémom a systémom spájajúcim jednotlivé body. Integrovaná európska politika je v súčasnosti ešte potrebnejšia, pričom sa zohľadnia hospodárske, environmentálne a sociálne aspekty, ako aj tvorba pracovných miest.

6.1.7. Okrem toho v Komisii sa súvisiacim témam venujú viaceré GR: MOVE, EMPL, COMP, JUST atď. Ich pôsobnosť závisí od presnej politickej oblasti a existujú mnohé prepojenia na rozličné oblasti, ako sú medzinárodné vzťahy, štátna pomoc, jednotné európske nebo a multimodálnosť. Toto fungovanie sa ukázalo ako neefektívne v snahe nájsť integrovaný ucelený prístup k letectvu EÚ, ktorý je v súčasnosti nevyhnutný. Aktivity Komisie v oblasti letectva, a najmä týkajúce sa letísk musia byť nutne lepšie integrované.

6.2. Podobne ako výrobný proces, aj fyzická kapacita letiska má isté obmedzenia, t. j. faktory znižujúce jeho skutočnú kapacitu. V prípade kapacity dráh sem patria:

— pohyby na dráhe (kombinácia druhov lietadiel),

— poveternostné podmienky,

— zariadenia.

6.2.1. Okrem toho na všetky ukazovatele kapacity letísk zvyčajne vplývajú prevádzkové postupy a predpisy, napr. špeciálny postup pri nalietavaní a vzlietaní alebo požiadavky plánovania vzdušného priestoru v nadväznosti na otázky týkajúce hluku. Skutočná kapacita letísk je zvyčajne oveľa nižšia ako fyzická kapacita letísk. „Vyvážený prístup“ Medzinárodnej organizácie pre civilné letectvo (International Civil Aviation Organization) (ICAO) je najúčinnejšou metódou na riešenie hluku na letiskách a v ich okolí environmentálne a ekonomicky prijateľným spôsobom.

6.2.2. Komisia zvykne pri svojej práci týkajúcej sa kapacity letísk zohľadňovať len kapacitu dráh. Z vyššie uvedeného vyplýva, že ide o neúplný prístup a EHSV podnecuje Európsku komisiu, aby pri tejto práci zohľadnila aj iné rozhodujúce ukazovatele kapacity letísk, ako je kapacita vzdušného priestoru na okolitých letiskách. Interakcia medzi letiskami a vzdušným priestorom (alebo poskytovateľmi leteckých navigačných služieb) je kľúčová pri riešení problému kapacity letísk. Spôsoby riadenia tejto interakcie sa však v Európskej únii a dokonca aj v rámci niektorých členských štátov výrazne líšia.

6.2.3. Je mimoriadne dôležité, aby členské štáty prijali opatrenia týkajúce sa plánovania a správy využitia pôdy. To je často v rukách miestnych a regionálnych samospráv, ktoré by mali oceniť úlohu letísk v štátnych a európskych sieťach, hlavne v ústredných uzlových oblastiach, v ktorých je veľký tlak využívať pôdu na iné účely. EÚ sa musí dohodnúť na spoločných zásadách v tejto otázke a poskytnúť konzistentný právny a plánovací rámec s cieľom optimalizovať rozhodnutia o novej kapacite.

6.3. Mal by vzniknúť konsolidovaný spoločný trh civilného letectva EÚ. EHSV však varuje, že uzly by sa nemali uprednostňovať na úkor regionálnych letísk. Oba druhy letísk sa dopĺňajú a mali by ostať integrálnou súčasťou hlavnej a komplexnej siete, o ktorej sa zmieňuje politika TEN-T. Niekedy to vyústi do preťaženia a zároveň rastu.

6.4. EHSV povzbudzuje Komisiu, aby sa venovala otázke kapacity európskeho vzdušného priestoru z hľadiska medzinárodnej konkurencieschopnosti, ktorá je samozrejme kľúčová a zároveň z hľadiska plynulého fungovania vnútorného trhu EÚ. Lepšie a racionálnejšie využívanie regionálnych kapacít by zmiernilo tlak na rušné uzly. Prebiehajúci

test odľahlých veží riadenia letovej prevádzky (napr. vo Švédsku) je v tejto súvislosti zaujímavým nástrojom na zníženie prevádzkových nákladov regionálnych letísk pri zachovaní najvyššej úrovne bezpečnosti.

6.5. Úloha Komisie je tu kľúčová. Nebola však podrobne načrtnutá: Komisia by mala predovšetkým mať spoľahlivé údaje a informácie o prevádzke letísk v EÚ, aby mohla robiť viac ako len monitorovať a nabádať všetkých zainteresovaných na väčšiu efektívnosť. Tieto údaje v súčasnosti nie sú dostupné, rovnako nejestvujú kritériá „efektívneho letiska“, ani oficiálne údaje o financovaní letísk na európskej úrovni.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Dokončenie HMÚ – Úloha daňovej politiky“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2015/C 230/04)

Spravodajca: Carlos TRIAS PINTÓ

Pomocný spravodajca: Petru Sorin DANDEA

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 27. februára 2014 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

„Dokončenie HMÚ – Úloha daňovej politiky“.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 18. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) prijal 164 hlasmi za, pričom 53 členovia hlasovali proti a 11 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. To, že obnova v Európe je pomalšia než inde vo svete, naznačuje úroveň nefunkčnosti, ktorou sa musí zaoberať prehĺbená hospodárska a menová únia. Toto stanovisko podporuje proces prehĺbenia HMÚ, najmä v eurozóne, z hľadiska úlohy zdaňovania. Pokrok v koordinácii priameho zdaňovania bolo a naďalej bude ťažké dosiahnuť, pretože zostáva v kompetencii členských štátov a je zakorenené v spôsobe, akým sa každý členský štát rozhodol po stáročia financovať svoje štátne výdavky, ktoré považuje za nevyhnutné. Každá zmena v zdaňovaní musí viesť k daňovému režimu, ktorý bude z celosvetového hľadiska konkurencieschopnejší a udržateľnejší.

1.2. Na zabezpečenie riadneho fungovania hospodárskej a menovej únie sa musia počas novej legislatúry vytvoriť základy pre fiškálnu úniu schopnú prekonať veľkú odlišnosť medzi národnými normami, ktoré komplikujú skutočnú integráciu a dosiahnutie jednotného trhu, a postupne napredovať k tejto únii a ďalej aj k do istej miery posilnenému spoločnému rozpočtu pre eurozónu.

1.3. Popri menovom pilieri ECB musí v strednodobom horizonte existovať aj tzv. spoločný rozpočtový pilier, aby sa zabezpečila makroekonomická stabilizácia v rámci HMÚ, najmä v prípade „asymetrických šokov“.

1.4. Chyby a medzery v daňovej politike možno prekonať ambicióznejšími opatreniami v eurozóne zameranými na zníženie a homogenizáciu rôznych daní, rozšírenie daňových základov, harmonizáciu daňových sadzieb, ako aj posilnenie nástrojov spolupráce a výmeny informácií s cieľom bojovať proti daňovým podvodom a únikom.

1.5. Zákonodarné orgány musia počas nového funkčného obdobia úzko spolupracovať s OECD a krajinami G20 a snažiť sa nájsť rýchle riešenie celosvetového problému narušania základu dane a presunu ziskov. OECD dosiahla pokrok tým, že zavádza globálny model zdaňovania spoločností, ktorého cieľom je získať daň tam, kde sa nachádza hospodárska aktivita. Mal by byť základom pre daň z príjmu právnických osôb v EÚ.

1.6. S cieľom pokročiť smerom k vytvoreniu hlbšej fiškálnej únie je potrebné naďalej dohliadať nad rozpočtami v súlade s balíkom dvoch právnych aktov („Two Pack“) a rýchlo zriadiť fond vlastných rozpočtových prostriedkov v eurozóne, ktorý by umožnil vyrovnať hospodársku nerovnováhu ([1]).

([1]) Systém je však príliš skostnatený a nepraktický na to, aby rýchlo zabezpečil potrebnú flexibilitu na riešenie okamžitých hospodárskych okolností a priniesol súbor politík pre eurozónu v situácii, keď členské štáty už nemajú dostatočný manévrovací priestor na spustenie plánov na obnovu svojich ekonomík. Dôsledkom je vznik silnej finančnej nestability.

1.7. Výbor plne podporuje pokračovanie procesu európskeho semestra, ktorý by sa mal preskúmať, aby sa zabezpečila jeho účinnosť. Odporúčania pre jednotlivé krajiny by mohli byť nástrojom na presun k spoločnému základu.

1.8. Je nevyhnutné prekonať problém nedostatočného spoločného rozpočtu, ktorý sotva presahuje 1 % HDP EÚ, a to najmä v eurozóne. Predseda Komisie Juncker vo svojich politických usmerneniach „Nový začiatok pre Európu“ žiada, aby sa rozpočet ďalej zameriaval na pracovné miesta, rast a konkurencieschopnosť. EHSV podporuje tento prístup a zdôrazňuje, že je potrebné využiť preskúmanie viacročného finančného rámca na konci roka 2016 na to, aby sa vytvorili základy pre silnejší rozpočet s cieľom splniť riadne fungovanie menovej únie.

1.9. Komisia by mala nadviazať na svoje oznámenie z marca 2013 „Smerom k rozsiahlej a skutočnej hospodárskej a menovej únii“ ([2]) a zaviesť nástroj konvergencie a konkurencieschopnosti orientovaný na zmluvné dojednania pre členské štáty na zavedenie reforiem s vnútroštátnym a európskym úžitkom na riešenie nerovnováh, ktoré by sa nemohli podniknúť bez finančnej pomoci. Tento fond by sa mal rozrásť do rozpočtovej kapacity vlastných zdrojov schopnej poskytnúť dočasnú pomoc pri prekonávaní regionálnych šokov ([3]).

1.10. Rozpočet eurozóny by mal prispieť k lepšiemu fungovaniu menovej únie, zabezpečiť rozpočtovú podporu v záujme dosiahnutia riadnej bankovej únie a vyrovnávať asymetrické šoky. Tieto funkcie chýbali v čase prepuknutia hospodárskej krízy, čo dramatickým spôsobom zvýraznilo priepastné rozdiely, ktoré si vyžadovali rozpočtové opatrenia.

1.11. EHSV si uvedomuje zložitosť tejto témy a navrhuje postupne prijať súbor opatrení v súlade s cieľmi uvedenými v európskych zmluvách ([4]):

Krátkodobo (6 až 18 mesiacov):

— Zaviesť na úrovni EÚ „spoločný konsolidovaný daňový základ“ ([5]) v súlade s predchádzajúcimi stanoviskami výboru ([6]), ktorý by mal spravodlivejšie kritéria, než sa navrhuje v súčasnom návrhu Komisie ([7]). Mal by sa tiež vziať do úvahy pokrok dosiahnutý OECD.

— Reagovať na celkový vývoj na úrovni OECD a G20 súvisiaci s narušaním základu dane a presunom ziskov (BEPS), aby sa zabezpečilo, že daňové režimy sú transparentné a neposkytujú nespravodlivé daňové úľavy, a bezodkladne vylúčiť z praktík členských štátov postupy, na základe ktorých sa vybraným spoločnostiam priznávajú osobitné daňové výhody.

— Hľadať účinný kompromis v eurozóne na rozšírenie navrhovanej dane z finančných transakcií na ďalšie štáty okrem jedenástich členských štátov, ktoré tento projekt už podporujú.

— Zapojiť občanov do boja proti tieňovej ekonomike, daňovým únikom a daňovým podvodom podnecovaním súkromného sektora k tomu, aby posilnil nástroje ako poukazy na služby a využívanie elektronických foriem platby, ktoré zanechávajú stopy, a spoluprácu s orgánmi v tejto oblasti.

— Zlepšiť administratívnu spoluprácu, ktorá by presahovala medze súčasnej siete a databázy DPH a ponúkala prostriedky na posilnenú spoluprácu v štyroch oblastiach:

  i) Posilniť súčasnú sieť Eurofisc ([8]) ako zárodok európskej agentúry na zúčtovanie DPH a boj proti daňovým podvodom, ktorá by začala fungovať v eurozóne, s cieľom doplniť informačné kanály od všetkých národných finančných úradov, čím by sa vyriešil problém tzv. „kolotočových podvodov“ ([9]).

([2]) COM(2013) 165 final.
([3]) Stanovisko EHSV „Zásadné reformy hospodárskych politík“, Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 45.
([4]) Pozri najmä články 113 a 115 ZFEÚ.
([5]) Pozri hlavné body súvisiace s oblasťou ECO z dokumentu „Politické usmernenia pre budúcu Európsku komisiu“, ktorý Európskemu parlamentu predniesol Jean-Claude Juncker. Pozri tiež J.-C. Juncker: *Nový začiatok pre Európu: moja agenda*, s. 7.
([6]) Stanovisko EHSV, „Návrh smernice Rady o spoločnom konsolidovanom základe dane z príjmov právnických osôb (CCCTB)“, Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 63.
([7]) COM(2011) 121 final.
([8]) www.eurofisc.eu
([9]) Fiktívny predaj v členskom štáte určenia, ktorý štátnym pokladniciam spôsobuje potenciálne neobmedzené straty.

ii) Posilniť ako právny základ v celej EÚ smernicu o vzájomnej spolupráci z roku 2011 ([10]) a v prípade potreby určité aspekty regulovať vo forme nariadenia.

iii) EHSV nalieha na Komisiu, aby implementovala svoj návrh obsiahnutý v akčnom pláne boja proti daňovým podvodom a daňovým únikom, a to zahrnúť na čiernu listinu štáty, ktoré fungujú ako daňové raje a nerešpektujú zásady dobrej daňovej správy, a žiada, aby sa na úrovni EÚ vymedzili spoločné kritériá, na základe ktorých bude možné určiť tieto štáty alebo regióny, pričom je potrebné zabrániť tomu, aby sa tieto kritériá uplatňovali nerovnomerne. Výbor nalieha na GR pre hospodársku súťaž, aby riadne preskúmalo, či nedošlo k uzatvoreniu nekalých daňových dohôd medzi členskými štátmi a jednotlivými spoločnosťami. Podniky kótované na burzách by okrem toho mali mať povinnosť vo svojich správach o sociálnej zodpovednosti spoločnosti objasniť využitie a umiestnenie prevádzok v týchto krajinách.

iv) Vytvoriť európsky orgán pre zjednodušenie zdaňovania na základe predchádzajúcich skúseností členských štátov.

Strednodobo (18 mesiacov až 5 rokov):

— Čo sa týka dane z príjmu právnických osôb: V zmysle „menového hada“ z osemdesiatych rokov a v rámci prípravy podkladov na zmenu zmluvy vytvoriť v eurozóne „daňového hada“, pomocou ktorého by sa postupne harmonizovali minimálne, maximálne a efektívne daňové sadzby.

— Dosiahnuť určitú fiškálnu kapacitu eurozóny ([11]) príjmami z uvedenej dane z finančných transakcií a ďalších štyroch zdrojov: spotreba energií z neobnoviteľných zdrojov (len pre zdroje, ktoré zaznamenali pokles ceny v posledných rokoch), dočasný príspevok na prebytky platobnej bilancie, ktoré presahujú 6 % HDP ([12]), vydávanie spoločne zaručených dlhopisov a účasť na príjmoch z emisie peňazí.

— Vytvoriť v eurozóne úrad, ktorý by koordinoval členské štáty pri vyberaní týchto piatich daní a pri kontrolovaní, preverovaní a rozdeľovaní získaných prostriedkov.

— Vytvoriť tak doplňujúci federálny rozpočet v eurozóne, ktorý umožní vyriešiť spoločné poistenie nezamestnanosti, kohézne politiky a udržateľné investície súvisiace s ekologickým hospodárstvom.

— Upraviť v eurozóne súčasný model prijímania fiškálnych rozhodnutí tak, aby sa uplatňovalo hlasovanie kvalifikovanou väčšinou. Výbor uznáva, že by si to vyžadovalo kontroverznú zmenu zmluvy.

2. **Hospodárska a menová únia a jej fiškálny a daňový rámec**

2.1. *Rámec*

2.1.1. Na cestu integrácie nastúpilo 28 členských štátov EÚ, pričom najväčšie záväzky a povinnosti prevzali štáty eurozóny vedené menovou úniou, ktorú v súčasnosti posilňuje vyvíjajúca sa banková únia a medzivládna zmluva o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii.

2.1.2. Daňová politika v súčasnosti zahŕňa viac ako 600 rôznych daní. Tieto dane zabezpečujú veľkú časť príjmov, ktoré celkovo (dane a príspevky sociálneho zabezpečenia) predstavujú 39,4 % HDP členských štátov ([13]) a 40,4 % HDP štátov eurozóny. Je potrebné lepšie koordinovať daňové politiky členských štátov eurozóny s cieľom doplniť jednotnú menovú politiku ECB.

2.1.3. Pokrok smerom k fiškálnej únii by eurozóne umožnil spoliehať sa na svoje vlastné zdroje a usilovať sa o vykonanie účinných podporných dôležitých štrukturálnych reforiem národných hospodárstiev, ktoré čelia problémom, a tiež aktivovať politiky solidarity a prerozdelenia, ktoré sú nevyhnutne potrebné na tlmenie asymetrických šokov.

([10]) Smernica 2011/16/EÚ.
([11]) Pozri stanovisko EHSV „Rozpočtová politika: rast a úprava rozpočtu“ (Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 8), stanovisko „Dobudovanie HMÚ – nadchádzajúca európska legislatúra“ a oznámenie Komisie „Koncepcia pre rozsiahlu a skutočnú hospodársku a menovú úniu“, COM(2012) 777 final/2, bod 3.
([12]) Pozri stanovisko EHSV „Dobudovanie HMÚ – nadchádzajúca európska legislatúra“, Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 10.
([13]) Údaje z roku 2012, ktoré zverejnil Eurostat (92/2014) 16. júna 2014.

2.1.4. EÚ a predovšetkým eurozóna vykazujú v porovnaní s inými rozvinutými ekonomikami nižšiu úroveň rastu (HDP) a zamestnanosti. Väčšina teórií hospodárskej integrácie navrhuje modely, ktoré obsahujú menovú aj fiškálnu úniu. ZFEÚ však ustanovuje, že rozhodovanie v oblasti daňovej politiky musí byť jednomyseľné, čo výrazne sťažuje prijímanie legislatívnych aktov.

2.1.5. Nedostatočnú makroekonomickú efektívnosť v eurozóne možno čiastočne pripísať nesúladu medzi fiškálnou politikou, ktorá je silno decentralizovaná a je v pôsobnosti členských štátov, a menovou politikou, ktorá je v krajinách eurozóny čoraz viac centralizovaná pod vedením Európskej centrálnej banky (ECB).

2.1.6. Obmedzené právomoci ECB bránia v tom, aby mohla financovať rozpočtové deficity prostredníctvom vyrábania peňazí. To by mohlo byť pozitívne pre stabilitu cien a hodnotu meny, ale nie pre zamestnanosť a iné ciele. Vytváranie fiškálnej únie v EÚ pokročilo od vzniku menovej únie len veľmi málo. To sťažuje mobilitu pracovnej sily a kapitálu, ako aj riešenie krízy a asymetrických šokov.

2.2. *Trendy a problémy v oblasti príjmov a výdavkov*

2.2.1. Doposiaľ uplatňovaná minimálna koordinácia daňovej politiky sotva postačuje na to, aby zabránila narušeniu hospodárskej súťaže medzi členskými štátmi a obmedzila konkurenčné preteky v oblasti daní, ktoré stláčajú na minimum najmä nominálne a efektívne sadzby daní z príjmov právnických a fyzických osôb. Takýto vývoj by bol pozitívny, ak by vyplýval z koordinovanej činnosti členských štátov. V tomto prípade však zatiaľ ide o hru, ktorej výsledkom sú straty a ktorej víťazmi sú kapitálové príjmy a vysoko mobilná pracovná sila, zatiaľ čo veľká väčšina prehráva.

2.2.2. I keď si fiškálna integrácia vyžaduje systém prevodov a fiškálnu inštitúciu, ktorá by to riadila, rozpočet EÚ dosahuje len 1 % HDP. Napriek cieľom **stratégie Európa 2020** a **projektu Európa 2030** v oblasti súdržnosti a udržateľného rozvoja predstavujú čisté prevody minimálnu časť týchto zdrojov.

2.2.3. V pláne smerujúcom k skutočnej hospodárskej a menovej únii vypracovanom koncom roka 2012 ([14]) sa navrhuje napredovať v strednodobom horizonte smerom k hospodárskej, menovej a rozpočtovej únii okrem iného prostredníctvom ďalších konkrétnejších iniciatív, zatiaľ čo z krátkodobého hľadiska sa plánuje posilnenie rozpočtového a hospodárskeho riadenia (balík šiestich právnych aktov „Six Pack“, fiškálny pakt a balík dvoch právnych aktov „Two Pack“), európskeho semestra a jeho odporúčaní a nakoniec medzivládnej zmluvy o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii, ktorú podpísalo 25 krajín, mimo ZFEÚ. Systém je jednosmerný, skostnatený a nepraktický, neschopný poskytnúť potrebnú flexibilitu na riešenie okamžitých hospodárskych okolností v krízovej situácii zaviesť súbor politík pre eurozónu.

2.2.4. Je skutočne pozoruhodné, že doteraz sa podnikli iba opatrenia týkajúce sa výdavkov, a úplne sa zanedbali príjmy fiškálnej únie.

2.2.5. Okrem toho, že neexistoval fiškálny dozorný orgán, trojka zohrala polemickú úlohu pri zavádzaní úsporných opatrení pre krajiny, ktoré požadovali pomoc, čo bolo kritizované Európskym parlamentom ([15]) a EHSV pre ich nedodatočnú efektívnosť a transparentnosť.

2.2.6. EHSV podporuje politické usmernenia predsedu Komisie Junckera „Nový začiatok pre Európu“, v ktorých žiada EÚ, aby nahradila „trojku“ zodpovednejším subjektom s väčšou demokratickou legitimitou, založeným na európskych inštitúciách s posilnenou parlamentnou kontrolou na európskej aj národnej úrovni.

([14]) COM(2012) 777 final/2.
([15]) Alejandro Cercas, správa: PE528.091v02-00.

2.2.7. Medzitým politiky fiškálnej devalvácie vykonávané v niektorých najzraniteľnejších krajinách eurozóny priniesli skôr poškodenie európskeho sociálneho modelu ([16]) ako zvýšenie konkurencieschopnosti, keďže zníženie zaťaženia práce ako výrobného faktora malo sotva nejaký vplyv z hľadiska zvýšenia rastu, zamestnanosti a zlepšenia dlhovej situácie, čo v konečnom dôsledku bude znamenať zbytočné straty na výbere daní. Zdá sa, že v niektorých členských štátoch vyrovnávanie určitých nerovností začína ukazovať prínosné účinky.

3. **Pripomienky**

3.1. *Význam zdaňovania finančných a digitálnych služieb*

3.1.1. Ťažkosti pri napredovaní v daňovej integrácii ilustrujú dve oblasti: finančné transakcie a transakcie v digitálnej ekonomike. Komisia musí rýchlo reagovať v súlade s vyšetrovaniami GR pre hospodársku súťaž, odporúčaniami skupiny expertov Komisie pre zdanenie digitálneho hospodárstva ([17]) a prvými návrhmi OECD ([18]) na koordinovaný medzinárodný prístup k boju proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam zo strany nadnárodných podnikov v rámci projektu OECD a G20 týkajúceho sa narúšania daňových základov a presunu zisku (určeného na vytvorenie jednoduchého súboru medzinárodných daňových pravidiel na skoncovanie s narúšaním daňových základov a umelým presunom ziskov do jurisdikcií s cieľom vyhnúť sa plateniu dane).

3.1.2. Keďže v oblasti plánovanej dane z finančných transakcií vzťahujúcej sa na celú EÚ sa pokrok doposiaľ obmedzil na prijatie smernice o posilnenej spolupráci z februára 2013, ku ktorej sa hlási len 11 krajín eurozóny ([19]), je nevyhnutné rozšíriť jej pôsobnosť prinajmenšom na celú eurozónu (aby sa prekonal nedostatočný pokrok z posledných mesiacov).

3.1.3. EHSV víta návrh pozmeniť smernicu o zdaňovaní príjmu z úspor ([20]), aby sa zlepšila kvalita informácií a predchádzanie daňovým únikom.

3.2. *Štruktúra daní: základy, sadzby a výnimky*

3.2.1. EÚ každoročne stráca oveľa viac príjmov z daní ako USA alebo iné štáty, v ktorých sa tieňová ekonomika, podvody v oblasti daní alebo zamestnávania a daňové úniky ([21]) vyskytujú v menšej miere. Aby sa zabránilo anomáliám, ako napr. daňovým rajom, treba väčšmi homogenizovať, zjednodušiť a zharmonizovať medzi krajinami rozsiahle a komplexné daňové štruktúry. Tento proces by sa mal začať v eurozóne a mala by ho koordinovať Komisia a Euroskupina prostredníctvom úradu pre zjednodušenie podobného úradom, aké už existujú v niektorých krajinách ([22]).

3.2.2. EHSV sa tiež domnieva, že zbližovanie daňových politík treba začleniť ako prioritu do rámca európskeho semestra (využijúc niektoré osobitné odporúčania pre jednotlivé krajiny), keďže je priestorom pre koordináciu úsilia v oblasti hospodárskej politiky členských štátov na dosiahnutie aj cieľov stratégie Európa 2020 s pomocou iných politík.

3.2.3. EHSV požaduje spravodlivejší a efektívnejší systém s daňovou reformou a harmonizáciou zameranou na transparentnosť, rozšírenie daňového základu a predchádzanie agresívnemu vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, čo umožní znížiť daňové sadzby a prerozdeliť zaťaženie.

([16]) *Eurofound Yearbook, 2013*.
([17]) Pozri správu – Komisia 22. októbra 2013 prijala rozhodnutie o vytvorení expertnej skupiny, ktorá v rovnakom roku určila rozsah svojej práce a svoj plán. Jej záverečná správa bola zverejnená 28. mája 2014.
([18]) http://www.oecd.org/tax/beps-2014-deliverables.htm
([19]) COM(2013) 71 final, 2013/0045 (CNS): Belgicko, Nemecko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Rakúsko, Portugalsko, Slovinsko a Slovensko.
([20]) Taxation of Savings Income – Európska komisia.
([21]) Friedrich Schneider, „Shadow Economies and Corruption all over the World: Empirical Results for 1999 to 2003“, v zvláštnom vydaní *International Journal of Social Economics* (IJSE), séria 1, zv. 35, číslo 9, 2008.
([22]) Napríklad The Office of Tax Simplification, HM Treasury, súčasť vlády Spojeného kráľovstva.

3.2.4. V závislosti od charakteru jednotlivých daní EHSV odporúča obmedziť systém výnimiek prostredníctvom prísnej analýzy hospodárskych a sociálnych nákladov a prínosov v súlade s medzinárodnou teóriou o daňových výdavkoch, ktorá sa konsolidovala od roku 1968, berúc do úvahy, že počas posledných piatich rokov krízy boli systémy daňového zvýhodnenia schopné obsiahnuť výraznú časť zvýšenej nerovnováhy na trhu vo väčšine členských štátov EÚ, ako vyplýva zo štúdií Komisie ([23]).

3.2.5. EHSV povzbudzuje Úniu k tomu, aby sa prostredníctvom zástupcov eurozóny aktívnejšie podieľala na diskusiách OECD ([24]), MMF ([25]) a G20 ([26]) o koordinácii úsilia v oblasti harmonizácie a zjednodušenia, počnúc transferovým oceňovaním, podvodmi a tieňovou ekonomikou, a najmä problémami spravodlivého rozdelenia daňového zaťaženia.

3.2.6. EHSV sa nazdáva, že akčný plán BEPS (narúšanie základu dane a presun ziskov) ([27]) bude mať zásadný význam v boji proti daňovým únikom a agresívnemu daňovému plánovaniu na celosvetovej úrovni. Preto vyzýva G20, OECD a všetky európske štáty, aby ho rozvíjali, a vytvorili tak zárodok európskej agentúry, ktorá by fungovala ako zúčtovací ústav pre DPH a tiež plnila úlohy v boji proti daňovým podvodom, s cieľom vyriešiť v rámci transakcií v EÚ problém tzv. „kolotočových podvodov" ([28]), ktoré spôsobujú väčšie škody ako samotná tieňová ekonomika.

3.2.7. Napokon, keďže daňové výnimky a úľavy majú za následok oveľa nižšie efektívne daňové sadzby ako nominálne sadzby, mali by byť skoordinované s európskymi cieľmi v oblasti zamestnanosti, výrobných investícií, konkurencieschopnosti podnikov a sociálneho začlenenia, ako aj s politikami EÚ, ktoré formujú európsky sociálny model.

3.3. *Zdaňovanie spoločností*

3.3.1. EHSV sa zasadzuje za to, aby sa prioritou stala harmonizácia daní z príjmov právnických osôb s cieľom postupne vytvárať koherentnú rozpočtovú a **fiškálnu** úniu ([29]) a zabrániť tomu, aby malé a stredné podniky platili vyššie efektívne sadzby. Okrem toho EHSV považuje za trestuhodné postupy niektorých členských štátov, ktoré udeľujú vybraným nadnárodným spoločnostiam osobitné daňové úľavy, o ktorých verejnosť nie je informovaná. V tejto súvislosti vyzýva Európsku komisiu, aby vyvinula všemožné úsilie na odstránenie takýchto praktík. Táto situácia vyvoláva narušenie hospodárskej súťaže, čo protirečí duchu jednotného trhu.

3.3.1.1. Jedna z prvých a hlavných akcií by sa mala sústrediť na vytvorenie „spoločného konsolidovaného zdaniteľného základu". Tento postoj výbor oficiálne demonštroval v roku 2006 ([30]) a opäť potvrdil neskôr ([31]). Už v roku 1992 bola v Rudingovej správe zdôraznená potreba spoločných noriem na stanovenie zdaniteľného základu pomocou minimálnych a maximálnych daňových sadzieb.

3.3.1.2. Výbor navrhuje, aby zodpovedné orgány boli povzbudzované k spolupráci pri zavádzaní maximálnych a minimálnych hraníc dane z príjmov právnických osôb v zmysle „menového hada", ktorý sa uplatňoval na obmedzenie fluktuácie meny pred zavedením eura. Koordinovaným spôsobom tiež treba zrušiť výnimky, ktoré k zvýšeniu zamestnanosti a produktivity napomáhajú najmenej.

3.3.2. EHSV víta návrh smernice o materských a dcérskych spoločnostiach v rozličných členských štátoch, ktorý je jedným z 34 opatrení uvedených v *akčnom pláne na posilnenie boja proti daňovým podvodom a daňovým únikom* ([32]), ktorý Komisia predložila na konci roka 2012. Uprednostnil by však, keby táto regulácia mala formu nariadenia.

([23]) Európska komisia: Research note 02/2013 „The effect of tax-benefit changes on income distribution in EU countries since the beginning of the economic crisis".
([24]) OECD project on Base Erosion and Profit Shifting (BEPS).
([25]) Role of the IMF in international taxation.
([26]) https://www.g20.org/sites/default/files/g20_resources/library/Saint_Petersburg_Declaration_ENG.pdf
([27]) Centre for Tax Policy and Administration – OECD.
([28]) Fiktívny predaj v členskom štáte určenia, ktorý štátnym pokladniciam spôsobuje potenciálne neobmedzené straty.
([29]) Pozri vyhlásenie EHSV *„Akčný plán pre Európu"* schválené na plenárnom zasadnutí 29. a 30. apríla 2014. Pozri tiež stanovisko EHSV „Stratégie v záujme inteligentného ozdravenia rozpočtovej politiky: nájsť hnacie sily rastu v Európe.", Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 8.
([30]) Stanovisko EHSV „Vytvorenie jednotného konsolidovaného daňového základu pre zdaňovanie podnikov v EÚ", Ú. v. EÚ C 88, 11.4.2006, s. 48.
([31]) Stanovisko EHSV „Návrh smernice Rady o spoločnom konsolidovanom základe dane z príjmov právnických osôb (CCCTB)", Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 63.
([32]) COM(2012) 722 final.

3.3.3. Pokiaľ ide o obchod s tovarom a službami v rámci Spoločenstva, dosiahol sa väčší pokrok v oblasti DPH, kde sa zlepšila harmonizácia daňových základov, ale pretrvávajú značné rozdiely v daňových sadzbách.

3.3.4. Zo strategického hľadiska EHSV odporúča uprednostňovať daňové stimuly pre výskum a vývoj ([33]).

3.3.5. Pri všetkých plánovaných opatreniach však treba dbať na to, aby nepoškodzovali konkurencieschopnosť európskych podnikov.

3.4. *Zdaňovanie fyzických osôb a domácností*

3.4.1. Fyzické osoby podliehajú priamemu, ako aj nepriamemu zdaňovaniu. Treba mať na zreteli, že nepriame zdaňovanie má samo osebe regresívny charakter a najmä harmonizácia pri zvyšovaní nepriameho zdaňovania je regresívna a môže dramaticky ovplyvniť skupiny obyvateľov s nižšími príjmami bez kompenzačných príplatkov.

3.4.2. Harmonizácia priamych daní fyzických osôb sa obmedzuje na špecifické prípady a daňové zaťaženie sa prestáva zbližovať.

3.4.3. Prinajmenšom v eurozóne by sa mal koordinovane znížiť počet právnych predpisov o dani z príjmu fyzických osôb a výška príspevkov sociálneho zabezpečenia, aby sa zabránilo sociálnemu dumpingu, viac zjednotilo daňovo-odvodové zaťaženie práce, a podporila sa tak mobilita pracovnej sily ([34]). Progresívny charakter zdanenia sa musí rozšíriť na kapitálové príjmy a na majetok, z ktorého pochádzajú, čím sa obnoví úloha dane z majetku, dedičskej dane a dane z darovania ako nástroja kontroly. Okrem toho tieto typy dane majú nižší tlmiaci vplyv na dopyt než daňové zaťaženie práce.

3.4.4. Potreba zaoberať sa skôr investíciami ako spotrebou si vyžaduje harmonizáciu a vytvorenie tzv. konvergenčných hadov v oblasti zdaňovania príjmu z úspor ([35]) a dividend, ktoré nadobudli fyzické osoby, a poberania starobného dôchodku z iného štátu.

3.4.5. EHSV podporuje snahu Komisie nájsť spôsoby na to, aby daňové štruktúry boli priaznivejšie pre rast, a preskúmať, akú úlohu by zdaňovanie mohlo mať pri plnení potrieb konsolidácie v kontexte rozširovania daňových základov ako napr. zdaňovanie nehnuteľností. Takže odporúčania Európskej komisie členským štátom v rámci európskeho semestra mali slúžiť na to, aby sa ďalej využívali periodické dane z nehnuteľností na účely konsolidácie alebo ako súčasť presunu daňovej záťaže preč od práce ([36]).

3.4.6. EHSV tiež navrhuje prijať ďalšie opatrenia na harmonizáciu environmentálnych daní opierajúc sa pritom o správu Komisie „Rámec pre politiku v oblasti zmeny klímy a energetickú politiku do roku 2030“.

3.4.7. Verejnosť bude pomáhať v boji proti vážnemu problému daňových podvodov a podvodov v pracovnej oblasti, ak k tomu bude motivovaná. Mali by sa posilniť nástroje ako napríklad poukazy na služby alebo daňové výnimky a úľavy na iné služby osobnej podpory, pretože spájajú ciele sociálneho zabezpečenia s odhaľovaním tieňovej ekonomiky.

3.4.8. V rámci potláčania neformálnej ekonomiky EHSV navrhuje zaviesť daňové stimuly na používanie foriem platby, ktoré zanechávajú stopy a podporujú finančné a digitálne začlenenie, ako sú karty a mobilné telefóny. Tieto stimuly by mohli mať podobu harmonizovaných daňových úľav alebo výnimiek udelených osobám a podnikom za to, že zredukujú používanie peňazí v hotovosti.

3.4.9. Podobne sa môže posilniť spolupráca s občanmi prostredníctvom ekonomických stimulov pre prípadné odhalenie podvodných operácií, čo sa stáva bežnou praxou v EÚ.

([33]) Placing taxation at the service of research and development.
([34]) Vyhlásenie Euroskupiny z 8. júla 2014: „Structural Reform Agenda – Thematic Discussions on Growth and Jobs – Reduction of the Tax Wedge“.
([35]) http://europa.eu/legislation_summaries/taxation/l31050_sk.htm
([36]) Európska komisia (2014), *Tax reforms in EU Member States, s 112*.

3.5. *Územné zdaňovanie (regióny, štáty a EÚ)*

3.5.1. Veľká rozmanitosť daní napomáha podvody, korupciu a tieňovú ekonomiku. EHSV vyzýva členské štáty eurozóny, aby prevzali väčšie právomoci v štyroch hlavných oblastiach zdaňovania: priame zdaňovanie fyzických a právnických osôb (vrátane zdaňovania kapitálu a príjmu, ako aj iných daní spojených s majetkom), nepriame zdaňovanie vo forme DPH a špeciálne dane.

3.5.2. Napredovať vo fiškálnom riadení nevyhnutne znamená postupné vzdávanie sa suverenity zo strany členských štátov. Výber daní by tak mohol naďalej ostať prevažne záležitosťou štátov, zatiaľ čo kontrolu, inšpekciu a prerozdelenie príjmov by vykonávali EÚ a členské štáty. EHSV preto navrhuje vytvorenie európskeho daňového orgánu, ktorý by začal činnosť v eurozóne.

3.5.3. V súlade so zásadou subsidiarity treba rešpektovať miestne dane, ale EHSV odporúča začať so zjednodušovaním, a to prostredníctvom znižovania, zoskupovania a homogenizácie mnohých existujúcich daní.

3.6. *Vonkajší rozmer a prepojenie s verejnou politikou*

3.6.1. Nadnárodná fiškálna politika ([37]) by bola účinným nástrojom na splnenie cieľov zmlúv, najmä v oblasti politiky súdržnosti a udržateľnosti.

3.6.2. EHSV vyzýva na vytvorenie dodatočného federálneho rozpočtu, prinajmenšom v eurozóne, ktorý by umožňoval vyberať dane a postupne preberať politiky, ktoré možno lepšie vykonávať spoločne: poistenie v nezamestnanosti spojené s aktívnymi politikami trhu práce ([38]), výskum a vývoj, obrana, spoločný mechanizmus na kompenzáciu zaťaženia úrokmi z úverov ([39]) atď.

3.6.3. Na záver EHSV rozhodne podporuje iniciatívy OECD a G20 v oblasti medzinárodnej daňovej spolupráce a boja proti daňovým podvodom a zasadzuje sa za to, aby sa automatická výmena daňových informácií stala bežnou medzinárodnou normou.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

([37]) Stefan Collignon, *Taking European integration seriously*.
([38]) Pozri stanovisko EHSV „Dobudovanie HMÚ – nadchádzajúca európska legislatúra“ a stanovisko „Sociálny rozmer európskej hospodárskej a menovej únie“, Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 1.
([39]) Pozri stanovisko EHSV „Oživiť rast“, Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Tieto pozmeňovacie návrhy, ktoré získali viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov, boli v priebehu diskusie zamietnuté (článok 54 ods. 3 rokovacieho poriadku):

Bod 1.4

Doplniť takto:

„Chyby a medzery v daňovej politike možno prekonať ambicióznejšími opatreniami v eurozóne zameranými na zníženie a homogenizáciu rôznych daní, rozšírenie daňových základov, harmonizáciu daňových sadzieb, ako aj posilnenie nástrojov spolupráce a výmeny informácií s cieľom bojovať proti daňovým podvodom a únikom. Súčasne je potrebné zohľadniť, že celkové daňové zaťaženie v eurozóne by nemalo presiahnuť daňové zaťaženie v susedných krajinách.“

Zdôvodnenie

Keďže sa v stanovisku navrhuje aj zavedenie nových daní, je dôležité, aby celkové daňové zaťaženie v eurozóne nebolo vyššie než daňové zaťaženie v susedných krajinách. V opačnom prípade by toto (vysoké) daňové zaťaženie mohlo mať negatívny vplyv na eurozónu a viesť k tomu, že bude viac podnikov presúvať svoje výrobné miesta a pracovné sily sa presunú inam.

Výsledok hlasovania:

Za:	80
Proti:	129
Zdržali sa:	17

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zmeny v európskom baliarenskom priemysle“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2015/C 230/05)

Spravodajca: Gonçalo LOBO XAVIER

Pomocný spravodajca: Nicola KONSTANTINOU

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 22. januára 2014 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 svojho rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Zmeny v európskom baliarenskom priemysle“

Poradná komisia pre priemyselné zmeny (CCMI) poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 13. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) prijal 119 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. Európsky baliarenský priemysel čelí v súčasnosti viacerým výzvam. V dôsledku svojej kritickej úlohy v rámci viacerých sektorov má toto priemyselné odvetvie ústredné postavenie, pokiaľ ide o konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva. Európa musí udržať vedúce postavenie tohto priemyslu a pokiaľ ide o obaly, mala by podporovať trendy v oblasti udržateľnej ochrany životného prostredia, bezpečnosti a ochranných značiek. EHSV sa domnieva, že toto vedúce postavenie sa musí opierať o štyri základné piliere: efektívne využívanie zdrojov; oblasť výskumu, vývoja a inovácií; sociálny dialóg; udržateľnosť a prispôsobenie.

1.1.1. *Efektívne využívanie zdrojov*

Vzhľadom na skutočnosť, že produkty tohto odvetvia sa využívajú na udržanie, ochranu a zachovanie iných spotrebných výrobkov, a preto sa často eliminujú ako odpad, toto odvetvie zohráva ústrednú úlohu pri podpore miery recyklácie v členských štátoch EÚ. Na dosiahnutie tohto cieľa však spoločnosti naďalej potrebujú dostávať podporu a EHSV sa domnieva, že Európska komisia by mohla poskytnúť pomoc v tejto oblasti tým, že bude lepšie informovať o osvedčených postupoch a najefektívnejšom využívaní dostupných zdrojov. Toto sa môže dosiahnuť tak, že všetky zainteresované strany vrátane tých, ktoré svoje aktivity realizujú mimo Európy, podporia rešpektovanie environmentálnych otázok. Efektívne využívanie zdrojov je kľúčovým prvkom v baliarenskom procese a dôležitou otázkou aj v environmentálnej oblasti. EHSV sa domnieva, že Európska komisia by mohla vypracovať politický rámec na podporu potrebnej transformácie, aby sa splnili ciele stratégie Európa 2020 a aby sa obnovil a zachoval environmentálne zodpovedný baliarenský priemysel.

1.1.2. *Výzvy*

EHSV si uvedomuje výzvy, ktorým čelí tento priemysel v súvislosti so zvýšením cien za energie, a to nielen z hľadiska každodenného výkonu, ale aj pokiaľ ide o proces recyklácie. EHSV by chcel zdôrazniť, že proces recyklácie, ktorý má kľúčový význam pre baliarenský priemysel, sa realizuje v EÚ, ale aj mimo nej. Výbor sa domnieva, že so zreteľom na tento špecifický sektor by otázka vyvážených cien za energie mala byť pre Európsku úniu prioritou.

V záujme ďalšieho plnenia cieľov EÚ týkajúcich sa emisií CO_2 by si každý priemyselný sektor mal stanoviť realistické ciele pre recykláciu v súlade s cieľmi, ktoré boli vymedzené v právnom predpise EÚ (smernica o obaloch a odpadoch z obalov a rámcová smernica o odpade) a ktoré sa týkajú stratégie Európa 2020, a následne každoročne predkladať vyhlásenia o hodnotení pokroku. Napriek tomu, že každý členský štát sa snaží poskytovať údaje, ktoré Eurostat každoročne zverejňuje, pri hodnotení údajov ešte stále chýba určitý prvok. EHSV sa domnieva, že prax používať viac obalového materiálu, ako je potrebné, je neúsporná, a priemyselný sektor by mal proti tomu javu bojovať a taktiež by sa mala zvyšovať informovanosť spotrebiteľov v tejto oblasti. Prostredníctvom informačnej kampane by sa taktiež mohli podporiť ‘základné požiadavky’, ktoré sú vymedzené v smernici o obaloch a odpadoch z obalov v súvislosti s ‘nadmerným balením’. Ako príklad by Komisia mala stanoviť presný harmonogram s cieľom žiadať úplný zákaz plastových tašiek na jedno použitie v prospech tašiek na viac použití alebo biologicky rozložiteľných tašiek. Takýto harmonogram by mal obsahovať konzultačné fázy so sociálnymi partnermi a sprievodné opatrenia pre transformáciu sektora.

1.1.3. *Výskum, vývoj a inovácie*

Z výskumu realizovaného pre toto stanovisko a z diskusií so zainteresovanými stranami a Európskou komisiou jasne vyplynulo, že o viacerých kľúčových témach nemáme dostatočné údaje. Európska komisia by preto mohla poskytnúť pomoc pri organizovaní a zlepšovaní metodiky zberu údajov v sektore s cieľom poskytnúť sociálnym partnerom relevantné informácie, aby sa zabezpečila dlhodobá životaschopnosť sektora. EHSV sa domnieva, že výzvy v oblasti výskumu a vývoja sú aj pre tento sektor veľmi dôležité a zahŕňajú efektívnu dopravu tovaru, účinné systémy sledovateľnosti, znižovanie nákladov a otázky týkajúce regulácie a bezpečnosti, ako aj *ekodizajn* a pôsobenie obalu počas životného cyklu. Výbor sa nazdáva, že okrem týchto špecifických potrieb a prístupu je veľmi dôležité, aby finančné prostriedky iniciatívy Horizont 2020 spojené s inováciou boli prioritou a príležitosťou pre baliarensky priemysel. Sektorové združenia a bežné zainteresované strany musia povzbudzovať schopnosť zúčastňovať sa na európskych konzorciách s cieľom podporiť aktivity v oblasti inovácie.

EHSV sa domnieva, že súčasné investície nevyhnutné na to, aby bolo možné čeliť všetkým aktuálnym výzvam, sú kritické. Pre dlhodobé prežitie tohto sektoru má kľúčový význam, aby sa kapitálové investície realizovali paralelne s investíciami do pracovnej sily v tomto sektore. Toto si vyžaduje riadne plánovanie a dialóg medzi pracovníkmi, zamestnávateľmi, vládami, európskymi inštitúciami a v širšom meradle so spoločenskými zainteresovanými stranami vrátane národnej infraštruktúry v oblasti vzdelávania.

Je jasné, že baliarenský priemysel sa vyvíja pod tlakom nových trendov, akým je napr. elektronický obchod. Nárast objemu elektronického obchodu potvrdzujú zistenia prieskumu Eurobarometra z roku 2013, podľa ktorých takmer polovica občanov EÚ za posledných šesť mesiacov uskutočnila nákup on-line ([1]). Komisia konštatuje, že elektronický obchod je významnou hybnou silou pre rozvoj a má značný potenciál pre hospodársky rast a zvyšovanie zamestnanosti, ktorý sa na obdobie 2013 až 2016 odhaduje na viac ako 10 % ročne ([2]).“ Tento vývoj môže byť impulzom, pokiaľ ide o realizáciu nových riešení zameraných na zníženie objemu odpadových materiálov, akým je lepenka a plast. Tieto trendy sa preto musia zohľadniť v oblasti výskumu a vývoja.

Taktiež sa preukázalo, že inovácia v baliarenskom priemysle môže byť príležitosťou, pokiaľ ide o zamestnanosť mladých ľudí. Na budúcom trhu sa môže uplatniť široká škála nových profesií, ako sú priemysloví dizajnéri alebo materiáloví inžinieri. Pokiaľ ide o udržateľnosť a dizajn, EHSV vidí možnosti pre inováciu v odvetviach, v ktorých sa v rozsiahlej miere využívajú obaly.

1.1.4. *Občianska angažovanosť, sociálny dialóg na úrovni pracovnej sily, udržateľnosť a prispôsobenie*

EHSV sa domnieva, že dôležitou výzvou pre zamestnávateľov a pracovníkov v európskom sektore je zabezpečiť, aby sa v tomto odvetví zachovala konkurencieschopnosť, aby sa v plnej miere využili technické inovácie a vyrábali sa vysokokvalitné a udržateľné výrobky. Výbor sa taktiež domnieva, že zainteresované strany musia určiť nové zručnosti potrebné pre budúcnosť v záujme toho, aby sa systémy vzdelávania prispôsobili tejto mimoriadne dôležitej výzve. Nové trendy, akým je napr. predaj online, vytvárajú výzvy, ktoré sa musia dôkladne preskúmať, a musí sa posúdiť ich vplyv a účinok.

EHSV dospel k záveru, že väčšina baliarenských spoločností a ich pracovníci sú ochotní prispôsobiť sa zmene, potrebujú však viac informácií, aby strany mohli prijímať správne rozhodnutia týkajúce sa sektoru aj zamestnanosti. Toto prispôsobenie sa zmenám na trhu by sa malo uskutočniť tak, aby rešpektovalo pracovníkov, ale aby taktiež zohľadnilo hrozbu súvisiacu s rýchlou zmenou a premiestňovaním.

EHSV sa domnieva, že diskusia o udržateľnosti sektora sa musí realizovať prostredníctvom občianskej spoločnosti a sociálneho dialógu na vnútroštátnej a európskej úrovni. Takouto príležitosťou by mohlo byť vytvorenie *Výboru pre sektorový sociálny dialóg* v baliarenskom priemysle.

2. **Úvod**

Hlavným cieľom tohto dokumentu je informovať európske inštitúcie o množstve odporúčaní, ktoré sú podľa mienky EHSV a členov CCMI rozhodujúce v záujme podpory európskeho hospodárstva a najmä baliarenského priemyslu. Európa sa musí ujať vedenia a podporovať jednoznačné dodržiavanie právnych predpisov, ktoré podporujú hospodárstvo a sú vykonávané udržateľným spôsobom s cieľom zlepšovať fungovanie vnútorného trhu: hlavnou zásadou by nemala byť ochrana, ale dôvera a rešpektovanie právnych požiadaviek.

([1]) Eurobarometer 398 Internal Market (október 2013).
([2]) MEMO-13-1151 Európskej komisie citované v oznámení Komisie „Plán dobudovania jednotného trhu s dodávaním balíkov“ [COM (2013) 886 final].

2.1. Baliarenský priemysel slúži v našom každodennom živote mnohým účelom. Je to napr. **ochrana** (predchádzanie riziku rozbitia, poškodenia a kontaminácie, predĺženie trvanlivosti), **propagácia** (zloženie výrobku, charakteristické znaky, reklamné oznamy a značka), **informovanie** (identifikácia výrobku, príprava a využitie, údaje o výživovej hodnote a skladovaní, bezpečnostné upozornenia, kontaktné informácie, návod na otvorenie, zaobchádzanie po ukončení životnosti), **praktické aspekty** (príprava výrobku, podávanie, skladovanie a porciovanie), **využitie** (informácie pre užívateľa, maloobchodný predaj, dopravné jednotky), **zaobchádzanie** (preprava od výrobcu k maloobchodníkovi, miesto predaja), **znižovanie objemu odpadu** (spracovanie, opätovné využitie vedľajších produktov, energia potrebná na skladovanie a dopravu).

2.2. Baliarenský priemysel sa vyznačuje vysokou rozmanitosťou, a preto si vyžaduje široký a diverzifikovaný prístup. Vzhľadom na dôležitosť tohto sektora je k nemu potrebné pristupovať starostlivo, pričom treba zohľadniť jeho rôznorodosť, potrebu dodržiavať pravidlá a právne predpisy a samozrejme tiež jeho konkurencieschopnosť.

2.3. Zatiaľ čo početné kritické otázky sa týkajú väčšiny sektorov, jednotlivé pododvetvia samozrejme čelia vlastným špecifickým problémom. To je spôsobené tým, že na rôzne výrobky sa vzťahujú rôzne požiadavky, predovšetkým v oblasti noriem a certifikácie.

2.4. Využitie obalov na informovanie o inovácii a kvalite je príležitosťou pre Európu. V tomto zmysle dokument uvádza niekoľko opatrení, ktoré sú zamerané na jasné označenie kvality a inovatívnosti výrobkov nachádzajúcich sa v danom obale. Otázka označovania doposiaľ nebola uspokojivo vyriešená, a pritom má zásadný význam v záujme odlíšenia výrobkov EÚ od výrobkov z iných častí sveta.

2.5. EHSV sa domnieva, že v tomto kontexte sú podstatné i ďalšie dve témy, a to aspekt logistiky v baliarenskom priemysle a dostupnosť surovín používaných v tomto sektore.

Z povahy týchto dvoch tém jasne vyplýva, prečo sú problémy, ktorým čelí európsky baliarenský priemysel, také veľké.

Hlavným cieľom tohto dokumentu je informovať európske inštitúcie o množstve odporúčaní, ktoré sú podľa mienky EHSV a členov CCMI rozhodujúce v záujme všeobecnej podpory európskeho hospodárstva a najmä baliarenského priemyslu. Podobne ako v prípade iných oblastí, i v tejto by sa Európa mala ujať vedenia a požadovať dodržiavanie pravidiel a právnych predpisov, ktoré skutočne pomáhajú rozvoju hospodárstva a sú vykonávané udržateľným spôsobom s cieľom podporiť vnútorný trh: hlavný dôraz by sa nemal klásť na ochranu, ale dôveru a rešpektovanie právnych požiadaviek

2.6. Konkrétne otázka používaných materiálov je kritickým bodom, ktorý si vyžaduje starostlivú analýzu, aby sa nenarúšal otvorený trh a zachovali sa rovnaké podmienky pre všetkých aktérov na trhu.

2.7. EHSV sa domnieva, že vytvorením koordinovaného a inkluzívneho dialógu medzi zainteresovanými stranami v sektore sa zabezpečí, aby toto odvetvie zostalo udržateľné, z dlhodobého hľadiska poskytovalo dôstojné zamestnanie a bolo schopné realizovať zmeny a prispôsobiť sa potrebám a požiadavkám spotrebiteľov a v širšom zmysle spoločnosti. Sociálny dialóg, ktorý má v tejto súvislosti potenciál posilniť daný sektor, nie je v plnej miere využitý a tento problém treba naliehavo riešiť.

2.8. Ak sa má sektor prispôsobiť zmene a pretransformovať sa tak, aby spĺňal požiadavky trhu, jediný spôsob, akým je možné docieliť udržateľné a spravodlivé riešenia, je prístup v oblasti angažovanosti zainteresovaných strán prostredníctvom viacerých kanálov. Komisia by mala podporovať vhodne štruktúrovaný a organizovaný sociálny dialóg s cieľom riešiť otázky spojené s týmto sektorom, pokiaľ ide o jeho štruktúru, konkurencieschopnosť a ostatné súvisiace otázky, akými sú zamestnanosť, zručnosti, prispôsobenie, životaschopnosť odvetvia v budúcnosti a pracovníci v tomto sektore. Okrem toho by sa pre širšiu verejnosť (napr. spoločnosť a spotrebitelia, pracovníci, zamestnávatelia, vlády atď.) mala poskytnúť platforma pre vyjadrenie záujmov a vytvoriť obojsmerná komunikácia medzi rôznymi aktérmi a inštitúciami. Takýmto spôsobom by sa všetky príslušné strany mohli zapojiť do tohto sektoru a do jeho širšej a ústrednej úlohy v spoločnosti.

3. **Analýza/rámec**

3.1. Európsky baliarenský priemysel zahŕňa širokú škálu činností a napriek tomu, že niektoré problémy má spoločné s inými priemyselnými odvetviami, tento sektor čelí v súčasnosti, ako aj v krátkodobom až strednodobom horizonte viacerým jedinečným a závažným výzvam. Baliarenský sektor zahŕňa podniky na výrobu obalov zo skla, kovov, plastov, dreva a papiera, ktoré v Európe spolu zamestnávajú viac ako 6,5 milióna osôb ([3]) (údaje Eurostatu).

3.2. Baliarensky sektor nepredstavuje len širokú škálu produktov, ale aj rozmanité postupy, ktoré sa od seba líšia a používajú sa na vytváranie produktov pre špecifické trhy a osobitné použitie, pričom každý postup si vyžaduje rôzne prostredie a predstavuje množstvo výziev a charakteristík.

Napr. využívanie energie je dôležitým nákladovým faktorom pre spoločnosti vyrábajúce obaly zo skla. Vzhľadom na to, že 80 % odpadového skla sa recykluje, recyklácia skla vo významnej miere prispieva k plneniu cieľov EÚ v oblasti znižovania objemu odpadu a uhlíkovej stopy v regiónoch.

3.3. Prepojenie medzi materiálmi využívanými na výrobu obalov je taktiež dôležitým aspektom a zvýšené náklady na prepravu materiálov ako vlnitá lepenka a rúry používané na balenie majú negatívny vplyv na baliarenský sektor. Vplyv nákladov na energiu v rámci zásobovacieho reťazca v sektore (treba mať na zreteli vzdialenosť, ktorú produkt, ako napr. tlačené materiály, prekoná, kým sa použije v spoločnosti vyrábajúcej obaly) sa preniesol na baliarenský sektor.

3.4. Kov je možné opakovane recyklovať bez toho, aby sa zhoršila jeho kvalita, čo predstavuje pridanú hodnotu, pokiaľ ide o prínos tohto odvetvia k cieľom EÚ v oblasti recyklácie.

3.5. Obalové sklo sa používa na výrobu fliaš, bánk a iných obalových produktov. Ide o najväčší sektor v rámci sklárskeho priemyslu EÚ, ktorý predstavuje približne 60 % z celkovej výroby skla a v EÚ zamestnáva 90 000 pracovníkov (údaje EUROSTATU). V dôsledku napredujúcej automatizácie, konsolidácie priemyslu a nízkonákladovej konkurencie sa miera zamestnanosti znížila v celom sklárskom sektore. Dovoz z krajín mimo EÚ spôsobuje zvýšenú konkurenciu a narastá počet tovární na výrobu skla v krajinách, ktoré sú geograficky blízko k EÚ alebo s ňou hraničia a majú nižšie výrobné náklady a laxnejšiu reguláciu. V dôsledku toho sa vytvára krátkodobý nadbytok kapacít a zvyšuje sa tlak na ceny.

Najväčšími výrobcami v EÚ sú Francúzsko, Nemecko a Taliansko. Sklo je materiál s efektívnym využívaním zdrojov a môže sa donekonečna recyklovať. Napr. využívanie energie je na rozdiel od ostatných spoločností dôležitým nákladovým faktorom pre spoločnosti vyrábajúce obaly zo skla. Vzhľadom na to, že 80 % odpadového skla sa recykluje, recyklácia skla vo významnej miere prispieva k plneniu cieľov EÚ v oblasti recyklácie a znižovania objemu odpadu a uhlíkovej stopy v regiónoch. So zreteľom na materiály, ktoré používajú, a na vyrábané produkty, sú ostatné segmenty odvetvia v menšej miere odkázané na spotrebu energie.

3.6. Ak vezmeme do úvahy využívanie papiera alebo podobných materiálov, zásobovací reťazec tohto odvetvia komplikuje skutočnosť, že podniky, ktoré spracúvajú papier a lepenku na výrobu obalov (na produkty, ako napr. kartóny, vlnitá lepenka, skladačkový kartón a lepenka na kartónové kontajnery), majú tendenciu sami vyrábať papier a sú súčasťou okružného procesu zahŕňajúceho rozvlákňovanie a odfarbovanie použitých materiálov, ako aj využívanie surovín z dreva.

3.7. Avšak aj odvetvie výroby plastových obalov má svoje vlastné špecifiká: nie všetky pododvetvia baliarenského priemyslu sú zastúpené viacerými priemyselnými orgánmi. Odvetvie na výrobu plastových obalov zásobuje iné trhy než tie, ktoré sme uviedli, pričom konečnými spotrebiteľmi sú napr. výrobcovia automobilov, podniky na výrobu kozmetických výrobkov, zdravotníckych produktov a podniky na výrobu nádob pre balené potraviny. Pre toto pododvetvie však existuje len jediné priemyselné združenie. S plastovými obalmi súvisia aj environmentálne otázky, ako je výroba umelohmotných nákupných tašiek a ťažkosti spojené s ich likvidáciou a rozkladom ich zložiek.

3.8. V dôsledku širokej škály výrobných postupov vznikli v tejto situácii mnohé orgány zastupujúce podniky, čo samo osebe vytvára prekážky pri spolupráci podnikov so zástupcami pracovníkov v takých dôležitých otázkach, akou je environmentálna udržateľnosť a riadenie zmien. Na segmentový charakter baliarenských pododvetví, ako sú napr. výrobcovia kovových obalov, poukazuje aj veľký počet orgánov zastupujúcich podniky. Výrobcovia hliníka sú napr. často tie isté podniky, ktoré vyrábajú aj hliníkové obaly a majú vlastnú odborovú organizáciu (Európska asociácia pre hliník). Špecializovaní výrobcovia kovových obalov, ktorí vyrábajú plechovky na nápoje (vyrobené z ocele alebo hliníka), však majú vlastnú odborovú organizáciu a pre podniky špecializujúce sa na výrobu oceľových obalov existuje ešte ďalšie odborové združenie.

([3]) 700 000 priamych pracovných miest.

3.9. Vzhľadom na význam tohto sektora, pokiaľ ide o jeho prínos k tvorbe HDP a zamestnanosti, tieto sektorovo špecifické otázky si vyžadujú osobitnú pozornosť. Keďže ide o značne segmentovaný sektor, baliarenský priemysel slúži potrebám odbytového trhu v rámci celkového hospodárstva a vo veľkej miere presahuje hranice tradičných trhov.

3.10. Balenie výrobkov slúži mnohým potrebám a pokrýva aspekty, ako je ochrana výrobku (predchádzanie riziku poškodenia, znehodnoteniu a kontaminácii), propagačná informácia (identifikácia produktu, ochranná značka, príprava, použitie, informácie o výživovej hodnote a bezpečnosti), informácia o zaobchádzaní (preprava a miesto predaja) a znižovanie objemu odpadu (spracovanie, skladovanie a spotreba energie na dopravu), a čo je dôležité v súvislosti s úsilím o znižovanie emisií CO_2, dizajn obalov je významným aspektom, pokiaľ ide o čo najoptimálnejšie využitie priestoru, ktorý je k dispozícii na prepravu tovarov. Samotný obal začal hrať dôležitejšiu úlohu v oblasti znižovania objemu odpadu v čase, keď internetové spoločnosti ako Amazon začali v rozsiahlej miere používať obaly. Preto by bolo vhodné zaoberať sa otázkou 'zodpovednej strany'.

Amazon napríklad používa certifikované systémy tzv. ľahko otvárateľných obalov. Eliminovaním plastu a lepiacich pások Amazon v roku 2008 radikálne zmenil prístup k baleniu 200 000 výrobkov od 2 000 výrobcov, a znížil tak spotrebu lepenky o 5,4 miliónov metrov štvorcových, generických materiálov o 11 203,7 ton a celkový objem škatúľ o 410 000 metrov kubických. V skutočnosti konečnú zodpovednosť za odpad z obalov má spotrebiteľ, ale problematika objemu obalov, z ktorého môže vzniknúť odpad, by sa mala týkať aj výrobcov alebo sprostredkujúcich užívateľov.

3.11. Aspekty uvádzané nižšie si vyžadujú dôsledné preskúmanie s cieľom celkovo porozumieť súčasnej situácii a navrhnúť prípadné riešenia v záujme toho, aby sa zabezpečilo, že európsky baliarenský sektor zostane z environmentálneho hľadiska konkurencieschopným a udržateľným odvetvím a poskytne dôstojné zamestnanie pre niekoľko tisíc pracovníkov, ktorí

3.12. Akákoľvek zmena týkajúca sa dostupnosti surovín bude mať vplyv na cenu a dostupnosť konečných baliarenských produktov a môže závažným spôsobom narušiť aktivity v tomto sektore. Následne sa musia preskúmať hnacie mechanizmy a trendy v oblasti surovín, aby priemyselné odvetvie bolo schopné predvídať budúce zmeny bez toho, aby to spôsobilo prípadné narušenie jeho aktivít. Sektor pre výrobu kovových obalov je napr. pod tlakom v dôsledku prudkého zvýšenia nákladov na suroviny a nárastu cien energií.

3.13. Komisia v roku 2012 iniciovala vytvorenie európskeho inovačného partnerstva pre suroviny s cieľom riešiť výzvy spojené s dodávkami surovín z dreva a nerastných surovín.

3.14. V dôsledku zvýšeného dopytu najmä z Ázie sa zvýšili ceny druhotných surovín na výrobu papierových obalov a ich výrobcovia nemôžu tieto dodatočné náklady jednoducho preniesť na svojich spotrebiteľov. Dopyt v Číne vo výraznej miere prispel k nárastu ceny recyklovaných materiálov na výrobu papierových obalov (cena zberového papiera sa od roku 2006 takmer zdvojnásobila, pričom v rovnakom období sa cena recyklovaného papiera zvýšila takmer o 50 %). Tento nárast bude v blízkej budúcnosti pravdepodobne pokračovať.

4. **Požiadavky a trendy v sektore**

4.1. Baliarensky sektor vyrábajúci obaly z kovu (okrem iného z ocele a hliníka) zamestnáva v Európe podľa údajov EUROSTATU približne 60 000 pracovníkov z celkového počtu 355 000 pracovníkov v rámci európskeho oceliarskeho priemyslu a organizácia *Metal Packaging Europe* odhaduje, že z celkového počtu 255 000 osôb pracujúcich v rámci celého hodnotového reťazca európskeho hlinikárenského priemyslu je 80 000 pracovníkov zamestnaných v sektore na výrobu hliníkových obalov. V sektore však došlo a naďalej dochádza k úbytku pracovných miest, čo je výsledkom konsolidácie v sektore alebo hospodárskej súťaže zo zahraničia ([4]).

4.2. Výzvou pre zamestnávateľov a pracovníkov v tomto sektore v Európe je zabezpečiť, aby si sektor zachoval svoje konkurenčné výhody, v plnej miere využíval technické inovácie a vyrábal výrobky, ktoré sú z environmentálneho hľadiska udržateľné a majú vysokú kvalitu.

([4]) Podľa údajov Eurostatu v posledných desiatich rokoch trvalo klesá počet pracovných miest v oblasti výroby obalov z vlnitej lepenky, plastu, kovu, skla a dreva. Celková zamestnanosť v týchto pododvetviach baliarenského priemyslu klesla od roku 2003 o 1,2 milióna pracovníkov.

4.3. Konkurencia zo zahraničia naďalej spôsobuje, že rastie tlak na pracovné podmienky pracovníkov v tomto odvetví, od ktorých očakávame, že budú vytvárať blahobyt, využívať inovatívne technológie a predovšetkým zachovávať činnosť sektora a jeho udržateľnú budúcnosť pre nadchádzajúce generácie.

4.4. Európsky baliarenský sektor naďalej zaťažuje nadmerná kapacita. Túto skutočnosť znásobuje vplyv konkurencie zo zahraničia, ktorá brzdí nárast miezd a zlepšovanie pracovných podmienok. Pokles zamestnanosti v sektore odzrkadľuje vplyv konkurencie a nadmernej kapacity.

4.5. Vzhľadom na schopnosť recyklovať materiály má baliarenský sektor potenciál výraznejšie prispieť k hospodárskemu rozvoju v Európe. Narastá objem obalových materiálov, ktoré sa recyklujú alebo sú produktom z recyklovaných materiálov iných výrobných odvetví. Environmentálne výhody vyplývajúce z recyklácie sú dostatočne zrejmé a Komisia ich pravidelne uvádza vo svojich dokumentoch Baliarenský sektor však môže zvýšiť mieru recyklácie v členských štátoch. Taktiež má potenciál uzavrieť recyklačný cyklus obehového hospodárstva tým, že zabráni vývozu pochybných odpadových materiálov a odmietne umožniť prístup na európske trhy pre dovozcov obalov, ktorí nerešpektujú osvedčené postupy v oblasti životného prostredia ([5]). Podniky na výrobu kovových a hliníkových obalov, ktorých výrobky predstavujú 16 % z celkového objemu hliníkových výrobkov v Európe, sú závislé od ťažby bauxitu a recyklácie kovového šrotu.

4.6. Ochrana spotrebiteľov na základe kritickej informácie o produkte alebo rady týkajúcej sa jeho použitia je taktiež zásadným a dôležitým aspektom európskeho baliarenského priemyslu. Spotrebitelia od obalu oprávnene očakávajú, že chráni zakúpený tovar a v prípade potravín a nápojov chráni a zabraňuje zdravotným rizikám spojeným s kontaminovanými potravinami. Maloobchodní predajcovia majú podobné očakávania, no obal tovaru, ktorý predávajú, by podľa nich mal prispieť aj k maximálnemu predĺženiu jeho trvanlivosti.

4.7. Stav a štruktúra tohto priemyslu v budúcnosti bude vo väčšej alebo menšej miere závisieť od inovácie a investícií do technológie: napr. tlač 3D predstavuje pre odvetvie a zákazníkov príležitosť, jej úspešné zavedenie a prevádzka v tomto odvetví však bude v zásadnej miere závisieť od spolupráce v rámci odvetvia a očakávaní zákazníkov. Priemysel musí využívať dostupné technológie a prispôsobovať ich prostredníctvom riadneho dialógu.

4.8. Neustále sa vyvíjajú osvedčené postupy na transformáciu sektora a prispôsobenie sa zmenám, vyžadujú si však pomoc zo strany európskych inštitúcií, aby sa maximálne využil ich potenciál. EÚ môže poskytnúť pomoc, pokiaľ ide o finančnú podporu alebo vytvorenie fóra pre ďalšie diskusie sociálnych partnerov, a baliarenský sektor by sa mal s EÚ podieľať na tomto procese.

4.9. Udržateľné a použiteľné riešenia sa docielia len vtedy, ak budú obidve strany v rámci odvetvia spolupracovať. Takúto príležitosť ponúka sociálny dialóg na vnútroštátnej a európskej úrovni. V záujme riešenia množstva otázok uvedených v tomto dokumente má preto zásadný význam, aby sa vytvoril výbor pre odvetvový sociálny dialóg v baliarenskom sektore.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

([5]) Aj keď existuje legislatíva, ktorá zabezpečuje, aby obalové materiály zodpovedali ekologickým normám, európski výrobcovia obalov takisto plnia viaceré usmernenia, ktorých cieľom je znížiť objem škodlivých emisií a podporiť osvedčené postupy v oblasti životného prostredia. Hoci sa od konkurenčných subjektov mimo Európy taktiež vyžaduje, aby dodržiavali európsku legislatívu, tieto subjekty nemusia rešpektovať tieto dobrovoľné kódexy alebo normy, ktoré dodržiavajú európske podniky.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Prínos drevospracujúceho odvetvia k uhlíkovej rovnováhe“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2015/C 230/06)

Spravodajca: Ludvík JÍROVEC

Pomocný spravodajca: Patrizio PESCI

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 27. februára 2014 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 vnútorného poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Prínos drevospracujúceho odvetvia k uhlíkovej rovnováhe“.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 13. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014. (schôdza z 10. decembra) prijal 119 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 5 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor vypracoval tieto odporúčania s cieľom čo najviac využiť výhody, ktoré ponúkajú produkty z dreva v rámci uhlíkovej rovnováhy, ako aj v snahe posilniť konkurencieschopnosť európskeho drevospracujúceho priemyslu ([1]) a jeho kapacitu stimulovať inovácie.

1.2. EHSV uznáva, že európska a vnútroštátna legislatíva má veľký vplyv na drevospracujúci priemysel. EHSV preto vyzýva členské štáty, aby preskúmali všetky možnosti spojené s využitím dreva ako ekologického materiálu s cieľom posilniť konkurencieschopnosť tohto odvetvia a podporiť zamestnanosť a investície v oblasti výskumu a inovácie.

1.3. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby na základe konzultácií so zainteresovanými stranami vypracovala európske usmernenia o dodávkach dreva s cieľom zvýšiť dodávky dreva a presadzovať udržateľné využívanie jeho zdrojov. Tieto usmernenia by mali obsahovať aj zásady efektívneho využívania zdrojov. Mali by sa zohľadniť alebo v prípade potreby uplatniť odporúčania stanovené v Usmerneniach o osvedčených postupoch pre udržateľné využívanie dreva v Európe (2010) *(Good practice guidance on the sustainable mobilisation of wood in Europe)*.

1.4. EHSV poukazuje na to, že je dôležité, aby sa palety a zhodnotené recyklované drevo vyňali z definície terciárnej biomasy.

1.5. Ako EHSV zdôraznil vo svojom stanovisku s názvom „Príležitosti a výzvy pre konkurencieschopnejší európsky drevospracujúci a nábytkársky priemysel“, ktoré bolo prijaté v októbri 2011 ([2]) a v súlade so zásadami, ktoré boli vymedzené v nedávnom oznámení Komisie s názvom „Smerom k obehovému hospodárstvu: Program nulového odpadu pre Európu“, predstavuje zásada „kaskádovitého využitia“ (využitie, opakované využitie, recyklácia, energetické zhodnocovanie), ak je z ekonomického a technického hľadiska realizovateľná v súlade s vnútroštátnymi a regionálnymi osobitosťami, optimálny spôsob, ako v maximálnej miere zdrojovo efektívne využívať drevo. EHSV víta, že v súlade s jeho požiadavkou uznať význam zásady kaskádovitého využitia dreva, bola táto zásada prevzatá do viacerých dokumentov EÚ, ako napr. „Za obnovu európskeho priemyslu“, „Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ“, pracovný dokument Komisie s názvom „Projekt pre priemyselné odvetvia EÚ založené na lesníctve (drevospracujúci priemysel, nábytkársky priemysel,

([1]) EHSV používa definíciu „drevospracujúceho priemyslu“ podľa európskej klasifikácie hospodárskych činností (NACE), ktorá sa uvádza v kóde C16: Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku, okrem výroby nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu. Pilovanie a hobľovanie dreva. Výroba výrobkov z dreva, korku, slamy a prúteného materiálu. Výroba dosiek a drevených panelov. Výroba podlahových parkiet. Ostatná stavebnostolárska a tesárska výroba. Výroba drevených kontajnerov. Výroba ostatných výrobkov z dreva; výroba výrobkov z korku, slamy a prúteného materiálu.

([2]) Stanovisko EHSV na tému „Príležitosti a výzvy pre konkurencieschopnejší európsky drevospracujúci a nábytkársky priemysel“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy) (Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012. s. 18 – 23).

výroba a premena papiera a celulózy, tlačiarenský priemysel)“, ktoré dopĺňajú oznámenie na tému „Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ: pre lesy a drevospracujúci priemysel“. EHSV je však proti zavedeniu právne záväzných pravidiel a podporuje otvorený, trhovo orientovaný prístup a slobodu účastníkov trhu.

1.6. Voľby týkajúce sa zaobchádzania so stavebným materiálom by mali zahŕňať opatrenia s cieľom zabrániť tomu, aby recyklovateľné materiály, akým je drevo, smerovali na skládky. EHSV vyzýva Európsku komisiu a zainteresované strany, aby vypracovali usmernenia a odporúčania pre zber dreveného odpadu a riešenia pre zaobchádzanie s recyklovaným drevom.

1.7. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby zaviedla normu, ktorá bude riadne zohľadňovať akustické vlastnosti uzavretých priestorov vzhľadom na to, že drevo môže zohrávať zásadnú úlohu v oblasti zvukovej izolácie. Drevo má schopnosť zvukovo izolovať priestory od vonkajšieho hluku a znižovať dobu trvania dozvuku. Taktiež by sa mali preskúmať možnosti spojené s využívaním dreva.

1.8. EHSV vyzýva členské štáty a zainteresované strany, aby vypracovali národné akčné plány zamerané na rozšírené využitie dreva v stavebníctve a ekologickej infraštruktúre. Miestne orgány by mali byť priamo zapojené do realizácie týchto akčných plánov.

1.9. Vychádzajúc zo skutočnosti, že drevo nie je u staviteľov a architektov rovnako populárne, EHSV vyzýva členské štáty, aby vypracovali iniciatívy na podporu rozvoja kultúry v oblasti spracovania dreva. Zástupcovia európskeho drevospracujúceho priemyslu a európski sociálni partneri by okrem toho mali vypracovať koordinované vnútroštátne kampane s cieľom zatraktívniť imidž tohto odvetvia.

2. **Popis európskeho drevospracujúceho odvetvia. Výzvy a príležitosti. Možný vplyv legislatívy EÚ na konkurencieschopnosť odvetvia**

2.1. Ročný obrat európskeho drevospracujúceho priemyslu je približne 122 miliárd EUR, pričom výrobná hodnota, ktorú samotné odvetvia vyprodukuje, je viac ako 115 miliárd EUR. Podľa údajov Eurostatu drevospracujúci priemysel v roku 2012 tvorilo viac ako 311 000 spoločností. Približne 126 000 spoločností aktívne pôsobilo aj v oblasti výroby nábytku. V rámci samotného drevospracujúceho priemyslu pôsobí zhruba 40 000 spoločností v piliarskom priemysle, pričom v ostatných pododvetviach zameraných na výrobu produktov drevospracujúceho priemyslu je to približne 145 000 spoločností. Napriek určitému zlepšeniu tieto údaje neodzrkadľujú aktuálnu situáciu, keďže v závislosti od spôsobu vypracovania správ jednotlivých členských štátov sa malé podniky nie vždy zohľadňujú v týchto správach. V odvetví výroby nábytku a konštrukčných prvkov pôsobí veľa malých spoločností. Preto sa reálny počet firiem odhaduje na viac ako 375 000.

2.2. V roku 2012 bol v celej EÚ zaznamenaný výrazný pokles počtu pracovných miest v drevospracujúcom odvetví. Priemerný pokles bol 4,4 %, tieto údaje sa však pohybovali od –3,2 % v Nemecku až po –13,7 % v Španielsku. Najväčší nárast počtu pracovných miest bol zaznamenaný v Chorvátsku a Dánsku, pričom k najväčšiemu poklesu v roku 2012 došlo v Španielsku (–13,7 %), na Cypre (–13,1 %) a na Slovensku (–11,5 %).

Európske a vnútroštátne politiky majú veľký vplyv na konkurencieschopnosť drevospracujúceho odvetvia. Ako sa zdôrazňuje v správe o konkurencieschopnosti EÚ za rok 2014, výroba, práca a náklady na suroviny sú v Európe oveľa vyššie ako v iných regiónoch, čo vyvoláva vysoké riziko presunu výroby v mnohých oblastiach tohto odvetvia. Európa by preto mala žiadať, aby produkty vstupujúce na trh EÚ spĺňali rovnaké sociálne, environmentálne a bezpečnostné normy ako produkty vyrobené v Európe. EHSV okrem toho zdôrazňuje skutočnosť, že európske drevospracujúce odvetvie naďalej čelí výraznému nárastu výrobných nákladov, najmä pokiaľ ide o živice a energiu. Náklady na energiu sú v Európe trojnásobne vyššie ako v USA.

2.3. Rozvoj obnoviteľných zdrojov energie a súvisiace dotácie spôsobujú, že sa obmedzuje dostupnosť drevných surovín a zvyšuje sa ich cena. Odhaduje sa, že v roku 2012 bolo 15 % zo 182 miliónov m^3 celkového množstva vyťaženého dreva v regióne EHK použité ako palivové drevo. Z najnovšieho spoločného prieskumu EHK a FAO o energii z dreva z roku 2011 (Joint Wood Energy Enquiry – JWEE, 2011) vyplýva, že energia z dreva je hlavnou zložkou energie z obnoviteľných zdrojov a predstavuje 38,4 % z celkového objemu energie z obnoviteľných zdrojov. Z najnovšej európskej štúdie o dodávkach

drevnej suroviny a o dopyte v drevospracujúcom priemysle v EÚ, ktorú si Európska komisia objednala u spoločnosti Indufor ([3]), vyplýva, že ak by sa mali splniť ciele týkajúce sa obnoviteľných zdrojov energie stanovené do roku 2020, objem dreva využívaného v EÚ na energetické účely by musel zodpovedať dnešnému celovému objemu vyťaženého dreva. V porovnaní s požiadavkami, ktoré predpokladajú členské štáty EÚ vo svojich národných akčných plánoch týkajúcich sa energie z obnoviteľných zdrojov, bude do roku 2016 k dispozícii o 63 miliónov m^3 menej dreva.

2.4. So zreteľom na nové európske oznámenie o energetickom a klimatickom rámci do roku 2030 a požiadavku zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov na aspoň 27 % do roku 2030 sa EHSV domnieva, že je dôležité zvážiť rôzne spôsoby, ako zlepšiť mobilizáciu dreva v EÚ, napr. zohľadnením odporúčaní uvedených v publikácii Usmernenia o osvedčených postupoch pre udržateľné využívanie dreva v EÚ *(Good practice guidance on the sustainable mobilisation of wood in Europe)*, ktorá vyšla v roku 2010, a určiť riešenia, ktoré zabránia akémukoľvek narušeniu hospodárskej súťaže medzi rôznymi užívateľmi zdrojov biomasy.

2.5. EHSV v tejto súvislosti vyzýva členské štáty, aby predtým, ako začnú realizovať opatrenia na podporu využívania obnoviteľných zdrojov energie, preskúmali objem drevnatej biomasy v krajine alebo regióne, ktorá je jednoznačne k dispozícii na energetické účely, a objem, ktorý sa už v drevospracujúcom priemysle využíva ako surovina.

2.6. EHSV okrem toho vyjadruje poľutovanie nad tým, že vo viacerých členských štátoch naďalej platia ustanovenia obmedzujúce používanie dreva vo viacposchodových budovách, ako aj diskriminačné protipožiarne ustanovenia, ktoré sú v mnohých krajinách hlavnou prekážkou pri využívaní dreva v budovách. Boli prijaté európske normy v oblasti požiarnej ochrany v budovách, protipožiarna ochrana však naďalej patrí do právomoci členských štátov. Tieto ustanovenia by sa mali okamžite zrušiť, pretože sú jasnou prekážkou brániacou fungovaniu trhu a šíreniu produktov z dreva v stavebnom sektore ([4]).

2.7. EHSV ľutuje, že európske odvetvie výroby drevených dosiek a piliarske odvetvie boli vyňaté zo zoznamu odvetví, ktoré sú zraniteľné z dôvodu úniku uhlíka. V dôsledku vyňatia týchto odvetví zo zoznamu sa pravdepodobne zintenzívni prebiehajúci presun uvedených výrobných odvetví do krajín mimo EÚ. Zachovanie obidvoch týchto odvetví na zozname má zásadný význam, pokiaľ ide o obmedzenie negatívneho účinku konkurenčného tlaku, ktorý vplýva na všetky spoločnosti v dôsledku masívneho rastu cien dreva, ktorý spôsobila hospodárska súťaž s odvetvím energie vyrábanej z biomasy. Len v samotnom európskom odvetví výroby drevených dosiek ukončilo v rokoch 2008 až 2013 činnosť 51 podnikov, čo malo za následok stratu kapacity vyčíslenú na 10 386 m^3. Niektoré z týchto uzatvorených prevádzok boli rozmontované a opätovne zmontované za hranicami Európskej únie. Zachovanie výrobných odvetví v Európskej únii musí byť prioritou pre všetkých vedúcich politických predstaviteľov a najmä pre Európsku komisiu. Z toho dôvodu naliehavo žiadame príslušné generálne riaditeľstva Európskej komisie, aby prijali opatrenia, ktorých cieľom bude zaručiť konkurencieschopnosť európskych priemyselných odvetví a zabrániť presunom výroby.

2.8. Účinným opatrením na zaručenie konkurencieschopnosti európskych priemyselných odvetví a zabránenie presunom výroby by mohla byť napríklad nová energeticko-uhlíková daň, ktorá by zastavila diskrimináciu európskych výrobcov.

([3]) Indufor je nezávislá medzinárodná konzultačná skupina s pobočkami vo Fínsku a na Novom Zélande. Poskytuje poradenské služby pre zákazníkov zo súkromnej aj verejnej sféry. Ich prístup zahŕňa všetky aspekty udržateľného rozvoja (hospodársky, sociálny a environmentálny). Ich činnosť sa zameriava na udržateľné lesné hospodárstvo, investície zamerané na lesné oblasti a vysádzanie lesov, zhodnocovanie lesov a náležitú starostlivosť, drevný priemysel a priemysel týkajúci sa spracovania drevného vlákna, bioprodukty, hodnotenie zdrojov a mapovanie, zmenu klímy a služby v oblasti ekosystémov v lesných oblastiach, politiku v oblasti lesného hospodárstva a strategické štúdie, ako aj udržateľnosť a poradenstvo v oblasti rozvoja spojené s udržateľným lesným hospodárstvom a využívaním pôdy.

([4]) Vnútroštátne normy v oblasti stavebníctva majú v mnohých krajinách tendenciu obmedziť využívanie drevených nosných konštrukčných prvkov pri stavbe viacposchodových budov. Dôvodom, prečo mnohé krajiny upúšťajú od využívania horľavých materiálov, je neistota súvisiaca s požiarmi v budovách. Rozsiahly výskum a vývoj však ukázali, že je vhodnejšie uprednostniť ustanovenia v oblasti stavebníctva, ktoré sú z hľadiska materiálov neutrálne, a v posledných viac ako desiatich rokoch sa v mnohých krajinách bežne používajú funkčne vymedzené ustanovenia. Drevo je horľavé, avšak tento proces je pod kontrolou, takže je možné odhadnúť, aká veľká časť profilu zostane nedotknutá po hodine horenia. Stavebné drevo je veľmi ohňovzdorné. Ak horí, vytvára sa na ňom vrstva dreveného uhlia, ktorá pomáha zachovať silu a štruktúru dreva v jeho vnútri a znižuje tak riziko úplného zrútenia.

3. **V rámci boja proti zmene klímy rozšíriť výrobu produktov z dreva s cieľom znížiť objem emisií CO_2.**

3.1. Globálne otepľovanie je mimoriadne dôležitou politickou otázkou. Má totiž zásadný vplyv na ľudské zdravie a prírodné zdroje. Voľba materiálov, ktoré používame, môže mať mimoriadne veľký vplyv na emisie oxidu uhličitého, ktoré sú jednou z hlavných príčin globálneho otepľovania. „Zelené“ a/alebo „ekologické“ výrobky získavajú u výrobcov a spotrebiteľov čoraz širšiu odozvu. Zároveň sa formulujú vnútroštátne a európske politiky na podporu týchto výrobkov. EHSV sa domnieva, že hodnotenia životného cyklu ([5]) sú pre budúcnosť vhodným nástrojom ekologického riadenia.

3.2. Európa môže radikálne znížiť emisie CO_2 zvýšením záchytu uhlíka vo svojich lesoch (optimalizáciou ich riadenia) a intenzívnejším využívaním udržateľných produktov z dreva. Je vedecky preukázané, že využívanie produktov z dreva v stavebníctve a v každodennom živote má pozitívny účinok na klímu. Množstvo uhlíka zachyteného v stromoch a súvisiacich produktoch z dreva závisí od druhu stromov, podmienok rastu (prostredie), veku stromu a hustoty stromov v okolí. Preukázalo sa však, že nahradením jedného kubického metra stavebného materiálu drevom je možné dosiahnuť značnú úsporu CO_2 v priemere od 0,75 do 1 t. V 1 m^3 dreva sa navyše uloží 0,9 t CO_2.

3.3. V štúdii, ktorá bola nedávno vypracovaná pod vedením Univerzity v Yale s názvom Uhlík, fosílne palivá a zmierňovanie straty biodiverzity prostredníctvom dreva a lesov *(Carbon, fossil fuel and biodiversity mitigation with wood and forests)* ([6]) sa zistilo, že využívanie väčšieho množstva dreva v stavebníctve a pri konštrukcii mostov by v zásadnej miere prispelo k celkovému zníženiu emisií oxidu uhličitého a spotreby fosílnych palív. Výskumní pracovníci zistili, že zvýšenie využívania produktov z dreva na ekvivalent 34 % by malo rozsiahle pozitívne účinky. Ukladaním CO_2 v celulóze a ligníne produktov z dreva by bolo možné dosiahnuť celosvetové zníženie emisií CO_2 o 14 % až 31 %.

3.4. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby podporila členské štáty a odvetvie európskeho lesného hospodárstva pri stanovení a realizácii opatrení a, podľa možnosti, stimulov pre využívanie produktov z vyťaženého dreva s dlhým životným cyklom ([7]). Čím dlhšie sa drevo používa a opakovane využíva, tým dlhšie je v ňom uložený oxid uhličitý. Odpad z dreveného materiálu (*v úzkom zmysle slova*) sa môže minimalizovať najmä preto, že všetky časti dreva sa môžu použiť a opakovane využiť a nakoniec je možné ho vždy spáliť, aby sa z neho opätovne získala energia ([8]). Ak chce Európa účinne riešiť výzvy spojené so zmenou klímy, členské štáty a európske inštitúcie by mali povzbudzovať využívanie produktov z dreva a vytvoriť priaznivé politické podmienky, v rámci ktorých sa bude maximalizovať životný cyklus dreva.

4. **Drevo v stavebníctve**

4.1. Výstavba a prevádzkovanie budov majú značné environmentálne výhody. Na budovy celkovo pripadá 20 % všetkej spotreby vody, 25 – 40 % spotreby energie a 30 – 40 % emisií skleníkových plynov. Výber produktov používaných na výstavbu alebo renováciu ma závažný vplyv na životné prostredie. EHSV preto uznáva, že drevo zohráva dôležitú úlohu v rozvoji udržateľných a ekologických budov. Možnosti využitia dreva v stavebníctve nie sú v plnej miere využité, čo má vplyv na konkurencieschopnosť drevospracujúceho priemyslu. EHSV by chcel preskúmať možnosti, ako by sa dala táto situácia zlepšiť, bez toho aby to malo nepriaznivé účinky na ostatné materiály.

([5]) Hodnotenie životného cyklu je nástrojom na zisťovanie únikov do životného prostredia a posúdenie súvisiacich účinkov spôsobených určitým postupom, výrobkom alebo činnosťou. Toto hodnotenie je taktiež užitočné pre priemysel pri hľadaní praktických a užívateľsky priaznivých modelov rozhodovania v oblasti vývoja ekologických výrobkov.

([6]) *Journal of Sustainable Forestry 33:* s. 248 – 275, 2014.

([7]) V rozhodnutí Európskeho parlamentu a Rady COM(2012) 93 final o pravidlách započítavania pre emisie a záchyty skleníkových plynov vyplývajúce z činností súvisiacich s využívaním pôdy, so zmenami vo využívaní pôdy a s lesným hospodárstvom a o informáciách týkajúcich sa opatrení súvisiacich s týmito činnosťami sa uznáva, že posilnením udržateľného využívania produktov z vyťaženého dreva sa môžu v zásadnej miere obmedziť emisie skleníkových plynov a podporiť ich pohlcovanie z atmosféry

([8]) Údaje zhromaždené v nedávnej talianskej štúdii *„Analysis of the Life Cycle Assessment (LCA) and comparison between the use of post-consumer wood for the production of chipboard wood panels and for renewable energy use“(Analýza hodnotenia životného cyklu a porovnanie medzi využívaním recyklovaného dreva na výrobu drevotrieskových dosiek a na využívanie energie z obnoviteľných zdrojov)*, poukázali na to, že so zreteľom na zmenu klímy je používanie recyklovanej drevnej suroviny v podnikoch vyrábajúcich drevené panely výhodnejšie ako spaľovanie v elektrárni na biomasu. Táto štúdia bola realizovaná pod vedením talianskeho výskumného ústavu eAmbiente, c/o Parco Scientifico Tecnologico VEGA. Štúdia bola prezentovaná počas verejnej diskusie EHSV o prínose drevospracujúceho odvetvia k uhlíkovej rovnováhe, ktorá sa uskutočnila 19. septembra 2014 v Mestre (Taliansko).

4.2. Drevo sa už dlho uznáva ako ekologický materiál pre širokú škálu produktov. Štúdie v oblasti hodnotenia životného cyklu na celom svete preukázali, že produkty z dreva ponúkajú veľké environmentálne výhody. Drevo je jedným z mála stopercentne obnoviteľných stavebných materiálov, v ktorom sa ukladá CO_2 a vďaka vzduchovým komorám v bunkovej štruktúre je prirodzeným izolačným materiálom. Je to bezpečný, pevný a spoľahlivý materiál, a to nielen v ťažkých stresových podmienkach, ako pri hurikánoch a zemetraseniach, ale aj v prípade požiarov.

4.3. Možnosti zaobchádzania so stavebným materiálom po ukončení životnosti zahŕňajú opakované využitie, recykláciu a spätné využitie. Súčasná situácia je charakteristická tým, že značné množstvo stavebného odpadu naďalej končí na skládkach, čím sa zvyšuje záťaž súvisiaca so skládkou materiálov a jej prevádzkou. Materiály ako drevo sa môžu priamo recyklovať do rovnakého produktu na opakované využitie alebo sa môžu pretransformovať na iné využiteľné produkty. EHSV zdôrazňuje, že recyklácia si vyžaduje nové opakované spracovanie, ktoré je väčšinou ekonomicky realizovateľné len vtedy, ak sa efektívny zber realizuje v blízkosti zdroja materiálu. EHSV preto vyzýva Európsku komisiu a príslušné zainteresované strany, aby zhromaždili všetky osvedčené postupy uplatňované na vnútroštátnej úrovni s cieľom vypracovať usmernenia a odporúčania pre zber dreveného odpadu a navrhnúť riešenia pre zaobchádzanie s recyklovaným drevom. Znížením objemu stavebného a demolačného materiálu a jeho recykláciou sa taktiež môžu znížiť celkové stavebné náklady a náklady na likvidáciu.

4.4. Stavebný priemysel je najväčším využívateľom produktov z dreva. Vo Fínsku napr. 70 – 80 % fínskych produktov z dreva nachádza konečné využitie v stavebníctve. Stavba s využitím drevených nosných prvkov sa v posledných rokoch rozšírila vo viacerých európskych krajinách, najmä však v Spojenom kráľovstve, Írsku a vo Francúzsku. EHSV však uznáva, že využívanie dreva môže prispieť k rozvoju ekologického hospodárstva, a preto by sa malo rozšíriť.

4.5. EHSV uznáva, že výhody využívania dreva v stavebníctve sú pomerne málo známe. Netýka sa to len architektov, ale aj koncových užívateľov, ktorí často vedia len veľmi málo a vlastnostiach dreva. Tieto nedostatočné vedomosti majú často za následok, že drevo sa využíva len v obmedzenej miere, čo následne spôsobuje problémy, ktoré negatívne ovplyvňujú vnímanie tohto materiálu. Okrem toho, nedostatok kvalifikovaných pracovníkov v oblasti výstavby domov s drevenými nosnými prvkami sťažuje rozvoj tejto stavebnej metódy v mnohých európskych krajinách.

4.6. EHSV vyzýva zástupcov európskeho drevospracujúceho priemyslu a príslušných sociálnych partnerov, aby vypracovali koordinované informačné kampane s cieľom zatraktívniť imidž tohto odvetvia. Mladí ľudia by mali byť vedení k tomu, aby si zvolili programy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré ich dôkladne pripravia na profesijné uplatnenie v drevospracujúcom priemysle.

5. **Sociálne aspekty spojené s rozšíreným využívaním materiálov z dreva a posilňovaním úlohy drevospracujúceho priemyslu v ekonomike** ([9]).

5.1. EHSV zdôrazňuje skutočnosť, že väčšina pracovníkov v drevospracujúcom priemysle sa školí priamo na pracovisku, kde získavajú zručnosti neformálne od skúsených pracovníkov. Väčšina pracovníkov sa naučí základné zaobchádzanie so strojmi a základné pracovné úkony v priebehu niekoľkých mesiacov. Aby sa však stali odbornými pracovníkmi v tomto odvetví, na to potrebujú často dva alebo aj viac rokov. Zamestnanosť sa vytvára aj tým, že sa pracovníkom poskytuje odborná príprava a vzdelávanie prispôsobené potrebám a požiadavkám pracovného trhu. EHSV okrem toho pripomína, že programy pre výskum a inováciu podporia vznik pracovných miest a oživia rast v celej EÚ. Z tohto dôvodu vyzýva drevospracujúce odvetvie, aby využívalo možnosti, ktoré ponúka iniciatíva Horizont 2020.

5.2. Členské štáty by mali ambiciózne implementovať nedávne oznámenie EK o efektívnom využívaní zdrojov v sektore stavebníctva s cieľom zaistiť investície do renovácie budov a vytvoriť pracovné miesta.

([9]) EHSV sa domnieva, že sociálne aspekty a pripomienky, ktoré sa uvádzajú v stanovisku výboru s názvom „Príležitosti a výzvy pre konkurencieschopnejší európsky drevospracujúci a nábytkársky priemysel“, sú naďalej platné.

5.3. EHSV uznáva, že hluk na verejných miestach závažným spôsobom vplýva na ľudské zdravie ([10]). Drevo nie je len významným ekologickým materiálom, ale keby sa použilo ako izolačný materiál, mohlo by mať aj viaceré sociálne a zdravotné prínosy. Drevo môže teda zohrávať zásadnú úlohu v oblasti zvukovej izolácie a ako absorpčný materiál. Drevo má schopnosť zvukovo izolovať miestnosti od vonkajšieho hluku a znižovať dobu trvania dozvuku. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby zaviedla normu, ktorá bude riadne zohľadňovať akustické vlastnosti uzavretých priestorov. Vzhľadom na to, že drevo môže vydávať zvuk (pri priamych úderoch) a môže zosilňovať alebo pohlcovať zvukové vlny vychádzajúce z iných telies, mali by sa preskúmať možnosti spojené s využívaním dreva. Drevo má taktiež vedecky potvrdený pozitívny vplyv na subjektívnu kvalitu vzduchu v interiéri.

5.4. Na vnútroštátnej úrovni existuje viacero iniciatív na šírenie osvety medzi ľuďmi o tom, aké sú možnosti používania dreva ako ekologického materiálu, no skutočná koordinácia chýba. Rastúca spotreba výrobkov z dreva je jednoznačne spojená s informačnými kampaňami, ktoré by sa mali realizovať na vnútroštátnej úrovni. Hlavným cieľom osvetových kampaní o dreve je vyvolať pozitívny prístup – technický a kultúrny – k používaniu dreva.

5.5. Ako zaujímavý príklad osvedčených postupov by chcel EHSV pripomenúť iniciatívu s názvom „WOODDAYS“. Toto podujatie ([11]) bolo otvorené 21. marca 2014 v Miláne. Išlo o 10-dňový program zameraný na rast miest a inteligentné rozšírenie využívania dreva v mestách efektívne využívajúce zdroje. Podujatie bolo organizované s cieľom uviesť drevo ako stavebný materiál s doteraz nedoceneným potenciálom do prostredia, kde budú drevostavby zohrávať v budúcnosti hlavnú úlohu – do centra našich miest. Toto podujatie sa zopakuje aj v iných európskych mestách, a to v Bratislave, Ľubľane a Bruseli.

5.6. EHSV by chcel poukázať na to, že hlavné programy ekologickej výstavby do určitej miery odlišne riešia otázku využívania produktov z dreva. Kým niektoré sa zameriavajú viac na výkonnosť než na použitý materiál, iné programy spájajú s drevom ako akceptovateľným materiálom „obmedzenia“ (bez toho, aby takéto „požiadavky“ uplatňovali aj na iné stavebné výrobky). Rozsiahlejšie využívanie dreva by tiež malo mnohé pozitívne účinky na hospodárstvo EÚ. EHSV následne odporúča stanoviť podľa vzoru Francúzska záväzné ciele v oblasti využívania dreva v stavebníctve.

6. **Mobilizácia v záujme využívania dreva**

6.1. Rozsiahlejšie využívanie dreva v stavebníctve a v každodennom živote si vyžaduje riešenia a opatrenia s cieľom podporiť mobilizáciu v záujme jeho využívania (vrátane riešení vytvorených na zhodnocovanie väčšieho objemu dreva, produktov z dreva a rezíduí z priemyselného a spotrebiteľského odpadu na opätovné použitie a recykláciu) a predĺžiť životný cyklus drevených výrobkov.

6.2. Z hľadiska udržania konkurencieschopného odvetvia výrobkov z dreva majú zásadný význam udržateľné a trvalé dodávky drevnej suroviny. Je potrebné starostlivo preštudovať a v prípade potreby uplatniť odporúčania publikácie Usmernenia o osvedčených postupoch pre udržateľné využívanie dreva v Európe (2010) *(Good practice guidance on the sustainable mobilisation of wood in Europe (2010))*.

6.3. V uplynulých rokoch sa dodávky dreva dostali pod silný tlak, predovšetkým v dôsledku európskych a vnútroštátnych opatrení na podporu využívania obnoviteľných zdrojov energie, ktoré viedli čiastočne k spaľovaniu dreva. EHSV poukazuje na to, že je dôležité, aby sa palety a zhodnotené recyklované drevo vyňali z definície terciárnej biomasy. Takéto materiály sú hlavnou vstupnou surovinou pre niektoré typy produktov vyrábaných producentmi drevených panelov a v niektorých prípadoch môžu predstavovať až 95 % drevného základu ([12]).

([10]) „Účinky hluku na zdravie sú zdravotné dôsledky zvýšenej úrovne zvuku. Vyššia miera hluku na pracovisku alebo inde môže spôsobiť poruchy sluchu, vysoký krvný tlak, ischemickú chorobu srdca, podráždenosť a poruchy spánku. Vystaveniu hluku sa pripisujú zmeny v imunitnom systéme a vrodené poruchy.“ (Pozri *Passchier-Vermeer W, Passchier WF (2000): Noise exposure and public health. Environ. Health Perspect. 108 Suppl 1: 123–31. doi:10.2307/3454637. JSTOR 3454637. PMC 1637786. PMID 10698728.*)

([11]) Podujatie „WOODDAYS“ je iniciatívou proHolz Austria v spolupráci s katedrou drevostavieb Technickej univerzity v Mníchove a s podporou Európskej organizácie piliarskeho priemyslu (European Organisation of the Sawmill Industry – EOS) a Európskej panelovej federácie (European Panel Federation – EPF).

([12]) Talianska skupina „Saviola“, známa svojím sloganom „Pomôžte nám zachrániť stromy“, je popredným spracovateľom dreveného odpadu vo svete, pričom jej recyklačná kapacita je 1,5 milióna ton recyklovaného dreva ročne. Ich filozofia výroby je založená na zhodnocovaní a opätovnom využívaní sekundárnych surovín, ktoré sa dajú pomocou hospodársky a ekologicky udržateľného procesu obnoviť a následne využiť bez toho, aby bolo potrebné stínať ďalšie stromy. Skupina sa zameriava na získavanie týchto druhov dreva: palety, debny na ovocie, prepravky.

6.4. EHSV by chcel na tomto mieste vyzdvihnúť, že zásada „kaskádovitého využitia“ (využitie, opakované využitie, recyklácia, energetické zhodnocovanie) – ak bude hospodársky a technicky uskutočniteľná v súlade s konkrétnymi osobitosťami krajiny a regiónu – bude predstavovať optimálny spôsob, ako maximalizovať používanie dreva ako prírodnej suroviny pri efektívnom využívaní zdrojov. EHSV je však proti zavedeniu právne záväzných pravidiel a podporuje otvorený, trhovo orientovaný prístup a slobodu účastníkov trhu. Uplatňovať pri používaní dreva prístup „kaskádovitého využitia“ neznamená len to, že sa zabezpečí optimálne ekonomické využívanie suroviny, ale sú s tým spojené aj významné prínosy z hľadiska klímy, a to vďaka nepretržitému ukladaniu uhlíka a substitučnému účinku pred tým, než sa použije ako zdroj energie.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

PRÍLOHA

k stanovisku CCMI

Nasledujúci text stanoviska CCMI bol poradným výborom pre priemyselné zmeny zamietnutý v prospech pozmeňovacieho návrhu, ale získal viac ako štvrtinu hlasov.

Bod 6.4

6.4. EHSV by chcel na tomto mieste vyzdvihnúť, že zásada „kaskádovitého využitia“ (využitie, opakované využitie, recyklácia, energetické zhodnocovanie) – ak bude hospodársky a technicky uskutočniteľná v súlade s konkrétnymi regionálnymi osobitosťami – bude predstavovať optimálny spôsob, ako maximalizovať používanie dreva ako prírodnej suroviny pri efektívnom využívaní zdrojov. Vyhovujúci drevený sortiment by sa mal používať skôr fyzicky, než aby slúžil ako palivo. Uplatňovať pri používaní dreva prístup „kaskádovitého využitia“ neznamená len to, že sa zabezpečí optimálne ekonomické využívanie suroviny, ale sú s tým spojené aj významné prínosy z hľadiska klímy, a to vďaka nepretržitému ukladaniu uhlíka a substitučnému účinku predtým, než sa použije ako zdroj energie.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Európsky film v digitálnej ére“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2015/C 230/07)

Spravodajkyňa: Anna Maria DARMANIN

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 6. novembra 2014 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

Európsky film v digitálnej ére.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra) prijal 190 hlasmi za, pričom 9 členov hlasovalo proti a 1 sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. **Odporúčania**

1.1. EHSV víta oznámenie Komisie na tému „Európsky film v digitálnej ére – Prepojenie kultúrnej rozmanitosti a konkurencieschopnosti“ [COM(2014) 272 final], ktoré správne vyzdvihuje niektoré body do diskusie a k úvahám o tomto veľmi dôležitom sektore v Európe.

1.2. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné zaistiť správnu rovnováhu medzi hodnotou audiovizuálneho sektora v podnikateľskom a obchodnom zmysle a jeho hodnotou pre Európu z hľadiska kultúrneho dedičstva. Tieto dva aspekty sú vo svojej podstate neoddeliteľné.

1.3. Je najvyšší čas otvorene diskutovať o jednom alebo viacerých nových a inovatívnych modeloch podnikania pre toto odvetvie s cieľom využiť príležitosti ponúkané v digitálnom svete. EHSV preto povzbudzuje odvetvie, Komisiu a vlády členských štátov k tomu, aby otvorene a ochotne diskutovali o takýchto modeloch podnikania a podporovali ich.

1.4. Je nutné zaoberať sa otázkou financovania a usilovať sa o konkurencieschopnosť, avšak nie na úkor kultúrneho rozmeru európskej kinematografie. Financovanie je v prvom rade úlohou členských štátov. Netreba sa však vyhýbať diskusii o metodikách na zaistenie maximálneho využitia financovania a alternatívnych metódach financovania. Zahŕňa to verejné financovanie s cieľom prilákať súkromné financovanie, racionálnejšie využívanie verejných zdrojov a vzájomného dopĺňania financovania zo zdrojov EÚ a zdrojov členských štátov a súkromné financovanie novými aktérmi ako sú poskytovatelia internetu a telekomunikačné spoločnosti.

1.5. Hlavnou prioritou plánu pre tento sektor by malo byť aj posilnenie tvorivého prostredia. Oznámenie Komisie by sa malo zaoberať takýmto prístupom a malo by pokrývať vzdelávanie, pracovné podmienky v tomto sektore, rozvoj tvorivých talentov, tvorivý prejav, vytváranie pridanej hodnoty, európsku filmovú gramotnosť a jazyk.

1.6. EHSV podporuje myšlienku, že diváci by mali byť stredobodom diskusií o audiovizuálnom sektore, keďže sú nielen príjemcami, ale často aj tvorcami trendov, a teda hybnou silou rozvoja.

1.7. EHSV sa domnieva, že by sa mal klásť väčší dôraz na zhromažďovanie údajov na európskej úrovni, ktorého cieľom je lepšie pochopenie tohto odvetvia.

1.8. EHSV chce zdôrazniť, že oznámenie Komisie by ako na jednu z výziev malo tiež poukázať na súčasný stav, pokiaľ ide o pracovné podmienky v tomto odvetví, a to pracovníkov, samostatne zárobkovo činných osôb, aj malých a stredných podnikov, z ktorých mnohí momentálne čelia neistým pracovným podmienkam, čiastočne v dôsledku špecifickej povahy samotného odvetvia, ale aj v dôsledku chýbajúcej konkurencieschopnosti, pričom je snaha ušetriť na odmene za prácu.

1.9. EHSV považuje filmovú gramotnosť za dôležitý aspekt, ktorý má viac Európanov nabádať k tomu, aby vyhľadávali a oceňovali európske filmy. Odporúča preto, aby sa podporou filmovej gramotnosti zaoberala tak Európska únia, ako aj členské štáty.

1.10. EHSV sa nazdáva, že väčšie úsilie by sa malo vyvinúť aj v oblasti dostupnosti. Výskum a inovácie by sa teda mali zamerať na prekonávanie prekážok, ako sú jazyk a postihnutie.

1.11. Európske filmové fórum navrhované Európskou komisiou by malo zahŕňať všetky zainteresované strany v audiovizuálnom sektore a byť dôležitou platformou na stretávanie všetkých aktérov v audiovizuálnom sektore, ktorí majú riešiť kľúčové problémy odvetvia. EHSV podporuje vytvorenie tohto dlho očakávaného fóra a zdôrazňuje, že je rozhodujúce rovnako zapojiť všetky zainteresované subjekty v tomto sektore, to znamená aj menšie subjekty a zástupcov spotrebiteľov a zamestnancov.

1.12. Fórum by sa malo zameriavať na kľúčové výzvy a príležitosti v digitálnej ére a transformovať politiku a stratégiu na konkrétne opatrenia v sektore.

1.13. EHSV okrem toho zdôrazňuje, že hoci sa digitálny svet rýchlo mení a pre filmový sektor môže byť výzvou, tomuto odvetviu ponúka aj množstvo príležitostí (vrátane možnosti satelitnej komunikácie v súlade s plánmi EÚ na rok 2020).

2. **Zhrnutie oznámenia Komisie**

2.1. Filmové odvetvie v Európe, ktoré je jedným z nástrojov našej kultúrnej diverzity, je mimoriadne špecifické a veľmi tvorivé. Je veľkým prínosom k celému kultúrnemu dedičstvu v Európe, no napriek tomu čelí značným hrozbám vyplývajúcim z viacerých problémov.

2.2. Komisia vypracovala v minulosti viacero smerníc týkajúcich sa špecifických aspektov filmového odvetvia, ako je duševné vlastníctvo. Toto oznámenie je v zatiaľ prvým, ktoré sa zameriava na celé filmové odvetvie.

2.3. Vo svojom dokumente Komisia upozorňuje na osobitosti, ktorými sa európsky filmový sektor vyznačuje, ako je:

— európske filmové publikum, pričom iba zopár európskych filmov sa dostane do kín alebo na televízne obrazovky v inej krajine,

— meniace sa spotrebiteľské návyky, pričom sledovanie filmov ostáva rovnaké, avšak médium sa mení, a kiná sú menej navštevované a viac sa sledujú filmy v televízii alebo prostredníctvom služby video na požiadanie (video on demand – VoD),

— nedostatky v prístupe k dosahovaniu celosvetového trhu, medzi ktoré patrí roztrieštenosť financovania a obmedzené možnosti internacionalizácie.

2.4. Cieľom dokumentu Komisie je preto identifikovať a riešiť tieto výzvy, a poskytnúť tak počiatočné východisko diskusie. Medzi tieto výzvy patrí:

— financovanie,

— podnikateľský model v odvetví,

— väčšia podpora tvorivého odvetvia,

— prístup k publiku.

3. **Všeobecné pripomienky**

3.1. EHSV víta iniciatívu Komisie ustanoviť východisko diskusie medzi všetkými zainteresovanými stranami a inými aktérmi v audiovizuálnom odvetví v Európe. Tento dialóg je už dávno veľmi potrebný a nevyhnutný, a to nielen na to, aby sa využívali výhody vyplývajúce z meniaceho sa digitálneho sveta a rozvíjajúcich sa technológií, ale aj na ďalšie posilnenie tohto rozmanitého a komplexného odvetvia.

3.2. EHSV je zajedno s Komisiou, pokiaľ ide o špecifické výzvy, na ktoré sa v dokumente upozorňuje. Chcel by však doplniť ešte jednu výzvu, ktorá v dokumente chýba, a tou sú momentálne pracovné podmienky, v ktorých pracovníci, samostatne zárobkovo činné osoby a podnikatelia v tomto odvetví pôsobia.

3.3. Čo sa týka oblastí záujmu, na ktoré sa treba zamerať, EHSV súhlasí s oblasťami uvedenými v dokumente. Ako oblasti, ktoré je nevyhnutné prediskutovať a riešiť, by však chcel doplniť:

— vzdelávacie prostredie, pričom by sa to neobmedzovalo výhradne na získavanie podnikateľských zručností vo vzdelávacom systéme,

— pracovné podmienky a prostredie,

— vzťah medzi divadlom a kinom,

— komplexnejšie získavanie údajov a prezentácia osvedčených postupov,

— vnútorný trh a vzťah medzi právami duševného vlastníctva a autorskými právami v tomto odvetví.

3.4. EHSV ďalej zdôrazňuje, že hoci sa digitálny svet rýchlo mení a považuje sa za výzvu pre tento sektor, ponúka filmovému odvetviu množstvo príležitostí. Zahŕňa to aj možnosť satelitnej komunikácie v súlade s plánmi satelitnej infraštruktúry EÚ na rok 2020 a využívanie satelitov na distribúciu filmov do kín flexibilnejším, ekologicky vhodnejším a nákladovo účinnejším spôsobom.

4. **Konkrétne pripomienky**

Financovanie audiovizuálneho sektora

4.1. EHSV podporuje myšlienku, že verejné financovanie sektora sa nemusí nevyhnutne zvyšovať, ale skôr by sa malo optimalizovať, aby bolo pre toto odvetvie prínosom. Verejné financovanie je v rukách členských štátov a financovanie zo strany EÚ by malo zvyšovať efektívnosť miestneho financovania. Takéto verejné financovanie by sa však malo využívať na prilákanie väčšieho objemu súkromného financovania.

4.2. Model financovania audiovizuálneho priemyslu by mal byť založený na podpore určenej rôznym druhom produktov a na kombinácii priamych grantov a pákového financovania, aby sa súkromným investorom uľahčil prístup na trh. Pákový efekt verejného financovania zohráva rozhodujúcu úlohu pri zabezpečovaní racionálnejšieho využívania verejných zdrojov a zameriavaní úsilia na kultúrne produkty.

4.3. EHSV zdôrazňuje, že rovnováha medzi zaisťovaním konkurencieschopnosti a tvorivým prejavom je veľmi krehká. Verejné financovanie by preto nemalo byť určené na dosiahnutie jedného z týchto dvoch cieľov, ale malo by byť tiež vyvážené.

4.4. K diskusným otázkam Komisie týkajúcim sa verejného financovania, by výbor chcel doplniť nasledovné:

4.4.1. na nadnárodnej úrovni je potrebné venovať osobitnú pozornosť rozvoju „európskej“ filmovej značky. Národné značky sú dôležité a vždy by mali byť ústrednou súčasťou záverečných titulkov filmov, je však potrebné ďalej rozvíjať európsku značku na celosvetovom i národnom poli.

4.4.2. Hlavnými finančnými nástrojmi sú systémy záručných fondov a daňových stimulov. Záručné fondy, najmä ak sú v súlade s bazilejskými požiadavkami, podporujú poskytovanie úverov bankami, zatiaľ čo daňové stimuly podporujú kapitálové investície, či už úplné alebo čiastočné. Tieto finančné nástroje musia byť štruktúrované tak, aby dopĺňali európske nástroje, najmä finančnú iniciatívu Tvorivá Európa, záručné fondy pre malé a stredné podniky a štrukturálne fondy EÚ.

4.4.3. Popri programe Tvorivá Európa by sa na tento sektor mali orientovať a tiež v ňom využívať aj ďalšie nástroje financovania, ako je Horizont 2020 a Erasmus+.

4.5. Komisia vo svojom oznámení hovorí o súkromných investíciách ako prostriedku financovania filmového odvetvia. EHSV odporúča, aby sa na financovaní tohto odvetvia podieľali noví aktéri v digitálnom sektore, ako sú telekomunikačné spoločnosti a poskytovatelia obsahu.

4.6. Ojedinelé iniciatívy však nepostačujú. Vlády členských štátov a EÚ musia rozvíjať finančnú infraštruktúru pre audiovizuálny priemysel s cieľom implementovať a rozvíjať viaceré finančné a nefinančné služby, vrátane služieb budovania kapacít, zamerané na celý výrobný reťazec v odvetví: prípravu, výrobu a distribúciu.

Inovatívne podnikateľské prostredie

4.7. EHSV sa zapojil do diskusie o právach duševného vlastníctva, jednotnom digitálnom trhu a smernici o audiovizuálnych mediálnych službách. Podporuje však myšlienku preskúmať netradičné modely podnikania, ktoré sú vzhľadom na technologické zmeny v súčasnej digitálnej ére zmysluplné. Zdôrazňuje tiež, že je potrebné lepšie zosúladiť všetky jestvujúce politiky týkajúce sa tohto odvetvia.

4.8. Je potrebné preskúmať nové modely podnikania a podporovať odhodlanie prijímať odvážne rozhodnutia. EHSV však zdôrazňuje, že na dosiahnutie tohto cieľa je nevyhnutná otvorená a komplexná účasť všetkých zainteresovaných strán na diskusiách o zmene modelov podnikania. Hybnou silou takejto diskusie by navyše malo byť odvetvie samotné.

4.9. EHSV je presvedčený, že tento aspekt má rozhodujúci význam pre úspech filmového odvetvia a preto vyzýva zainteresované strany, aby boli takýmto novým modelom podnikania otvorené, a to nielen aby mohli plne využívať výhody, ktoré prináša digitálna éra, ale aj aby sa mohli prispôsobovať rýchlo sa meniacim spotrebiteľským návykom.

4.10. Potrebná je kultúrna zmena v zmýšľaní producentov a manažérov vysielacích staníc. Keďže v budúcnosti budú diela určené do kín a na televízne obrazovky existovať spolu s multimediálnymi produktmi, producenti a vysielacie stanice budú musieť vyvinúť iné modely podnikania vo vzťahu k inej povahe produktu. Budú musieť uvažovať nad inými rozpočtami a inými stratégiami uvádzania podľa povahy a obchodného potenciálu konkrétnych diel. Vlády budú zároveň musieť prehodnotiť model verejného financovania, aby zodpovedal vyrovnanejšej kombinácii zdrojov podpory.

4.11. EHSV by neodporúčal obmedziť sa iba na mierne úpravy súčasných postupov podnikania bez posúdenia postupov z úplne iného, inovatívneho uhla. Napríklad jednoducho ustanoviť pružnejšie obdobia sprístupňovania nemusí nevyhnutne priniesť také podnikateľské riešenie, ktoré si digitálna éra vyžaduje.

Posilnenie tvorivého prostredia

4.12. EHSV zastáva názor, že spolupráca medzi filmovými akadémiami má rozhodujúci význam pre ďalší rozvoj tohto sektoru. Okrem toho zdôrazňuje, že filmové akadémie ako súčasť odvetvia by tiež mali byť zapojené do diskusií so zainteresovanými stranami na európskej úrovni.

4.13. V tejto oblasti je potrebné venovať väčšiu pozornosť osobitným výzvam, ktorým filmové akadémie čelia. Technológie sa menia natoľko rýchlo, že akadémie v mnohých prípadoch používajú na výučbu svojich študentov zastarané technológie. Často teda vychovávajú odborníkov, ktorí nie sú pripravení na technologické prostredie, s ktorým sa v tomto odvetví stretávajú.

Dostupnosť a zameranie na publikum

4.14. EHSV podporuje myšlienku, že publikum by tiež malo byť ústrednou hybnou silou odvetvia. Preto ďalej zdôrazňuje požiadavku riadnych údajov na európskej úrovni, ako aj účasť spotrebiteľských organizácií na diskusiách zainteresovaných strán, ako je európske filmové fórum.

Zhromažďovanie údajov a analýza

4.15. EHSV sa domnieva, že by sa mal klásť väčší dôraz na zhromažďovanie údajov na európskej úrovni, ktorého cieľom je lepšie pochopenie tohto odvetvia. Zhromažďovanie údajov by sa nemalo zameriavať iba na publikom v tomto odvetví, ale tiež na využívanie financovania na rôznej úrovni, konkurencieschopnosť odvetvia a pracovné prostredie a podmienky.

4.16. Uznáva, že je potrebné vytvoriť zdroj údajov na úrovni členských štátov i EÚ, ktorý by obsahoval údaje využívané finančnými sprostredkovateľmi na posúdenie a riadenie investičného rizika.

Pracovné prostredie a pracovné podmienky

4.17. EHSV je presvedčený, že pracovné podmienky a pracovné prostredie vo filmovom odvetví sú otázkou, na ktorú sa treba zamerať a diskutovať o nej. V súčasnosti je toto odvetvie veľmi rozmanité a dôsledkom nedostatočných údajov o pracovných podmienkach je nedostatok záujmu o túto oblasť.

4.18. Neisté pracovné miesta v tomto odvetví sa nanešťastie stávajú čoraz bežnejšími, a to čiastočne v dôsledku špecifickej povahy odvetvia (napr. výroba sa realizuje v krátkom časovom období), ale aj v dôsledku chýbajúcej konkurencieschopnosti, pričom je snaha ušetriť na odmene za prácu.

4.19. EHSV preto žiada Európsku komisiu, aby túto problematiku zahrnula medzi výzvy, na ktoré sa oznámenie zameriava, a aby sa ňou zaoberala aj v diskusiách. Zainteresované subjekty, ktoré zastupujú pracovníkov vo filmovom priemysle, musia byť zapojené do diskusií zainteresovaných strán a európskeho filmového fóra.

Európske filmové fórum

4.20. EHSV podporuje iniciatívu Komisie vytvoriť európske filmové fórum. Je najvyšší čas, aby sa zástupcovia odvetvia stretli a diskutovali o otázkach dôležitých pre konkurencieschopnosť odvetvia v dnešnej digitálnej ére.

4.21. Výbor zdôrazňuje, že je veľmi dôležité rovnako zapojiť všetky zainteresované strany v tomto odvetví. To znamená aj menšie zainteresované subjekty, „menej vplyvné“ skupiny a zástupcov spotrebiteľov a pracovníkov.

4.22. Hoci digitálna éra nezasiahla televízne odvetvie až tak silno ako filmové odvetvie, je dôležité zahrnúť aj tento sektor a diskutovať o ňom v širšej debate, nakoľko je tiež významnou súčasťou audiovizuálneho sektoru.

Podpora európskej filmovej gramotnosti

4.23. EHSV považuje filmovú gramotnosť za dôležitý aspekt, ktorý má viac Európanov motivovať k tomu, aby vyhľadávali a oceňovali európske filmy. Odporúča preto, aby sa podporou filmovej gramotnosti zaoberala tak Európska únia, ako aj členské štáty. Bolo by to prínosom nielen pre samotné odvetvie, ale zdôraznil by sa tak tiež dôležitý prvok prejavu európskej kultúrnej diverzity. Hoci špecifický model náuky o filmoch na školách nemusí nutne fungovať, EHSV sa domnieva, že je potrebné vytvoriť prístupy a kampane zdôrazňujúce úspech, krásu a umeleckosť európskeho filmového sektora.

Dostupnosť

4.24. Jazyk možno považovať za jednu z prekážok pre divákov v Európe i zahraničí. Je to fyzická bariéra, ale zároveň aj súčasť kultúrnej rozmanitosti. Film je navyše veľmi silným nástrojom absorpcie cudzích jazykov. EHSV sa v každom prípade domnieva, že z H2020 by sa mali vyčleniť zdroje aj na inovatívny prístup k dabovaniu nákladovo účinným spôsobom prostredníctvom špičkových a rozvíjajúcich sa technológií.

4.25. EHSV okrem toho rozhodne povzbudzuje audiovizuálny sektor, aby využíval dostupné nástroje a zaistil, že výsledky práce sektora si budú môcť vychutnať aj zrakovo a/alebo sluchovo obmedzení resp. postihnutí diváci. Výskumné úsilie by sa okrem iného malo venovať hľadaniu spôsobov, ako nákladovo zefektívniť dostupnosť.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Občianska spoločnosť v Rusku“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2015/C 230/08)

Spravodajkyňa: Mall HELLAM

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa na plenárnom zasadnutí 22. januára 2014 rozhodol v súlade s článkom 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

Občianska spoločnosť v Rusku

(stanovisko z vlastnej iniciatívy).

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) prijal 118 hlasmi za, pričom 6 členovia hlasovali proti a 5 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. **Všeobecné odporúčania**

1.1. Budovanie vzájomnej dôvery, zabezpečenie voľnej výmeny informácií medzi občianskou spoločnosťou v Rusku a v EÚ a čo najväčšia podpora ruských nezávislých organizácií občianskej spoločnosti sú dnes dôležitejšie ako kedykoľvek predtým.

1.2. Aktívnejšie by sa mal podporovať rámec pre ľudské práva a zároveň by sa mala posilniť demokracia a úloha osobitného zástupcu EÚ pre ľudské práva. Občianska spoločnosť a otázky týkajúce sa ľudských práv by mali byť súčasťou každého bilaterálneho a multilaterálneho dialógu s Ruskom. Dialóg o ľudských právach by mal pokračovať, pričom k diskusnému stolu by sa mali vždy, keď je to možné, pozývať zástupcovia občianskej spoločnosti so skúsenosťami a poznatkami v príslušnej oblasti. Vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku by sa pri každej návšteve Ruska mal stretnúť so zástupcami občianskej spoločnosti a jej organizácií.

1.3. EÚ by mala koordinovane a jednotne reagovať na politické problémy a zásahy proti mimovládnym organizáciám a médiám v Rusku. EHSV povzbudzuje EÚ k tomu, aby podrobne sledovala a pravidelne komentovala rôzne aspekty situácie občianskej spoločnosti v Rusku.

1.4. Nesmie sa však podceniť význam bilaterálneho prístupu ako prostriedku na dosiahnutie pokroku v rozhovoroch s Ruskom. EÚ by si mala zachovať jednoznačný postoj voči sankciám a zodpovednosti za zásahy proti občianskej spoločnosti. Na posun z tohto mŕtveho bodu vo vzťahoch medzi EÚ a Ruskom však bude potrebná veľká dávka flexibility. Bilaterálny prístup môže byť dobrou cestou k obnove vzájomných vzťahov.

1.5. Významnou strategickou investíciou mohlo byť vnímanie spolupráce občianskych spoločností v EÚ a v Rusku ako potenciálnej súčasti budúcej dohody o partnerstve a spolupráci ([1]) a ustanovenie financovania nezávislej platformy pre dialóg občianskych spoločností v EÚ a v Rusku. EÚ by napriek mimoriadnym politickým okolnostiam mala naďalej uplatňovať „mäkké“ a inteligentné nástroje moci ([2]) v snahe o normalizáciu stavu a potlačenie snáh o (samo)izoláciu Ruska. V tejto súvislosti by sa mohli zvážiť odporúčania uvedené v predchádzajúcich stanoviskách EHSV na tému severnej

([1]) EÚ a Rusko už dlhšie rokujú o prijatí novej dohody o partnerstve a spolupráci (DPS), ktorá by ustanovila postupy a bola hlavným inštitucionálnym dokumentom medzi oboma stranami. Prechádzajúca DPS nadobudla účinnosť v roku 1997 a od vypršania jej platnosti bola každých 12 mesiacov automaticky predlžovaná. Táto dohoda však už nevyhovuje potrebám vzťahov medzi EÚ a Ruskom.

([2]) Túto koncepciu zaviedol do medzinárodných vzťahov harvardský profesor Joseph Nye. Podľa tejto koncepcie sa na zvýšenie účinnosti medzinárodných vzťahov využívajú tak tvrdé (vojenské) ako aj mäkké (všetky druhy diplomacie) nástroje.

dimenzie ([3]) (vrátane politiky pre Arktídu ([4])), stratégie pre Pobaltie ([5]), čiernomorskej synergie ([6]), Východného partnerstva ([7]) a stratégie pre Podunajsko.

1.6. EÚ by mala starostlivo dohliadať na demokratické procesy a na výzvy pre účastníkov dialógu. Je nevyhnutné si uvedomiť prudko sa zhoršujúcu situáciu v oblasti práv a slobôd, ako je to v prípade Ruska v posledných dvoch rokoch, a bezodkladne ju riešiť. Inštitúcie EÚ a členské štáty, najmä tie, ktoré sa doposiaľ nezapojili, by mali investovať do programov výmeny a programov spolupráce občianskej spoločnosti s Ruskom a podporovať ich, ako aj ruské, demokraticky orientované, špecificky zamerané mimovládne organizácie, napr. aktivisti za ochranu ľudských práv, ochranu životného prostredia, spotrebiteľské organizácie, rôzni sociálni partneri, ako aj nezávislé organizácie zastupujúce profesijné záujmy atď. Na základe určitých podmienok by sa mali prijať vhodné kroky na uľahčenie udeľovanie víz a liberalizáciu vízového režimu.

1.7. Kľúčom k zdravej európskej občianskej spoločnosti je diverzita: EÚ by mala nadviazať styky so širokým spektrom tematických a regionálnych zainteresovaných subjektov občianskej spoločnosti, a to napriek, či dokonca najmä, v súčasnej situácii rastúcej monopolizácie a izolácie Ruska návratom k autoritatívnemu spôsobu správania. EHSV vyzýva na rozšírenie medziľudských stykov a najmä na zvýšenie počtu rozsiahlych výmen na poli vzdelávania a medzikultúrneho dialógu, ako nástroja na posilnenie vzájomného porozumenia a dôvery. Mali by sa rozvíjať nové platformy a formáty spolupráce organizácií občianskej spoločnosti z EÚ a Ruska. Fórum občianskej spoločnosti EÚ a Ruska, podobne ako Fórum občianskej spoločnosti Východného partnerstva, by sa mohlo považovať za jednu z veľmi vhodných jestvujúcich platforiem rozvoja. V rámci tejto alebo podobnej platformy si pozornosť zasluhuje aj zapojenie sociálnych partnerov.

1.8. EÚ by mala preskúmať postupy na finančnú podporu mimovládnych organizácií prostredníctvom európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva. Vzhľadom na prebiehajúcu vlnu ich prenasledovania a postihovania, pomerne vysoký podiel spolufinancovania by bol pre mnohé ruské mimovládne organizácie a ich partnerov obrovskou záťažou. Je preto dôležité rozšíriť možnosti financovania ruských mimovládnych organizácií a ich koalícií a zabezpečiť im bezpečný prístup k týmto finančným zdrojom. Odporúča sa napríklad zvýšiť rozpočet európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva vyčlenený pre Ruskú federáciu (odporúčané navýšenie z 3 na 9 miliónov EUR ročne). Na zvýšenie pružnosti podporných mechanizmov a uľahčenie prístupu k nim by sa mohli zvážiť možnosti viacnásobného udeľovania grantov.

1.9. Ďalšou cennou alternatívou by mohlo byť sprístupnenie nástroja európskeho susedstva ruským uchádzačom v rámci cezhraničných a viacstranných programov s partnermi z členských štátov EÚ a Východného partnerstva. EHSV tiež odporúča rozšírenie nástroj partnerstva, v rámci ktorého sa v súčasnosti vyčleňuje 10 miliónov EUR ročne na spoluprácu s Ruskom, aby sa o podporu mohli uchádzať inštitúcie občianskej spoločnosti. A napokon aj mandát Európskej nadácie na podporu demokracie by sa mohol rozšíriť aj na Rusko. Príslušné programy regionálnej a cezhraničnej spolupráce by mali intenzívnejšie podporovať občiansku spoločnosť.

1.10. Súčasná politika EÚ v oblasti financovania by sa nemala sústreďovať výhradne na projekty pomoci. Pre udržateľnosť občianskej spoločnosti v transformujúcich sa ekonomikách, ako je Rusko, majú rozhodujúci význam inštitucionálna podpora a profesionálne pozdvihnutie. Budovanie kapacít organizácií občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov, podpora rozvoja technických/IT a manažérskych zručností v mimovládnych organizáciách, ako aj rozvoj spolupráce s partnermi EÚ sú dôležité pre posun ruskej občianskej spoločnosti vpred.

1.11. EHSV požaduje, aby sa vypracoval systém rýchleho zásahu resp. varovania skupín a jednotlivcov v ohrození alebo akútnej tiesni. Jeho súčasťou by mal byť napríklad lepší prístup k azylu, udeľovanie víz a predlžovanie platnosti víz, udeľovanie štipendií atď. Je tiež mimoriadne dôležité poskytovať pomoc a podporu aktivistom občianskej spoločnosti, ktorí už boli nútení opustiť Rusko z politických dôvodov.

([3]) „Budúcnosť politiky severnej dimenzie“, 5.7.2006, spravodajca: Filip Hamro-Drotz (Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 91-95).

([4]) „Politika EÚ pre Arktídu“. Ďalšie informácie nájdete na stránke http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/sea_basins/arctic_ocean/index_en.htm

([5]) „Pobaltie: Úloha organizovanej občianskej spoločnosti pri zlepšovaní regionálnej spolupráce a hľadaní regionálnej stratégie“, 13.5.2009, spravodajkyňa: Marja-Liisa Peltola (Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 42-48).

([6]) „Zriaďovanie sietí organizácií občianskej spoločnosti v čiernomorskom regióne“, 9.7.2008, spravodajcovia: Mihai Manoliu a Veselin Mitov (Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 144-151).

([7]) „Zapojenie občianskej spoločnosti do východného partnerstva“, 13.5.2009, spravodajca: Ivan Voleš (Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 30-36).

1.12. EHSV vyzýva na zintenzívnenie výmen a väzieb medzi zástupcami občianskej spoločnosti v Rusku a na Ukrajine so štrukturálnym vedením a podporou zo strany EÚ. Odporúča hľadať možnosti na zapojenie ruských partnerov v dialógu do veľkých regionálnych projektov s krajinami Východného partnerstva, predovšetkým v oblasti demokracie, životného prostredia, verejného zdravia, dopravy, energetickej účinnosti atď.

1.13. EÚ by sa mala snažiť o štruktúrovanejšie zapojenie zástupcov občianskej spoločnosti do medzivládneho dialógu EÚ s Ruskom, okrem iného v takých dôležitých oblastiach ako je migrácia, medzikultúrne vzťahy, klimatické zmeny, bezpečnosť údajov a informácií atď. Rovnako by mala vytvoriť nové interaktívne a transparentné formy občianskej účasti tak v Európe, ako aj v Rusku. Krokom k dosiahnutiu tohto cieľa by mohlo byť stretnutie vysokého predstaviteľa EÚ so zainteresovanými subjektmi občianskej spoločnosti pôsobiacimi mimo EÚ.

2. **Úloha EHSV**

2.1. EHSV a ruské nezávislé organizácie občianskej spoločnosti by mali preskúmať možnosti, ako obohatiť dialóg o ľudských právach medzi EÚ a Ruskom a hľadať nové cesty k stálemu dialógu.

2.2. V záujme posilnenia interakcie medzi európskou a ruskou občianskou spoločnosťou by sa mali podniknúť tieto kroky:

2.2.1. zvážiť rozšírenie monitorovacieho výbor EÚ – Rusko s cieľom poskytnúť viacerým členom príležitosť podieľať sa na výmenách s ruskými partnermi;

2.2.2. posilniť spoluprácu medzi EHSV a Fórom občianskej spoločnosti EÚ a Ruska s cieľom monitorovať vývoj v ruskej občianskej spoločnosti a preskúmať možnosti rozvoja dialógu medzi nezávislými organizáciami občianskej spoločnosti v EÚ a v Rusku (vrátane environmentálnych, spotrebiteľských, poľnohospodárskych, sociálnych a iných profesionálnych a tematických organizácií atď.);

2.2.3. nadviazať a rozvíjať styky so širokým spektrom nezávislých sociálnych partnerov (napr. organizáciami zamestnávateľov a odborovými zväzmi) v Rusku;

2.2.4. podporovať, rozširovať a prioritizovať úsilie v oblasti rozvoja spolupráce a občianskej spoločnosti v Rusku, na Ukrajine a v ostatných krajinách Východného partnerstva, vrátane vzťahov medzi zamestnancami a zamestnávateľmi; zvážiť osobitú úlohu EHSV v sprostredkovaní spolupráce medzi Ruskom a Ukrajinou na úrovni občianskej spoločnosti;

2.2.5. vzhľadom na politickú situáciu EHSV pozastavil spoločné semináre s Občianskou komorou Ruskej federácie. Výbor však ďalej udržiava tematické vzťahy s občianskou komorou a nadviaže tiež styky s úradom ruského ombudsmana a inými relevantnými inštitúciami a osobnosťami v praxi.

3. **Úvodné poznámky**

3.1. Ruská federácia prijala začiatkom marca 2014 aktívne kroky k anexii ukrajinskej Krymskej autonómnej republiky. Od apríla 2014 Rusko pravdepodobne vedie vojnu v zastúpení na východnej Ukrajine prostredníctvom svojej rastúcej podpory proruských separatistov v samozvanej Doneckej ľudovej republike a Luhanskej ľudovej republike a priamej invázie územia Ukrajiny. Táto situácia je skúškou európskeho bezpečnostného systému, ktorý jestvuje už desaťročia a rozsiahlejších medzinárodných dohôd, ktoré boli podpísané po druhej svetovej vojne. EÚ a USA v reakcii na anexiu Krymu a krízu na východnej Ukrajine uplatňujú od leta 2014 širokú škálu sankcií voči ruským jednotlivcom a podnikom. V Moskve a iných veľkých mestách sa 21. septembra 2014 konal pravdepodobne najväčší protivojnový protest za posledné roky (odhady sa pohybujú od 25 do 50 tisíc účastníkov).

3.2. Prezident Vladimír Putin a ruská vláda v rokoch 2013 a 2014 upevňovali svoju moc a zatlačovali potenciálnu opozíciu do úzadia. Ruská vláda v posledných rokoch presadila súbor tvrdých zákonov v reakcii na rozsiahle protesty, ktoré sa konali v období od decembra 2011 do polovice roka 2012. Tieto zákony popri iných obmedzeniach sprísnili kontrolu mimovládnych organizácií, drasticky zvýšili pokuty za účasť na nepovolených pouličných protestoch a rozšírili definíciu vlastizrady.

3.3. Situácia v oblasti ľudských práv a občianskej spoločnosti v Ruskej federácii sa zhoršuje. Zmenený a doplnený zákon o nekomerčných organizáciách (známy aj ako zákon o „zahraničných agentoch“) spolu s inými legislatívnymi novinkami postihuje aktivity na podporu (združení), démonizuje mimovládne organizácie v očiach verejnosti a bráni tak rozvoju vznikajúcej občianskej spoločnosti. Znepokojujúcim faktorom v poslednej dobe je aj rastúci počet súdnych konaní proti organizáciám občianskej spoločnosti. Celková politická a sociálna klíma je čoraz nepriateľskejšia voči mimovládnym organizáciám a nezávislým hlasom.

3.4. Ďalšie reštriktívne právne predpisy, ako zákaz propagandy „netradičných sexuálnych vzťahov“ medzi maloletými, spôsobujú stigmatizáciu a zvyšujú diskrimináciu a homofóbne násilie. Viacero nedávnych legislatívnych a administratívnych krokov navyše spustilo vlnu prenasledovania nezávislých médií v Rusku.

3.5. Európska rada vo svojich záveroch o 16. júla 2014 „vyzýva Komisiu, aby prehodnotila programy spolupráce medzi EÚ a Ruskom s cieľom prijať v každom jednotlivom prípade rozhodnutie o pozastavení vykonávania bilaterálnych a regionálnych programov spolupráce EÚ. Zachovajú sa však projekty zamerané výlučne na cezhraničnú spoluprácu a občiansku spoločnosť.“ Za týchto okolností je nevyhnutné zvážiť, ako môžu inštitúcie EÚ a občianska spoločnosť zlepšiť podmienky pre skupiny občianskej spoločnosti v Rusku a upevniť skutočný občiansky a sociálny dialóg.

4. **Celkový stav občianskej spoločnosti**

4.1. Kľúčové medzinárodné zainteresované strany v rámci OSN, EÚ, Európskeho parlamentu, Rady Európy, či OBSE vyjadrili v posledných rokoch svoje obavy v spojitosti so zmenšovaním priestoru pre občiansku spoločnosť v Rusku.

4.2. Ruská občianska spoločnosť, ktorá v širšom chápaní zahŕňa všetky druhy neziskových združení, prešla od začiatku 90. rokov minulého storočia významnou zmenou. V poslednom období sa k mimovládnym organizáciám pridali mnohé voľne organizované koalície a skupiny občanov a pracujú spolu na charitatívnych projektoch, vzdelávaní, povedomí o právach atď., hoci v porovnaní s formatívnym obdobím pred približne 20 rokmi súčasná ruská občianska spoločnosť čelí nepriateľskej klíme voči individuálnym iniciatívam a spoločenskej angažovanosti.

4.3. Od návratu Vladimíra Putina do Kremľa v máji 2012 bol prijatý celý rad represívnych zákonov a orgány získali veľmi široké právomoci na obmedzovanie ústredných slobôd. Len niekoľko príkladov: zmenená definícia vlastizrady v Rusku umožňuje postihovať medzinárodné presadzovanie ľudských práv. Zaviedli sa obrovské pokuty za účasť na „nepovolených“ manifestáciách. Zákon zakazujúci „propagáciu homosexuality“ rozsiahle diskriminuje lesbičky, homosexuálov, bisexuálov a transrodové osoby. Riaditelia mimovládnych organizácií osobne nesú trestnú zodpovednosť za nedodržanie nových predpisov zákona o mimovládnych organizáciách.

4.4. Občianska spoločnosť v Rusku v podstate čelí existenčnej dileme ([8]). Niektorí pozorovatelia dodržiavania ľudských práv sa domnievajú, že rozsah tohto prenasledovania občianskej spoločnosti „nemá obdobu v postsovietskych dejinách krajiny“ a že sa dokonca „od začiatku ukrajinskej krízy prehĺbilo“ ([9]). Štát zároveň vyčlenil značné finančné prostriedky pre tzv. „sociálne orientované“ skupiny, čím prehĺbil rozkol medzi mimovládnymi organizáciami.

4.5. Politicky motivované prenasledovanie aktivistov, bezohľadné zaobchádzanie s oponentmi vládnucej moci a jej kritikmi pokračuje. Stojí za povšimnutie, že pred konaním olympijských hier v Soči dostalo amnestiu a bolo prepustených niekoľko politických väzňov, vrátane Michaila Chodorkovského a členiek punkovej skupiny „Pussy Riot“. V rovnakom období však bolo niekoľko desiatok protestujúcich účastníkov demonštrácie na námestí Bolotnaja 6. mája 2012 obvinených z „organizácie masových protestov“ a použitia násilia voči polícii a začalo sa proti nim súdne konanie ([10]). Miestne i medzinárodné inštitúcie na ochranu ľudských práv neúnavne spochybňovali primeranosť a závažnosť týchto obvinení.

([8]) Anna Sevortian. Bulletin European Human Rights Advocacy Centre, zima 2013. http://ehracmos.memo.ru/files/WinterBulletin2013ENGWEB.pdf

([9]) http://www.hrw.org/news/2013/04/24/russia-worst-human-rights-climate-post-soviet-era

([10]) Jednému obžalovanému bol udelený podmienečný trest a zákaz vycestovať, ďalší bol odsúdený na nútený pobyt v psychiatrickom zariadení na dobu neurčitú a ostatní boli odsúdení na nepodmienečný výkon trestu vo väzení po dobu od dva a pol až po štyri a pol roka. Okrem toho momentálne prebieha súdny proces proti ďalším štyrom protestujúcim, ktorí sú obžalovaní z masových protestov a násilia voči polícii.

4.6. Zmeny a doplnenia jestvujúcej legislatívy o mimovládnych organizáciách (známy aj ako zákon o „zahraničných agentoch“) uzákonené v novembri 2012 ([11]) sa stali jedným z ústredných nástrojov potláčania občianskej spoločnosti v Rusku a odštartovali kampaň zamierenú na zatlačenie ruských mimovládnych organizácií do úzadia.

4.7. Znepokojujúce je, že zákon o „zahraničných agentoch“ a mnohé ďalšie represívne zákony v Rusku vytvárajú zlé podmienky pre rozvoj občianskej spoločnosti v širšom regióne ([12]). Už len samotný pojem „zahraničný agent“ silno pripomína nenávistnú rétoriku plnú predsudkov z čias Sovietskeho zväzu a jednoznačne asociuje mimovládne organizácie so špiónmi („agentmi“).

4.8. Podľa nového zákona mali mimovládne organizácie, ktoré sú financované zo zahraničia a zapájajú sa do tzv. politickej činnosti (resp. podpornej činnosti), pôvodne povinnosť zaregistrovať sa ako „zahraniční agenti“. Nesplnenie tejto povinnosti sa stalo postihnuteľné zastavením činnosti organizácie bez súdneho príkazu. Uplatňovanie zákona sa vo februári 2013 začalo celonárodnou vlnou inšpekcií viac ako tisícky mimovládnych organizácií ([13]) (Vladimír Putin vo svojej neskoršej reakcii na kritiku uznal, že pri uplatňovaní zákona došlo k niekoľkým „extrémom“).

4.9. Viac ako 60, často významných, skupín na ochranu ľudských práv a občianskej spoločnosti, ktoré boli obvinené zo „správnych priestupkov“, sa s väčším či menším úspechom odvolalo proti obvineniam a pokutám uvaleným na základe inšpekcií. Činnosť mimovládnej organizácie Golos sídliacej v Moskve, ktorá je najkritickejšou skupinou monitorujúcou voľby, bola spolu s činnosťou niektorých ďalších mimovládnych organizácií pozastavená. Zatiaľ čo súdne konania ešte prebiehajú, 13 mimovládnych organizácií podalo sťažnosť na Európskom súde pre ľudské práva. Ani jedna mimovládna organizácia sa nezaregistrovala z vlastnej vôle ([14]).

4.10. Zákon sa v júni 2014 znovu zmenil a ministerstvo spravodlivosti získalo právomoc označiť mimovládne organizácie ako „zahraničných agentov“ podľa vlastného uváženia a obísť tak účasť súdu. Prvých šesť skupín sa na internetovej stránke ministerstva objavilo takmer okamžite po nadobudnutí účinnosti zákona ([15]). K 1. októbru 2014 bolo na zozname 15 mimovládnych organizácií, z ktorých mnohé sa zaoberajú strategickým vedením súdnych sporov a právnou podporou ([16]).

4.11. V Rusku jestvuje veľmi málo štátnych inštitúcií, ktoré sa zaoberajú občianskou spoločnosťou a otázkou ľudských práv: úrad ombudsmana, prezidentská rada pre občiansku spoločnosť a do určitej miery občianska komora ([17]). Občianska komora je partnerskou organizáciou EHSV pre formálne styky s ruskou stranou ([18]). Kapacita týchto inštitúcií však nepostačuje na riešenie nedávneho negatívneho vývoja spojeného s mimovládnymi organizáciami a skupinami v občianskej spoločnosti v Rusku.

5. **Sociálny dialóg**

5.1. Tripartitný výbor je oficiálnym orgánom Ruska, ktorý sa zaoberá pracovnými a priemyselnými vzťahmi (podľa koncepcie MOP). Výbor je zložený z 30 zástupcov každej z troch zúčastnených strán: celoruských odborových zväzov, ruskej vlády a združení zamestnávateľov. Výbor v súčasnosti pôsobí na základe všeobecnej dohody na roky 2014 – 2016 ([19]). Kolektívne dohody sa vyjednávajú a podpisujú na úrovni konkrétneho subjektu.

([11]) Ústavný súd potvrdil tento zákon v roku 2014.

([12]) Podobná iniciatíva zameraná na „zahraničných agentov“ bola v septembri 2013 predložená v parlamente Kirgizsku, zatiaľ čo o podobnej koncepcii sa diskutovalo v Kazachstane atď.

([13]) Pre väčšinu mimovládnych organizácií však tieto kontroly neboli jednorazovou udalosťou. Ich prácu narušovali inšpektori, ktorí zvyčajne prichádzali v tímoch zložených zo zástupcov prokuratúry, evidenčných orgánov, prisťahovaleckých a daňových orgánov, polície, požiarnikov a dokonca televíznych štábov. V júni 2013 sa v Dume začal šíriť ďalší návrh zákona, ktorý rozširoval zoznam dôvodov na neohlásené náhodné inšpekcie mimovládnych organizácií.

([14]) http://www.hrw.org/reports/2013/04/24/laws-attrition

([15]) Ide o združenie Golos (Moskva), regionálny Golos (Moskva), Centrum pre sociálnu politiku a rodové štúdie (Saratov), Donské ženy (Novočerkask) a Kostromské centrum na podporu verejných iniciatív (Kostroma).

([16]) Pozri zoznam na stránke ministerstva spravodlivosti: http://unro.minjust.ru/NKOForeignAgent.aspx

([17]) Občianska komora bola zriadená v roku 2005 ako štátna inštitúcia s poradnými právomocami, ktorej úlohou je monitorovať parlamentné iniciatívy a štátnu politiku a v tejto súvislosti poskytovať poradenstvo. Komora má 126 členov, ktorí sú volení na 2-ročné obdobie. Na prvé zasadnutie komory predseda Putin vymenoval tretinu členov. Pôsobenie komory sa nevyhlo kontroverzii. V posledných voľbách sa novým riaditeľom komory stal Alexander Brechalov, predseda celoruskej verejnej organizácie pre malé a stredné podniky „Opora Rosiji“. Bližšie informácie nájdete na stránke www.oprf.ru/en.

([18]) Na základe memoranda o porozumení, 2008.

([19]) http://www.unionstoday.ru/news/social/2013/12/25/18878

5.2. Zamestnávateľov i odborové zväzy zastupujú vo výbore veľké združenia. Ruský zväz priemyselníkov a podnikateľov ([20]) je významným združením 361 zamestnávateľov z hlavných odvetví priemyslu. Predstavitelia zväzu zastupujú zamestnávateľov na zasadnutiach tripartity. Zväz svojim členom ponúka sprostredkovanie pri urovnávaní sporov a podporuje spoluprácu podnikov so spoločnosťami v EÚ. Členovia zväzu spolu riadia približne 6 miliónov zamestnancov, zväz podpísal sociálnu chartu ruských podnikov a je zmluvnou stranou dohovoru Global Compact a všeobecnej iniciatívy na podávanie správ. Medzi združenia zamestnávateľov patrí Obchodná a priemyselná komora ([21]), Opora Rosiji (pre malé a stredné podniky) atď.

5.3. Hnutie odborových zväzov sa v dnešnom Rusku nikdy neprejavilo ako výrazný nezávislý hlas, v tejto oblasti však jestvuje niekoľko povzbudivých príkladov, ktoré sa často vyskytujú v odvetví motorových vozidiel.

5.4. Dominantným aktérom na tomto poli je Federácia nezávislých odborových zväzov Ruska ako následník podobného modelu „zväzu odborových zväzov“, ktorý existoval za čias Sovietskeho zväzu. Federácia sa usilovala stať sa mostom medzi odborovými zväzmi a verejnými orgánmi, zároveň však zožala kritiku za svoj jednoznačne provládny postoj a celkovú absenciu účasti na štrajkoch a pouličných demonštráciách. Ďalším významným združením odborových zväzov je Konfederácia práce Ruska ([22]). Jestvujú aj menšie združenia ako „Socprof“, Zväz odborových zväzov Ruska a ďalšie.

5.5. Napriek tomu, že Rusko je signatárom všetkých významných dohovorov MOP, dodržiavanie sociálno-ekonomických a pracovných práv v Rusku je aj naďalej problematické, čo znepokojuje aj EHSV.

5.6. Sloboda zhromažďovania je v pracovnom práve veľmi problematickou oblasťou. Podľa aktivistov je takmer nemožné štrajkovať bez porušenia zákona ([23]). V ruskej legislatíve zároveň chýba jasná definícia diskriminácie – zamestnávatelia tak môžu ľahko diskriminovať potenciálnych i súčasných zamestnancov na základe ich pohlavia, veku a členstva v odborových zväzoch. Mimoriadne zraniteľní sú zamestnanci zo znevýhodnených skupín, ako sú väzni a príslušníci menšín, a aktivisti odborových zväzov nemajú právnu ochranu pred nátlakom a prenasledovaním ([24]).

5.7. Centrum pre sociálne a pracovné práva, ktoré je jedinou skupinou expertov v tejto oblasti, informovalo o 1 395 prípadoch pracovných protestov v rokoch 2007 – 2013, pričom ich počet sa každým rokom zvyšuje ([25]).

6. **Média a sloboda prejavu**

6.1. Sloboda informácií a médií v Rusku je ohrozovaná. Po opätovnom zavedení urážky na cti ako trestného činu bol v roku 2014 prijatý celý rad nových zákonov s cieľom obmedzovať tlač a internet. Viaceré nezávislé médiá (tlačové, rozhlasové, internetové) boli zrušené alebo nútené zmeniť majiteľa, zamestnancov a redakčnú politiku. Tieto nedávne kroky sú v nespochybniteľnom rozpore so znením a duchom ruských medzinárodných záväzkov.

6.2. Zákon o informáciách a informačných technológiách (zmenený vo februári 2014) v súčasnosti umožňuje zablokovať internetové stránky na žiadosť generálneho prokurátora, ak údajne majú „extrémistický“ obsah alebo vyzývajú na masové protesty či nepovolené zhromažďovanie.

6.3. Protiteroristická legislatíva bola v máji doplnená o nový predpis týkajúci sa blogerov s návštevnosťou viac ako 3 000 čitateľov denne. Títo blogeri sa teraz musia zaregistrovať u Roskomnadzoru a v rámci svojho blogu musia potom dodržiavať ruské právne predpisy týkajúce sa masových médií (vrátane obmedzení počas volieb atď.). Na požiadanie musia sprístupniť svoje skutočné meno a ďalšie informácie a nesú zodpovednosť za komentáre tretích strán k svojim zverejneným príspevkom. Zanedbanie registrácie sa trestá pokutou.

([20]) Zväz má formálne styky s BusinessEurope a je členom Medzinárodnej organizácie zamestnávateľov a Medzinárodnej organizácie práce.
([21]) Obchodná a priemyselná komora Ruskej federácie je členom Eurochambers.
([22]) Federácia i konfederácia sú členmi Medzinárodnej konfederácie odborových zväzov (ITUC) a jej európskej regionálnej organizácie PERC – Paneurópskej regionálnej rady.
([23]) http://www.unionstoday.ru/news/actual-18/2013/09/26/18592
([24]) Prezidentská rada pre ľudské práva diskutovala na túto tému 18. apríla 2014.
([25]) http://trudprava.ru/expert/analytics/protestanalyt/1047

6.4. EÚ a medzinárodné spoločenstvo sú vážne znepokojení ďalšou legislatívnou iniciatívou, v ktorej sa navrhuje od januára 2016 obmedziť zahraničné investície do mediálnych spoločností v Rusku na 20 %.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

503. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 10. A 11. DECEMBRA 2014

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Výskum a inovácia ako zdroje obnoveného rastu“

[COM(2014) 339 final – SWD(2014) 181 final]

(2015/C 230/09)

Spravodajca: Gerd WOLF

Európska komisia sa 10. júna 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Výskum a inovácia ako zdroje obnoveného rastu“

COM(2014) 339 final – SWD(2014) 181 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 11. decembra) jednohlasne nasledujúce stanovisko

1. **Zhrnutie a odporúčania**

1.1. Výbor výslovne podporuje cieľ, ktorý stanovila Komisia, a aj opatrenia, ktoré k nemu navrhuje. Ich realizácia však primárne spadá do oblasti kompetencií a zodpovednosti členských štátov.

1.2. Vzhľadom na to, že Komisia nedokáže dostatočne ovplyvňovať príslušnú politiku členských štátov, výbor apeluje na dobrú vôľu, konštruktívny postoj a rozhodovaciu schopnosť všetkých zúčastnených aktérov, aby sa touto naliehavou a ťažkou úlohou zaoberali prednostne a dotiahli ju dôsledne a bez zbytočných byrokratických mechanizmov do úspešného konca.

1.3. Z hľadiska výboru sú pritom prioritou tieto úlohy:

— vybudovať vynikajúce výskumno-vývojové kapacity a inovačné centrá a ďalej ich posilňovať, nechať sa pritom viesť doteraz najúspešnejšími príkladmi a prispôsobiť tomuto cieľu vysokoškolské vzdelávanie, vybavenie a zapojenie vysokých škôl,

— dostatočne a udržateľne podporovať základný výskum ako živnú pôdu budúcich inovácií,

— dosiahnuť, aby spoločenská klíma podporovala, akceptovala a odmeňovala inovácie, a identifikovať s tým súvisiace administratívne, hospodárske a spoločenské prekážky a slabiny, vyhodnotiť ich a podľa potreby ich zmierniť alebo úplne odstrániť,

— v dostatočnej miere podporovať a chrániť malé a stredné podniky (MSP), zakladanie nových podnikov a podnikanie v sociálnom hospodárstve, ktoré sú nosným pilierom každej účinnej inovačnej politiky,

— dokončiť Európsky výskumný a inovačný priestor,

— vytvoriť atraktívny a stabilný európsky trh práce pre výskumných pracovníkov a konečne účinne odstrániť špecifické sociálne znevýhodnenia.

1.4. Pokiaľ ide o podrobnejšie vysvetlenie jednotlivých bodov, výbor odkazuje na nasledujúce časti stanoviska.

2. **Obsah oznámenia Komisie (veľmi zostručnený)**

2.1. Obsahom oznámenia je snaha citeľne zvýšiť potenciál výskumu a inovácií, ktoré sú nevyhnutným predpokladom obnovenia rastu. To sa má dosiahnuť vyššou kvalitou investícií potrebných na konsolidáciu rozpočtu, ktoré sa budú realizovať v rámci stratégií jednotlivých členských štátov na podporu rastu.

2.2. V tejto súvislosti Komisia navrhuje:

i) v súlade s koncepciou fiškálnej konsolidácie podporujúcej rast musia členské štáty určiť priority výdavkov na zvýšenie rastu, najmä pokiaľ ide o výskum a inováciu;

ii) tieto investície musia byť prepojené s reformami, aby sa zvýšila kvalita, účinnosť a vplyv verejných výdavkov a podnikových investícií do tejto oblasti;

iii) členské štáty sa majú zamerať na tri hlavné smery reforiem:

— kvalitu strategického rozvoja a procesu tvorby politiky,

— kvalitu programov a mechanizmov podpory,

— kvalitu zariadení v oblasti výskumu a inovácií.

2.3. Komisia bude členské štáty v tomto úsilí podporovať a využívať pritom skúsenosti z hlavnej iniciatívy ([1]) „Inovácia v Únii“ a Európskeho výskumného priestoru.

2.4. Okrem toho je nevyhnutné posilniť inovačné ekosystémy v najširšom zmysle slova a vytvoriť pre európske podniky vhodné rámcové podmienky.

2.5. Od spustenia iniciatívy „Inovácia v Únii“ sa síce dosiahol značný pokrok, napriek tomu je však potrebné ďalšie úsilie s cieľom:

— prehĺbiť jednotný trh,

— uľahčiť a diverzifikovať prístup k financovaniu,

— posilniť inovačnú kapacitu verejného sektora,

— vytvoriť v odvetviach náročných na odborné poznatky pracovné miesta, ktoré by neovplyvnila kríza,

— vytvoriť základňu ľudských zdrojov s inovačnými schopnosťami,

— podporovať priekopnícky výskum,

([1]) COM(2010) 546 final.

— posilniť vonkajší rozmer politiky v oblasti výskumu a inovácií,

— viac zakoreniť vedu a inovácie v spoločnosti.

2.6. Komisia vyzýva Radu, aby sa touto témou zaoberala na základe jej oznámenia a v zmysle návrhov, ktoré v ňom uviedla.

3. **Všeobecné pripomienky výboru**

3.1. Výskum a inovácie, ktoré sú neoddeliteľne späté s historickým procesom osvietenstva ([2]), poskytli ľudstvu v krátkom časovom období najväčší prínos v oblasti vedy, zdravia, technických schopností a blahobytu, aký sa kedy zaznamenal. Práve ony sú motorom ďalšieho hospodárskeho rastu a sociálneho pokroku.

3.2. To zistili aj krajiny mimo Európy, a preto celosvetová konkurencia v oblasti vedy a inovácií neustále rastie. V súčasnosti vznikajú významné vedecko-technologické centrá aj v Ázii a výrazne sa tam zvyšujú výdavky na výskum a posilňujú inovačné kapacity.

3.3. Výbor výslovne podporuje cieľ, ktorý Komisia stanovila vo svojom oznámení, a s ním súvisiace navrhnuté opatrenia, keďže zodpovedajú odporúčaniam, ktoré stále opakuje ([3]).

3.4. O to väčší význam má otázka realizácie navrhovaných opatrení a prostriedkov, ktoré sú na to k dispozícii. Ako uviedla Komisia, príslušné problémy a úlohy, ktoré treba vyriešiť, spadajú predovšetkým do kompetencie členských štátov.

3.5. Na to, aby Komisia mohla finančne a cielene vplývať na výskumnú a inovačnú politiku členských štátov, má k dispozícii najmä prostriedky programu **Horizont 2020**. Ako výbor už niekoľkokrát pripomienkoval, tieto prostriedky môžu dosiahnuť len slabý pákový efekt.

3.6. Výbor preto apeluje na dobrú vôľu, konštruktívny postoj a rozhodovaciu schopnosť všetkých zúčastnených aktérov, aby sa touto naliehavou úlohou zaoberali prednostne a dotiahli ju postupne, dôsledne a bez zbytočných byrokratických mechanizmov do úspešného konca.

3.7. Na to je potrebné dosiahnuť pokrok vo všetkých členských štátoch Európskej únie. Ide predovšetkým o to, aby sa vo všetkých členských štátoch, a najmä tých, ktoré na tomto poli nedosiahli až taký pokrok, vytvorili výborné moderné výskumno-vývojové kapacity a inovačné centrá a aby sa posilnili a zároveň sa tomuto cieľu prispôsobilo vysokoškolské vzdelávanie a vybavenie vysokých škôl. Európa potrebuje vysoké školy svetovej špičky. Preto je potrebné predovšetkým podporovať vysoké školy a výskumné centrá, ktoré sú zdrojom inovatívnych osobností a myšlienok.

3.8. To si predovšetkým vyžaduje, aby prebehli potrebné štrukturálne reformy (vrátane medzinárodného hodnotenia kvality) a aby sa na plnenie tejto úlohy vyčlenili a cielene využívali aj prostriedky zo **štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu EÚ**, a Komisia to musí podporovať a sledovať ďalší vývoj. Tým môžu vzniknúť synergie a môže sa zmenšiť inovačná priepasť v Európe.

3.9. Tam, kde nie je k dispozícii moderný a úspešný vedecko-výskumný systém, musí sa takýto systém vybudovať prostredníctvom výmeny skúseností a v procese učenia sa z osvedčených postupov. Okrem toho treba povolať vynikajúcich a skúsených pracovníkov, ktorí budú oporou a budú niesť zodpovednosť a zároveň budú mať potrebnú voľnosť a schválené dostatočné prostriedky, ktoré im budú k dispozícii. V tejto súvislosti by plody mohla priniesť aj koncepcia **„Twinning of Excellence“**, pri ktorej sa vytvárajú partnerstvá už medzi existujúcimi zoskupeniami excelentnosti.

3.9.1. Výbor však varuje pred nadmerným zjednocovaním a s tým spojeným úbytkom systémovej hospodárskej súťaže, ktorá je potrebnou živnou pôdou pre budúce inovácie. Preto vystríha aj pred zjednocovaním hodnotiacich kritérií. „International Peer Review“ (teda medzinárodné vzájomné hodnotenie) považuje, naopak, za najlepšie dostupné a nutné opatrenie, ak sa má zrealizovať a zaručiť potrebné hodnotenie kvality výskumu a vývoja v Európe, a to aj napriek jeho možným slabinám pri hodnotení priekopníckych nápadov.

([2]) Jan Golinski: Science as Public Culture, Cambridge University Press.

([3]) Napríklad v stanoviskách Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 39, Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 111, Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 88, Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 31, Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 43, Ú. v. EÚ C 341, 21.11.2013, s. 35, Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 132.

3.10. Treba však pripomenúť, že časové obdobie medzi investíciami do výskumu a inovácií a úspechom príslušnej inovácie môže občas byť mimoriadne dlhé, a teda aj príčinné súvislosti sa ťažko odhadujú a hodnotia.

3.11. Aj napriek tomu je však už dlho jasné, že hospodárska sila a blahobyt krajiny, ak nie sú v prvom rade založené na dostupnosti primárnych surovín, súvisia najmä s investíciami do výskumu a inovácií, ako aj s inovačnou silou, ktorá z nich vyplýva.

3.12. Vzhľadom na túto skutočnosť Európa potrebuje výkonný, otvorený spoločný výskumný priestor, ktorý by bol atraktívny pre najlepšie talenty z celého sveta, čomu by prispôsoboval aj svoju politiku prisťahovalectva, a v ktorom by hlavné národné vedecké systémy, na ktorých je založený, efektívne spolupracovali na európskej úrovni a boli by silnejšie prepojené navonok s najúspešnejšími medzinárodnými zariadeniami.

3.13. Európa potrebuje okrem toho aj politické úsilie a spoločenský postoj zamerané na podporu, akceptovanie a odmeňovanie inovácií, kde by boli zároveň vytvorené predpoklady pre angažované podnikanie. To si okrem iného vyžaduje identifikovanie, vyhodnotenie a podľa potreby zmiernenie alebo odstránenie administratívnych, hospodárskych a spoločenských prekážok, ktoré tomu bránia, teda zlepšenie a posilnenie inovačného ekosystému.

3.14. To si vyžaduje výskumnú a inovačnú politiku členských štátov EÚ, ktorá by skĺbila vnútroštátne aktivity s európskymi a medzinárodnými iniciatívami a viedla k súčinnosti politiky, vedy, hospodárstva a občianskej spoločnosti aj na európskej úrovni, zároveň však bola prepojená aj s miestnymi a regionálnymi iniciatívami.

3.15. Okrem výskumu a inovácií, ktoré sa financujú z verejných prostriedkov, sú totiž na trhu vďaka novým produktom, službám a postupom úspešné predovšetkým tie podniky, ktoré samy vo veľkej miere investujú do výskumu a vývoja. Takéto podniky, vrátane podnikov sociálneho hospodárstva, výraznou mierou pomáhajú inováciami udržať postavenie Európy na svetových trhoch a vytvárať alebo zachovať pracovné miesta v Európe.

3.16. To však, žiaľ, neplatí pre všetky veľké firmy. Príčinou môže byť, že manažment sa zo systémového hľadiska bojí trhových rizík ([4]) spojených s prelomovými technológiami, ktoré sa uberajú úplne iným smerom (tzv. disruptive technologies). Lietadlo tiež nevynašli a nezdokonalili v rámci lodiarskeho alebo železničného priemyslu, a ani s inováciami, ktoré vyvinuli Microsoft a Apple, neprišli koncerny na výrobu elektrických spotrebičov či elektroniky, ktoré v tom období ovládali trh.

3.17. Preto nové myšlienky často pochádzajú od podnikateľských subjektov a interdisciplinárnych tímov alebo dokonca od ľudí, ktorí s daným odvetvím nemajú nič spoločné, alebo ich takíto ľudia uvádzajú na trh. Preto mimoriadne dôležitú úlohu zohrávajú MSP, zakladanie nových podnikov a podniky sociálneho hospodárstva. Hlavným pilierom každej účinnej inovačnej politiky musí teda byť ich dostatočná podpora a ochrana.

3.18. Okrem toho, ako už bolo podrobne uvedené v stanovisku k Únii inovácií ([5]), veľký potenciál pre inovácie spočíva v celej šírke medziľudských vzťahov a foriem organizácií vrátane podnikov sociálneho hospodárstva. Tie zahŕňajú celú oblasť vedeckého, hospodárskeho a sociálneho konania, ktoré je opísané v ďalších častiach. Inovácie pritom nemusia byť nevyhnutne produktom systematického výskumu a vývoja, ale môžu vyplynúť z práce v teréne a s tým spojených skúseností. Týka sa to najmä:

— inovatívnych pracovísk,

— spolupráce medzi sociálnymi partnermi a zástupcami občianskej spoločnosti,

— sociálnej inovácie, ktorá by mala zohľadňovať tie potreby, ktoré náležite nezohľadňuje trh ani verejný sektor,

([4]) Pozri napríklad publikáciu Clayton M. Christensen: The Innovator's Dilemma, Harper Business.
([5]) Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 39.

— úlohy zamestnancov ako zdroja poznatkov a nápadov.

Výbor opätovne podporuje ([6]) cieľ Európskej komisie – vo väčšej miere podporovať takéto inovácie.

4. **Konkrétne pripomienky výboru**

4.1. Výbor opakuje, že hoci výskum a inovácie sú vzájomne úzko prepojené, každý z týchto pojmov má inú charakteristiku a darí sa im v rozdielnych pracovných podmienkach ([7]). Ide o to, aby tieto rozdielne pracovné podmienky boli uznané, zároveň však aj čo najlepšie prepojené.

4.2. Pokiaľ ide o využitie verejných prostriedkov, teda finančných prostriedkov, ktoré pochádzajú z daní občanov a hospodárstva a hospodári sa s nimi na základe demokratických procesov, výbor prednedávnom ([8]) jasne uviedol, že Komisia by sa vo svojej podpore (ktorá je súčasťou verejných prostriedkov) mala obmedziť na tie úlohy, ktoré sa budú dať len ťažko financovať zo súkromných prostriedkov. Typickým dôvodom môže byť:

— vysoké vývojové riziko, ktorému pri úspechu zodpovedá aj veľký úžitok,

— vznikajúce náklady sú veľmi vysoké a možno ich pokryť iba spojením prostriedkov z viacerých verejných zdrojov,

— obdobie, kým sa môže dosiahnuť použiteľný výsledok, je príliš dlhé,

— ide o viacodvetvové alebo kľúčové technológie (napr. nové materiály),

— výsledok sa nedá len tak ľahko uviesť na trh, ale ide o všeobecnú spoločenskú alebo environmentálne podmienenú nevyhnutnosť.

4.3. Pokiaľ ide o podporu výskumu a vývoja, výbor by mohol svoj postoj zhrnúť v tejto podobe. Mala by:

— dostatočne podporovať základný výskum, a to pokiaľ ide o ďalšie prírodné poznatky a ich prehlbovanie, aj ako živnú pôdu pre nové myšlienky a zásadné inovácie, a financovanie sa v žiadnom prípade nesmie obmedziť len na časť programu Horizont 2020, ktorú riadi Európska rada pre výskum, ale musí byť patrične zastúpené aj v ostatných programových častiach,

— rešpektovať a chrániť slobodu vedy a výskumu,

— používať, tak ako doteraz, excelentnosť ako hlavné hodnotiace kritérium pri prideľovaní výskumných úloh,

— byť súčinná na nadnárodnej úrovni a spájať kapacity,

— vytvoriť otvorený a atraktívny pracovný trh pre výskumných pracovníkov a konečne účinne odstrániť alebo vykompenzovať sociálne znevýhodnenia, ktoré vyplývajú z množstva zmlúv na dobu určitú a cezhraničnej mobility,

— rámcové podmienky a administratívne pravidlá prispôsobiť potrebám výkonného vedeckého systému,

— postarať sa o optimálny pohyb vedeckých znalostí, prístup k nim a ich prenos ([9]),

— posilniť medzinárodný rozmer európskeho výskumného priestoru.

4.3.1. Výbor opakuje svoje varovania ([10]), aby sa konečne účinne odstránili tie sociálne riziká a znevýhodnenia pre výskumných pracovníkov, ktoré vyplývajú z potrebnej a žiaducej cezhraničnej mobility a z nedostatku stabilných pracovných miest. Preto víta najnovšiu iniciatívu Komisie (RESAVER) ([11]), ktorej cieľom je uľahčiť mobilitu výskumných pracovníkov v Európe prostredníctvom nového celoeurópskeho dôchodkového fondu. Má výskumným pracovníkom poskytnúť možnosť presúvať sa z jedného členského štátu do druhého bez toho, aby sa museli obávať o svoje nadobudnuté dôchodkové práva. Výbor to vníma ako krok správnym smerom, hoci dosiaľ nedokáže posúdiť vhodnosť zvoleného prístupu.

([6]) Pozri poznámku pod čiarou č. 3.
([7]) Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 8.
([8]) Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 132.
([9]) Pozri Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 8.
([10]) Pozri tiež Ú. v. EÚ C 110, 30.4.2004, s. 3, a opakovane aj Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 31.
([11]) Tlačová správa Komisie z 1. októbra 2014.

4.3.2. Výbor sa v tomto stanovisku nezaoberá špecifickými témami výskumu, keďže sa im podrobne venoval vo svojom stanovisku k programu Horizont 2020. Opakuje, že aj v tejto súvislosti je potrebné, aby bol vyvinutý dostatočný pozitívny tlak na programové ciele členských štátov.

4.4. Pokiaľ ide o podporu inovácií, výbor by mohol svoj postoj zhrnúť v tejto podobe. Inovácie spravidla vznikajú:

— s cieľom riešiť spoločenské potreby a výzvy alebo odstrániť nedostatky či už technickej, alebo spoločenskej povahy,

— v rámci vývoja produktov alebo ich zdokonaľovania v snahe dosiahnuť zlepšenie kvality a odbytu,

— na základe nových poznatkov zo základného výskumu, aby sa dali lepšie vyriešiť už známe problémy,

— ako výsledok nových myšlienok, ako vytvoriť úplne nové možnosti napríklad pohybu (lietadlo), navigácie (GPS) alebo komunikácie a uľahčenia práce (Internet),

— na uspokojenie dovtedy neznámych potrieb,

— ako nástroj alebo vedľajší produkt výskumu. Pritom môže ísť napríklad o nové kľúčové podporné technológie. Markantným príkladom v tejto súvislosti je „World Wide Web“, ktorý vyvinul CERN ([12]), jeden z majákov európskeho výskumu a výskumných iniciatív, s cieľom umožniť univerzitám a výskumným zariadeniam, ktoré s týmto centrom v Ženeve spolupracujú, prístup k výskumným dátam a prepojiť ich s výskumným programom. Jeho enormný hospodársky a spoločenský potenciál však Európa nedokázala dostatočne rýchlo odhadnúť a využiť. Celkový rozsah „World Wide Webu“ sa však dodnes nedá presne odhadnúť.

4.5. Tieto nápady pritom môžu byť často do podoby inovácií a novátorských produktov pretavené až po založení nových firiem. Preto je jedným z najdôležitejších politických opatrení na podporu inovácií podporovať a uľahčovať vytváranie takýchto mladých firiem a ich zachovanie počas kritických prvých 5 až 10 rokov ich existencie.

4.6. Hoci inovácie ľudskému spoločenstvu vo všeobecnosti doteraz vždy pomohli, a tým výrazne prispeli k blahobytu a konkurencieschopnosti, ešte stále im niekedy stoja v ceste vážne spoločenské a hospodárske prekážky. V hospodárstve, obchode, spoločnosti aj politike sa všetko nové totiž často spočiatku vníma ako hrozba.

4.7. Inovácie môžu naozaj viesť k hospodárskym či spoločenským revolúciám, ktoré vytlačia jednotlivé firmy a odvetvia, spočiatku ničia pracovné miesta a oslabujú vedúce spoločenské vrstvy, a až z dlhodobejšieho hľadiska plne rozvinú svoj užitočný a plodný potenciál. Príkladom je mechanický tkáčsky stav, zavedenie tripartity, genetické inžinierstvo, Google, Amazon či zavedenie technológií na využívanie energie z obnoviteľných zdrojov. Okrem toho by príliš rýchle, inováciami podmienené prudké zmeny mohli presiahnuť schopnosť spoločenstva a hospodárstva prispôsobovať sa (amortizačné cykly).

4.8. Obavy jednotlivých spoločenských skupín, ktoré z toho vyplývajú, prinútili Komisiu, aby zaviedla ([13]) pojem „Responsible Research and Innovation“ ([14]). Vzhľadom na prínos výskumu a inovácií ako motora a základu dnešného životného a vedomostného štandardu, ako aj ako významnej živnej pôdy historického procesu osvietenstva, z ktorého vzišli rozhodujúce myšlienky ľudských práv a štátoprávneho usporiadania, však výbor tento pojem považuje za zavádzajúci a jednostranný. Odporúča preto, aby sa prehodnotil jeho vplyv na spoločenské ocenenie výskumu a inovácií.

([12]) http://home.web.cern.ch/topics/birth-web
([13]) Napríklad www.consider-project.eu
([14]) COM: Towards Responsible Research and Innovation in the Information and Communication Technologies and Security Technologies Fields-ISBN 978-92-79-20404-3.

4.8.1. Aj výskum a inovácie sa samozrejme musia riadiť platnými zákonmi a etickými zásadami.

4.8.2. Uvedená požiadavka však platí aj pre všetky ostatné spoločenské činnosti či už v medicíne, hospodárstve, žurnalistike, zákonodarstve, politike, alebo jurisdikcii. Výbor preto nepovažuje za vhodné zavádzať pojem zodpovedného konania len a explicitne v oblasti výskumu a inovácií.

4.9. Okrem týchto zásadnejších prekážok však novátorským zakladateľom podnikov spôsobuje okrem kritickej situácie v oblasti financovania problémy aj množstvo predpisov, ktorých dôsledné dodržiavanie sa od podnikov vyžaduje a ktoré sú v rámci Európy ešte aj roztrieštené.

4.9.1. Výbor preto opakuje svoje odporúčanie ([15]) poskytnúť novozaloženým firmám, ak sú menšie, než je určitá hranica, istý čas úľavy a dať im dostatok priestoru. To by sa dalo uskutočniť prostredníctvom klauzúl o výnimkách, ktoré by tieto firmy na primerane dlhé obdobie odbremenili od väčšiny bežných administratívnych požiadaviek a predpisov, aby mohli najskôr ukázať, či majú z hospodárskeho a technologického hľadiska šancu uspieť.

4.10. Ako už výbor zdôraznil v predchádzajúcich stanoviskách, na ktoré výslovne odkazuje v súvislosti s ďalšími podrobnejšími odporúčaniami, napríklad pokiaľ ide o sociálne inovácie, výslovne podporuje cieľ Komisie posilniť inovačný ekosystém v širšom zmysle a vytvoriť vhodné rámcové podmienky na stimulovanie inovácií. To znamená, že je predovšetkým potrebné identifikovať a odstrániť prekážky, ktoré bránia inovácii.

4.10.1. Napríklad príliš podrobné technické predpisy a obmedzenia sa môžu prejaviť ako zväzujúci korzet, ktorý je prekážkou inovácii. To je potrebné zohľadniť napríklad pri detailných predpisoch v súvislosti s iniciatívou Komisie v oblasti energetickej účinnosti.

4.10.2. Cieľom takéhoto úsilia musí byť čo najlepším a udržateľným spôsobom zaručiť blahobyt, zdravie a bezpečnosť občanov a spotrebiteľov aj v budúcnosti.

4.10.3. Na základe príkladov z minulosti by sa malo tiež zhodnotiť, či priveľmi prísny výklad zásady prevencie, napríklad v oblasti ochrany spotrebiteľa alebo pri vývoji nových medicínskych postupov, nemôže ovplyvniť odvahu hľadať nové, účinné riešenia.

4.11. Podľa mienky výboru si to však napriek nesporným európskym úspechom v oblasti výskumu a vývoja, ako aj v mnohých hospodárskych odvetviach vyžaduje nielen dokončenie vnútorného trhu a Európskeho výskumného priestoru, ale aj analýzu hlbších dôvodov, prečo je Európa v porovnaní napríklad s USA alebo niektorými ázijskými krajinami menej naklonená inováciám. Prečo Google, Microsoft, Facebook či Monsanto nie sú európske firmy? Alebo dokonca „lepší" Google či Monsanto, také, ktoré by lepšie vyhovovali očakávaniam európskych občanov a rozvíjali by sa v oblasti pôsobnosti európskej politiky?

4.12. Ide teda o základný postoj spoločnosti, ktorá inovácie nevníma ako riziko alebo dokonca hrozbu, ale ako príležitosť dosiahnuť ďalší pokrok, vytvoriť ďalšie pracovné miesta, príležitosť pre európsku hospodársku silu a konkurencieschopnosť, formovanie európskeho modelu spoločnosti. Potrebujeme novú, lepšiu rovnováhu medzi opatrnosťou a odvahou, medzi malými rizikami a veľkými nebezpečenstvami, medzi reguláciou a voľnosťou.

V Bruseli 11. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

([15]) Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 39.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Program regulačnej vhodnosti a efektívnosti (REFIT): súčasný stav a výhľad do budúcnosti“

[COM(2014) 368 final]

(2015/C 230/10)

Spravodajca: Denis MEYNENT

Komisia sa 1. októbra 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„*Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Program regulačnej vhodnosti a efektívnosti (REFIT): súčasný stav a výhľad do budúcnosti*“

COM(2014) 368 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) prijal 136 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1. EHSV berie na vedomie stav napredovania prác v oblasti realizácie programu REFIT, ktorý vypracovala Komisia. Víta, že Komisia sa snaží zlepšovať tento proces a nástroje. V tejto súvislosti výbor poukazuje na svoje predchádzajúce stanoviská ([1]).

1.2. EHSV vyjadruje podporu tomu, aby sa zmenšila záťaž doliehajúca na malé a stredné podniky, mikropodniky (test MSP) a občanov, ak sa tým dá jednoduchšie dosiahnuť cieľ a účel, na ktorý boli tieto právne predpisy zavedené. Pripomína však, že v záujme dobrého verejného riadenia je potrebné mať k dispozícii vhodné a dôležité údaje a informácie, aby sa mohli začať realizovať, kontrolovať a hodnotiť politiky.

1.3. EHSV pripomína, že cieľom zásady „najskôr myslieť na malých“ nie je a ani nemôže byť vyňatie mikropodnikov a MSP z uplatňovania právnych predpisov. Ide skôr o to, aby sa pri vypracúvaní legislatívy zohľadnila skutočnosť, že sa bude vzťahovať aj na malé podniky, bez toho, aby sa to dotklo realizácie cieľa vymedzeného v legislatíve.

1.3.1. EHSV zdôrazňuje, že uplatňovanie tejto zásady by nemalo byť v protiklade so všeobecným záujmom, ktorý najmä predpokladá, že občania, pracovníci a spotrebitelia sú chránení pred rizikami, ktorým s vystavení.

1.4. EHSV vyjadruje veľké obavy v súvislosti so zisteniami týkajúcimi sa nedostatkov v posudzovaní sociálneho alebo environmentálneho vplyvu a monitorovania konzultácií. Žiada, aby Komisia bola transparentnejšia a zdôvodnila, prečo je v prípade určitého ustanovenia alebo návrhu ustanovenia potrebné resp. nepotrebné vypracovať posúdenie vplyvu alebo hodnotenie ex post.

1.5. EHSV žiada Komisiu, aby zabezpečila komplexné a vyvážené hodnotenie hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho rozmeru Domnieva sa, že ciele, ktoré určila Komisia, sa budú môcť dosiahnuť len vtedy, ak budú zohľadnené všetky rozmery, ako aj obavy všetkých zúčastnených strán.

1.6. EHSV zastáva názor, že inteligentné právne predpisy neznamenajú to, že sa nemusia rešpektovať právne predpisy týkajúce sa ochrany občanov, spotrebiteľov a pracovníkov a noriem v oblasti rovnoprávneho postavenia žien a mužov alebo environmentálnych noriem. Taktiež nesmú mať za účinok, že budú brániť zlepšovaniu.

1.7. EHSV sa domnieva, že inteligentné právne predpisy musia rešpektovať sociálny rozmer vnútorného trhu, tak ako ho stanovuje Zmluva, a to najmä pokiaľ ide o zmluvy, o ktorých sa viedli rokovania v rámci európskeho sociálneho dialógu.

([1]) Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 107, Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 87 a Ú. v. EÚ C 327, 12.11.2013, s. 33.

1.8. EHSV žiada Komisiu, aby vo väčšej miere vzala do úvahy hľadiská prezentované počas konzultácií a odôvodnila spôsob, akým boli alebo neboli zohľadnené. Konkrétne navrhuje Komisii, aby konzultácie boli štruktúrovanejšie a mali najmä inštitucionálnejší a reprezentatívnejší základ a aby sa pritom využívali zastupiteľské poradné orgány alebo podobné orgány, ktoré už existujú na európskej, štátnej a regionálnej úrovni.

1.9. EHSV chce pozitívne reagovať na všeobecnú výzvu Komisie týkajúcu sa spolupráce sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti. Výbor je pripravený aktívnejšie sa zapojiť do programu bez toho, aby sa to dotklo ostatných foriem európskeho sociálneho dialógu.

1.10. EHSV môže poskytnúť pomoc pri vypracúvaní hodnotení ex post, ktoré navrhla Komisia, ak sa tieto hodnotenia realizujú s určitým odstupom. V opačnom prípade by bol REFIT pre občanov a podniky stálym zdrojom nestability a právnej neistoty.

1.11. EHSV sa domnieva, že Komisia už nadobudla potrebné znalosti potrebné na zlepšenie tohto procesu. Výbor súhlasí s návrhom Komisie vytvoriť novú skupinu na vysokej úrovni, ktorá by mala dohliadať nad realizáciou budúcich prác, len v tom prípade, ak práca takejto skupiny bude skutočným prínosom.

2. **Zhrnutie obsahu dokumentu Komisie – Program regulačnej vhodnosti a efektívnosti (REFIT): súčasný stav a výhľad do budúcnosti**

2.1. Európska komisia v súlade so svojimi predchádzajúcimi oznámeniami ohľadne REFIT ([2]), oznámeniami o lepšej právnej regulácii ([3]) a inteligentnej regulácii pripomína, že právne predpisy Európskej únie zohrávajú zásadnú úlohu pri podpore rastu a zamestnanosti.

2.2. Komisia zdôrazňuje, že toto vzbudzuje veľké očakávania zo strany podnikov (spravodlivé pravidlá a podpora konkurencieschopnosti), ako aj občanov (ochrana ich záujmov, najmä v oblasti zdravotníctva a bezpečnosti, kvalita životného prostredia a právo na rešpektovanie súkromného života).

2.3. Výzvou je zabezpečiť, aby boli tieto právne predpisy jednoduché a aby sa neprekračoval rámec toho, čo je nevyhnutne potrebné na dosiahnutie cieľov politiky a aby sa predchádzalo prekrývaniu úrovní regulácie.

3. **Všeobecné pripomienky**

3.1. EHSV podporuje všeobecné ciele programu REFIT, ktoré vypracovala Komisia, a poukazuje najmä na svoje stanoviská ([4]), ktoré sa týkajú programu „Lepšia právna regulácia“ a „Inteligentná regulácia: Plnenie potrieb malých a stredných podnikov“.

3.2. EHSV podporuje zníženie nákladov a zaťaženia, ktoré postihuje malé a stredné podniky, mikropodniky a občanov. Komisia by svoju pozornosť mala viac upriamiť na kvalitu ako na kvantitu a uprednostniť zníženie administratívnych nákladov, ktoré predstavujú náklady pre podniky a brzdia ich konkurencieschopnosť, ako aj inováciu a tvorbu pracovných miest. Je jasné, že túto operáciu treba vykonať tak, aby sa pritom zohľadnil cieľ a účel, na ktorý boli tieto záväzky prijaté.

3.3. Treba sa vyhnúť duplicitným žiadostiam o informácie, avšak v záujme dobrého radenia je potrebné mať k dispozícii vhodné a dôležité údaje a informácie, aby sa politiky mohli začať realizovať, kontrolovať a hodnotiť.

([2]) Oznámenie o vhodnosti právnych predpisov EÚ, COM(2012) 746 final a Oznámenie o regulačnej vhodnosti a efektívnosť (REFIT): Výsledky a ďalšie kroky, COM(2013) 685 final.

([3]) Tretie strategické hodnotenie programu Lepšia právna regulácia v Európskej únii, COM(2009) 15 final; Oznámenie Komisie o inteligentnej regulácii v Európskej únii, COM(2010) 543 final; Oznámenie Komisie s názvom Inteligentná regulácia: Plnenie potrieb malých a stredných podnikov, COM(2013) 122 final.

([4]) Ú. v. EÚ C,12.11.2013, s 33, Ú. v. EÚ C, 25.8.2011, s 87 a Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 107.

3.4. EHSV súhlasí s názorom Komisia, že pokiaľ ide o potrebnú právnu istotu a predvídateľnosť, nemožno uplatňovať krátkodobé riešenia. Domnieva sa, že komplexné preskúmanie legislatívy treba dôkladne premyslieť a realizovať dlhodobo, aby sa zabezpečila predvídateľnosť, právna istota a transparentnosť.

3.5. EHSV pripomína, že inteligentná regulácia musí rešpektovať právne predpisy týkajúce sa ochrany občanov, spotrebiteľov a pracovníkov („nemala by ohroziť práva pracovníkov, ani viesť k zníženiu ich základnej úrovne ochrany, najmä v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci ([5])“) a taktiež musí rešpektovať predpisy týkajúce sa noriem v oblasti rovnoprávneho postavenia žien a mužov, ako aj predpisy týkajúce sa environmentálnych noriem. Táto inteligentná regulácia musí umožniť vývoj a zlepšovanie.

3.6. V tejto súvislosti EHSV víta pripomienku Komisie, že program REFIT nespochybňuje strategické ciele zavedených politík a ani sa nevykonáva na úkor ochrany zdravia a bezpečnosti občanov, spotrebiteľov, pracovníkov alebo životného prostredia. EHSV však zdôrazňuje, že tu nejde výlučne o zabránenie poškodzovaniu zdravia občanov, ale aj o to, aby sa vo všeobecnom záujme a v záujme primeranej ochrany občanov komplexne znížila miera rizika, ktorému sú občania vystavení, bez ohľadu na to, či sa toto riziko týka alebo netýka oblasti zdravia. Európska rada na svojom zasadnutí 26. a 27. júna a Európsky parlament na svojej schôdzi 4. februára 2014 vyjadrili podobné obavy ([6]).

3.7. EHSV sa domnieva, že inteligentné právne predpisy musia rešpektovať sociálny rozmer vnútorného trhu, tak ako ho stanovuje Zmluva, a to najmä pokiaľ ide o realizáciu zmlúv, o ktorých sa viedli rokovania medzi sociálnymi partnermi v rámci európskeho sociálneho dialógu.

3.8. Podľa EHSV program REFIT musí byť spoločným cieľom EÚ, členských štátov, sociálnych partnerov a ostatných zúčastnených strán, tak ako si to želá Komisia. Je veľmi dôležité, aby vznikla dôvera a aby nedošlo k nedorozumeniam v súvislosti s cieľmi programu. Niektoré ohlásené alebo prijaté opatrenia ([7]) totiž vzbudili nedôveru u niektorých zúčastnených strán a občanov.

3.9. EHSV sa domnieva, že ciele, ktoré určila Komisia, sa budú môcť dosiahnuť len vtedy, ak budú zohľadnené obavy všetkých zúčastnených strán.

4. **Vykonávanie programu**

4.1. EHSV berie na vedomie stav napredovania prác v oblasti realizácie programu REFIT. Výbor víta najmä skutočnosť, že Komisia sa usiluje zlepšiť nástroje tým, že najmä vedie konzultácie o realizácii posudzovania vplyvu, ako aj o samotnom procese konzultácie. Je mimoriadne dôležité, aby tieto horizontálne prvky programu neboli kritizované.

4.2. Ak posúdenie ex post a posúdenie vplyvu postavíme vedľa seba, môže to mať za následok, že nedôjde k efektívnemu uplatňovaniu demokraticky prijatých pravidiel. EHSV môže poskytnúť pomoc pri vypracúvaní posúdení ex post, ktoré navrhla Komisia, ak sa tieto hodnotenia realizujú s určitým odstupom. Posúdenie ex post má vlastne zmysel len vtedy, ak medzi konečným termínom transponovania pravidla do vnútroštátneho práva a príslušným posúdením ex post už uplynulo niekoľko rokov. V opačnom prípade by bol REFIT pre občanov a podniky stálym zdrojom nestability a právnej neistoty.

4.3. EHSV víta, že Komisia opakovane zdôrazňuje potrebu zapájať sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a MSP. Konštatuje, že doteraz išlo skôr o deklarovanie zásady ako o prax s vymedzenou štruktúrou s cieľom viesť diskusie o predkladaných návrhoch a zohľadňovať ich.

([5]) Ú. v. EÚ C 327, 12.11.2013, s. 33.

([6]) Uznesenie Európskeho parlamentu zo 4. februára 2014 o vhodnosti právnych predpisov EÚ a subsidiarite a proporcionalite – **19. správa o lepšej tvorbe právnych predpisov za rok 2011**, v ktorej sa zdôrazňuje, že okrem toho, že je potrebné mať k dispozícii jednoduchú, efektívnu a zrozumiteľnú legislatívu, ktorá bude dostupná za minimálne náklady, *„výsledkom hodnotenia vplyvu nových právnych predpisov, pokiaľ ide o MSP alebo veľké spoločnosti, nesmie byť diskriminácia medzi pracovníkmi na základe veľkosti spoločností, ktoré ich zamestnávajú, ani narušenie základných práv pracovníkov vrátane práva na informácie a konzultácie, či ich pracovných podmienok, pohody v práci a práv na sociálne zabezpečenie, ani bránenie zlepšeniam týchto práv alebo ich zabezpečeniu na pracovisku vzhľadom na existujúce a nové riziká spojené s prácou.“*
Európska rada na svojom zasadnutí 26. a 27. júna 2014 spresnila, že *„Komisia, ostatné inštitúcie EÚ a členské štáty sa vyzývajú, aby naďalej ambiciózne vykonávali program REFIT, zohľadňujúc pritom ochranu spotrebiteľov a zamestnancov, ako aj problematické aspekty týkajúce sa zdravia a životného prostredia.“*

([7]) Najmä, pokiaľ ide o nariadenie REACH, životné prostredie, acquis v oblasti zdravia a bezpečnosti pri práci, ochranu gravidných pracovníčok a lepšiu dostupnosť rodičovskej dovolenky, zdravie a bezpečnosť pri práci kaderníkov, choroby svalovej a kostrovej sústavy, karcinogény a mutagény, tachografy, pracovný čas, prácu na dobu určitú, poskytovanie informácií a poradenstvo a poskytovanie informácií v oblasti pracovných zmlúv, označovanie potravín alebo označovanie týkajúce sa životného prostredia, návody na užívanie liekov a povinnosti týkajúce sa informovania o nákladoch na finančné služby.

4.3.1. EHSV sa okrem toho domnieva, že zapojenie a konzultácia sa musia realizovať prostredníctvom najvhodnejších kanálov, ktorými sú zastupiteľské štruktúry občianskej spoločnosti, odborov a MSP.

4.4. *O posúdení vplyvu*

4.4.1. V správach ([8]) výboru z roku 2012 a 2013 o posúdení vplyvu sa konštatuje, že existujú nedostatky v procese hodnotenia a že treba vyvinúť úsilie na jeho zlepšenie.

Konkrétne sa v nich upozorňuje na:

— skutočnosť, že veľký počet posúdení vplyvu neodzrkadľuje vhodným spôsobom rôzne názory vyjadrené počas konzultácií a informuje o nich nepriamo,

— potrebu pokračovať v úsilí, najmä pokiaľ ide o zohľadňovanie skutočných náhradných možností (jasnosť, zdôvodnenie, proporcionalita), a poskytovať dostatočne podrobné informácie o všetkých možnostiach (a nie iba o uprednostňovanej možnosti),

— skutočnosť, že kvalita sociálnych posúdení vplyvu (či už negatívnych alebo pozitívnych) je problematická, rovnako ako dosah a hĺbka posúdenia environmentálnych vplyvov,

— potrebu posúdení právnych predpisov alebo existujúcich programov EÚ ex post,

— snahu uplatňovať metódu posúdenia hospodárskych, sociálnych a environmentálnych vplyvov ex ante.

4.4.2. Výbor vo svojej správe o posudzovaní vplyvu za rok 2013 konštatuje, že došlo k výraznému poklesu počtu stanovísk o vplyvoch na MSP a mikropodniky. Vysvetľuje to tým, že Komisia ich zohľadňuje vo väčšej miere, najmä pokiaľ ide o obrátené dôkazné bremeno pre mikropodniky. Výbor pre posudzovanie vplyvu zdôrazňuje, že v porovnaní s rokom 2012 došlo k výraznému nárastu počtu posúdení o konkurencieschopnosti (+ 30 %). Opakovane sa poukazuje na nedostatočnú transparentnosť v súvislosti s predkladanými stanoviskami a kritickými názormi vyjadrenými počas konzultácií, ako aj na potrebu vysvetliť, akým spôsobom boli tieto vyjadrené obavy zohľadnené.

4.4.3. EHSV víta skutočnosť, že Komisia a výbor pre posudzovanie vplyvu sa snažia zlepšiť kvalitu tohto procesu. EHSV konštatuje, že sa zdá, že v porovnaní s minulým obdobím sú posúdenia vplyvu týkajúce sa MSP a mikrosubjektov lepšie zohľadnené, čo zodpovedá jeho predchádzajúcim stanoviskám o zásadách Small Business Act, „najskôr myslieť na malých“ a teste MSP. EHSV zdôrazňuje, že treba pokračovať v tomto úsilí. Výbor pripomína, že cieľom zásady „najskôr myslieť na malých“ nie je a ani nemôže byť vyňatie mikrosubjektov a MSP z uplatňovania právnych predpisov. Ide skôr o to, aby sa pri vypracúvaní legislatívy zohľadnila skutočnosť, že sa bude vzťahovať aj na malé podniky, bez toho, aby sa to dotklo realizácie cieľa, na ktorý sa zameriava legislatíva. Výbor sa domnieva, tieto zásady nemôžu byť dôvodom na to, aby bol rozsah uplatňovania regulácie daný len na základe veľkosti podniku, a taktiež by nemali byť v protiklade so všeobecným záujmom, ktorý najmä predpokladá, že občania, pracovníci a spotrebitelia sú chránení pred rizikami, ktorým s vystavení.

4.4.4. EHSV okrem toho vyjadruje veľmi veľké obavy v súvislosti s niektorými vyššie uvádzanými konštatovaniami. Konštatuje, že okrem posúdení hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho vplyvu sa uvádza rad ďalších rozmerov ([9]), pričom výbor pre posudzovanie vplyvu sa domnieva, že kvalita posúdení sociálneho a environmentálneho rozmeru je niekedy nedostatočná. EHSV sa preto chce uistiť, či má Komisia k dispozícii prostriedky na to, aby mohla všetky tieto posúdenia realizovať súčasne a či to nebude na úkor kvality, vyváženosti, cieľov, meracích nástrojov a oznámených parametrov.

4.4.5. Nie je jasný dôvod, prečo sa o niektorých projektoch alebo návrhoch nevypracovali posúdenia vplyvu, a to najmä pokiaľ ide o ECOFIN (balík dvoch právnych predpisov a balík šiestich právnych predpisov), čo u niektorých zúčastnených strán vzbudzuje dojem, že proces sa zameriava skôr na hospodárske aspekty (a na aspekty konkurencieschopnosti) než na dva zvyšné piliere. Ako zdôrazňuje Komisia, s cieľom zjednodušenia musia súhlasiť všetci a toto zjednodušenie sa musí zakladať na účinných a dôveryhodných analýzach.

([8]) Správa výboru o posudzovaní vplyvu za rok 2012, Správa výboru o posudzovaní vplyvu za rok 2013.

([9]) Zoznam všetkých referenčných dokumentov v oblasti posúdenia vplyvu uvedených na webovej stránke Komisie (v angličtine): Usmernenia Komisie pre posudzovanie vplyvu (január 2009) Guidelines *(Usmernenia)*; Annexes 1 – 13 *(Prílohy 1 až 13)*; Ostatné referenčné dokumenty generálnych riaditeľstiev Operational Guidelines to Assess Impacts on Micro-Enterprises *(Prevádzkové usmernenia pre posudzovanie vplyvu na mikropodniky*(generálny sekretariát + GR pre podnikanie a priemysel); Operational Guidance for Assessing Impacts on Sectoral Competitiveness within the Commission Impact Assessment System – A „Competitiveness Proofing“ Toolkit for use in Impact Assessments *(Prevádzkové usmernenia pre posúdenie vplyvu na konkurencieschopnosť jednotlivých odvetví v rámci systému Komisie na posúdenie vplyvu –„Preverenie vplyvu na konkurencieschopnosť,“ Súbor opatrení na využívanie posúdenia vplyvu)*; Operational Guidance on taking account of Fundamental Rights in Commission Impact Assessments *(Prevádzkové usmernenie pre zohľadňovanie základných práv v posúdeniach vplyvu vypracovaných Komisiou)*; Assessing Social Impacts *(Posudzovanie sociálneho vplyvu)*; Assessing Territorial Impacts: Operational guidance on how to assess regional and local impacts within the Commission Impact Assessment System *(Posudzovanie územného vplyvu: Prevádzkové usmernenia pre posudzovanie miestneho a regionálneho vplyvu v rámci systému Komisie na posudzovanie vplyvu.*

4.4.6. EHSV od Komisie žiada, aby:

— bola transparentnejšia a zdôvodnila, prečo v súvislosti s daným ustanovením alebo návrhom dala alebo nedala vypracovať posúdenie vplyvu,

— dbala na zohľadnenie všeobecného záujmu,

— prijala opatrenia na lepšie a vyvážené komplexné zohľadnenie troch rozmerov (hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho) a zabezpečila kvalitu posúdení na tejto úrovni,

— vo väčšej miere zohľadňovala hľadiská prezentované počas konzultácií a odôvodnila spôsob, akým boli alebo neboli zohľadnené.

4.4.7. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že v oznámení Európskej komisie sa výslovne neodkazuje na úlohu výboru ako poradného orgánu občianskej spoločnosti, ktorý vypracúva stanoviská o dôležitých aspektoch legislatívy EÚ. Výbor chce pozitívne reagovať na všeobecnú výzvu Komisie na spoluprácu so sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou a je následne pripravený aktívnejšie spolupracovať na zlepšovaní tohto procesu prostredníctvom konzultácie alebo posúdení.

4.5. *O konzultačnom procese*

4.5.1. Komisia zdôrazňuje, že konzultácia so zúčastnenými stranami zohráva dôležitú úlohu v tomto procese, jej výsledky však nie sú vždy zohľadnené. Počet odpovedí na otvorených konzultáciách organizovaných Komisiou, otázka reprezentatívnosti respondentov a následne občasný nedostatočne reprezentatívny charakter odpovedí spôsobujú, že klesá kvalita tohto procesu. EHSV si kladie otázku, či sa tieto zistenia nedajú vysvetliť nárastom počtu konzultácií a prostriedkami, časom a disponibilitou, ktoré sú potrebné na to, aby boli príspevky kvalifikované. Niekedy sa môže stať, že spôsob kladenia otázok nabáda na určité odpovede, v dôsledku čoho môže dôjsť k spochybneniu objektivity a nestrannosti tohto procesu.

4.5.2. Práve z „konzultácie“ vychádzajú kvalitné legislatívne návrhy opierajúce sa o preukázané údaje. Včasná a vhodná konzultácia s podnikmi, najmä s MSP a ich zástupcami, by umožnila prijímať rozhodnutia na základe posúdenia faktov, skúseností a názorov tých, pre ktorých sú právne predpisy určené a ktorí sú zapojení do ich realizácie. Rovnako to platí pre rôzne organizácie zastupujúce občanov (pracovníkov a príjemcov sociálnych dávok, spotrebiteľov atď.).

4.5.3. EHSV žiada, aby príslušní sociálni partneri a sprostredkujúce organizácie dostali absolútnu prioritu. Ukázalo sa že, priame a individuálne konzultácie s MSP a spotrebiteľmi sú neúčinné, príležitostné a nereprezentatívne. Príslušné organizácie musia okrem toho dostať reálnu príležitosť zúčastňovať sa na príprave konzultácií a dotazníkov.

4.5.4. EHSV si teda kladie otázku, či by nebolo vhodnejšie lepšie štruktúrovať túto konzultáciu na inštitucionálnom a reprezentatívnom základe, pričom by sa mohli využívať zdroje zastupiteľských poradných orgánov, ktoré už fungujú, a ak by to bolo vhodné, prípadne vytvoriť ďalšie orgány.

4.5.5. EHSV navrhuje, aby sa konzultácie uskutočňovali aj za pomoci zastupiteľských orgánov na úrovni Únie, ako aj na vnútroštátnej úrovni. Pripomína, že ak tieto chýbajú, sú tu iné poradné štruktúry, ktoré môžu plniť túto funkciu.

4.5.6. EHSV odporúča, aby sa využívali odborné vedomosti a potenciál európskych federácií zamestnávateľov, podnikov, odborov a MVO a aby boli taktiež poverené uskutočňovať potrebné prieskumy a štúdie, namiesto toho, aby sa využívali len služby súkromných konzultantov.

4.5.7. EHSV je v každom prípade pripravený plniť svoje úlohy v tomto rámci bez toho, aby sa to dotklo ostatných foriem európskeho sociálneho dialógu.

5. **Konkrétne pripomienky**

5.1. EHSV sa domnieva, že program REFIT by mal byť ambiciózny a zároveň jednoduchý, jasný a transparentný.

5.2. Zvýšenie počtu názvov agend a programov (lepšia právna regulácia, inteligentná regulácia, najskôr myslieť na malých atď.) je do určitej miery zmätočné.

Mala by sa objasniť hierarchia a interakcia týchto programov a projektov, aby verejnosť chápala, komu sú určené.

5.3. Zvýšenie počtu orgánov, ktoré sa zúčastňujú na tomto procese, poradných subjektov a subjektov spracovania návrhov ohrozuje transparentnosť operácií.

5.4. V súlade s logikou účinnosti a transparentnosti a so zreteľom na súčasné mechanizmy, a to aj na úrovni Európskeho parlamentu, bude EHSV súhlasiť s návrhom Komisie na vytvorenie novej skupiny na vysokej úrovni, ktorá sa bude v budúcnosti zúčastňovať na tejto práci, len vtedy, ak sa preukáže, že bude skutočným prínosom. EHSV sa domnieva, že Komisia už nadobudla potrebné znalosti potrebné na zlepšenie tohto procesu.

5.5. EHSV konštatuje, že Komisia sa domnieva, že posúdenia vplyvu by sa mali realizovať vo všetkých etapách legislatívneho procesu vrátane pozmeňovacích návrhov, ktoré predkladajú spolutvorcovia právnych predpisov. V systéme, v ktorom existujú dvaja spolutvorcovia právnych predpisov a kde je pravidlom hľadanie kompromisov, sa nezdá byť vhodné, aby mal jeden z nich konečné slovo v súvislosti s posudzovaním vplyvu (existuje tu riziko, že nebudú dodržané pravidlá stanovené v Zmluve o prijímaní rozhodnutí).

5.6. EHSV okrem toho pripomína, že cieľ programu REFIT sa týka aj uplatňovania práva v EÚ. Usmernenia Komisie v oblasti posúdenia vplyvu taktiež určujú, že v niektorých prípadoch treba aj posúdiť, či by sa daný problém nedal vyriešiť účinným uplatňovaným práva.

5.7. EHSV víta snahy Komisie kontrolovať a dohliadať na účinné vykonávanie smerníc na úrovni členských štátov. Kladie dôraz na zistenia uvedené v 30. výročnej správe o kontrole uplatňovania práva EÚ (2012) ([10]). V tejto správe sa uvádza, že k meškaniu a porušovaniu dochádza najmä v oblasti životného prostredia, dopravy a v daňovej oblasti. EHSV vyjadruje obavy v súvislosti s tým, že v roku 2012 sa v zostupnom poradí prejavovali problémy najmä v oblasti dopravy, zdravotníctva, spotrebiteľov, životného prostredia, vnútorného trhu a služieb.

5.8. EHSV sa nazdáva, že všeobecné výnimky v akejkoľvek oblasti umožňujú členským štátom, aby na vnútroštátnej úrovni prijímali právne predpisy podľa vlastnej vôle, čo môže prispieť k zvýšeniu komplexnosti legislatívy a právnej neistote na vnútornom trhu. EHSV pripomína, že vo svojich predchádzajúcich stanoviskách žiadal, aby sa nástroj nariadenia využíval systematickejšie, ak je to vhodné, čím by sa tento problém popri lepšej právnej istote sčasti vyriešil.

5.9. EHSV poukazuje na svoje predchádzajúce stanoviská týkajúce sa problému nadmernej regulácie (gold plating) a inteligentnej regulácie, v ktorých požadoval lepšiu kvalitu prijatých právnych textov. Považuje za dôležité, aby sa v záujme efektívnej realizácie politických cieľov Európskej únie pokračovalo v úsilí týmto smerom.

5.10. EHSV taktiež pripomína, že v niektorých prípadoch môže byť samoregulácia a/alebo spoluregulácia účinným alebo užitočným a doplnkovým prostriedkom legislatívneho opatrenia, pokiaľ bude riadne začlenená do oblasti širokého jasného a správne vymedzeného právneho rámca, ktorý sa bude riadiť najmä zásadami transparentnosti, reprezentatívnosti, nezávislosti, účinnosti a zodpovednosti.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

([10]) http://ec.europa.eu/eu_law/docs/docs_infringements/annual_report_30/com_2013_726_sk.pdf

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a asociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru – Cesta k obnovenému konsenzu o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva: Akčný plán EÚ“

[COM(2014) 392 final]

(2015/C 230/11)

Spravodajca: Pedro Augusto ALMEIDA FREIRE

Komisia sa 16. júla 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru – Cesta k obnovenému konsenzu o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva: Akčný plán EÚ“

COM(2014) 392 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) prijal 144 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1. EHSV podporuje všeobecný prístup Komisie, ktorý spočíva v prijatí:

— akčného plánu na boj proti porušovaniu práv duševného vlastníctva v Európskej únii. Akčný plán obsahuje súbor opatrení, ktorých cieľom je zamerať politiku EÚ oblasti ochrany práv duševného vlastníctva na porušenia v komerčnom rozsahu podľa zásady „sledujte tok peňazí“,

— a stratégie na ochranu a presadzovanie práv duševného vlastníctva v tretích krajinách, ktorej cieľom je vymedziť postup na medzinárodnej úrovni tak, že sa preskúma nedávny vývoj a predložia sa riešenia v záujme zlepšenia prostriedkov na uskutočňovanie politiky, ktorými v súčasnosti disponuje Komisia. Táto stratégia má slúžiť aj na presadzovanie prísnejších noriem v oblasti duševného vlastníctva a na odstránenie obchodu s tovarom, ktorý porušuje práva duševného vlastníctva,

pretože porušovanie práv duševného vlastníctva je celosvetovým javom, ku ktorému sa preto musí pristupovať komplexne.

1.2. EHSV podporuje cieľ akčného plánu, ktorým je boj proti porušovaniu práv duševného vlastníctva v komerčnom rozsahu, pretože takéto porušovanie poškodzuje investície do inovácií a vytvárania udržateľných pracovných miest v Európskej únii a spôsobuje straty daňových príjmov.

1.3. EHSV berie na vedomie, že Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM) zohráva čoraz dôležitejšiu úlohu pri vypracovávaní a podporovaní stratégií Európskej komisie v oblasti presadzovania a ochrany práv duševného vlastníctva, vrátane uvedeného prístupu zameraného na viacero cieľov, ktorý je predmetom akčného plánu.

1.4. EHSV súhlasí s pragmatickým prístupom Komisie, ktorý spočíva v uprednostňovaní nástrojov, ako je zásada „sledujte tok peňazí“ a zapojenie príslušných aktérov.

1.5. EHSV môže súhlasiť s prístupom Komisie zameraným na viacero cieľov za predpokladu, že kvantitatívne a kvalitatívne aspekty týchto cieľov budú lepšie definované a charakterizované, a víta najmä komunikačné kampane Európskeho strediska pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva (ďalej len „stredisko“) na zvýšenie informovanosti mladých ľudí ([1]) o dôsledkoch porušovania práv duševného vlastníctva, ale i sudcov a právnikov ([2]).

([1]) https://oami.europa.eu/ohimportal/fr/web/observatory/news/-/action/view/1251336

([2]) Seminár pre **sudcov venovaný problematike výrobkov porušujúcich práva duševného vlastníctva a prania špinavých peňazí**, ktorý 16. a 17. októbra 2014 usporiadal Úrad pre harmonizáciu jednotného trhu https://oami.europa.eu/ohimportal/fr/web/observatory/news/-/action/view/1574263. Pozri tiež Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 73 a COM(2014) 144 final.

1.6. EHSV víta, že Komisia venuje pozornosť MSP, aby im bol uľahčený prístup k právnym prostriedkom nápravy, a podporuje tiež európsky projekt IPorta, systém podpory MSP ([3]) zameraný na otázky spojené s ochranou práv duševného vlastníctva a koordinujúci národnú asistenčnú službu.

1.7. EHSV žiada Komisiu, aby sa ubezpečila, že prostriedky prístupu a účinnej ochrany duševného vlastníctva v Európe budú dostupné, a to aj finančne, všetkým podnikom bez ohľadu na ich veľkosť.

1.8. Vyjadruje však poľutovanie nad tým, že Komisia sa obmedzuje iba na nelegislatívne nástroje a vôbec sa nezmieňuje o možnosti posúdiť existujúce legislatívne nástroje ani o potrebe ich revízie. EHSV v tejto súvislosti zdôrazňuje, že Komisia mohla byť ambicióznejšia a mala prihliadnuť aj na tento parameter.

1.9. EHSV má pochybnosti, pokiaľ ide o význam, ktorý Komisia prikladá implementácii dobrovoľne uplatňovaných schém, dobrovoľných memoránd o porozumení a osvedčených postupov v oblasti, v ktorej dochádza k podvodom a pirátstvu.

2. **Všeobecné pripomienky**

2.1. Akčný plán EÚ „Cesta k obnovenému konsenzu o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva“ pozostáva z desiatich konkrétnych opatrení, stanovujúcich novú politiku, ktorej cieľom je vytvoriť a používať nástroje najmä na zabránenie činností porušujúcich práva duševného vlastníctva v komerčnom rozsahu. Tieto činnosti spôsobujú najväčšiu ujmu a pre EÚ predstavujú veľkú výzvu, pretože poškodzujú investície do inovácií a vytvárania udržateľných pracovných miest a spôsobujú straty daňových príjmov.

2.2. Spomínané nové nástroje, ktoré sú zatiaľ nelegislatívnej povahy, obsahujú súbor opatrení vychádzajúcich zo zásady „sledujte tok peňazí“, ktorých účelom je zabrániť porušovateľom práv v „*komerčnom rozsahu*“ prístup k prostriedkom na propagáciu a šírenie výrobkov porušujúcich práva duševného vlastníctva a pripraviť ich o zdroje príjmov.

2.3. Ciele akčného plánu „Cesta k obnovenému konsenzu o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva“ obsiahnuté v oznámení Komisie, ktoré je predmetom tohto stanoviska, a ciele stratégie na ochranu a uplatňovanie práv duševného vlastníctva v tretích krajinách sú rovnaké:

i) využiť všetky možné prostriedky na účinné odrádzanie a zabránenie v súvislosti s uvádzaním a šírením výrobkov z tretích krajín porušujúcich práva duševného vlastníctva v rámci vnútorného trhu;

ii) a podporiť investície, rast a zamestnanosť v odvetviach, ktoré sa opierajú o práva duševného vlastníctva, ktoré sú pre naše hospodárstvo mimoriadne dôležité.

2.4. Rovnako dôležitým aspektom je zvýšiť informovanosť spotrebiteľov a výrobcov o dôsledkoch porušovania práv duševného vlastníctva prostredníctvom diskusií a informačných kampaní.

2.5. Niektoré opatrenia bude na európskej úrovni vykonávať Komisia, v prípade potreby v spolupráci s Úradom pre harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM), ktorý je od júna 2012 sídlom strediska ([4]). Zo štúdie, ktorú 25. novembra 2013 ([5]) uverejnilo stredisko, vyplýva, že opýtaných, najmä mladých ľudí, veľmi nezaujíma, aký veľký vplyv má porušovanie práv duševného vlastníctva na zachovanie a vytváranie pracovných miest súvisiacich s duševným vlastníctvom. Zo štúdie tiež vyplynulo, že mladí Európania majú pocit, že infraštruktúra duševného vlastníctva zvýhodňuje najmä veľké spoločnosti.

2.6. Komisia si teda zvolila prístup zameraný na viacero cieľov, pričom vychádza z analýzy dôvodov, prečo „digitálna generácia“ čoraz viac vyhľadáva výrobky porušujúce práva duševného vlastníctva. Časť tejto stratégie zahŕňa vytvorenie komunikačných prostriedkov určených na zvýšenie informovanosti občanov Únie o vplyve porušovania práv duševného vlastníctva najmä na zamestnanosť a hospodárstvo. Túto úlohu bude mať na starosti stredisko.

([3]) http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/ipr/what-are-iprs/index_en.htm

([4]) Nariadením (EÚ) č. 386/2012 z 19. apríla 2012 bol OHIM poverený rôznymi úlohami, ktorých cieľom je uľahčiť a podporiť činnosti vnútroštátnych orgánov, súkromného sektora a inštitúcií EÚ v boji proti porušovaniu práv duševného vlastníctva. Uvedené úlohy nezahŕňajú účasť na jednotlivých operáciách alebo vyšetrovaniach, ktoré vykonávajú vnútroštátne orgány, ani záležitosti, na ktoré sa vzťahuje tretia časť hlavy V Zmluvy o fungovaní Európskej únie (napr. spolupráca v trestných veciach a policajná spolupráca).

([5]) Pozri internetovú stránku oami.europa.eu. Štúdia vychádzala z preskúmania literatúry, kvalitatívneho prieskumu vykonaného medzi 250 Európanmi vo veku od 15 do 65 rokov a mala aj kvantitatívnu fázu, v ktorej viac ako 26 000 Európanov vyjadrilo svoje názory prostredníctvom telefonického rozhovoru.

3. **Konkrétne pripomienky**

3.1. Komisia zatiaľ neuvádza podrobnejšie informácie o spomínaných opatreniach, ubezpečuje však, že uskutoční konzultácie o týchto nelegislatívnych nástrojoch, ktoré vychádzajú zo zásady *„sledujte tok peňazí“*, ktorej cieľom je pripraviť porušovateľov práv v komerčnom rozsahu o prostriedky na propagovanie a šírenie tovaru porušujúceho práva duševného vlastníctva a tiež o ich zdroje príjmov. Tieto nástroje budú pripravené transparentným a dôkladným spôsobom, aby sa zaručila ich účinnosť v boji proti porušovaniam práv duševného vlastníctva.

3.2. Tento súbor opatrení bude sprevádzať spolupráca medzi európskymi orgánmi a diskusia alebo rokovania s tretími krajinami. Pôjde napríklad o *využitie všetkých prostriedkov na účinné odradenie a zabránenie uvedeniu a šíreniu výrobkov porušujúcich práva duševného vlastníctva na trhoch EÚ a trhoch tretích krajín*.

3.3. Uvedené *„nelegislatívne nástroje“* sa budú opierať o dobrú vôľu zainteresovaných strán, a teda nebude potrebné použiť nové legislatívne nástroje, ale naopak sa bude vychádzať z existujúcich legislatívnych nástrojov. Výhodou týchto riešení, ktoré budú výsledkom rokovaní, bude ich rýchla realizácia. Tieto preventívne opatrenia umožnia zvýšiť účinnosť prostriedkov nápravy uplatňovaných v občianskoprávnom konaní. Uvedený cieľ bude možné dosiahnuť iba vtedy, ak budú tieto opatrenia skoncipované transparentne a zohľadnia sa pri nich tiež príslušné verejné záujmy.

3.4. EHSV sa nazdáva, že tento prístup je obmedzený, keďže samoregulácia vo forme „dobrovoľných memoránd“ alebo „osvedčených postupov“ nemôže nahradiť legislatívne opatrenie v oblastiach, ktoré musia byť účinne regulované.

4. **Pojem „komerčný rozsah“**

4.1. Pojem *„komerčný rozsah“*, ktorý sa vzťahuje na opatrenia uvedené v akčnom pláne Komisie, má oveľa širší význam, než sa zdá. Akčný plán je v tomto ohľade dosť stručný, ale EHSV poukazuje na to, že pojem bol už použitý v *acquis* (súbore právnych predpisov) Únie a že umožňuje posilniť mieru účinnosti súdnych príkazov a občianskoprávnych postihov.

4.2. EHSV zdôrazňuje, že pojem „komerčný rozsah“ sa môže vzťahovať na operácie, ktoré nie sú nevyhnutne uskutočňované na „komerčné účely“.

4.3. Pojem sa nachádza aj v smernici 2004/48/ES o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva ([6]) a je základom určitých návrhov žalôb v občianskom súdnom konaní. Napríklad kritérium *„komerčného rozsahu“* umožňuje vnútroštátnym súdom nariadiť ochranné opatrenia, ako je preventívne zaistenie hnuteľného alebo nehnuteľného majetku údajného porušovateľa vrátane zablokovania jeho bankových účtov a iných aktív (článok 9 ods. 2 smernice). V niektorých členských štátoch sa toto kritérium používa aj ako dôvod na uloženie trestných postihov, hoci právne predpisy Únie to vylučujú.

4.4. Pojmy podobné pojmu „komerčný rozsah“ sa používajú aj v iných legislatívnych nástrojoch; napríklad v smernici 2001/29/ES o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti ([7]) sa spomínajú pojmy *„komerčná povaha“*, *„komerčný účel“*, *„priamy alebo nepriamy ekonomický alebo komerčný prospech“* alebo *„komerčné použitie“*.

V článku 13 ods. 1 písm. a) týkajúcom sa obmedzenia práv vyplývajúcich z práv k dizajnu smernice 98/71/ES o právnej ochrane dizajnov ([8]) sa ustanovuje: *„Práva vyplývajúce z práva k dizajnu, ktoré vznikli na základe zápisu, sa neuplatňujú, pokiaľ ide o súkromne vykonávané úkony a úkony na nekomerčné účely“*.

4.5. Je preto v právomoci súdu rozhodnúť o jednotlivých prípadoch, čo môže viesť k vzniku nejednotnej, nevhodnej, a teda neistej judikatúry.

4.6. Oddelenia Komisie sú si vedomé nejednoznačnosti tohto pojmu a z nej vyplývajúcej právnej neistoty, a preto požiadali stredisko, aby zozbieralo údaje o vnútroštátnych právnych predpisoch týkajúcich sa porušovania práv duševného vlastníctva, aby okrem iného vylepšili túto koncepciu. V nadväznosti na výzvu na vyjadrenie záujmu adresovanú minulé leto akademickej obci, ktorej predmetom je analýza ekonomických koncepcií v oblasti duševného vlastníctva, bol 19. septembra 2014 usporiadaný prvý ekonomický seminár. Pri tejto príležitosti niektorí odborníci diskutovali o praktickom používaní koncepcií *„komerčný rozsah“* a „komerčný účel“ v súvislosti s porušovaním práv duševného vlastníctva ([9]) a o tom, ako ich možno chápať z ekonomického hľadiska.

([6]) Pozri Ú. v. EÚ L 195, 16.6.2004, s. 16. [*nedostupné v slovenskom jazyku*]
([7]) Pozri Ú. v. ES L 167, 22.6.2001, s. 10. [*nedostupné v slovenskom jazyku*]
([8]) Pozri Ú. v. ES L 289, 28.10.1998, s. 28. [*nedostupné v slovenskom jazyku*]
([9]) http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/workshops/140919-workshop_en.pdf

4.7. Vzhľadom na význam tejto diskusie by si EHSV želal, aby oddelenia Komisie zanalyzovali túto otázku a aby so svojimi závermi oboznámili zainteresované strany a občiansku spoločnosť.

5. **„Sledujte tok peňazí“**

5.1. Oznámenie sa zameriava tiež na internet a na fyzické distribučné siete. Vzťahuje sa na digitálne a nedigitálne výrobky, porušovanie práv duševného vlastníctva, ktoré poškodzuje ich tvorbu, propagovanie, šírenie a používanie. Zásada „sledujte tok peňazí“ spočíva teda v odrádzaní porušovateľov práv od nezákonného obchodovania s tovarom poškodzujúcim autorské práva.

5.2. Pri uplatňovaní tohto prístupu v praxi by všetky subjekty reťazca s vysokou pridanou hodnotou z hľadiska duševného vlastníctva mali prijať preventívne opatrenia nevyhnutné na zachovanie svojej konkurencieschopnosti na trhu. Spoločným prvkom týchto trhov musia byť naďalej inovácie, ktoré podnietia investície do tvorivých a invenčných činností.

5.3. Vďaka tomu by sa mala posilniť dôvera v digitálne trhy a malo by to umožniť distribúciu konkurencieschopných výrobkov so silnou pridanou hodnotou z hľadiska duševného vlastníctva, ako i rast a rozmach trhov. Cieľom je prejsť od politiky v oblasti duševného vlastníctva založenej na postihoch a náprave v prípade porušenia práv duševného vlastníctva na preventívnejšiu a inkluzívnejšiu politiku, ktorá zaručí a ponúkne spotrebiteľom na vnútornom trhu väčšiu a rozmanitejšiu ponuku výrobkov so silnou pridanou hodnotou z hľadiska duševného vlastníctva.

5.4. Komisia navrhuje zverejniť každé dva roky priebežnú správu o vykonávaní tejto politiky. EHSV bude trvať na tom, aby prvá správa obsahovala platné ukazovatele a bola včas zverejnená.

5.5. Posilnenie bezpečnosti platobných služieb prostredníctvom opravných prostriedkov v prípade neúmyselného nákupu tovaru poškodzujúceho práva duševného vlastníctva by mohlo tiež posilniť ochranu spotrebiteľov a ich dôveru vo vnútorný trh. Komisia v tejto súvislosti ohlásila verejné konzultácie o vplyve režimov ochrany spotrebiteľa na boj proti porušovaniu práv duševného vlastníctva v komerčnom rozsahu.

5.6. Vzhľadom na úzke prepojenie oboch iniciatív Komisie a význam zásady „sledujte tok peňazí“ by chcel EHSV požiadať Komisiu, aby iniciovala široké konzultácie o zásadnej otázke ochrany spotrebiteľa v oblasti platobných služieb a aby predmetom týchto konzultácií bola aj zásada „sledujte tok peňazí“ zo všeobecného hľadiska.

5.7. EHSV vyzýva tiež oddelenia Komisie, aby s hospodárskymi subjektmi konzultovali ich skúsenosti so zohľadňovaním ziskov subjektov porušujúcich práva duševného vlastníctva pri posudzovaní výšky spôsobenej ujmy v prípade tovaru porušujúceho práva duševného vlastníctva ([10]).

6. **MSP**

6.1. V niektorých členských štátoch je duševné vlastníctvo témou, ktorú považuje za dôležitú iba každý druhý malý a stredný podnik (54 %), alebo témou, s ktorou sú tieto podniky dobre oboznámené (46 %), avšak považujú ju za nákladnú, zložitú a dlhú záležitosť. V hospodárstve, ktoré je postavené najmä na poznatkoch a kde nemateriálne aspekty ako *know-how*, povesť, dizajn alebo imidž nadobudli rozhodujúci význam ([11]), ide o prekvapivú situáciu.

6.2. Okrem toho z niektorých číselných údajov vyplýva, že MSP, ktoré začlenili priemyselné vlastníctvo do svojej stratégie rozvoja, dosahujú lepšie hospodárske výsledky než ostatné podniky. Napríklad vo Francúzsku 32 víťazov Ocenení INPI za inovácie (Ústav priemyselného vlastníctva) v kategórii MSP za rok 2010 vytvorilo od roku 2006 614 pracovných miest, v rokoch 2006 až 2009 päťnásobne zvýšilo svoj obrat a zdvojnásobilo obrat z vývozu. Tieto podniky zároveň zintenzívnili úsilie v oblasti výskumu a vývoja, na ktorú vyčlenili o 65,6 % viac prostriedkov zo svojho rozpočtu ([12]).

([10]) Napríklad vo Francúzsku táto zásada už existuje (pozri zákon č. 2014-315 z 11. marca 2014, ktorý nadobudol účinnosť 14. marca 2014). V článku L615-7 zákonníka duševného vlastníctva (CPI) zmenenom článkom 2 uvedeného zákona sa ustanovuje, že pri stanovení spôsobenej **ujmy** súd prihliadne **samostatne** na negatívne ekonomické dôsledky, morálnu ujmu a zisky porušovateľa, vrátane úspor duševných, hmotných a propagačných investícií. Zdá sa však, že v praxi sa toto ustanovenie ťažko uplatňuje, často z dôvodu problematického dokazovania zisku porušovateľa.

([11]) http://www.picarre.be/assets/Documents/Rapport-PIPICARR-tlchargeable3.pdf

([12]) http://www.journaldunet.com/economie/magazine/propriete-industrielle.shtml

6.3. EHSV preto podporuje Komisiu v jej snahách zlepšiť zo všeobecného hľadiska ([13]) možnosti MSP, pokiaľ ide o právne prostriedky nápravy, a to najmä v ich sporoch týkajúcich sa duševného vlastníctva. Finančné náklady a zložitosť súdnych konaní totiž často odrádzajú inovatívne MSP od toho, aby sa domáhali svojich práv duševného vlastníctva, vrátane tých, ktoré vyplývajú zo základných patentov.

6.4. Finančné náklady sú faktorom, ktorý rozhodujúcim spôsobom vplýva na rozhodnutie európskych podnikov investovať do inovácií. Ochrana duševného vlastníctva, obnovenie práv duševného vlastníctva a ich ochrana musia byť preto z finančného hľadiska dostupné. V tejto súvislosti by jednotný patent mohol motivovať podniky, vrátane MSP, mladých podnikateľov a začínajúce podniky, aby chránili svoje vynálezy, pokiaľ budú náklady na jeho získanie primerané, a nie prohibitívne. Podnikom by mal byť zároveň za primeranú cenu zaručený prístup k súdom, a to i k Jednotnému patentovému súdu.

6.5. Aj MSP musia prijať marketingové alebo distribučné stratégie, ale mnohé tak nerobia účinným spôsobom, keďže im chýbajú zručnosti a odborné znalosti potrebné na účinnú ochranu a presadzovanie svojich práv duševného vlastníctva, ako sa správne zdôrazňuje v akčnom pláne Komisie.

6.6. EHSV v tejto súvislosti podporuje európsky projekt IPorta, systém podpory ([14]) zameraný na otázky spojené s ochranou práv duševného vlastníctva a koordinujúci národnú asistenčnú službu.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

([13]) Komisia nedávno navrhla posilniť a zlepšiť súčasné európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Ide o jednotné konanie, ktoré je dostupné vo všetkých členských štátoch (nariadenie (ES) č. 861/2007). Pozri Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 43.

([14]) http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/ipr/what-are-iprs/index_en.htm

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Biela kniha – Smerom k účinnejšej kontrole koncentrácií v EÚ“

[COM(2014) 449 final]

(2015/C 230/12)

Spravodajca: Juan MENDOZA CASTRO

Európska komisia sa 16. júla 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Biela kniha – Smerom k účinnejšej kontrole koncentrácií v EÚ“

COM(2014) 449 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) prijal 137 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 1 sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. EHSV hodnotí túto bielu knihu pozitívne, pretože upevňuje jeden z pilierov politiky hospodárskej súťaže EÚ a zjednodušuje postupy.

1.2. Komisia sa v nej usiluje dosiahnuť rovnováhu medzi verejným záujmom vyplniť medzeru v regulačnom systéme a záujmom podnikov udržať náklady na najnižšej možnej úrovni. Malo by sa však zabezpečiť, aby široké chápanie pojmov, ktorými sú formulované zmeny v nariadení o fúziách, nebolo v rozpore s týmto zámerom. Takisto by sa malo prihliadať na to, aké výhody prinášajú koncentrácie podnikom.

1.3. Na základe judikatúry Súdneho dvora Európskej únie a administratívnej praxe EHSV odporúča, aby teória narušenia a poškodenia, z ktorej biela kniha vychádza:

a) náležite formulovala, ako môže dôjsť k narušeniu hospodárskej súťaže a napokon aj k poškodeniu spotrebiteľov;

b) bola vnútorne koherentná;

c) zohľadňovala výhody, ktoré motivujú všetky zainteresované strany, a

d) bola v súlade (alebo aspoň nebola v rozpore) s empirickými dôkazmi.

1.4. EHSV odporúča, aby sa v novom regulačnom rámci zohľadnili aj sociálne dôsledky, najmä pokiaľ ide o zamestnanosť a konkurencieschopnosť podnikov na svetových trhoch.

1.5. Podľa názoru výboru by sa v systéme „cielenej“ transparentnosti, ktorý navrhuje Komisia, mali náležite vyjasniť pojmy „konkurent“ podľa kritéria, ktoré sa uplatňuje v *antitrustových* opatreniach, „vertikálne spojená spoločnosť“ (zvážiť stanovenie prahov), ako aj to, akej povahy majú byť väzby, aby malo nadobudnutie podielu „význam“ pre hospodársku súťaž, a ako je to v prípade skupín podnikov pôsobiacich vo viacerých sektoroch.

1.6. EHSV považuje za dôležité, aby sa dobrá povesť, ktorú si systém kontroly koncentrácií získal, udržala, ba dokonca ešte posilnila.

1.7. Hoci je biela kniha krokom správnym smerom, malo by sa zvážiť, či by nemala mať širší záber vzhľadom na zmeny, ku ktorým došlo v uplynulých 25 rokoch (zvýšenie počtu prípadov a kontrolných orgánov) a na potreby európskej ekonomiky v 21. storočí.

1.8. V súčasnosti existuje v EÚ 28 kontrolných orgánov (31, ak sa počíta celý EHP) a ich kritériá nie sú jednotné. EHSV preto odporúča prehodnotiť bielu knihu s cieľom:

— zosúladiť predpisy členských štátov,

— prehodnotiť požiadavky v oblasti povinného oznamovania a

— dosiahnuť väčší pokrok v snahe o vytvorenie systému „jednotného miesta“.

1.9. Zmeny v procedurálnych pravidlách avizované v bielej knihe hodnotí výbor pozitívne. Týkajú sa:

— zjednodušenia systému postupovania prípadov členskými štátmi Komisii pred oznámením,

— odstránenia požiadavky uvádzať tvrdenie, ktorým sa pri postupovaní prípadov Komisiou členským štátom pred oznámením niektoré strany samy stavajú do nepriaznivej situácie, a

— zmien pri postupovaní prípadov členskými štátmi Komisii po oznámení.

1.9.1. Pozitívne hodnotenie zo strany EHSV si zasluhujú aj opatrenia na zjednodušenie postupov nadväzujúce na „balík opatrení na zjednodušenie“ z roku 2013, najmä v prípade spoločných podnikov (*joint ventures)* mimo EHP.

2. **Obsah bielej knihy**

2.1. Desať rokov po zásadnom prepracovaní nariadenia o fúziách v roku 2004 ([1]) Komisia zhrnula v tejto bielej knihe výsledky vecného preskúmania „značného narušenia efektívnej hospodárskej súťaže“ a prezentuje svoju predstavu, ako by sa v budúcnosti dala ďalej posilniť konvergencia a spolupráca medzi Komisiou a členskými štátmi a medzi členskými štátmi navzájom. Zároveň predkladá návrhy na konkrétne zmeny, ktoré majú zvýšiť účinnosť kontroly koncentrácií v EÚ.

2.2. Navrhuje zabezpečiť, aby sa nariadenie o fúziách vzťahovalo na všetky zdroje prípadného narušenia hospodárskej súťaže, a tým poškodenia spotrebiteľov, ktoré spôsobujú koncentrácie alebo reštrukturalizácie podnikov (vrátane tých, ktoré sú výsledkom nadobudnutia nekontrolných menšinových podielov).

2.3. Ďalším cieľom jej návrhov je dosiahnuť užšiu spoluprácu medzi Komisiou a vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže, ako aj primerané rozdelenie úloh v oblasti kontroly koncentrácií, a to najmä zjednodušením pravidiel postupovania prípadov koncentrácií členskými štátmi Komisii a naopak.

3. **Všeobecné pripomienky**

3.1. EHSV hodnotí túto bielu knihu pozitívne, pretože reformy, ktoré sa v nej navrhujú, umožnia upevniť jeden z pilierov politiky hospodárskej súťaže, a najmä preto, lebo obsahuje opatrenia, ktoré majú pomôcť zjednodušiť postupy.

3.2. Kľúčový návrh bielej knihy – rozšíriť právomoc Komisie, aby mohla kontrolovať aj protisúťažné menšinové podiely – vychádza z toho, že nariadenie Rady (ES) č. 139/2004 sa môže uplatňovať len vtedy, keď koncentrácie predstavujú „trvalú zmenu kontroly“ (článok 3 ods. 1), k čomu v tomto prípade nedochádza. Výbor sa navyše domnieva, že články 101 a 102 ZFEÚ nepredstavujú samy osebe dostatočný právny základ na riešenie prípadov menšinových podielov.

3.3. Zo všeobecného hľadiska sa Komisia v bielej knihe usiluje dosiahnuť rovnováhu medzi verejným záujmom vyplniť medzeru v regulačnom systéme, ktorým sa riadia koncentrácie podnikov, a záujmom podnikov, aby sa administratívne náklady udržali na najnižšej možnej úrovni.

3.4. Podľa názoru EHSV by sa však malo zabezpečiť, aby široké chápanie pojmov použitých v súčasnom znení návrhov neviedlo napokon k zvýšeniu nákladov. Tie by sa totiž mali posudzovať na základe toho, aké výhody prinesú nové ustanovenia podnikom.

3.5. EHSV takisto považuje za potrebné vyjasniť niektoré aspekty bielej knihy, aby sa nestalo, že výsledok bude v rozpore so zámerom uľahčiť kontrolu koncentrácií bez toho, aby sa zvýšila administratívna záťaž.

([1]) Nariadenie Rady (ES) č. 139/2004 z 20. januára 2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (Ú. v. EÚ L 24, 29.1.2004).

3.6. V bielej knihe sa ako rámec na posudzovanie koncentrácií uvádza „teória narušenia a poškodenia“, ktorú Komisia začala uplatňovať od roku 2002 po viacerých neúspechoch v súdnych sporoch ([2]). Uplatňovanie teórie narušenia a poškodenia:

a) si vyžaduje náležite sformulovať, ako môže dôjsť k narušeniu hospodárskej súťaže a napokon aj k poškodeniu spotrebiteľov;

b) musí byť vnútorne koherentné;

c) musí zohľadňovať výhody, ktoré motivujú všetky zainteresované strany, a

d) musí byť v súlade (alebo aspoň nesmie byť v rozpore) s empirickými dôkazmi ([3]).

3.6.1. Tieto zásady – ktoré sa opierajú o judikatúru Súdneho dvora EÚ a administratívnu prax Komisie ([4]) – by sa mali uplatňovať aj v prípade menšinových podielov.

3.7. Keďže v bielej knihe sa navrhuje výrazne rozšíriť právomoci Komisie, EHSV odporúča, aby sa pri analýze postupov koncentrácie prihliadalo aj na sociálne dôsledky, najmä z hľadiska zamestnanosti.

4. **EÚ si vyžaduje európsky priestor koncentrácií v súlade s potrebami vnútorného trhu v 21. storočí**

4.1. Systém kontroly koncentrácií Európskej únie si v priebehu rokov získal dobrú povesť a slúži ako model aj na iných kontinentoch. EHSV považuje za dôležité, aby sa táto dobrá povesť zachovala, ba dokonca ešte posilnila.

4.2. EHSV oceňuje návrh zlepšiť koordináciu medzi Komisiou a vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže a napredovať smerom k vytvoreniu „európskeho priestoru koncentrácií“, ktorý umožní pristupovať ku koncentráciám jednotne a posilní právnu istotu. Navrhované opatrenia však musia presahovať rámec jednotlivých zmien v nariadení, aby sa mohlo k revízii súčasného systému kontrol pristupovať zo širšieho hľadiska.

4.3. V uplynulých 25 rokoch sa kontrola koncentrácií v EÚ výrazne zvýšila, zároveň vzrástla aj veľkosť a internacionalizácia európskych podnikov. V roku 1989 existovali len tri vnútroštátne orgány zodpovedné za túto oblasť. V roku 2000 ich bolo spolu s Komisiou 14 a v súčasnosti ich je 28 (31, ak sa počíta celý EHP).

4.4. Rozdiely z hľadiska uplatňovaných pravidiel a kritérií predstavujú pre podniky ďalšiu záťaž, ktorá je v mnohých prípadoch zbytočná: menej ako 5 % koncentrácií oznámených Komisii bolo označených za potenciálne nebezpečných pre hospodársku súťaž ([5]). Systém kontroly musí skĺbiť ochranu spotrebiteľov a užívateľov s naliehavou potrebou európskych podnikov dokázať čeliť konkurencii na svetových trhoch.

4.5. EHSV preto odporúča prehodnotiť bielu knihu so zreteľom na širší rámec, ktorý by zahŕňal:

— zosúladenie predpisov členských štátov, aby sa predišlo rozdielom z hľadiska uplatňovaných kritérií,

— prehodnotenie požiadaviek v oblasti povinného oznamovania, keďže skúsenosti ukázali, že v mnohých prípadoch je zbytočné,

— väčší pokrok v snahe o vytvorenie systému „jednotného miesta“ vzhľadom na veľký počet kontrolných orgánov.

([2]) Najmä vo veciach: T-342/99, Airtours plc/Komisia, 2002, Zb. II-2585; T-310/01, Schneider Electric SA/Komisia, 2002, Zb II-4071, a T-5/02, Tetra Laval/Komisii, 2002, Zb. II-4381.

([3]) Pozri Hans Zenger a Mike Walker: „Theories of Harm in European Competition Law“; http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2009296

([4]) Vec IV/M.938, Guinness/Grand Metropolitan (15. 10. 1997), a vec IV/M.1524, Airtours/First Choice (22. 9. 1999).

([5]) http://ec.europa.eu/competition/mergers/statistics.pdf

5. **Konkrétne pripomienky**

5.1. *Systém „cielenej" transparentnosti*

5.1.1. Komisia navrhuje systém tzv. cielenej transparentnosti, ktorý spočíva na kumulatívnych kritériách umožňujúcich určiť nevyhnutnú požiadavku, či dochádza, alebo nie k „značnému narušeniu efektívnej hospodárskej súťaže":

a) ide o nadobudnutie menšinového podielu u konkurenta alebo vo vertikálne spojenej spoločnosti a

b) väzba sa považuje za väzbu s významom pre hospodársku súťaž, ak nadobudnutý podiel dosahuje približne 20 % alebo je v rozpätí 5 % až 20 %, ale je spojený s ďalšími faktormi, akými sú napríklad práva, ktoré nadobúdateľovi poskytujú *de facto* blokujúcu menšinu, miesto člena predstavenstva alebo prístup k citlivým obchodným informáciám cieľového subjektu.

5.1.2. EHSV odporúča, aby sa vo formulácii zmien nariadenia vyjasnili tieto aspekty:

— po prvé pojem „konkurent", ktorý treba chápať v súlade s definíciou uplatňovanou na *antitrustové* opatrenia na samostatných priestorových relevantných trhoch,

— po druhé parametre, ktoré treba zohľadniť pri uplatňovaní pojmu „vertikálne spojená spoločnosť". Bolo by treba zvážiť, či by sa nemali stanoviť prahy, keďže v dôsledku takejto všeobecnej formulácie sa môže podstatne zvýšiť počet informačných oznámení požadovaných v nariadení,

— po tretie právnu povahu, ktorú majú mať väzby, aby nadobudnutie podielu malo „význam" pre hospodársku súťaž,

— a napokon či by analýza značného narušenia efektívnej hospodárskej súťaže mala zahŕňať aj globálnu činnosť skupín podnikov, ktoré pôsobia v rozličných hospodárskych odvetviach.

5.2. *Zjednodušenie systému postupovania prípadov členskými štátmi Komisii pred oznámením*

5.2.1. EHSV víta návrh zrušiť dvojstupňový postup požadovaný v článku 4 ods. 5 nariadenia (ES) č. 139/2004 (odôvodnený návrh, po ktorom nasleduje oznámenie) a nahradiť ho priamym oznámením Komisii. Táto zmena je opodstatnená vzhľadom na malý počet možností veta, na ktoré majú právo členské štáty, a vďaka nej sa postupy urýchlia.

5.2.2. Pozitívny je aj návrh uľahčiť výmenu informácií medzi členskými štátmi a Komisiou tým, že sa členským štátom zasiela predbežný informačný dokument, ktorý vypracovali dané strany, alebo žiadosť o pridelenie prípadu s cieľom upozorniť ich na transakciu v štádiu kontaktov pred oznámením.

5.3. *Postupovanie prípadov Komisiou členským štátom pred oznámením*

5.3.1. Navrhuje sa odstrániť z článku 4 ods. 4 nariadenia (ES) č. 139/2004 požiadavku, aby zmluvné strany fúzie, prípadne nadobúdatelia spoločnej kontroly uviedli tvrdenie, ktorým sa samy stavajú do nepriaznivej situácie, t. j. aby informovali Komisiu formou odôvodneného návrhu, že koncentrácia môže značne ovplyvniť hospodársku súťaž na samostatnom priestorovom relevantnom trhu v členskom štáte. Vďaka reforme by na tento účel stačilo preukázať, že transakcia bude mať pravdepodobne na tento trh hlavný vplyv.

5.3.2. Komisia sa domnieva, že zrušenie tejto odstrašujúcej požiadavky by mohlo podnietiť väčšie využívanie dobrovoľného vyhlásenia, s čím EHSV súhlasí.

5.4. *Postupovanie prípadov členskými štátmi Komisii po oznámení*

5.4.1. V bielej knihe sa navrhuje zmeniť článok 22 nariadenia, aby len členské štáty, ktoré majú právomoc preskúmať koncentráciu (v súčasnosti „jeden alebo viaceré členské štáty"), mohli požiadať o postúpenie Komisii do 15 pracovných dní a v súlade so svojou vnútroštátnou legislatívou. Komisia by mala možnosť rozhodnúť sa, či žiadosť o postúpenie akceptuje, alebo nie. Ak by sa rozhodla žiadosť akceptovať, mala by právomoc pre celé EHP. Ak by však proti postúpeniu namietal jeden alebo viaceré členské štáty s právomocou (pričom nemusia uviesť dôvod), Komisia by sa právomoci vzdala pre celé EHP a členské štáty by si ponechali svoju právomoc.

5.4.2. Hoci sa týmto návrhom môže zjednodušiť postup, podľa EHSV je jeho efektívnosť obmedzená, pretože v EÚ má takúto právomoc v prípade nadobudnutia nekontrolných menšinových podielov len Nemecko, Rakúsko a Spojené kráľovstvo.

5.4.3. Zmeny v postupovaní prípadov po oznámení si takisto vyžadujú posilnenie právomoci Komisie, čo EHSV hodnotí pozitívne. Ak nebudú mať voči tomu námietky ostatné členské štáty a ak Komisia akceptuje odporúčanie, bude mať právomoc na preskúmanie transakcie v celom EHP, nielen na území daného členského štátu (ak zodpovedný orgán členského štátu príslušnú transakciu na svojom území nepovolil skôr, ako Komisia využila svoju právomoc).

5.5. *Ďalšie zmeny*

5.5.1. Po prijatí „balíka opatrení na zjednodušenie“ z roku 2013 ([6]) sa v bielej knihe navrhujú ďalšie opatrenia s tým istým cieľom, ktoré EHSV hodnotí pozitívne.

5.5.2. Najdôležitejším z nich je zámer vylúčiť z rozsahu pôsobnosti nariadenia dohody o vytváraní spoločných podnikov (*joint-ventures*) mimo EHP, ktoré nemajú vplyv na hospodársku súťaž v rámci EHP.

5.5.3. Okrem toho sa spomína, že Komisia by mohla z povinnosti predbežného oznamovania vyňať určité kategórie transakcií, ktoré zvyčajne nevyvolávajú žiadne obavy súvisiace s hospodárskou súťažou.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

([6]) Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 1269/2013 z 5. decembra 2013 (Ú. v. EÚ L 336, 14.12.2013, s. 1) a oznámenie Komisie o zjednodušenom postupe pri riešení niektorých koncentrácií podľa nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 (Ú. v. EÚ C 366, 14.12.2013, s. 5, korigendum v Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2014, s. 6).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o strategickom rámci EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014-2020“

COM(2014) 332 final

(2015/C 230/13)

Spravodajca: Carlos TRINDADE

Európska komisia sa 6. júna 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o strategickom rámci EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014 – 2020“

COM(2014) 332 final.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 11. decembra 2014) prijal 189 hlasmi za, pričom 23 členovia hlasovali proti a 20 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. EHSV víta, že EÚ má fungujúci rozsiahly, hospodársky a sociálne rozvinutý rámec doplnený viacročnými európskymi stratégiami, ktoré členské štáty prispôsobujú vlastným vnútroštátnym podmienkam. EHSV sa však nazdáva, že existujú problémy, nedostatky a nové výzvy, ktoré sa musia vyriešiť.

1.2. EHSV oceňuje zámer Komisie sústrediť sa na prevenciu a zjednodušenie predpisov – bez toho, aby sa narušila súčasná úroveň ochrany, ako aj na riadne plnenie týchto predpisov. Stratégia musí zaručovať rovnováhu medzi vysokou úrovňou ochrany a administratívnym zaťažením podnikov.

1.3. EHSV víta, že Komisia sa zamerala na malé a stredné podniky (MSP), poskytla im poradenstvo, informácie a usmernenia prostredníctvom IKT a posilnila koordináciu verejných služieb na podporu MSP.

1.4. EHSV považuje za nevyhnutné, aby mali inšpektori práce lepšiu odbornú prípravu a aby sa zvýšil ich počet – vzhľadom na to, že v približne polovici členských štátov nie je naplnený minimálny stav odporúčaný MOP (1 inšpektor na každých 10 tisíc pracovníkov).

1.5. EHSV odporúča, aby Komisia vzhľadom na potrebu vypestovať u mladých ľudí, absolventov, stážistov a učňov kultúru prevencie prijala opatrenia zamerané na to, aby im boli poskytované vhodné a praktické informácie a odborná príprava.

1.6. EHSV si zároveň uvedomuje úlohu investícií pri prevencii a plne súhlasí s tým, že investície nemôžu závisieť len od podnikov, ale podieľať sa na nich musia aj členské štáty. Vyzýva podniky a členské štáty, aby zintenzívnili investície a aby zaručili zapojenie pracovníkov.

1.7. EHSV poukazuje na ťažkosti, ktoré sa vyskytli v EÚ, pokiaľ ide o dostupnosť údajov a žiada Komisiu, aby bezodkladne vypracovala štatistiky a ukazovatele, ktoré by zohľadnili najmä pohlavie a životný cyklus pracovníka. Zoznam chorôb z povolania, vrátane úrazov v pracovnom čase, a pravidlá vypracovávania správ a štatistickej analýzy týchto údajov by mali byť regulované a uverejnené na úrovni EÚ. Odporúča, aby sa činnosť špecializovaných agentúr posilnila a jej výsledky šírili vo veľkom rozsahu a aby šírenie informácií a osvedčených postupov prispelo k posilneniu kultúry prevencie. Nové riziká by sa mali preskúmať do hĺbky a na základe výsledkov tohto prieskumu by sa mali vypracovať vhodné opatrenia (legislatívne alebo iné).

1.8. EHSV sa nazdáva, že zapojenie pracovníkov a všetkých sociálnych partnerov na všetkých úrovniach a pracoviskách má zásadný význam pre účinnú implementáciu tejto stratégie. Vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila diskusie a spoločné konzultácie so sociálnymi partnermi a vypracovala spoločné postupy. Členské štáty by mali podporovať sociálny dialóg a uzatváranie kolektívnych zmlúv.

1.9. EHSV sa kriticky vyjadruje k skutočnosti, že Komisia nestanovila kvantitatívne ciele na európskej úrovni pre pracovné úrazy a choroby z povolania a odporúča členským štátom, aby takúto kvantifikáciu začlenili do rámca svojich národných stratégií.

2. **Význam ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci**

2.1. Strategický význam ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci uznáva samotná Zmluva o fungovaní Európskej únie, ktorá sa tejto problematike venuje v článku 151 a článku 153, najmä s cieľom zosúladiť postupy v oblasti pracovných podmienok.

2.2. Napriek tomu, že z nedávneho prieskumu Euroberometra vyplýva, že veľká väčšina je spokojná s ochranou zdravia a bezpečnosťou na pracovisku (85 %) a 77 % respondentov v ňom uviedlo, že majú na pracovisku možnosť získať informácie a/alebo absolvovať školenie v tejto oblasti, ochranu zdravia bezpečnosť pri práci v EÚ možno zlepšiť, pretože súčasný stav je veľmi znepokojujúci: viac ako 4 tisíc pracovníkov každý rok zomrie v dôsledku pracovného úrazu a viac ako tri milióny pracovníkov sa stane obeťou závažného úrazu pri práci s následnou neprítomnosťou v práci dlhšou ako tri dni. Približne jeden zo štyroch pracovníkov sa domnieva, že jeho zdravie a bezpečnosť sú ohrozené prácou alebo že práca má prevažne negatívny vplyv na jeho zdravie. V Nemecku viedlo 460 miliónov dní neprítomnosti v práci pre chorobu ročne k odhadovaným stratám produktivity 3,1 % HDP a v Spojenom kráľovstve sa v rozpočtovom roku 2010/2011 čisté náklady štátu odhadli na 2,381 miliardy GBP.

2.3. Podľa Medzinárodnej organizácie práce bolo v EÚ v roku 2008 približne 160 tisíc prípadov smrteľnej choroby súvisiacej so zamestnaním, pričom rakovina bola hlavnou príčinou úmrtia (približne 96 tisíc prípadov). Odhaduje sa, že v Európe zomrie každých 3,5 minúty jedna osoba v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Európa napriek tomu ostáva priekopníkom v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci.

2.4. Náklady súvisiace s ochranou zdravia a bezpečnosťou pri práci sa musia chápať ako investície a nielen ako výdavky. Komisia uvádza, že investície v tejto oblasti môžu podľa nedávnych odhadov zvýšiť návratnosť na priemernú hodnotu 2,2 v rozmedzí 1,29 až 2,89. Treba však zdôrazniť, že absencia dobrých pracovných podmienok spôsobuje podnikom náklady a že v niektorých krajinách platia podniky bez pracovných úrazov relatívne nižšie poistenie.

2.5. Napriek relatívnemu úspechu európskej stratégie v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2007 – 2013 ([1]), a to pokiaľ ide o objasnenie predpisov EÚ alebo väčšie zapojenie členských štátov, faktom ostáva, že sa nedosiahol cieľ zníženia výskytu chorôb z povolania a v MSP naďalej pretrvávajú závažné nedostatky, ktoré spôsobili vážne problémy pri plnení regulačných požiadaviek z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov a technických a ľudských kapacít. Medzi negatívne aspekty patrí slabá prevencia chorôb z povolania a chorôb súvisiacich s výkonom zamestnania, nedostatok štatistických údajov a monitorovania, nedostatočná interakcia medzi ochranou zdravia a bezpečnosťou pri práci a prostredím a chemickými produktmi a tiež slabé zapojenie sociálnych partnerov. Ešte menej poznatkov je dostupných, pokiaľ ide o ochranu zdravia a bezpečnosť pracovníkov v sektoroch, v ktorých sa vykonáva nedeklarovaná a atypická práca (najmä v rôznych poľnohospodárskych podnikoch, priemysle a službách), práca na diaľku, nezávislá práca a práca v domácnosti.

2.6. Výbor zdôrazňuje, že zníženie počtu úrazov, ku ktorým došlo v uplynulých rokoch v Európe, môže byť sčasti dôsledkom zániku podnikov v sektoroch najviac vystavených vysokému riziku, vzhľadom na to, že vo väčšine členských štátov sa zaznamenali výrazné škrty v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, a to najmä v rámci činností súvisiacich s legislatívou, inšpekciou a prevenciou.

2.7. EHSV súhlasí s označením hlavných výziev, ktorým EÚ čelí a žiada Komisiu, aby vypracovala politiky a prijala dôrazné opatrenia na ich riešenie: zlepšiť vykonávanie v členských štátoch najmä posilnením kapacity mikropodnikov a malých podnikov pri zavádzaní účinných a efektívnych opatrení na predchádzanie rizikám, zlepšiť prevenciu chorôb súvisiacich so zamestnaním prostredníctvom boja proti existujúcim, novým a vznikajúcim rizikám a implementovať koherentnú a účinnú reakciu na demografické zmeny.

([1]) V období rokov 2007 – 2011 sa v EÚ znížila miera úrazov vedúcich k neprítomnosti v práci dlhšej ako tri dni o 27,9 %.

2.8. Ak bude výsledkom spoločného úsilia členských štátov menej chorôb z povolania a pracovných úrazov, prispeje to zároveň k ochrane investícií do ľudských zdrojov a tým aj odstráneniu nákladov na zdravotnú starostlivosť a vysokých sociálnych nákladov, čím sa podporí európska spoločnosť blahobytu.

3. **Kontext európskej stratégie v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014 – 2020**

3.1. Dôstojné podmienky v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v súlade so stratégiou Európa 2020 môžu výrazne prispieť k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu. Strategický rámec a nariadenia Európskej únie predstavujú spoločne s národnými stratégiami a predpismi záruku pre zachovanie zdravia a bezpečnosti pracovníkov. EHSV ľutuje, že došlo k oneskoreniu tohto oznámenia a tiež to, že v ňom neboli zohľadnené návrhy stanoviska prijatého jednomyseľne poradným výborom pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, ktorý zastupuje v tripartitnej forme rôzne záujmy EÚ.

3.2. EHSV poukazuje na to, že Komisia v oznámení neplánuje odblokovať legislatívu, najmä pokiaľ ide o muskuloskeletálne problémy a revíziu platnej smernice o ochrane pracovníkov pred účinkom karcinogénov. EHSV zároveň konštatuje, že chýba odkaz na vytvorenie právneho rámca týkajúceho sa predvídania zmien, o ktorý už žiadal aj Európsky parlament. EHSV nalieha na Komisiu, aby urýchlene vyriešila tieto nedostatky.

3.3. EHSV, ktorý svojho času privítal európsky cieľ zameraný na zníženie počtu pracovných úrazov o 25 % ([2]), môže len s poľutovaním spomenúť chýbajúcu kvantifikáciu tohto cieľa na obdobie rokov 2014 – 2020. EHSV tiež kritizoval chýbajúci porovnateľný cieľ pre zníženie počtu chorôb z povolania, ktorý je opomenutý aj v predkladanom oznámení, a preto aj naďalej zostáva voči nej kritický. Za zásadný považuje rozvoj európskych štatistických nástrojov, ktoré umožnia zdokumentovať pracovné úrazy, choroby z povolania a vystavenie rôznym pracovným rizikám.

3.4. Treba zlepšiť implementáciu európskych a národných noriem a nariadení, pričom túto potrebu plne uznali sociálni partneri aj spoločnosť. EHSV považuje za nevyhnutné posilnenie kapacity mikropodnikov a MSP, aby mohli zaviesť účinné a efektívne opatrenia na prevenciu rizík v rámci plnenia legislatívy. Ide o prioritné činnosti, ktoré musia dostať prostredníctvom verejných politík viac stimulov, väčšiu podporu a personalizované technické poradenstvo.

3.5. Technologické inovácie a nové formy organizácie práce, najmä nové režimy atypického zamestnávania, spôsobujú vznik nových situácií s novými výzvami, ale aj nové riziká, ktoré ešte nie sú riadne identifikované. Identifikácia týchto rizík a ich prevencia, ako aj definovanie súčasných a nových chorôb z povolania sú naliehavými úlohami. Nevyhnutne a bezodkladne treba nájsť riešenia prostredníctvom aktualizácie platnej legislatívy alebo prijatím novej legislatívy prispôsobenej zisteným rizikám.

3.6. Pokrok dosiahnutý v oblasti dĺžky života mení demografickú štruktúru európskeho obyvateľstva a neznamená automaticky predĺženie života v dobrých zdravotných podmienkach. Pracovné podmienky zohrávajú významnú úlohu, pokiaľ ide o zdravotné problémy, ktoré sa vekom zvyčajne znásobujú, najmä v dôsledku kumulatívneho vplyvu určitých pracovných rizík. Lepšia prevencia od začiatku profesionálneho života a v priebehu celého životného cyklu pracovníka prispieva k prekonaniu výziev vyplývajúcich z demografickej evolúcie. Zároveň treba financovať výskum na národnej aj európskej úrovni s cieľom identifikovať základné otázky v tejto oblasti.

3.7. EHSV sa nazdáva, že neistota pracovníkov a atypické formy zamestnávania sa v EÚ zhoršili a že hospodárska kríza viedla niektoré členské štáty a niektoré sociálne nezodpovedné podniky k výraznému zníženiu činnosti v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci. Táto situácia je neprijateľná.

3.8. Treba však zdôrazniť, že niektoré podniky dobrovoľne a nad rámec svojich právnych povinností zaviedli opatrenia a činnosti na podporu rozvoja ochrany zdravia, bezpečnosti a dobrých podmienok svojich pracovníkov. Takýto prejav sociálnej zodpovednosti týchto podnikov si zasluhuje uznanie a podporu zo strany Komisie a členských štátov, pretože prispieva k šíreniu kultúry sociálnej a environmentálnej zodpovednosti podnikov v celej Európe.

([2]) Pozri Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 88-94 .

3.9. EÚ neustále čelí ekonomickej stagnácii a vysokej miere nezamestnanosti. Nezamestnanosť je osobitnou oblasťou ochrany zdravia v zamestnaní vzhľadom na to, že v niektorých prípadoch sa spája s mentálnymi chorobami. Aj pracovníci na trhu nedeklarovanej práce sú viac vystavení vysokým rizikám a pracovným úrazom. EHSV je presvedčený, že okrem štrukturálnych investícií, je zlepšenie životných podmienok, najmä v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, veľmi dôležitým príspevkom k udržateľnému hospodárskemu rastu, podpore vytvárania kvalitných pracovných miest a sociálnej súdržnosti.

4. **Všeobecné pripomienky**

4.1. Rozvoj všeobecného rámca v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci a jeho účinné uplatňovanie v celej Európskej únii sú nevyhnutné pre udržateľný hospodársky rast. Väčšina respondentov verejnej konzultácie, ktorú uskutočnila EÚ ([3]), potvrdila, že je potrebná koordinácia na úrovni EÚ (93 % respondentov) a súhlasila s cieľom zachovania vysokej úrovne dodržiavania zásad ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, a to nezávisle od veľkosti podniku.

4.2. Napriek určitému zlepšeniu zaznamenanému v niektorých členských štátoch v uplynulých rokoch, najmä pokiaľ ide o pracovné úrazy, ktoré môže byť čiastočne spôsobené znížením miery zamestnanosti, sa v EÚ nerozšírila kultúra prevencie, pričom MSP čelia ťažkostiam v oblasti zdrojov a kapacít, ktoré možno prekonať len pomocou opatrení verejných orgánov zameraných na poskytovanie informácií, odbornej prípravy a technickej pomoci a poradenstva. Tieto opatrenia verejných orgánov by mali byť prispôsobené potrebám jednotlivých oblastí činnosti a špecificky sa zameriavať na každú z týchto oblastí.

4.3. Zapojenie zástupcov pracovníkov na úrovni podniku a pracoviska do riešenia pracovných rizík je základným prvkom sociálneho dialógu. Finančná pomoc podnikom sa môže poskytovať len pod podmienkou, že budú dodržané normy v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci. Skúsenosti z jednotlivých európskych krajín poukazujú na význam partnerských dohôd, ktoré umožňujú vytvorenie regionálnych alebo sektorových foriem zastúpenia a podporujú sociálny dialóg a prevenciu.

4.4. Existujú nedostatky v koordinácii medzi jednotlivými verejnými orgánmi, ktoré sú zainteresované v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti. Badať určitú neefektívnosť a/alebo slabé využívanie mechanizmov zapojenia sociálnych partnerov do rokovaní a uzatváraní špecifických sektorových dohôd, a to na všetkých úrovniach. Tieto aspekty treba zlepšiť. Systematickejšia spolupráca medzi orgánmi verejného zdravia a orgánmi prevencie na pracovisku prispieva k zlepšeniu prevencie a umožňuje jednoduchšie zisťovať choroby z povolania. V členských štátoch musia byť vytvorené jednotné kontaktné miesta, ktoré uľahčia prepojenie verejnej správy s MSP.

4.5. Väčšina členských štátov v rámci sťaženej rozpočtovej situácie znížila finančné príspevky a ľudské zdroje v inštitúciách a subjektoch, ktoré pôsobia v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, a to najmä pokiaľ ide o inšpekciu práce, ktorá značne znížila svoju inšpekčnú činnosť a činnosť zameranú na pomoc a poradenstvo podnikom. EHSV žiada o nápravu tejto situácie, ktorá je absolútne neprijateľná o to viac, že sa objavujú nové a závažnejšie riziká zhoršujúce životné a bezpečnostné podmienky pracovníkov (rastúce psychosociálne riziká spôsobené sčasti nezamestnanosťou a neistotou v zamestnaní).

4.6. Členské štáty by mali stimulovať a podporovať rokovania a uzatváranie kolektívnych zmlúv, čím zaručia sociálnym partnerom významnú a skutočnú úlohu pri vytváraní a vykonávaní politík v oblasti zdravia a pri podpore bezpečného a zdravého prostredia na pracoviskách.

4.7. EHSV ľutuje, že sa dosiahol len slabý pokrok v oblasti európskych štatistík o ochrane zdravia a bezpečnosti a trvá na tom, že je dôležité a naliehavé vytvoriť definície a jednotné systémy uznávania a oznamovania na úrovni EÚ.

4.8. EHSV súhlasí s názorom Európskej komisie, podľa ktorého zapojenie sociálnych partnerov na všetkých úrovniach zabezpečí efektívnosť a účinnosť vytvárania a vykonávania politík a stratégií v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci. V tejto súvislosti by mali zásadnú úlohu zohrávať európske štruktúry sociálneho dialógu a tripartitný poradný výbor pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Komisia by pri definovaní svojich priorít mala viac zohľadňovať ich návrhy, ktoré sú často prijímané jednomyseľne.

([3]) „Public consultation on the new occupational health and safety policy framework“, Zamestnanosť, sociálne otázky a začlenenie, jún 2014.

4.9. Pokiaľ ide o rámcové dohody uzavreté v rámci sociálneho dialógu, EHSV nalieha na Komisiu, aby urýchlene zistila, či je zaručená reprezentatívnosť a súlad s právom EÚ, a aby sa zároveň zaviazala prijať opatrenia potrebné na to, aby sa tieto dohody dodržiavali.

4.10. EHSV odporúča členským štátom, aby na financovanie opatrení týkajúcich sa ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci využívali Európsky sociálny fond a iné európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF).

4.11. EHSV súhlasí s Komisiou v tom, že treba aktívnejšie preskúmať súčinnosť politiky v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci s ostatnými oblasťami verejného záujmu. EHSV zdôrazňuje, že pokrok dosiahnutý v tejto oblasti je vo väčšine členských štátov ešte veľmi slabý.

5. **Konkrétne pripomienky**

5.1. *Národné stratégie, uplatňovanie legislatívy a kontrola*

5.1.1. EHSV podporuje usmernenie Komisie, pokiaľ ide o potrebu, aby členské štáty po konzultácii so sociálnymi partnermi pristúpili k revízii národných stratégií vzhľadom na nový strategický rámec EÚ. Odporúča však, aby sa podrobne preskúmal dosah predchádzajúcej národnej stratégie. Všetky členské štáty by mali za dôležité považovať akceptovanie stratégie na roky 2014 – 2020 zo strany sociálnych partnerov a mali by sa nájsť jednotné ukazovatele a kritériá, ktoré systematicky zobrazia úroveň tohto akceptovania a umožnia systematické monitorovanie a hodnotenie.

5.1.2. EHSV súhlasí s Komisiou v tom, že je potrebné, aby členské štáty v spolupráci s Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) vytvorili databázu údajov o ochrane zdravia a bezpečnosti pri práci a pravidelne organizovali stretnutia (najmenej dvakrát za rok), a to v rámci EU-OSHA, poradného výboru pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (CCSS) a Výboru vedúcich predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC).

5.1.3. Poskytovanie finančnej a technickej pomoci MSP pri implementácii on-line interaktívneho nástroja na posúdenie rizika (OiRA) a iných nástrojov založených na informačných technológiách v členských štátoch by sa malo považovať za dôležité a malo by sa zamerať na prioritné sektory. EU-OSHA by mala dostať väčšie finančné prostriedky a ľudské zdroje, aby mohla zohrávať kľúčovú úlohu. EHSV ľutuje, že v členských štátoch sa na financovanie činností v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy len veľmi slabo využíva ESF.

5.1.4. Určenie osvedčených postupov a špecifických usmernení, najmä pre MSP, musí zohľadniť konkrétne podmienky v jednotlivých sektoroch a charakter podnikateľských činností, pričom EU-OSHA by mala posilniť svoje pôsobenie v týchto oblastiach a propagovať kultúru prevencie.

5.1.5. Vo viacerých členských štátoch treba zlepšiť inšpekciu práce v podnikoch, najmä pokiaľ ide o poskytovanie informácií, poradenstvo, vznikajúce riziká, uľahčenie uplatňovania legislatívy a zisťovanie nedeklarovanej práce a odrádzanie od nej. Preto je nevyhnutné posilniť zdroje a právomoci inšpekcie práce.

5.1.6. EHSV podporuje činnosti zamerané na hodnotenie programu vzájomnej výmeny/odbornej prípravy inšpektorov práce a prijímanie opatrení na posilnenie spolupráce medzi inšpektorátmi práce v rámci SLIC.

5.1.7. EHSV súhlasí s postojom SLIC, pokiaľ ide o ochranu zdravia a bezpečnosti ako strategické priority EÚ, a to najmä muskuloskeletálne problémy, choroby s dlhou latentnou fázou (rakovinové ochorenia spôsobené výkonom zamestnania a chronické choroby, ako sú pľúcne ochorenia spôsobené výkonom zamestnania), ako aj správne uplatňovanie programu REACH a psychosociálne riziká súvisiace s prácou ([4]). Pokiaľ ide o MSP, treba zlepšiť ich možnosti v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti, zlepšiť súlad s požiadavkami, poskytovať dostupné a aktuálne informácie a usmernenia a snažiť sa o to, aby veľké podniky prevzali zodpovednosť za zlepšenie výkonnosti MSP, s ktorými spolupracujú.

([4]) „Priorités stratégiques de l'UE, 2013-2020"(Strategické priority EÚ na obdobie rokov 2013 – 2020), dok. 2091_FR, február 2012.

5.2. *Zjednodušenie legislatívy*

5.2.1. EHSV sa nazdáva, že prípadné zjednodušenie platnej legislatívy nemôže v žiadnom prípade narušiť súčasnú úroveň a neustále zlepšovanie podmienok v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci európskych pracovníkov. Verejná konzultácia EÚ poukázala na rozdielne názory sociálnych partnerov na zjednodušenie platnej legislatívy, ktorej cieľom je začlenenie nového európskeho politického nástroja: 73,4 % zamestnaneckých organizácií sa vyjadrilo proti tomuto zjednodušeniu, pričom len 4,3 % organizácií zamestnávateľov sa vyjadrilo proti zjednodušeniu legislatívy ([5]). Z celkového počtu respondentov (spolu 523) sa 40,5 % vyjadrilo za zjednodušenie, 46,1 % má opačný názor a 13,4 % nemá žiadny názor. EHSV sa však nazdáva, že by sa do určitej miery mohla znížiť administratívna záťaž podnikov, no nikdy to nesmie ohroziť podmienky v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pracovníkov.

5.2.2. Zdôrazňuje, že podľa európskeho prieskumu podnikov o nových a vznikajúcich rizikách (ESENER) sú najvýznamnejšími dôvodmi, ktoré podmieňujú poskytovanie ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v podnikoch plnenie právnych záväzkov (90 %), nátlak pracovníkov (76 %), nátlak inšpekcie práce (60 %), pričom všetky tieto stimulačné prvky podliehajú výraznému tlaku. Tento prieskum ďalej poukazuje na to, že z podnikov, ktoré pravidelne nevykonávajú kontroly v oblasti bezpečnosti len 37 % ako dôvod označilo príliš zložité právne záväzky.

5.2.3. EHSV odporúča, aby bola identifikácia prípadného zjednodušenia a/alebo zníženia zbytočnej administratívnej záťaže pre podniky, a to na základe analýzy platnej legislatívy, výsledkom rozsiahlej diskusie a rokovaní so zapojením sociálnych partnerov na všetkých úrovniach. EHSV poukazuje na článok 153 zmluvy, ktorý stanovuje, že európska legislatíva určí minimálne podmienky a umožní členským štátom zachovať alebo prijať pravidlá, ktoré zaručia lepšiu ochranu pracovníkov. Prispeje to k zlepšeniu pokroku a umožní predvídať európske iniciatívy, ako bol napríklad zákaz azbestu v mnohých členských štátoch pred tým, ako Komisia prijala podobné rozhodnutie.

5.3. *Nové a vznikajúce riziká*

5.3.1. Nevyhnutne treba prehĺbiť vedecké poznatky v oblasti nových rizík s cieľom predchádzať chorobám súvisiacich s výkonom zamestnania a chorôb z povolania, pričom úsilie by sa malo sústrediť na úrovni EÚ. Na to, aby sa našli vhodné formy definovania stratégií a legislatívnych opatrení na riešenie nových a vznikajúcich rizík je potrebná väčšia interakcia/koordinácia medzi rôznymi európskymi a národnými inštitúciami. Vzhľadom na existujúce inštitúcie nevidí EHSV potrebu vytvoriť nový nezávislý vedecký poradný orgán.

5.3.2. EHSV systematicky pripomína potrebu zabezpečiť zlepšenie podmienok v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti špecifických kategórií pracovníkov (mladých ľudí, žien, starších pracovníkov, migrantov, pracovníkov s atypickými pracovnými zmluvami a pracovníkov so zdravotným postihnutím) a čeliť novým problémom vyplývajúcim zo zmien v organizácii práce (najmä stres a mentálne choroby v zamestnaní), čo v plnej miere uznali členské štáty, sociálni partneri aj spoločnosť. EHSV sa nazdáva, že tieto problémy treba riešiť, pretože sa prehlbujú a spôsobujú hospodárske a sociálne náklady. Zdôrazňuje, že rodová perspektíva umožňuje prepojiť politiky v oblasti zdravia s pokrokom v oblasti rovnosti.

5.4. *Štatistické údaje*

5.4.1. Výrazný nedostatok dôveryhodných, aktuálnych a porovnateľných štatistických údajov na európskej úrovni je jednou z najpálčivejších otázok v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci. Túto poľutovaniahodnú situáciu, ktorá nepochopiteľne pretrváva dlhé roky, treba vyriešiť. EHSV podporuje kroky Komisie zamerané na prekonanie týchto ťažkostí, ktoré musia Komisia aj členské štáty zaradiť medzi hlavné priority, pričom členské štáty môžu, ak majú záujem, vypracovať dodatočné podrobnejšie štatistiky, ktoré budú viac prispôsobené národnému kontextu. Spolupráca s WHO zameraná na rozšírenie súboru údajov MKCH-10 by mohla podporiť využívanie databáz o zdravotnej starostlivosti, čo by umožnilo rýchlejší a efektívnejší zber údajov.

5.4.2. EHSV ľutuje prerušenie spracovávania európskych štatistických údajov o chorobách z povolania a žiada o obnovu štatistického prieskumu vystavenia karcinogénnym látkam súvisiaceho s výkonom zamestnania, ako bol projekt CAREX realizovaný v deväťdesiatych rokoch 20. storočia. EHSV pozitívne vníma nedávne úsilie Komisie zamerané na vytvorenie databázy a rozvoj modelu, ktorý by umožnil zhodnotiť vystavenie zoznamu nebezpečných chemických produktov na pracovisku v členských štátoch EÚ a v krajinách EZVO/EHP (projekt HAZCHEM).

([5]) „Public consultation on the new occupational health and safety policy framework“, jún 2014.

5.5. *Spolupráca s medzinárodnými inštitúciami*

5.5.1. EHSV sa nazdáva, že v rámci snahy o zníženie pracovných úrazov a chorôb z povolania na celom svete musí byť prioritou posilnenie spolupráce s medzinárodnými organizáciami, najmä MOP, WHO a OECD.

5.5.2. Osobitnú pozornosť treba venovať nedostatkom v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v celosvetovom dodávateľskom reťazci, a tým prispieť k vytvoreniu bezpečnejších pracovísk nielen v Európe, ale na všetkých kontinentoch. Treba zvážiť začlenenie tejto problematiky do dohôd EÚ, pričom by sa malo zabezpečiť, aby partneri EÚ plnili dohovory a odporúčania MOP. EHSV pripomína predchádzajúce stanoviská o azbeste a žiada Komisiu, aby zaujala konkrétnu pozíciu s cieľom dosiahnuť zákaz azbestu na celom svete.

5.5.3. EHSV odporúča členským štátom, aby uplatnili medzinárodné normy a dohovory, pričom Komisia by mala systematicky vypracovávať správy o ich riadnom plnení zo strany členských štátov.

V Bruseli 11. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy boli zamietnuté, získali však aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov:

Bod 1.8

Zmeniť

„EHSV sa nazdáva, že zapojenie pracovníkov a všetkých sociálnych partnerov na všetkých úrovniach a pracoviskách má zásadný význam pre účinnú implementáciu tejto stratégie. Vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila diskusie a spoločné konzultácie so sociálnymi partnermi a vypracovala spoločné postupy. Členské štáty by mali ~~podnecovať~~ podporovať sociálny dialóg medzi zamestnávateľmi a zástupcami pracovníkov o otázkach zdravia a bezpečnosti ~~a uzatváranie kolektívnych zmlúv~~.“

Výsledok hlasovania:

Za: 66

Proti: 143

Zdržali sa: 17

Bod 3.2

Zmeniť

„EHSV poukazuje na to, že Komisia v oznámení neplánuje odblokovať legislatívu, najmä pokiaľ ide o muskuloskeletálne problémy a reviziu platnej smernice o ochrane pracovníkov pred účinkom karcinogénov. ~~EHSV zároveň konštatuje, že chýba odkaz na vytvorenie právneho rámca týkajúceho sa predvídania zmien, o ktorý už žiadal aj Európsky parlament. EHSV naliehavo na Komisiu, aby urýchlene vyriešila tieto nedostatky.~~“

Výsledok hlasovania:

Za: 60

Proti: 141

Zdržali sa: 13

Bod 3.5

Zmeniť

„Technologické inovácie a nové formy organizácie práce, najmä nové režimy atypického zamestnávania, spôsobujú vznik nových situácií s novými výzvami a v niektorých prípadoch s určitými možnými novými rizikami, ktoré ešte nie sú riadne identifikované. Identifikácia týchto rizík a ich prevencia, ako aj definovanie súčasných a nových chorôb z povolania sú naliehavými úlohami. Nevyhnutne a bezodkladne treba nájsť riešenia ~~prostredníctvom aktualizácie~~ na aktualizáciu platnej legislatívy alebo prijatím ~~prijatie~~ novej legislatívy prispôsobenej zisteným rizikám.“

Výsledok hlasovania:

Za: 77

Proti: 140

Zdržali sa: 10

Bod 3.9

Zmeniť

„EÚ neustále čelí ekonomickej stagnácii a vysokej miere nezamestnanosti. Nezamestnanosť je osobitnou oblasťou ochrany zdravia v zamestnaní vzhľadom na to, že v niektorých prípadoch sa spája s mentálnymi chorobami. Aj pracovníci na trhu nedeklarovanej práce môžu byť v niektorých prípadoch ~~sú~~ viac vystavení vysokým rizikám a pracovným úrazom. EHSV je presvedčený, že okrem štrukturálnych investícií, je zlepšenie životných podmienok, najmä v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, veľmi dôležitým príspevkom k udržateľnému hospodárskemu rastu, podpore vytvárania kvalitných pracovných miest a sociálnej súdržnosti.“

Výsledok hlasovania:

Za: 62

Proti: 145

Zdržali sa: 10

Bod 4.6

Zmeniť

„Členské štáty by mali stimulovať a podporovať sociálny dialóg medzi zamestnávateľmi a zástupcami pracovníkov~~rokovania a uzatváranie kolektívnych zmlúv~~, čím zaručia sociálnym partnerom významnú a skutočnú úlohu pri vytváraní a vykonávaní politík v oblasti zdravia a pri podpore bezpečného a zdravého prostredia na pracoviskách.“

Výsledok hlasovania:

Za: 66

Proti: 141

Zdržali sa: 17

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Možnosti efektívneho využívania zdrojov v sektore stavebníctva“

[COM(2014) 445 final]

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Smerom k obehovému hospodárstvu: Program nulového odpadu pre Európu“

[COM(2014) 398 final]

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade, smernica 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov, smernica 1999/31/ES o skládkach odpadov, smernica 2000/53/ES o vozidlách po dobe životnosti, smernica 2006/66/ES o batériách a akumulátoroch a použitých batériách a akumulátoroch a smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariade ní“

[COM(2014) 397 final – 2014/0201 (COD)]

(2015/C 230/14)

Spravodajkyňa: An LE NOUAIL MARLIÈRE

Európska komisia 14. júla 2014, Európsky parlament 28. júla 2014 a Rada 20. októbra 2014 sa rozhodli podľa článku 43 ods. 2 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, že s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom prekonzultujú:

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Možnosti efektívneho využívania zdrojov v sektore stavebníctva

COM(2014) 445 final

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom k obehovému hospodárstvu: Program nulového odpadu pre Európu

COM(2014) 398 final

Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade, smernica 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov, smernica 1999/31/ES o skládkach odpadov, smernica 2000/53/ES o vozidlách po dobe životnosti, smernica 2006/66/ES o batériách a akumulátoroch a použitých batériách a akumulátoroch a smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení

COM(2014) 397 final – 2014/0201 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, ktorá bola poverená vypracovaním stanoviska výboru v danej veci, schválila svoje stanovisko 12. novembra 2014

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) prijal 129 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 5 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. Výbor víta dve oznámenia a balík pozmeňujúcich návrhov k smerniciam o odpadoch a podporuje kampaň na informovanie všetkých podnikov a spotrebiteľov o potrebe ukončiť súčasný lineárny hospodársky model „vyťaž, vyrob, spotrebuj a zneškodni“ a zrýchliť prechod na obehový model, ktorý sa zakladá na obnove a ktorého účelom je spoliehanie sa na energiu z obnoviteľných zdrojov, aby sa znížilo používanie prírodných zdrojov.

1.2. Výbor schvaľuje cieľ vytvoriť pre tento prechod podporný rámec, ktorý sa vzťahuje na celý životný cyklus výrobkov, od dodávok surovín cez ekodizajn, maloobchodný predaj, obchodné modely a spotrebiteľské vzory až po opätovné používanie, prerábanie a využívanie odpadu ako zdroja.

1.3. Výbor však ľutuje, že konkrétne návrhy, ktoré predložila Komisia, sa až príliš zameriavajú na politiky a právne predpisy odpadového hospodárstva, kým podobné konkrétne návrhy vyššej úrovne zamerané na zlepšenie celého životného cyklu výrobkov chýbajú. EHSV očakáva, že Komisia predloží plán takýchto opatrení s jasne uvedeným časovým rozvrhom, postupom a rozpočtami, ako aj návrhy týkajúce sa využívania inovatívnych finančných nástrojov, ako sú ekologické dlhopisy.

1.4. Výbor vyzýva Komisiu, aby podporný rámec pre obehové hospodárstvo spojila s ďalšími európskymi politikami, ako je energetická, klimatická a priemyselná politika, vrátane reindustrializačného cieľa EÚ. EHSV podporuje doplnenie hlavných cieľov stratégie Európa 2020 cieľom efektívneho využívania zdrojov, ako to navrhuje Európska platforma pre efektívne využívanie zdrojov a ako sa to zvažuje v oznámení s názvom Smerom k obehovému hospodárstvu.

1.5. Hoci Komisia v balíku dokumentov o obehovom hospodárstve zvážila všeobecné prínosy zamestnanosti a spustila aj iniciatívu na podporu zelených pracovných miest, výbor vyjadruje poľutovanie, že nebola využitá príležitosť podrobnejšie preskúmať vplyv, riziká a prínosy pre zamestnanosť. Konkrétne sa nezohľadnil potenciál zamestnanosti pri predchádzaní vzniku odpadu, opätovného používania a prerábania. Na druhej strane treba venovať viac pozornosti zabezpečeniu dôstojných pracovných podmienok príslušných pracovníkov a sprísneniu predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

1.6. Rámcom navrhovaným Európskou komisiou by sa mala práca vyžadovaná pri propagácii informovanosti a zmene správania spravodlivo rozdeliť medzi zainteresované strany a v rovnováhe by sa mal udržiavať výhľad do budúcnosti, dosiahnutie vedeckého pokroku, zavedenie inovatívnych použití a zabezpečenie európskej konkurencieschopnosti a spoločného záujmu.

1.7. Spotrebitelia a výrobcovia musia byť informovaní o svojich povinnostiach. Spotrebiteľov treba informovať, aby mohli zodpovedne nakupovať, vysledovateľnosť musí byť optimálna a výrobcovia musia niesť zodpovednosť za svoje konanie.

1.8. Ukončenie skládkovania recyklovateľného odpadu a vyššie ciele recyklovania odpadov, ako ich navrhuje Komisia, sú základnými podmienkami prechodu na obehové hospodárstvo a malo by sa o ne usilovať. Komisia by tiež mala presvedčiť verejnosť, aby sa pripojila, a to tým, že zaistí vierohodné ciele, ktoré musia byť prijateľné, kvalitné a primerané.

1.9. Výbor tiež víta opatrenia Komisie na zlepšenie presadzovania právnych predpisov EÚ o odpadoch predovšetkým zavedením lepších nástrojov na monitorovanie a riadenie. Ak má EÚ prejsť zo 42 % recyklácie komunálneho odpadu v súčasnosti na 50 % v roku 2020 a 70 % v roku 2030, bude potrebné zabezpečiť, aby sa niektoré krajiny viac snažili a využívali pri nakladaní s odpadmi pokrokové riešenia. Mali by sa podniknúť aj kroky na zvýšenie kvality prvotných výrobkov a ich súčastí a kvality procesu recyklácie ako celku.

1.10. Výbor upozorňuje, že v návrhoch Komisie sa nevyužíva hierarchia odpadového hospodárstva stanovená v rámcovej smernici o odpade, v ktorej sa určuje poradie priorít predchádzania vzniku odpadu, prípravy na opätovné používanie, recykláciu, iné zhodnocovanie (energetické) a zneškodňovanie. Chýba dôkladné preskúmanie možnosti stanovenia cieľov predchádzania vzniku odpadu a iných opatrení na predchádzanie vzniku odpadu s výnimkou nezáväzného cieľa znižovania objemu potravinového odpadu. Z dlhodobého hľadiska a v záujme životného prostredia by sa celkový objem spotrebovaných materiálov a zvyškového odpadu mali dostať pod kontrolu a znížiť.

1.11. Rovnako ako opätovné použitie (pri výrobkoch), aj viacnásobná recyklácia (pri materiáloch) šetrí prvotné suroviny, spotrebu energie a znižuje emisie skleníkových plynov. Revízia predpisov o odpade z obalov teraz ponúka jedinečnú príležitosť začať využívať zásadu viacnásobnej recyklácie stálych materiálov.

1.12. Prednosti obehového hospodárstva by sa nemali posudzovať len na základe vzniknutého odpadu. Obehové hospodárstvo musí takisto motivovať ľudí, aby chránili materiálne a ľudské zdroje v celom hodnotovom reťazci, a hľadať spôsob, ako odstrániť všetky procesy, ktoré ohrozujú ľudské zdravie a životné prostredie.

1.13. Výbor odporúča, aby sa politický balík doplnil opatreniami špeciálne na podporu prípravy použitých výrobkov na opätovné používanie. Postaviť prípravu na opätovné používanie na rovnakú úroveň s recykláciou, ako to spravila Komisia vo svojich cieľoch v oblasti recyklácie, nie je v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva. Prednosť musia mať krátke obehy. Prostredníctvom opätovného používania výrobkov, prípravy na opätovné používanie a prerábaním možno najlepšie využiť hodnotu obsiahnutú vo výrobkoch, pričom sa zvyšuje príležitosť udržať hodnotové reťazce v EÚ, podporiť územný rozvoj a vytvoriť pracovné miesta.

1.14. Na základe tohto prístupu by EÚ mala vyzvať aj všetky členské štáty, aby zmenili svoje programy odpadového hospodárstva na územné plány obehového hospodárstva zamerané na opatrenia na podporu úspor materiálových zdrojov a zaručenie ľudského blahobytu.

1.15. Výbor okrem toho odporúča aj rozšírenie odvetvového prístupu, aby bolo možné presadzovať obehové hospodárstvo.

2. **Úvod**

2.1. Európska komisia uverejnila 2. júla 2014 balík piatich návrhov ([1]), ktorý tvoria tieto dokumenty:

a) oznámenie s názvom Smerom k obehovému hospodárstvu: Program nulového odpadu pre Európu [COM(2014) 398 final];

b) návrh novej smernice, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade, smernica 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov, smernica 1999/31/ES o skládkach odpadov, smernica 2000/53/ES o vozidlách po dobe životnosti, smernica 2006/66/ES o batériách a akumulátoroch a použitých batériách a akumulátoroch a smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení [COM(2014) 397 final];

c) oznámenie s názvom Možnosti efektívneho využívania zdrojov v sektore stavebníctva [COM(2014) 445 final]

a tieto dva dokumenty, ktorými sa EHSV bude zaoberať v samostatnom stanovisku ([2]):

d) Zelený akčný plán pre MSP [COM(2014) 440 final];

e) Iniciatíva na podporu zelených pracovných miest [COM(2014) 446 final].

Komisia tiež oznámila, že uverejnila ešte jedno oznámenie o udržateľných potravinách.

3. **Všeobecné pripomienky**

3.1. Akým spôsobom môžeme vyrábať tovary a poskytovať služby a súčasne obmedzovať množstvo surovín a energie z neobnoviteľných zdrojov, ktoré spotrebúvame a ktorými plytváme? Jedna vec je zrejmá: počas celej histórie priemyslu v 20. storočí trvalo klesali náklady na ťažbu a využívanie prírodných nerastných a energetických zdrojov predovšetkým vďaka postupnému zvyšovaniu produktivity.

3.2. Dnes, na začiatku 21. storočia, tento lineárny model nielenže stagnuje, ale hrozí, že sa pre ubúdanie prírodných zdrojov stane z dlhodobého hľadiska neudržateľný. Nebezpečná úroveň sa už dosiahla: už nie je čas na premýšľanie, ako môžeme zmeniť hospodársky model, musíme naliehavo zaviesť nový model.

3.3. Ťažba, výroba, spotreba, zneškodňovanie a recyklácia: v záujme zabezpečenia sebestačnosti spoločenstiev a ich dlhodobého sociálneho a udržateľného rozvoja je potrebná skutočná zmena.

3.4. Takmer všetky ľudské spoločnosti sa v súčasnosti riadia modelom bezohľadného rozvoja, ktorý sa takpovediac vymkol z rúk a ktorému chýba ohľad na spoločenstvá, ktoré sú najzraniteľnejšie voči vykorisťovaniu a nadmernému využívaniu svojich zdrojov, neočakávanému vplyvu zmeny podnebia a znečistenia a riziku pre budúce generácie.

3.5. Všetci by sme mali spochybniť tento model, ktorým otriasla celosvetová finančná, hospodárska, sociálna, politická, energetická, ekologická a environmentálna kríza.

([1]) http://ec.europa.eu/environment/circular-economy/

([2]) Pozri stranu 99 tohto úradného vestníka.

3.6. Európska komisia s ohľadom na obrátenie metód výroby a spotreby svojím prístupom založeným na obehovom hospodárstve otvára možnosti, ktoré sa týkajú celej spoločnosti, ale ich využitie ostáva v rovnováhe.

4. **Konkrétne pripomienky k dokumentu COM(2014) 398 final**

4.1. V oznámení s názvom Smerom k obehovému hospodárstvu je vysvetlená všeobecná myšlienka obehového hospodárstva a oznámenie obsahuje opis prínosov v zmysle hospodárskeho rozvoja a zamestnanosti.

4.2. **Všeobecné ciele** sú zrejmé a je zásadne dôležité, aby sme pokročili k dosiahnutiu týchto cieľov. Model našej výroby a spotreby sa musí prepracovať, musíme používať menej zdrojov a materiálov, čiže musíme ich používať rozumnejšie.

4.3. Kľúčové je vedieť, ako dosiahnuť tieto ciele a ako zapadajú do jednotného a komplexného politického rámca. Zlyhania a nedostatky trhu sa môžu a musia riešiť rôznymi spôsobmi: trhovými stimulmi (cenové a daňové signály), reguláciou (stanovenie záväzných cieľov a poskytnutie možnosti aktérom rozhodnúť, ako ich dosiahnu) a vynucovaným dodržiavaním noriem aktérmi.

4.4. V **jednotnom politickom rámci** sa tiež predpokladá, že sa splnia všetky nevyhnutné podmienky (hospodárske, sociálne, zamestnanosti, bezpečnosti a ochrany zdravia).

4.5. V oznámení Komisie sa uvádza, že jeho cieľom je priaznivý politický rámec na podporu návrhov a inovácií pre obehové hospodárstvo, uvoľnenie investícií a využitie aktivít podnikov a spotrebiteľov.

4.6. *Vytvorenie rámca na podporu obehového hospodárstva*

4.6.1. Výbor súhlasí so zásadou vytvorenia rámca na podporu obehového hospodárstva v spolupráci so všetkými zainteresovanými stranami. Tento rámec musí poskytovať priestor na rozvoj nového hospodárskeho modelu, ktorým sa postupne nahradí prevládajúci model lineárneho hospodárskeho rastu. Prechod na obehové hospodárstvo si vyžaduje jednotný prístup, ktorý sa vzťahuje na celý životný cyklus výrobkov od dodávok surovín, cez ekodizajn, maloobchodný predaj, obchodné modely a spotrebiteľské vzory až po opätovné používanie, prerábanie a zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu. Komisia vo svojom oznámení v zásade dodržiava takýto jednotný prístup. V praxi však jej prístup nie je vyvážený, pretože konkrétne politické návrhy sa prevažne obmedzujú na odpadové hospodárstvo. Komisia len oznamuje rozvoj podporného rámca pre obehové hospodárstvo v budúcnosti ([3]), neuvádza však nijaký jasný časový rozvrh ani postup. Požadujeme, aby Komisia bezodkladne predložila jasný a transparentný návrh pre túto činnosť.

4.6.2. Myšlienka obehového hospodárstva je založená na analýze celého životného cyklu využívania zdrojov. Podporuje recykláciu, zámenu určitých zdrojov, trvanlivosť a opätovné používanie výrobkov, zníženie odpadu v celom reťazci vrátane jeho zníženia pri zdroji, ekodizajn výrobkov a služieb, nové obchodné modely atď. Zavádza nové formy riadenia, do ktorého sa zapájajú všetci aktéri občianskej spoločnosti. Výbor vyzýva Komisiu, aby predložila podrobnú politickú stratégiu prechodu na obehové hospodárstvo. Okrem toho vyžaduje, aby sa Komisia vo svojich politických návrhoch o podpore ekodizajnu, inováciách a stimulácii investícií vyjadrovala konkrétnejšie a predstavila zrozumiteľné návrhy vrátane informácií o rozpočte, ktorý sa vyčlení na podporu aktivít obehového hospodárstva, a o používaní inovatívnych finančných nástrojov, ako sú ekologické dlhopisy. Komisia by teda mala pokračovať vo svojej práci a mala by:

a) vysvetliť súvislosť medzi týmto novým rámcom a inými európskymi politikami, predovšetkým politikou reindustrializácie (suroviny, inovácie, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, doprava atď.) a energetickou a klimatickou politikou;

b) zaradiť ciele efektívneho využívania zdrojov do revidovanej stratégie Európa 2020 a zohľadniť pritom návrhy Európskej platformy efektívneho využívania zdrojov;

([3]) COM(2014) 398 final, s. 3.

c) určiť konkrétnejšie opatrenia, ktoré povedú k skutočnej zmene modelov výroby a spotreby, pričom sa bude vychádzať z nevyhnutného znižovania pri zdroji v súvislosti s využívaním určitých zdrojov (vzhľadom na ich vzácnosť alebo toxicitu), k prechodu na menej materialistickú a kooperatívnejšiu spoločnosť a zvýšeniu blahobytu pracovníkov a celej spoločnosti.

4.6.3. So zreteľom na tento cieľ výbor upozorňuje na svoje stanovisko z apríla 2012 s názvom Podpora udržateľnej výroby a spotreby v EÚ, v ktorom odporúčal „vytvoriť novú spoločnú predstavu hospodárskeho modelu s pomocou zapojenia všetkých zložiek organizovanej občianskej spoločnosti“ ([4]).

4.7. *Vymedzenie rozsahu*

4.7.1. Prístup k vytvoreniu obehového hospodárstva, ktorý prijala Európska komisia, nenaznačuje, ako sa má obehové hospodárstvo riešiť na miestnej a regionálnej úrovni. Výbor sa domnieva, že každá stratégia obehového hospodárstva by sa mala vypracovať s rozmerom územnej hierarchie od miestnych orgánov po globálnu úroveň vrátane regionálnej, vnútroštátnej a európskej, pričom prednosť bude mať vždy a všade krátky kruh a dodávateľský reťazec.

4.7.2. Než sa obehové hospodárstvo zavedie na štátnej a medzinárodnej úrovni, možno jeho potenciálne sociálne a hospodárske prínosy vnímať najprv výlučne na miestnej úrovni (udržateľné sídliská, ekologické mestá) a potom v regiónoch (EÚ).

4.7.3. Súčasť tohto miestneho prístupu tvorí boj proti medzinárodnému sociálnemu a environmentálnemu dampingu a s ním aj možné drobné premiestnenie veľkého podielu hospodárstva. Optimalizácia nakladania s odpadmi zahŕňa niekoľko iniciatív miestnych a regionálnych vedúcich predstaviteľov: organizáciu triedeného zberu, zakladanie stredísk na zber odpadu a recykláciu a sietí na opravu, opätovný predaj a opätovné používanie atď. V záujme riadneho nakladania s biologickým odpadom by prednosť mali dostať krátke dodávateľské reťazce, a to aj z hľadiska tvorby pracovných miest.

4.7.4. Na základe tohto prístupu by EÚ mala podporiť členské štáty, aby postupne prepracovali svoje programy odpadového hospodárstva na územné plány obehového hospodárstva.

4.8. *Kontrola sociálno-ekonomického vplyvu*

4.8.1. Hoci sa v balíku Komisie skutočne spája environmentálna (nakladanie s odpadmi) a hospodárska stránka (ekologické pracovné miesta, akčný plán pre malé a stredné podniky), nedefinuje sa v ňom systematicky:

— potenciál zamestnanosti vyplývajúci z rôznych štádií uplatňovania hierarchie odpadového hospodárstva, najmä predchádzania odpadom a prípravy na opätovné používanie,

— potenciál zamestnanosti prítomný v rôznych inovatívnych trendoch, ktoré môže priniesť obehové hospodárstvo (ekodizajn, priemyselná symbióza, funkčné alebo spoločné hospodárstvo atď.),

— dôsledky hospodárskych činností na zdravie a bezpečnosť, ktoré môžu vzniknúť na základe rozvoja obehového hospodárstva.

4.9. *Dokončovanie odvetvových prístupov*

4.9.1. Nová stratégia obehového hospodárstva by mala lepšie utvárať odvetvové posudzovanie odpadu a výbor by chcel vidieť odvetvový vývoj aj mimo udržateľnej výstavby.

4.9.2. Výbor sa domnieva, že odvetvový prístup by sa mal rozšíriť tak, aby zahŕňal návrhy, ktoré sa netýkajú len udržateľných potravín a udržateľnej výstavby, ale aj iných odvetví, napríklad výroby.

([4]) Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 6.

5. **Konkrétne pripomienky k dokumentu COM(2014) 397 final**

5.1. *Legislatívny návrh, ktorý je potrebné rozšíriť*

5.1.1. Výbor podporuje široký záber pozmeňovacích návrhov zameraných na:

— zvýšenie miery recyklácie komunálneho odpadu a obalov a zníženie skládkovania určitých druhov odpadu,

— zavedenie systému včasného varovania na monitorovanie plnenia cieľov recyklácie,

— stanovenie minimálnych prevádzkových podmienok pre rozšírenú zodpovednosť výrobcu, normalizáciu definícií,

— zefektívnenie vykazovacích povinností.

5.1.2. Zdá sa však, že určité doplňujúce možnosti (napr. stanovenie špecifických cieľov prevencie a opätovného používania alebo programy povinného spätného odberu niektorých výrobkov) sa pri posúdení vplyvu bez uváženia odmietli. V návrhoch Komisie sa nedodržiava hierarchia odpadového hospodárstva, ako je stanovená v rámcovej smernici o odpade ([5]), v ktorej sa stanovuje poradie priorít predchádzania vzniku odpadu, prípravy na opätovné použitie, recykláciu, iné zhodnocovanie a zneškodňovanie.

5.1.3. V článku 9 písm. c) rámcovej smernice o odpade sa od Komisie vyžaduje, aby Európskemu parlamentu a Rade predložila správu, ku ktorej priloží prípadné návrhy opatrení potrebných na stanovenie predchádzania vzniku odpadu a oddelenie cieľov na rok 2020 spoločne s ukazovateľmi predchádzania vzniku odpadov. Keďže predchádzanie vzniku odpadov je neoddeliteľnou súčasťou obehového hospodárstva, táto správa sa mala predložiť s balíkom opatrení o obehovom hospodárstve. Posúdenie vplyvu priložené k súčasnému súboru opatrení o obehovom hospodárstve svedčí o tom, že myšlienka vytvorenia jednotného cieľa predchádzania vzniku odpadov bola zamietnutá, a to bez poskytnutia podrobnej analýzy tejto problematiky.

5.1.4. Podobne sa nezdá byť dostatočne zabezpečený **ekodizajn výrobkov a služieb**. Zabezpečiť by sa mohol:

— osobitnými ustanoveniami, ktoré sa použijú pri **verejnom obstarávaní**,

— požiadavkami, aby sa určitým výrobkom dala prednosť pred inými,

— povinnosťou začleniť do výrobkov určitý percentuálny podiel recyklovaných materiálov,

— ekonomickými stimulmi pre opätovne použiteľné, ak nie pre recyklovateľné výrobky (napr. znížené sadzby DPH),

— atď.

5.1.5. Výbor sa domnieva, že **plánované zastarávanie** by sa malo riešiť stratégiou, v ktorej sa zohľadnia technologické, obchodné, regulačné, vzdelávacie a informačné aspekty ([6]).

5.2. *Ciele, ktoré treba splniť*

5.2.1. Ciele predchádzania vzniku odpadov sú prakticky nevyhnutnosťou riadneho uplatňovania hierarchie odpadového hospodárstva, ako už upozornil Európsky parlament, Výbor regiónov a Európsky dvor audítorov. Komisia by tieto ciele mala vypracovať na základe štátnych programov predchádzania vzniku odpadov, ktoré predložili členské štáty.

5.2.2. Dôkladne by sa mal preskúmať cieľ objemu komunálneho odpadu o 10 %, ktorý navrhol Výbor regiónov ([7]). Vychádzajúc zo štátnych a regionálnych skúseností so stanovením medzných hodnôt pri domovom odpade, by sa malo zvážiť aj stanovenie limitu na európskej úrovni (približne 200 – 300 kg na osobu ročne).

([5]) Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3.
([6]) Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 23.
([7]) http://cor.europa.eu/en/news/regional/Pages/cities-and-regions-eu-waste.aspx

5.2.3. „Komunálny odpad“ (článok 3 rámcovej smernice o odpade) treba prísne vymedziť ako domový odpad namiesto rozšírenia jeho vymedzenia o podnikateľský a priemyselný odpad alebo odpad zozbieraný na základe rozšírenej zodpovednosti výrobcov, aby bolo možné zabezpečiť jednoznačné vymedzenie úloh a povinností.

5.2.4. „Podnikateľský a priemyselný odpad“ treba vymedziť ako odpad, ktorý sa nepovažuje za domový odpad so zreteľom na vymedzenie samostatného recyklačného cieľa.

5.2.5. Pojem „spätné zasypávanie“ by sa nemal vymedzovať ako činnosť, ktorá vždy predstavuje „zhodnocovanie“, a používanie tejto techniky by sa malo zakázať pri nebezpečnom odpade a obmedziť len na stavebný a demolačný odpad (článok 3 rámcovej smernice o odpade).

5.2.6. Návrh Komisie týkajúci sa cieľa predchádzania obmedzeného na potravinový odpad by mal zahŕňať alebo by mal byť spojený s cieľom **zníženia obalov**.

5.2.7. Výbor odporúča, aby sa politický balík doplnil osobitnými opatreniami na podporu prípravy použitých výrobkov na opätovné používanie. Postaviť prípravu na opätovné použitie na rovnakú úroveň s recykláciou, ako to spravila Komisia vo svojich cieľoch v oblasti recyklácie, nie je v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva. Regeneráciou výrobkov a ich častí sa neposkytuje len významný priestor na efektívnejšie používanie výrobkov a materiálov, ale aj významná príležitosť na miestne a regionálne vytváranie pracovných miest. Príprava na opätovné používanie (balení a elektrických alebo elektronických zariadení alebo aj iných výrobkov, ako sú hračky a plienky) by sa okrem toho nemala posudzovať rovnako ako recyklácia: použiť by sa mal samostatný cieľ (napríklad približne 5 %).

5.2.8. V legislatívnom návrhu sa plánuje do roku 2030 zvýšiť recykláciu, resp. opätovné používanie komunálneho odpadu na 70 %, do roku 2030 zvýšiť recykláciu, resp. opätovné používanie odpadov z obalov na 80 %, do roku 2025 ukončiť skládkovanie recyklovateľného odpadu a do roku 2025 znížiť vznik potravinového odpadu o 30 %. Tieto ciele sú kľúčové a musia sa dodržať.

5.2.9. Ciele musia tvoriť neodlučiteľnú súčasť podnikateľských modelov používaných hospodárskymi subjektmi (najmä v odvetví obalov a obchodu), ktoré by mali nájsť najúčinnejší spôsob na dosiahnutie týchto cieľov. Je však mimoriadne dôležité zabezpečiť, aby sa tento nevyhnutný prechod uskutočnil v súlade s inými, rovnako dôležitými zásadami a kritériami. Hlavná obava sa týka pracovných podmienok príslušných pracovníkov a predpisov o bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Z dôvodu náročných pracovných a neistých podmienok zamestnania a bezpečnostných a zdravotných rizík, ktoré prevažujú, je odvetvie obalov a odvetvie nakladania s odpadom osobitne ohrozené. Musia sa prijať opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa tieto ambiciózne ciele splnili bez akéhokoľvek zhoršenia pracovných podmienok; pracovné podmienky by sa mali naopak zlepšiť ([8]).

5.2.10. **Treba vytvoriť finančný rámec pre miestne orgány**: hospodárske podmienky by mali miestnym orgánom umožniť, aby splnili stanovené ciele získaním prístupu k potrebným finančným prostriedkom. Ak sú verejné orgány obmedzované prísnymi pravidlami o zadlžení, všetky dodatočné investičné potreby, napr. pri nakladaní s odpadom, nevyhnutne znížia výdavky na iné kľúčové činnosti. Politickým rámcom sa musí zaručovať **vhodný finančný rámec**, v prípade potreby s pomocou špecifických rozpočtov, ako sú štrukturálne fondy EÚ a finančné prostriedky, ktoré sú k dispozícii na stratégiu Európa 2020.

5.2.11. Pokiaľ ide o zníženie potravinového odpadu, bezpečnosť potravín sa nesmie obetovať a musí sa zaistiť súlad s normami ochrany spotrebiteľov. V tejto súvislosti sa musí spolupracovať a konzultovať s **organizáciami na ochranu spotrebiteľov a orgánmi pre bezpečnosť potravín**.

5.2.12. V prípade potravinového odpadu ide o organické suroviny, ktoré by sa mali v čo najväčšej miere buď spracovať, alebo v nezmenenom stave vrátiť do poľnohospodárskej výroby. Určité druhy potravinového odpadu sa vzhľadom na svoje vlastnosti obzvlášť hodia na opätovné použitie, buď ako krmivo pre zvieratá, alebo hnojivo. V súčasnosti je to z dôvodu celého radu obmedzujúcich pravidiel vylúčené. EHSV preto Komisii odporúča, aby preskúmala, či sú tieto obmedzenia vhodné.

([8]) Podrobné posúdenie nakladania s odpadmi sa uvádza v čísle 2014/9 časopisu HesaMag, ktorý uverejňuje Európsky odborový inštitút (ETUI): http://www.etui.org/en/Topics/Health-Safety/HesaMag

6. **Konkrétne pripomienky k dokumentu COM(2014) 445 final**

6.1. Účelom oznámenia o možnosti efektívneho využívania zdrojov v stavebníctva je podpora zníženia celkového vplyvu tohto odvetvia na životné prostredie počas celého životného cyklu stavieb. Návrh obsahuje súbor ukazovateľov na posudzovanie environmentálnych vlastností budov, ktoré projektantom, výrobcom, dodávateľom, orgánom a používateľom umožňujú prijímať informované rozhodnutia. Transparentný systém ukazovateľov je rozhodujúci, najmä **normalizovaná štatistika** a súbor porovnateľných, jednoduchých ukazovateľov.

6.2. Balík dokumentov o obehovom hospodárstve by mal obsahovať vhodné opatrenia založené na dopyte, ktoré poskytnú priestor na vytvorenie sebestačného trhu s druhotnými surovinami (napríklad výrobky obsahujúce minimálne množstvo recyklovaných materiálov). Musíme vytvoriť situáciu, v ktorej sa bude s odpadom obchodovať ako so surovinou s dobrou trhovou likviditou a cenou, ktorá bude ekonomicky, ľudsky a environmentálne primeraná. To by bol najlepší stimul na zber odpadu.

6.3. *Problémy klasifikácie výrobkov – predchádzanie riziku sériových poistných udalostí*

6.3.1. Predchádzanie sériovým poistným udalostiam je pre poisťovne veľkým problémom: kaz v predmete, z ktorého sa vyrobili desiatky tisícok kusov, môže priamo alebo nepriamo znamenať náklady na opravu, ktoré môžu dosiahnuť desiatky, či dokonca stovky miliónov eur. Napríklad niektoré sériové poistné udalosti za posledných dvadsať rokov boli výsledkom chemickej nezlučiteľnosti rôznych zložiek určitého stavebného výrobku.

6.3.2. Tento druh sériovej poistnej udalosti vzniká vo všeobecnosti z dôvodu reakcie, ktorá vznikne v priebehu času pôsobením vonkajších vplyvov (ako je vlhkosť alebo teplota). Niektoré z týchto poistných udalostí možno spojiť aj s dovezenými výrobkami, ktorých niektoré vlastnosti neboli pôvodne riadne uvedené.

6.3.3. Používanie recyklovaných materiálov pri výrobe stavebných materiálov nie je vo svojej podstate prekážkou. Je však nevyhnutné úplne poznať fyzikálne a chemické vlastnosti materiálu, ktorý sa má recyklovať, aby bolo možné predísť akémukoľvek nebezpečenstvu nezlučiteľnosti pri opätovnom používaní. Problém spočíva v správnom vymedzení a klasifikácii materiálu, ktorý sa bude recyklovať, a zabezpečení, že v skupine výrobkov na opätovné používanie nie sú nijaké odchýlky.

6.3.4. Revízia predpisov o odpade z obalov ponúka jedinečnú príležitosť začať využívať zásadu viacnásobnej recyklácie stálych materiálov, aby sa podporila účinnosť využívania zdrojov. O viacnásobnej recyklácii hovoríme vtedy, keď sa materiál pri recyklácii štrukturálne nerozkladá (napríklad stále materiály), ale sa môže znovu a znovu využívať na podporu obehového hospodárstva, čím sa zabezpečí, že použiteľné materiály neskončia v odpade ani sa nebudú spaľovať alebo uskladňovať na skládkach. Takéto stále materiály predstavujú pre spoločnosť výhodu tým, že sú neustále využiteľné.

6.3.5. Uplatňovaním systému vysledovateľnosti stavebných materiálov počas ich prvého životného cyklu sa zjednoduší riadenie opätovného používania. Treba vypracovať súbor pravidiel na klasifikáciu materiálov podľa ich budúceho použitia so zameraním na vysokú biologickú rozložiteľnosť a zavedenie noriem kvality.

6.4. Komisia by mala zvážiť zavedenie záväzných ustanovení a pokút na zabránenie možnému dampingu, pri ktorom sa materiály, ktoré sa stali nežiaducimi, vyvážajú za hranice EÚ.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Zelený akčný plán pre MSP: Umožniť MSP premeniť výzvy v oblasti životného prostredia na podnikateľské príležitosti“

COM(2014) 440 final

a „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Iniciatíva na podporu zelených pracovných miest: Využitie potenciálu hospodárstva vytvárať pracovné miesta“

COM(2014) 446 final

(2015/C 230/15)

Spravodajca: Antonello PEZZINI

Európska komisia sa 16. júla 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Zelený akčný plán pre MSP: Umožniť MSP premeniť výzvy v oblasti životného prostredia na podnikateľské príležitosti

COM(2014) 440 final

a

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Iniciatíva na podporu zelených pracovných miest: Využitie potenciálu hospodárstva vytvárať pracovné miesta

COM(2014) 446 final.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, ktorá bola poverená vypracovaním stanoviska výboru v danej veci, schválila svoje stanovisko 12. novembra 2014

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra) prijal 135 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 1 sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) považuje perspektívu európskeho obehového hospodárstva za dôležitú z hľadiska zásadnej konkurencieschopnosti EÚ, ak bude založená na spoločnej európskej strategickej vízii, ktorú bude aktívne spoluvytvárať trh práce, vlády, zamestnávatelia a zamestnanci, spotrebitelia a legislatívne a regulačné orgány na rôznych úrovniach.

1.2. EHSV je presvedčený, že prechod na európske obehové hospodárstvo môže otvoriť pozitívne vyhliadky na dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020: môže sa stať hnacou silou rastu, tvorcom nových pracovných miest a ekologických zručností, a tým posilniť schopnosť udržateľne hospodáriť s prírodnými zdrojmi v udržateľnom a konkurencieschopnom hospodárstve.

1.3. Výbor žiada, aby sa začala participatívna iniciatíva za vypracovanie výhľadových analýz na európskej úrovni, ktorou by sa dala konkrétna podoba spoločnej vízii všetkých verejných a súkromných aktérov, a poskytli tak zosúladené a účinné opatrenia a nástroje na úrovni EÚ, členských štátov a regiónov na konsenzuálny prechod na obehové hospodárstvo, a tiež konkrétne impulzy programu ekologických inovácií. Mali by sa podporovať siete aktérov občianskej spoločnosti, ktoré sa zasadzujú za prechod na model obehového hospodárstva. Výbor by mohol takéto siete aktívne propagovať a mohol by preskúmať, či je možné zriadiť a spravovať európsku platformu obehového hospodárstva.

1.4. Výbor sa zároveň domnieva, že je nevyhnutné začať štruktúrovaný dialóg s jednotlivými odvetviami, kde treba začať s pilotnými opatreniami na podporu experimentovania, ktoré zohrajú vedúcu úlohu a ukážu potenciál najudržateľnejších postupov pri plnej účasti organizácií spotrebiteľov, mikropodnikov a malých podnikov a sociálneho hospodárstva.

1.5. Výbor sa domnieva, že je dôležité, aby sa prostredníctvom analýzy nákladov a prínosov posúdilo na koho môže dopadnúť váha systémovej konverzie priemyselnej výroby, obchodu, distribúcie a spotreby, pri ktorej by sa systém naprogramovaného zastarávania nahradil novými formami používania a spotreby výrobkov a komponentov v záujme čo najdlhšieho zachovania ich pridanej hodnoty a opätovného používania.

1.6. Podľa výboru prechod na nový model obehového hospodárstva, ktorý zahŕňa opätovnú výrobu a opätovnú spotrebu, nemožno oddeliť od všeobecného šírenia postupov v duchu zásady sociálne zodpovedného územia, ktorá umožňuje rozvoj spoločnej kultúry inovácie a participácie.

1.7. EHSV žiada, aby EÚ umožnila na základe predom stanovených kritérií stanoviť veľký počet jasne určených zón, v ktorých sa budú podporovať inovácie (inteligentné mestá, voľné prístavné zóny, lokalizované zoskupenia, iniciatívy na zlepšovanie energetickej účinnosti) a v ktorých bude možné vyskúšať proces prechodu na obehové hospodárstvo, a to aj s využitím kladných skúseností s európskymi nástrojmi, akým je Dohovor primátorov a starostov.

1.8. EHSV preto víta návrhy obsiahnuté v zelenom akčnom pláne pre malé a stredné podniky a iniciatíve na podporu zelený pracovných miest, avšak chýbajú mu v nich konkrétne opatrenia a praktické pokyny, vďaka ktorým by malé a stredné podniky dosiahli väčšiu udržateľnosť a ekologickosť. Žiada tiež, aby sa zásada „najprv myslieť na malé podniky“ stala v súlade s iniciatívou Small Business Act oporným bodom akčného plánu.

1.9. EHSV sa domnieva, že dôležitá je predovšetkým aktívna úloha sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti pri formulovaní, vykonávaní a monitorovaní štátnych politík udržateľného rozvoja a pri prechode na obehové hospodárstvo s vysokou úrovňou ekologickej udržateľnosti, intenzívnym zakladaním podnikov a veľkým počtom ekologicky vhodných pracovných miest.

1.10. Podľa EHSV treba navrhované opatrenia na odstránenie súčasného nedostatku ekologických zručností posilniť efektívnym a cieleným využívaním štrukturálnych fondov (osobitne Európskeho sociálneho fondu, fondu regionálneho rozvoja a európskych fondov pre poľnohospodárstvo a rybné hospodárstvo) a inovačných nástrojov ako je Horizont 2020, COSME a LIFE, ale aj nástroja EIB na mikrofinancovanie ekologických projektov.

1.10.1. Bolo by vhodné aj:

— reálne zistiť kde sa nachádzajú trvalé pracovné miesta, ktoré nemožno delokalizovať,

— zachovať únosný a udržateľný proces, vyhnúť sa rizikám chudoby a cenovej nedostupnosti energie prostredníctvom štruktúrovaného dialógu na viacerých úrovniach v rámci spoločnej strategickej vízie,

— spoločne so sociálnymi partnermi zvyšovať povedomie a usmerňovať,

— dosiahnuť úzke vzájomné pôsobenie medzi trhom práce a ústavmi vzdelávania a odbornej prípravy s využitím sociálnych síl.

1.11. EHSV je presvedčený, že spoločný konsenzuálny prechod na európske obehové hospodárstvo môže priniesť veľa príležitostí pre mikropodniky, malé a stredné podniky a pre sociálne hospodárstvo a stať sa dôležitou hnacou silou rastu tak na vnútornom ako aj medzinárodnom trhu. V tejto súvislosti sa prioritou musí stať:

— posilnenie a zovšeobecnenie dobrovoľného mechanizmu ekologických auditov v podnikoch,

— zlepšenie dostupnosti úverov, hlavne vďaka sústave záruk,

— financovanie ekologických inovácií v mikropodnikoch a malých podnikov hlavne v oblasti demonštrácie ekologických inovácií (Systemic Eco-Innovation Demonstrator),

— posilnenie opatrení podnikateľského vzdelávania a podnikového poradenstva,

— podpora obehového trhu s materiálmi, dielcami a medziproduktmi v EÚ, aj vytvorením platformy Circular eBay na základe európskych a medzinárodných technických noriem. Cieľom je aj to, aby sa v Európe ustálil prísun týchto prvotných a druhotných zdrojov, ktoré môžu predstavovať cenný prvok zabezpečenia dodávok a obchodnej bilancie.

1.12. Výbor je presvedčený, že prechod na obehové hospodárstvo si vyžaduje dôkladnú podporu, a to hlavne v Európe. Preto je potrebné:

— začleniť tento celkový politický prístup do prieskumu stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu v polovici jej uplatňovania, aby bolo možné využiť ekonomický potenciál a potenciál zamestnanosti,

— zamerať pozornosť na nové mimoriadne inovatívne nápady alebo odvetvia s vysokou mierou praktického uplatňovania technológií, vrátane využívania jestvujúcich technológií a integrácie udržateľných sociálnych inovácií,

— zmeniť politický a legislatívny prístup na rôznych úrovniach (EÚ, členské štáty, územné celky) z prístupu založeného na zákazoch na proaktívny prístup, a to aj žiaducim vypracovaním bielej knihy o obehovom hospodárstve, zamestnanosti a raste v EÚ, ktorá by bola použiteľná horizontálne na množstvo príslušných nástrojov a politík.

2. **Úvod**

2.1. Koncepcia obehového hospodárstva sa na rozdiel od koncepcie lineárneho modelu ekonomiky (vyťažiť – vyrobiť – spotrebovať – odstrániť) zrodila z nevyhnutnosti podnietiť udržateľný rast s cieľom zabezpečiť, aby si výrobky čo najdlhšie zachovali svoju pridanú hodnotu a aby sa ich zložky mohli čo najviac opätovne využívať vo výrobe, čím sa bude stále viac znižovať tvorba a likvidácia odpadu a tlak na životné prostredie.

2.2. Podľa McKinseyho sa na konci lineárneho procesu „ťažba – výroba – spotreba – odpad“ vyplytvá 60 až 80 % zdrojov. Vo svete, v ktorom 3 miliardy spotrebiteľov patria do strednej vrstvy obyvateľstva, to už nie je udržateľné.

2.3. Prechod na obehové hospodárstvo si vyžaduje významnú zmenu zmýšľania výrobcov, zamestnancov, spotrebiteľov a občanov, pokiaľ ide o využívanie zdrojov a surovín, navrhovanie výrobkov, trhové a podnikateľské modely a výskum nových spôsobov premeny odpadov na zdroje.

2.4. Technológie na sledovanie životného cyklu materiálov v jednotlivých častiach hodnotového reťazca už jestvujú. Okrem toho sa stále zvyšuje nedostatok zdrojov a tovary sa ponúkajú za vysoké ceny. Pre spotrebiteľov môžu byť bezchybné služby zaujímavejšie ako obyčajné vlastníctvo výrobku.

2.5. Taký model ekologického rastu si vyžaduje nielen ozajstnú zmenu kultúry a silné inovačné a výskumné podnety, ale aj značné investície do technológií, vzdelávania, organizácie a kvalifikácie na nové odbornosti, nové spôsoby financovania a zodpovedajúce politické opatrenia.

2.6. Celkový politický prístup je rozhodujúci pri využívaní možností zamestnanosti na základe zodpovedajúceho posudzovania nových odborností a pri riešení problémov vyplývajúcich z prechodu na hospodárstvo s nelineárnym cyklom aj zlepšením komunikácie v záujme riešenia množstva existujúcich veľkých problémov a aj novými vzdelávacími, pracovnými a organizačnými modelmi.

2.7. Pre konkurencieschopnosť európskeho priemyslu v budúcnosti je zásadné zvýšiť jeho kapacity výroby trvácnych výrobkov pri menšej spotrebe surovín, energie a vody a s využitím zdrojov dostupných na určitom území. Musia sa navrhovať a vyrábať také výrobky, ktoré sa dajú opakovane použiť, opraviť, zregenerovať a zrecyklovať, a treba organizovať zodpovedajúce účelové služby.

2.8. Odpad vznikajúci počas spracovania by sa mal dať premeniť na zdroj pre iné činnosti, alebo prípadne na hnojivo pre poľnohospodárske podniky v okolí. Namiesto plytvania by sa teplo malo využívať inde, napríklad na vykurovanie obydlí alebo skleníkov.

2.9. Obehový model: z každej tony materiálu, z každého joulu energie, z každého hektára pôdy by malo byť možné získať väčšiu pridanú hodnotu a väčší úžitok vďaka úspornejšiemu využívaniu materiálov, ich opätovnému použitiu a recyklovaniu.

2.10. Na získanie úžitku z prechodu na obehové hospodárstvo je potrebné:

2.10.1. **odstrániť systémové prekážky, ktoré bránia využívaniu obehových podnikateľských modelov** malými a strednými podnikmi, efektívnemu využívaniu materiálov z tokov odpadu a odvetvových a medziodvetvových informačných sietí aj na úrovni EÚ,

2.10.2. vytvoriť nové odborné profily pre ľudské zdroje poverené riadením takýchto procesov, keďže vzdelávanie a odborná príprava zameraná na ekologizáciu činností vychádza z riadneho základného vzdelania a celoživotného vzdelávania, a zahrnúť do nich odbornú prípravu zameranú na zvyšovanie povedomia o ekologických otázkach ([1]),

2.10.3. disponovať vhodnými finančnými nástrojmi, hlavne na financovanie výskumu a inovácií, vytvárania kapacít a analýz trhu, a využívať rôzne nástroje, napríklad Horizont 2020, štrukturálne fondy, EIB a verejno-súkromné partnerstvá,

2.10.4. umožniť orgánom na rôznych úrovniach zjednodušovať a meniť právne predpisy z represívnych na proaktívne, aby sa uľahčilo vytváranie a rozvoj ekologických podnikov, ktoré v súlade s iniciatívou Small Business Act vytvárajú stále pracovné miesta pre kvalifikovaných pracovníkov,

2.10.5. dať sociálnym partnerom a občianskej spoločnosti aktívnu úlohu pri formulovaní, vykonávaní a monitorovaní štátnych politík udržateľného rozvoja a pri prechode na obehové hospodárstvo s vysokou úrovňou ekologickej udržateľnosti a veľkým počtom ekologicky vhodných pracovných miest,

2.10.6. poskytnúť usmernenia a konkrétnu technickú podporu mikropodnikom, malým a stredným podnikom a družstvám a s podporou sociálnych partnerov im pomáhať pri ekologizácii ich výrobných postupov formou balíka nástrojov rozvoja nových podnikateľských modelov a výmenou osvedčených postupov,

2.10.7. podporovať kultúru dialógu a spolupráce na pracovisku v záujme rozumnejšieho využívania zdrojov, zmenšovania množstva odpadov, využívania čistých a bezpečných technológií a pracovných postupov a zvyšovania kvality pracovných miest.

2.11. Ekologizácia pracovných miest a podpora ekologicky vhodných pracovných miest, tak v tradičných, ako aj v nových odvetviach, by mala podporiť konkurencieschopné a ekologicky udržateľné hospodárstvo s nízkymi emisiami oxidu uhličitého a udržateľné spôsoby výroby a spotreby, čím sa prispeje k boju proti zmenám podnebia.

2.12. EHSV sa už k tejto obsiahlej téme niekoľkokrát vyjadril v rôznych stanoviskách ([2]), v ktorých okrem iného zdôraznil, že

— všetci by si mali byť plne vedomí toho, že stoja pred novou priemyselnou revolúciou, ktorá stavia do popredia rozvoja kvalitu života a životného prostredia a vyžaduje si nový celkový spôsob navrhovania, výroby, spotreby, zachovania a obhospodarovania prírodných zdrojov,

— treba okamžite prejsť od obranného a reakčného prístupu k prístupu rozhodnému a proaktívnemu,

— treba podporiť iniciatívy za rozvoj politických opatrení EÚ v oblasti trvalo udržateľnej výroby a spotreby, ktoré by boli plne začlenené medzi ostatné opatrenia EÚ, aby sa podarilo zmeniť potenciálne výzvy na príležitosti, vďaka ktorým sa priemysel EÚ stane konkurencieschopným,

— je nevyhnutný vážny dialóg o možnostiach zmeny spotrebných návykov a celkového hospodárskeho a sociálneho modelu, do ktorého budú zapojené inštitúcie EÚ, vlády členských štátov, regionálne samosprávy aj všetci sociálni partneri.

([1]) Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 142-149.
([2]) Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 1–7, Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 1–9, Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 23–26 a Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 110–117.

2.12.1. Priemyselný pokrok posledných tridsiatich rokov sa z veľkej časti dosiahol vďaka zákonom a predpisom, ktoré priemysel zaviazali k obmedzeniu znečisťovania a hľadaniu nových možností využívania odpadov. Musia sa prijať nové daňové pravidlá, ktoré vytvoria rovnováhu medzi úsporami a využívaním energie, a vhodné predpisy, ktoré priemyselným odvetviam umožnia prevziať zodpovednosť za celý životný cyklus výrobkov.

2.13. Okrem toho EHSV vo svojom nedávnom stanovisku zdôraznil, že „základným predpokladom rozsiahlych a potrebných zmien v spôsoboch výroby a spotreby je zapojiť občiansku spoločnosť do tohto procesu prechodu na inkluzívne ekologické hospodárstvo, a to na všetkých úrovniach, predovšetkým na sektorovej a územnej (európskej, národnej a regionálnej) úrovni“ ([3]).

2.14. Európsky parlament prijal 12. decembra 2013 uznesenie o ekologických inováciách – zamestnanosť a rast prostredníctvom politiky v oblasti životného prostredia ([4]), v ktorom

— okrem iného vyzdvihol dvojaký environmentálny a ekonomický prínos prechodu na ekologické a udržateľné hospodárstvo, ktorý spočíva vo vytvorení udržateľných pracovných miest,

— zdôraznil, že tieto príležitosti by mali viesť k vytváraniu kvalitných a udržateľných pracovných miest pre kvalifikovaných i nekvalifikovaných pracovníkov,

— povzbudil členské štáty, aby podnikom, najmä malým a stredným, poskytovali stimuly s cieľom podporovať väčšie investície do výskumno-vývojových činností v súkromnom sektore.

2.15. V októbri 2011 prijal Výbor regiónov stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému „Európa efektívne využívajúca zdroje“, v ktorom vyjadril svoju podporu vytvoreniu prechodnej platformy efektívneho využívania zdrojov zoskupujúcej rôznych aktérov, ktorá by zahŕňala aj tvorcov politík z rôznych úrovní správy vrátane regionálnej a miestnej úrovne.

3. **Všeobecné pripomienky**

3.1. Výbor víta zverejnenie súboru predpisov o obehovom hospodárstve a hlavne iniciatívu za ekologické pracovné miesta a za plán rozvoja malých a stredných podnikov pri prechode na obehové hospodárstvo, pričom obidve sú predmetom tohto stanoviska.

3.2. EHSV zároveň vyjadruje svoje znepokojenie nad takýmito iniciatívami (hlavne nad akčným plánom pre malé a stredné podniky), pretože obsahujú veľké množstvo informácií bez stanovenia konkrétnych opatrení a praktických pokynov pre malé a stredné podniky a zamestnancov zapojených do efektívnej ekologizácie postupov výroby a poskytovania služieb pri nízkych nákladoch a vyššej kvalite práce bez straty konkurencieschopnosti.

3.3. Podľa EHSV sa tento prechod nemôže uskutočniť bez účasti zamestnávateľov, zamestnancov a spotrebiteľov, ale ani bez účasti politických orgánov a rôznych úrovní verejnej správy, počnúc úrovňou EÚ, ktoré by mali opustiť prístup založený na zákazoch a nahradiť ho zosúladeným proaktívnym prístupom spočívajúcim v podpore prechodu, a to aj pri ekologických zmluvných požiadavkách v celej sústave verejného obstarávania.

3.4. Ide totiž nielen o nové výrobné koncepcie a z nich vyplývajúcu potrebu osvojovať si nové odborné zručnosti, tak u zamestnávateľov, ako aj u zamestnancov, o vývoj inovatívnych organizačných a trhových systémov, osvojovanie nových zásad výroby a spotreby, ale aj, a možno predovšetkým, o novú kultúru priemyselnej výroby a poskytovania služieb, a tiež, a možno predovšetkým, kultúru právnych predpisov a správy.

3.5. Výbor dôrazne žiada, aby sa v rámci programu Horizont 2020 začala veľká participatívna iniciatíva za vypracovanie výhľadových analýz na európskej úrovni, ktorou by sa dala konkrétna podoba spoločnej vízii všetkých verejných a súkromných aktérov s cieľom poskytnúť zosúladené a účinné opatrenia a nástroje na úrovni EÚ, členských štátov a regiónov na konsenzuálny zosúladený prechod na obehové hospodárstvo, a to nad rámec kladného úsilia európskej platformy účinného využívania zdrojov OREP.

([3]) Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 18–22.
([4]) http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0584+0+DOC+XML+V0//SK

3.5.1. Ďalej treba zapojiť občanov, zamestnancov, spotrebiteľov a podniky prostredníctvom konkrétnych inovatívnych nástrojov zameraných na stimuláciu k vynikajúcim prístupom a opatreniam, a to aj individuálnu;

3.5.2. podporovať prostredníctvom voľnejších regulačných a finančných rámcov EÚ ekologickú a sociálnu udržateľnosť a stimulovať inovácie a investície do ľudského, spoločenského a environmentálneho kapitálu;

3.5.3. vytvoriť zosúladený a zjednodušený inštitucionálny rámec, v ktorom sa podniky, zamestnanci, investori aj spotrebitelia budú môcť aktívne zúčastňovať na prechode;

3.5.4. zaručiť zodpovedajúcu finančnú podporu EÚ, členských štátov a územných celkov, a zlepšiť tak dostupnosť úverov, hlavne pre mikropodniky;

3.5.5. podporovať cielené daňové úľavy, inovačné partnerstvo verejného a súkromného sektoru a politiku ekologického verejného obstarávania a šíriť osvedčené postupy v záujme lepšej dostupnosti ekonomických príležitostí a prístupnosti trhu práce pri súčasnom zachovaní zdrojov určitého územia;

3.5.6. rozprúdiť trvalú interakciu medzi trhom práce, podnikmi a ústavmi vzdelávania a odbornej prípravy týkajúcu sa ekologickej výroby a spotreby a ekologických pracovných miest ([5]);

3.5.7. poskytovať mikropodnikom a malým a stredným podnikom podporu a poradenstvo prostredníctvom európskych sietí a stredísk excelentnosti na rozvoj poznatkov, schopností a trhov, ale predovšetkým prostredníctvom finančnej a pomoci a vzdelávania.

3.6. Výbor sa zároveň domnieva, že je nevyhnutné začať štruktúrovaný dialóg s jednotlivými odvetviami, kde treba začať s pilotnými opatreniami na podporu experimentovania, ktoré zohrajú vedúcu úlohu a preukážu potenciál najudržateľnejších postupov pri plnej účasti sociálnych síl organizácií spotrebiteľov, mikropodnikov a malých podnikov a podnikov sociálneho hospodárstva.

3.7. Podľa výboru by sa pred prijatím opatrení na tvorbu nových dôstojných a udržateľných ekologických pracovných miest a prípravu ekologických akčných plánov pre malé a stredné podniky mal spustiť plán boja proti naprogramovanému zastarávaniu výrobkov.

3.8. Náklady priemyselných odvetví, ktoré sa venujú recyklovaniu a opätovnému využívaniu, kvalitu a stálosť takto vytvorených nových pracovných miest nemožno považovať iba za normu politiky ochrany životného prostredia. Vyžadujú si komplexné systémy proaktívneho riadenia s celkovými zásahmi v mnohých strategických odvetviach, napríklad v témach týkajúcich sa spotrebiteľov, dopravy, poľnohospodárstva a energetiky ([6]).

3.9. Inovácia na trhoch s recyklovanými materiálmi musí mať možnosť budovať na aktualizovanom a zosúladenom európskom rámci, ktorý umožní zladiť inovácie výrobkov s jeho používaním, aby bolo možné čeliť súčasným trendom premeny odpadových materiálov a likvidácie dielcov v krajinách, v ktorých sú nízke náklady na prácu a nedbá sa na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci ([7]).

3.10. Podľa výboru prechod na nový model obehového hospodárstva, ktorý zahŕňa opätovnú výrobu a opätovnú spotrebu, nemožno oddeliť od všeobecného šírenia postupov v zmysle koncepcie sociálne zodpovedného územia, ktoré umožňujú rozvoj spoločnej kultúry inovácie a participácie.

4. **Obehové hospodárstvo a podpora vytvárania pracovných miest**

4.1. EHSV považuje navrhnuté opatrenia na odstránenie súčasného nedostatku ekologických zručností za nedostatočné. Výmena osvedčených postupov v jestvujúcich sieťach totiž nestačí na zabezpečenie lepšieho hodnotenia pokroku v oblasti kvalifikácií a zamestnanosti. Podľa EHSV by lepšia európska definícia ekologických zručností a pracovných miest (aj na zlepšenie zberu štatistických údajov) a aktívna účasť sociálnych partnerov, malých a stredných podnikov a subjektov sociálneho hospodárstva mohli umožniť vypracovanie jasnejších rozborov a cielenejších prognóz zameraných nielen na nové odbornosti, ale aj na rekvalifikáciu z prekonaných odborností, a to aj z hľadiska flexiistoty a zavedenia európskeho rámca kvality ([8]).

([5]) Ú. v. EÚ C 311, 12.9.2014, s. 7–14.
([6]) Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 11-17.
([7]) Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 1-6.
([8]) Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 116.

4.2. Výbor sa domnieva, že účinné a cielené využívanie štrukturálnych fondov (a inovačných nástrojov, ako je Horizont 2020, COSME a LIFE, ale aj nástroja EIB na mikrofinancovanie ekologických projektov) má zásadný význam pri podpore pracovných miest vyžadujúcich kvalifikáciu, hlavne pokiaľ ide o prostriedky určené malým podnikom a subjektom sociálneho hospodárstva a vyčlenené po dohode v rámci výhľadového plánovania, ktoré výbor podporuje.

V súvislosti s tým treba:

4.2.1. na miestnej, odvetvovej a medziodvetvovej úrovni **reálne zistiť, kde sa nachádzajú trvalé pracovné miesta, ktoré nemožno delokalizovať a** ktoré sa dajú vytvoriť vďaka prechodu na obehové hospodárstvo, a to aj v súvislosti s tým, že európske hospodárstvo naliehavo potrebuje udržateľný rast vytvárajúci pracovné miesta;

4.2.2. **zaručiť únosnosť a udržateľnosť procesu**: prechod na obehové hospodárstvo by zamestnancom, mikropodnikom, malým podnikom a sociálnemu hospodárstvu nemal spôsobiť problémy týkajúce sa sociálnej spravodlivosti;

4.2.3. **začať štruktúrovaný sociálny dialóg na rôznych úrovniach**, predovšetkým pri definovaní a komunikovaní strategickej vízie a celkových politík, aby v obehovom hospodárstve panoval súlad medzi požadovanými kvalifikáciami a kvalifikáciami zamestnancov zodpovedajúcimi jeho rozvoju

4.2.4. **zabezpečiť úzku interakciu medzi trhom práce a ústavmi vzdelávania a odbornej prípravy**, aby dochádzalo ku kladnému rozvoju zručností v solídnych sústavách technického a odborného vzdelávania a odbornej prípravy, do ktorých budú priamo zapojení sociálni partneri ([9]).

5. **Zelený akčný plán pre MSP**

5.1. EHSV je presvedčený, že prechod na európske obehové hospodárstvo môže priniesť veľa príležitostí pre mikropodniky, malé a stredné podniky a pre sociálne hospodárstvo a stať sa dôležitou hnacou silou rastu tak na vnútornom, ako aj medzinárodnom trhu, a môže posilniť ich schopnosť udržateľným spôsobom hospodáriť s prírodnými zdrojmi v udržateľnom a konkurencieschopnom hospodárstve.

5.2. Výbor žiada, aby sa zelený akčný plán pre malé a stredné podniky počas celej tvorby právnych predpisov a ich vykonávania riadil zásadou „najprv myslieť na malé podniky“ a propagoval ju, a to hlavne pokiaľ ide o predpisy o účinnom využívaní zdrojov a v súlade s iniciatívou Small Business Act, a aby bol test vplyvu na malé a stredné podniky (test MSP) kľúčovým činiteľom prechodu na obehové hospodárstvo.

5.3. Podľa EHSV treba zodpovedajúco upraviť nástroje podpory malých podnikov a podnikov sociálneho hospodárstva, keďže predchádzajúcimi nástrojmi, napr. akčným plánom v oblasti ekologických inovácií, sa dosiahli iba obmedzené výsledky.

5.4. Výbor sa domnieva, že 34 opatrení opísaných v pracovnom dokumente Komisie ([10]), ktorý tvorí prílohu predloženého návrhu, by prioritu mali dostať tieto opatrenia:

5.4.1. posilnenie a **zovšeobecnenie dobrovoľného pokusného mechanizmu ekologických auditov v malých a stredných podnikoch s** cieľom vykonávať s podporou EÚ rozsiahle overovanie environmentálnych technológií (ETV) ekodizajnu a procesných technológií, a to s možným využitím značky EÚ „green“ (typu Ecolabel II);

5.4.2. **zlepšenie dostupnosti úverov**: rozšírenie úlohy EIB pri poskytovaní úverov podnikom na prechod na obehové hospodárstvo posilnením nástroja financovania prírodného kapitálu (Natural Capital Financing Facility – NCFF), vytvorenie systémov zvláštnych záruk pre mikropodniky a malé podniky v záujme rýchleho a ľahkého prístupu k pôžičkám, mikroúverom, rizikovému kapitálu a súkromnému financovaniu zlepšovania energetickej účinnosti (Private Finance for Energy Efficiency – PF4EE) v celej EÚ;

5.4.3. **financovanie ekologických inovácií v mikropodnikoch a malých podnikoch**: jednoduchšie využívanie nových nástrojov pre malé a stredné podniky z programu Horizont 2020 a fondov EFRR, ENRF, LIFE a EPFRV na ukážkové inovatívne experimentovanie EÚ v rámci jednotného kontaktného miesta pre programy v oblastiach riadne určených a vymedzených ako **Systemic Eco-Innovation Demostrator (SEIDEM)**, v oblastiach ako sú inteligentné mestá, územné zoskupenia, voľné zóny, na ktoré sa budú zameriavať opatrenia, úľavy a výnimky, merateľné čiastkové ciele a mimoriadna pozornosť;

([9]) Ú. v. EÚ C 311, 12.9.2014, s. 7–14.
([10]) SWD(2014) 213 final.

5.4.4. **posilnenie opatrení podnikateľského vzdelávania a podnikového poradenstva**: uprednostnenie odbornej prípravy v podnikoch cez elektronické nosiče (s podporou siete EEN a budúceho strediska zdrojov excelentnosti) a poskytovanie finančných prostriedkov EÚ stavovským organizáciám miestnych mikropodnikov s využitím programov Erasmus+ a COSME a pod dohľadom odborníkov;

5.4.5. vytvorenie **obehového trhu s materiálmi, dielcami a medziproduktmi**: spustenie platformy **Circular eBay** s jednoduchým a bezpečným prístupom pre ekologické mikropodniky a malé podniky a subjekty sociálneho hospodárstva na základe výmeny založenej na **prísnejších technických normách CEN, Cenelec, ETSI a ISO**.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Oznámenie o lepšej informovanosti o stave prostredníctvom lepšej spolupráce medzi orgánmi námorného dozoru: ďalšie opatrenia v rámci spoločného prostredia na výmenu informácií pre námornú oblasť EÚ“

[COM(2014) 451 final]

(2015/C 230/16)

Spravodajca: Christos POLYZOGOPOULOS

Európska komisia sa 20. novembra 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Lepšia informovanosť o stave prostredníctvom lepšej spolupráce medzi orgánmi námorného dozoru: ďalšie opatrenia v rámci spoločného prostredia na výmenu informácií pre námornú oblasť EÚ“

COM(2014) 451 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) prijal jednomyseľne nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. EHSV pozitívne hodnotí uvedené oznámenie, pretože logicky nadväzuje na už vyvinuté úsilie zamerané na zavedenie účinného a z finančného hľadiska rentabilnejšieho námorného dozoru, ktorý je jedným zo strategických cieľov integrovanej námornej politiky. Poznamenáva, že zlepšenie výmeny informácií medzi orgánmi námorného dozoru je faktor, ktorý zásadným spôsobom súvisí s ochranou EÚ, jej bezpečnosťou, hospodárstvom a budúcnosťou jej životného prostredia.

EHSV oceňuje pokrok, ktorý sa dosiahol na európskej a národnej úrovni od vypracovania plánu z roku 2010 ([1]), avšak domnieva sa, že by bolo užitočnejšie presnejšie vyhodnotiť tento pokrok z hľadiska cieľov a šiestich etáp spomínaného plánu a oznámenia z 15. októbra 2009 ([2]).

1.2. EHSV nedávno poukázal na to ([3]), že geopolitické, strategické a environmentálne výzvy v oblasti námornej bezpečnosti sa zintenzívnili, a preto vyzýva Komisiu, aby bezodkladne presnejšie definovala a urýchlila „postup preskúmania s cieľom posúdiť vykonávanie spoločného priestoru na výmenu informácií pre námornú oblasť a potrebu ďalších opatrení ([4])“, ktorý sa má začať do roku 2018.

1.3. EHSV odporúča, aby sa pri ďalšom rozvoji CISE (spoločné prostredie na výmenu informácií pre námornú oblasť) využil širší rámec pôsobnosti a možnosti, ktoré ponúka nedávne oznámenie o európskej stratégii námornej bezpečnosti ([5]) s cieľom rozvíjať aktualizovaný, jednotný a komplexný prístup v oblasti námornej bezpečnosti.

1.4. EHSV žiada Komisiu, aby objasnila, akým spôsobom je možné „nabádať členské štáty, aby […] pokračovali v modernizácii svojich IT zariadení v oblasti námorného dozoru“, keď na tento účel disponujú iba dodatočnými finančnými prostriedkami na uskutočňovanie „malých zlepšení“ ([6]), a odporúča smerovať alebo preinvestovať časť ušetrených finančných prostriedkov na odstránenie nedostatkov CISE a na jeho celkové zlepšenie.

([1]) Plán na „vytvorenie spoločného prostredia na výmenu informácií pre dohľad nad námornou oblasťou EÚ“, COM(2010) 584 final.
([2]) „Smerom k integrácii námorného dozoru: Spoločné prostredie na zdieľanie informácií pre námornú oblasť EÚ“, COM(2009) 538 final.
([3]) Stanovisko EHSV na tému „Stratégia EÚ v oblasti námornej bezpečnosti (Ú. v. EÚ C 458, 19.12.2014, s. 61).
([4]) COM(2014) 451 final, s. 9.
([5]) „Za otvorené a bezpečné svetové oceány: prvky stratégie námornej bezpečnosti Európskej únie“ (JOIN(2014) 9 final).
([6]) COM(2014) 451 final, s. 8.

1.5. Vzhľadom na dobrovoľný charakter tohto projektu a dôležitosť politickej vôle a kultúrnych prekážok v tejto oblasti vyplývajúcich okrem iného z hlboko zakorenených postojov, stereotypov a pracovných metód, EHSV nabáda Komisiu, aby svoje úsilie sústredila na vzdelávacie alebo školiace činnosti a iniciatívy zamerané na obnovenie dôvery, vychádzajúc pritom z doterajších pozitívnych skúseností, ako je Fórum pre pobrežné stráže Atlantického oceánu alebo Medzinárodné združenie pre námornú signalizáciu.

1.6. Vyzýva tiež Komisiu, aby jasne vymedzila súbor krátkodobých a dlhodobých opatrení, ktorými plánuje riešiť právne a technické prekážky, ktoré komplikujú zavedenie účinného spoločného prostredia na výmenu informácií pre námornú oblasť.

1.7. EHSV upozorňuje na to, že v dôsledku veľmi rýchleho vývoja informačných a telekomunikačných prostriedkov bude každé nové prostredie na výmenu citlivých informácií, ako je napr. CISE, nevyhnutne vystavené kybernetickým útokom ([7]), ale tiež teroristickým útokom s možnými nepredvídateľnými následkami na bezpečnosť dopravy, obchodu, prístavov, lodí, posádok a nákladov. Žiada preto Komisiu, aby okamžite preskúmala otázku kybernetickej bezpečnosti v námornej doprave a navrhla konkrétne opatrenia na ochranu CISE. V správe riaditeľstva pre audit Kongresu USA za rok 2014 o „ochrane kritickej námornej infraštruktúry" sa potvrdzuje, že je naliehavo potrebné riešiť situáciu v tejto oblasti (pozri http://gao.gov/products/GAO-14-459).

1.8. EHSV zdôrazňuje, že lepšia znalosť situácie a posilnená spolupráca medzi orgánmi námorného dozoru, ktoré CISE prinesie, prispejú k ochrane ekologickej integrity v námornej oblasti EÚ prostredníctvom lepšej ochrany biodiverzity a morských zdrojov pred jadrovými haváriami, nelegálnym vypúšťaním toxických látok, vážnymi nehodami spojenými so znečisťujúcimi látkami a zmenou klímy. Okrem toho zlepšenie bezpečnosti podmorských káblov a potrubí posilní energetickú účinnosť.

2. **Úvod**

2.1. Včasný prístup k presným informáciám a možnosť vytvoriť si ucelený a spoľahlivý obraz o situácii na mori má rozhodujúci význam pri riešení rizík a hrozieb. Vďaka integrácii údajov pochádzajúcich z rôznych zdrojov a koordinácii príslušných orgánov je možné lepšie pochopiť, čo sa práve deje na mori, a vytvoriť pridanú hodnotu účinným využívaním obmedzených zdrojov.

2.2. V tejto súvislosti predstavuje optimálna výmena informácií medzi orgánmi námorného dozoru jeden zo strategických cieľov integrovanej námornej politiky. Zavedenie spoločného prostredia na výmenu informácií pre námornú oblasť EÚ bolo predmetom dvoch oznámení, ktoré Komisia uverejnila v roku 2009 a 2010 ([8]).

2.3. V roku 2012 sa posilnenie námornej bezpečnosti prostredníctvom integrovaného námorného dozoru stalo základným prvkom programu pre modrý rast, ktorého cieľom je vytvárať rast a pracovné miesta v námornom hospodárstve ([9]).

2.4. Nedávne spoločné oznámenie (2014) o stratégii EÚ v oblasti námornej bezpečnosti ([10]) obsahuje tvrdenia, ktoré potvrdzujú dôležitosť námorného dozoru a výmeny informácií o námorných záležitostiach ako základný prvok námornej bezpečnosti.

3. **Hlavné body oznámenia Komisie**

3.1. V oznámení sa opisuje pokrok, ktorý sa dosiahol na európskej a národnej úrovni od začiatku vykonávania plánu na vytvorenie spoločného prostredia na výmenu informácií, ktorý predstavuje stálu spoluprácu na dobrovoľnej báze s cieľom zlepšiť informovanosť, účinnosť, kvalitu, schopnosť reakcie a koordináciu v súvislosti s činnosťami v európskej námornej oblasti, ako i podporovať inovácie.

3.2. Okrem jednoduchej výmeny informácií je cieľom EÚ zabezpečiť prostredníctvom CISE viacúčelové a účinné používanie informácií rôznymi skupinami používateľov bez ich duplicitného používania, a to na základe decentralizovanej siete námorného dozoru, ktorá dodržiava predpisy v oblasti ochrany údajov a medzinárodné pravidlá. CISE nenahrádza súčasné systémy a platformy na výmenu informácií a nemá vplyv na štruktúry alebo právne predpisy v tejto oblasti, ktoré existujú v členských štátoch.

([7]) Pozri stanovisko EHSV z vlastnej iniciatívy na tému „Kybernetické útoky v EÚ" (Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 31).
([8]) COM(2009) 538 final a COM(2010) 584 final.
([9]) COM(2012) 494 final.
([10]) JOIN(2014) final, s. 8 – 10.

3.3. V pláne pre vytvorenie CISE ([11]) je stanovených šesť štádií jeho rozvoja: určenie skupín používateľov, mapovanie súborov údajov a analýza nedostatkov v rámci výmeny dát, vymedzenie spoločných stupňov klasifikácie dát, vypracovanie podporného rámca, stanovenie prístupových práv a vytvorenie jednotného právneho rámca.

3.4. CISE sa vzťahuje na tieto oblasti činnosti: 1. námorná bezpečnosť (vrátane pátracej a záchranárskej činnosti), námorná bezpečnosť a ochrana a predchádzanie znečisťovaniu plavidlami, 2. kontrola rybárstva, 3. pripravenosť a reakcia v prípade havarijného znečistenia morí a ochrana morského prostredia, 4. clo, 5. kontrola hraníc, 6. všeobecné presadzovanie právnych predpisov a 7. ochrana.

3.5. Potenciálne úspory z hľadiska administratívnych a prevádzkových nákladov by mohli európskemu hospodárstvu priniesť každoročne približne 400 miliónov EUR a priame úspory pre verejné orgány sa odhadujú na asi 40 miliónov EUR ročne. Investičné náklady v tejto oblasti v prvom desaťročí sa odhadujú na približne 10 miliónov EUR ročne.

4. **Všeobecné pripomienky**

4.1. EHSV zdôrazňuje kvantitatívny význam európskeho námorníctva a jeho vplyv na zamestnanosť a hospodárstvo, a preto vo svojich predchádzajúcich stanoviskách predložil relevantné pripomienky a odporúčania k množstvu problematických otázok súvisiacich s európskou námornou politikou ([12]) a podrobne sa vyjadril k všeobecným otázkam námornej bezpečnosti, ako aj k špecifickým aspektom integrovaného námorného dozoru, pričom uviedol, že na zabezpečenie takéhoto dozoru je nevyhnutný integrovaný systém ([13]).

4.2. EHSV podporuje medzisektorový prístup pri riadení morí a zdôraznil, že skutočne integrovaný námorný trh si vyžaduje užšiu spoluprácu medzi dozornými orgánmi, pobrežnými strážami a vojnovým loďstvom členských štátov, ktorá predpokladá vytvorenie systému na výmenu informácií a integrovaného systému námorného dozoru ([14]).

4.3. EHSV sa tiež vyslovil za spoločný mechanizmus dozoru EÚ, ktorý sa bude opierať o harmonizovaný právny rámec a umožní výmenu citlivých a necitlivých informácií medzi orgánmi členských štátov EÚ, agentúrami a používateľmi ([15]).

4.4. EHSV považuje za dôležité predovšetkým to, aby sa objasnili a posilnili štruktúry riadenia a zdroje, pokiaľ chceme zabezpečiť fungovanie navrhovanej iniciatívy, ktorá je výnimočne komplexná a ambiciózna a na ktorej sa zúčastňuje viac ako 400 orgánov pracujúcich s obrovským množstvom informácií súvisiacich s námorným dozorom. K týmto orgánom patria verejné orgány členských štátov EÚ a EHP a tiež rôzne agentúry EÚ, ako je napr. Európska agentúra pre kontrolu rybárstva (EFCA), Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie (Frontex), Európska námorná bezpečnostná agentúra (EMSA) a Európska obranná agentúra (EDA).

4.5. EHSV poukazuje na to, že vzhľadom na dobrovoľný charakter tejto iniciatívy a zásadu subsidiarity zohrávajú kľúčovú úlohu členské štáty, v dôsledku čoho vznikajú ich príslušným orgánom v čase krízy a úsporných rozpočtových opatrení dodatočné náklady a obrovské výdavky na modernizáciu a zabezpečenie kompatibility informačných a telekomunikačných systémov, ktoré sú z veľkej časti (približne štvrtina z nich) postavené na monolitickej a zastaranej štruktúre. V tejto súvislosti treba poukázať na pracovný dokument služieb Komisie SWD(2014) 224 final „Analýza vplyvu“ a dokument Inštitútu Gartner z roku 2013 s názvom „Udržateľnosť a účinnosť scenárov spoločného prostredia na výmenu informácií (CISE), (GR pre životné prostredie a námorné záležitosti, Európska komisia, 2013).

([11]) COM(2010) 584 final.

([12]) Pozri najmä: Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 31 – 36; Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 131 – 135; Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 64 – 67; Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 87 – 92; Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 103 – 109.

([13]) Pozri najmä: Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 173 – 177; Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 32 – 46; Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 15 – 19; Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 57 – 62; Ú. v. EÚ C 32, 5.2.2004, s. 21 – 27; Ú. v. EÚ C 61, 14.3.2003, s. 174 – 183; a Ú. v. EÚ C 458, 19.12.2014, s. 61.

([14]) Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 64 – 67.

([15]) Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 173 – 177.

4.6. S prihliadnutím na štúdiu o posúdení rizík v námornej oblasti EÚ na nasledujúcich 15 rokov sa EHSV domnieva, že pri hierarchizácii informácií, ktoré sa budú vymieňať, treba považovať za prioritné účinné zisťovanie nebezpečenstva, hrozieb a slabých miest v každom individuálnom sektore, a to v námorných zónach, ale aj zo všeobecného hľadiska. V tejto súvislosti treba poukázať na posúdenie vplyvu o spoločnom prostredí na výmenu informácií (CISE) pre námornú oblasť EÚ od Wise Pens International (GR pre životné prostredie a námorné záležitosti, Európska komisia, 2013).

4.7. Otázka dôvernosti a ochrany citlivých osobných alebo obchodných údajov má v každom prípade zásadný význam. EHSV sa domnieva, že sa jej musí venovať väčšia pozornosť a že musí byť presnejšie vymedzená v skoršom štádiu, pričom odkazuje na svoje predchádzajúce pripomienky a odporúčania k tejto téme.

4.8. EHSV vyjadruje spokojnosť s pokrokom, ktorý sa dosiahol v realizácii plánu pre CISE prostredníctvom programov BlueMassMed, Marsuno a CoopP, ktoré potvrdili operatívnu potrebu medzisektorovej výmeny informácií a prispeli k objasneniu tejto otázky, a vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila svoje úsilie v tejto oblasti.

4.9. EHSV taktiež považuje za sľubné, že už bol dosiahnutý pokrok pri zavádzaní rôznych mechanizmov ([16]), ktoré slúžia na uskutočňovanie cieľov v rôznych oblastiach činnosti a v niektorých prípadoch pokrývajú viac ako len jednu oblasť.

4.10. EHSV zdôrazňuje, že Európska únia sa vyznačuje jedinečnou geografiou morí a oceánov, ktorú tvorí šesť morských oblastí, najodľahlejšie regióny a ostrovné oblasti s vlastnými danosťami. Poukazuje na to, že vzhľadom na zvýšené hrozby a nebezpečenstvá, ktoré nadobúdajú celosvetový rozmer, je pre zlepšenie poznatkov a účinnosti CISE nevyhnutné zintenzívniť tiež medzinárodnú, regionálnu a cezhraničnú spoluprácu, pričom treba venovať náležitú pozornosť výmene vybraných informácií s tretími krajinami a posúdeniu otázok bezpečnosti a reciprocity týchto údajov.

4.11. EHSV sa domnieva, že jednotný prístup k námornému dozoru v rámci EÚ a na medzinárodnej úrovni bude musieť prihliadať na otázky spojené s plánovaním a vykonávaním misií a operácií v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky.

4.12. EHSV teší výrazné zlepšenie výmeny informácií medzi civilnými a vojenskými orgánmi, ktoré patria medzi hlavných držiteľov údajov týkajúcich sa námorného dozoru, a vyzýva, aby sa zvážilo cielené využívanie zdrojov NATO. Okrem toho pripomína vzorové riešenia civilno-vojenskej spolupráce na vnútroštátnej a európskej úrovni, ktoré boli vypracované v rámci európskeho systému hraničného dozoru (Eurosur).

4.13. EHSV vyzýva Komisiu, aby sa snažila lepšie využívať zdroje a údaje z vesmíru na rozvoj CISE, keďže námorný dozor je jednou z oblastí využívania satelitných systémov EÚ. Ako príklad môžeme uviesť, že služby námorného dozoru v rámci programu Copernicus (predtým program GMES „Globálne monitorovanie pre životné prostredie a bezpečnosť“) podporujú činnosti zamerané na boj proti pirátstvu, obchodovaniu s drogami, nelegálnemu rybolovu alebo vypúšťaniu toxického odpadu v spolupráci so službami, ako sú Frontex, EMSA alebo satelitné stredisko dozoru nad pozemnými hranicami EÚ, a prispievajú k bezpečnostným aplikáciám, pokiaľ ide o dozor nad vonkajšími námornými hranicami EÚ.

4.14. EHSV žiada Komisiu, aby okamžite preskúmala otázku kybernetickej bezpečnosti v námornej doprave a stanovila konkrétne opatrenia na ochranu CISE, pričom by zohľadnila, že je nevyhnutné zabezpečiť obzvlášť účinnú horizontálnu koordináciu príslušných orgánov.

5. **Špecifické problémy**

5.1. EHSV vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila svoje úsilie v oblasti výskumu, vývoja a inovácií s cieľom vyriešiť zložité technické aspekty, ako sú interoperabilita a štruktúra aplikácií, systémov a služieb, pokiaľ ide napríklad o rozdiely v kvalite údajov medzi jednotlivými programami a mechanizmami, ktoré majú zásadný vplyv na riadne uplatňovanie CISE a jeho spoľahlivosť ([17]).

([16]) COM(2014) 451 final, s. 5.
([17]) COM(2014) 451 final.

5.2. EHSV sa domnieva, že vytvorenie spoločného prostredia na výmenu informácií pre námornú oblasť prinesie EÚ príležitosti v oblasti zamestnanosti a inovačnej podnikateľskej činnosti, najmä pokiaľ ide o informačné a komunikačné technológie (IKT). Nabáda preto Komisiu, aby tento dôležitý aspekt návrhu zdôraznila.

5.3. EHSV vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila svoje úsilie o prekonanie kultúrnych prekážok, ktoré bránia výmene a šíreniu informácií, a domnieva sa, že na vytvorenie dôvery a podporu mentality dbajúcej na výmenu informácií v záujme informovanosti (*care to share to be aware*) v rámci jednotlivých sektorov a medzi nimi nestačí vydať nezáväznú príručku s odporúčaniami najlepších postupov týkajúcimi sa uplatňovania CISE.

5.4. Existujúce medzisektorové rozdiely v integrácii námorného dozoru vedú k výraznému nesúladu v úsilí vynakladanom na ich prepojenie s CISE. Napríklad niektoré krajiny pristúpili k zjednodušeniu informačných systémov určených na tento dozor, zatiaľ čo iné tak neurobili. Niektoré podnikli energické opatrenia na zabezpečenie elektronickej spolupráce medzi sektormi na ich území, zatiaľ čo iné majú sektorové informačné mechanizmy, ktoré sú aj naďalej uzavreté.

5.5. EHSV víta iniciatívy Komisie, ktorých cieľom je vypracovať normy na vytvorenie spoločného modelu údajov, konkrétne zoznam pojmov, významov, určovanie názvov, formáty údajov a vzťahy medzi údajmi, ktorý bude slúžiť ako nástroj na prenos údajov medzi informačnými systémami námorného dozoru, najmä medzi civilnými a vojenskými systémami.

5.6. EHSV teší pokrok dosiahnutý vo vytváraní vnútroštátnych kontaktných miest, ktoré predstavujú centrálne vnútroštátne platformy na výmenu informácií na účely podávania správ a výmenu údajov súvisiacich s loďami a sú prepojené s jednotným systémom Únie na výmenu informácií v námornej oblasti, ako aj s inými systémami. Osvedčené postupy v tejto oblasti, ktoré zdôraznila Európska hospodárska komisia Organizácie Spojených národov (EHK OSN) a jej odporúčanie č. 33, ktoré sa týka uľahčenia obchodu a dopravy, sú tiež užitočným východiskovým bodom pre CISE.

5.7. EHSV sa domnieva, že sa treba zaoberať vážnym problémom, akým je závislosť informačných platforiem od ich príslušných poskytovateľov, čo komplikuje ich interoperabilitu do takej miery, že približne 85 % informačných systémov námorného dozoru využívaných v členských štátoch je založených na osobitnej infraštruktúre a nebolo štandardizovaných, takže zostávajú závislé od tých istých poskytovateľov v prípade ich prípadnej aktualizácie alebo úpravy.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Stratégia na ochranu a presadzovanie práv duševného vlastníctva v tretích krajinách (oznámenie)“

[COM(2014) 389 final]

(2015/C 230/17)

Spravodajca: Jacques LEMERCIER

Komisia sa 16. júla 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru – Obchod, rast a duševné vlastníctvo – stratégia na ochranu a presadzovanie práv duševného vlastníctva v tretích krajinách“

COM(2014) 389 final.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. novembra 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) prijal 127 hlasmi za, pričom žiadny člen nehlasoval proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1. EHSV podporuje oznámenie zamerané na zlepšenie ochrany a presadzovania práv duševného vlastníctva v tretích krajinách.

1.2. EHSV podporuje tento krok Komisie najmä v kontexte jej boja proti falšovaniu v tretích krajinách, ktorý považuje za prioritný.

1.3. EHSV sa domnieva, že nový prístup týkajúci sa tretích krajín je vyvážený, pokiaľ ide o zachovanie európskej pomoci a sankcie v prípade preukázaného podvodu.

1.4. EHSV pripomína, že miestne obyvateľstvo nesmie v žiadnom prípade trpieť prípadným znížením niektorých finančných príspevkov z EÚ.

1.5. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné lepšie informovať európsku občiansku spoločnosť, ako aj občiansku spoločnosť tretích krajín o dôsledkoch spojených s nedodržiavaním práv duševného vlastníctva a zvýšiť jej záujem o túto problematiku. Odvetvie luxusného tovaru nie je jediným odvetvím postihnutým falšovaním. Falšovanie sa týka rôznych odvetví, ako je automobilový priemysel, letectvo, lieky, prípravky na ochranu rastlín, hygienický tovar, ako aj výrobkov každodennej spotreby, ako sú napríklad hračky a elektrické zariadenia.

1.6. EHSV je presvedčený, že popri medzinárodných dohodách o ochrane práv duševného vlastníctva je podpísanie dvojstranných obchodných dohôd spojených s technickou pomocou pre tretie krajiny najlepším prostriedkom na ochranu záujmov rôznych strán.

1.7. EHSV podporuje zásadu „sledujte tok peňazí“, ktorú zaviedla Komisia pre práva duševného vlastníctva na úrovni EÚ, ale zamýšľa sa nad jej skutočnou účinnosťou, okrem toho, že ide o príklad dobrovoľného postupu hlavných sprostredkovateľov pôsobiacich v celom hodnotovom reťazci internetového hospodárstva.

1.8. EHSV sa domnieva, že Komisia, ktorej sa nepodarilo ani informovať verejnosť, ani zvýšiť jej záujem, pokiaľ ide o význam dodržiavania práv duševného vlastníctva, musí podniknúť nové kroky na to, aby túto situáciu napravila.

2. **Hlavné body oznámenia Komisie**

2.1. Cieľom tohto oznámenia je upraviť stratégiu, ktorú Európska komisia začala v roku 2004, a navrhnúť novú stratégiu na ochranu a presadzovanie práv duševného vlastníctva v tretích krajinách. Komisia sa domnieva, že za posledných desať rokov došlo nielen k významným technologickým zmenám, ale zmenili sa aj výzvy a riziká, ktorým musia európske podniky v súvislosti s duševným vlastníctvom čeliť, ako aj postoj spoločnosti k právam duševného vlastníctva. V tomto texte navrhuje presnejšie a účinnejšie riešenia týkajúce sa ochrany práv duševného vlastníctva v tretích krajinách a boja proti falšovaniu.

2.2. **Vážne zistenie: zneužívanie duševného vlastníctva brzdí rast**

2.2.1. Odvetvia s vysokým podielom duševného vlastníctva predstavujú približne 39 % HDP EÚ, čo znamená 4,7 bilióna EUR ročne, a až 35 % všetkých pracovných miest, priamych aj nepriamych.

2.2.2. Podľa niektorých odhadov, ktoré uviedla Komisia, EÚ stráca približne 8 miliárd EUR HDP ročne v dôsledku falšovania a pirátstva. Celosvetové náklady by mohli do roka 2015 dosiahnuť až 1,3 bilióna EUR.

2.2.3. Keďže podiel krajín BRICS ([1]) na svetovom obchode sa zvýšil z 8 % v roku 2000 na 18,2 % v roku 2010 a odhaduje sa, že rozvojové krajiny budú do roka 2030 tvoriť takmer 60 % globálneho HDP, hrozí, že falšovanie, pirátstvo, krádež a iné formy zneužitia duševného vlastníctva sa budú rozvíjať.

2.2.4. Internet je nesmierne dôležitý pre mnoho odvetví a odhaduje sa, že internetové hospodárstvo vytvorilo viac ako 20 % nárast HDP v krajinách G8 od roku 2006 do roku 2011. Avšak rozkvet digitálnych technológií poškodzuje práva duševného vlastníctva do takej miery, aká tu ešte nebola, a odhaduje sa, že hodnota falšovaného a pirátskeho tovaru v roku 2008 dosiahla 2 % svetového obchodu.

2.2.5. Porušovanie práv duševného vlastníctva sa týka nielen kultúrneho digitálneho tovaru, ale aj fyzického tovaru, s ktorým sa čoraz viac obchoduje na platformách elektronického obchodu.

2.3. **Preto je potrebné vytvoriť skutočnú „infraštruktúru“ duševného vlastníctva.**

2.3.1. V mnohých tretích krajinách prebehli významné regulačné reformy v oblasti duševného vlastníctva v nadväznosti na dohodu WTO o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS). Úsiliu o ich presadenie však bráni nedostatok politickej vôle, nedostatočná odborná príprava zodpovedných miestnych úradníkov, príliš dlhé súdne konania a príliš slabé sankcie zo strany súdov. Okrem toho skutočnosť, že internet na rozdiel od zákonov duševného vlastníctva nemá hranice, sťažuje tvorbu včasných a vyvážených politík a nastoľuje otázku zodpovedností sprostredkovateľov, ako sú napríklad poskytovatelia internetových služieb, ktorí poskytujú hosting stránkam porušujúcim práva duševného vlastníctva, najmä ak majú sídlo v tretích krajinách, ktoré nemajú vhodné právne predpisy a/ani nie sú ochotné konať.

2.3.2. Pokiaľ ide o osobitnú otázku prístupu k cenovo dostupným, bezpečným a účinným liekom, EÚ vedie politiky, ktorých cieľom je podporiť obchodovanie tak s inovačnými, ako aj generickými liekmi. Jedným z jej cieľov je boj proti obchodu s nepravými a falšovanými liekmi, ktoré môžu byť pre pacientov nebezpečné.

2.3.3. V oznámení sa pripomína, že EÚ disponuje širokou škálou „nástrojov“ na boj proti týmto javom, ktorých účinnosť pričasto závisí od ochoty tretích krajín dodržiavať tieto práva.

2.4. **Zlepšiť komunikáciu so zainteresovanými stranami**

2.4.1. Treba poznamenať, že dodržiavanie základných práv a „slobôd internetu“ viedlo k zamietnutiu návrhu obchodnej dohody o boji proti falšovaniu (ACTA) v Európe, návrhu zákona „Stop Online Piracy Act“ (SOPA) proti online pirátstvu a návrhu zákona „PROTECT IP Act“ (PIPA) na ochranu duševného vlastníctva v USA. Tieto neúspechy dokazujú, že je ťažké zosúladiť dodržiavanie práv duševného vlastníctva s verejnou mienkou. Niektoré sféry európskej verejnej mienky teda nepovažujú falšovanie a pirátstvo za zločin ani nepoznajú hospodárske dôsledky spojené s porušovaním týchto práv.

Je teda potrebné lepšie vysvetliť ciele EÚ a dosah porušovania práv duševného vlastníctva v tretích krajinách, ako aj úsilie EÚ zabezpečiť presadzovanie práv duševného vlastníctva v týchto krajinách, aby sa vytvorilo priaznivé prostredie pre ochranu práv vynálezcov.

2.5. **Poskytovanie lepších údajov**

2.5.1. Určité údaje, ako je napríklad rozsah a dôsledky porušovania práv duševného vlastníctva, sa stále ťažko získavajú.

([1]) Brazília, Rusko, India, Čína a Južná Afrika.

2.5.2. Zriadenie *Európskeho strediska pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva* je významný čin: stredisko poskytuje údaje o dodržiavaní práv duševného vlastníctva v krajinách, ktoré nie sú členmi EÚ, s cieľom stanoviť priority a informovať zainteresované strany.

2.6. **Harmonizácia európskych právnych predpisov na zabezpečenie väčšieho vplyvu v tretích krajinách**

Harmonizované právne predpisy EÚ v oblasti práv duševného vlastníctva môžu uľahčiť rokovania s tretími stranami, pretože predstavujú jasný základ rokovacej pozície EÚ.

2.7. **Posilnenie spolupráce v rámci EÚ**

Mal by sa preskúmať priestor na ďalšie zlepšenie spolupráce medzi Komisiou a členskými štátmi (napríklad v oblasti výmeny informácií), pričom by sa napríklad vychádzalo z partnerstva vytvoreného medzi Komisiou, členskými štátmi a podnikmi s cieľom zaviesť stratégiu pre prístup na trh, a tým by sa efektívnejšie využili zdroje.

2.8. **Zlepšenie ochrany a presadzovania práv duševného vlastníctva v tretích krajinách**

Ako sa uvádza v hodnotiacej štúdii z roku 2010, Komisia aktívne prispela k presadzovaniu práv duševného vlastníctva na multilaterálnej úrovni najmä prostredníctvom Rady WTO pre TRIPS, avšak podarilo sa jej dosiahnuť iba obmedzené výsledky hlavne z dôvodu opozície zo strany tretích krajín.

2.9. **Urovnávanie sporov a iné prostriedky**

2.9.1. Postupy WTO na urovnávanie sporov sa môžu použiť aj v prípadoch porušenia Dohody TRIPS.

2.9.2. V prípade krajín, ktoré sústavne porušujú medzinárodné záväzky v oblasti duševného vlastníctva, Komisia môže zvážiť obmedzenie ich účasti alebo financovania v rámci osobitných programoch technickej pomoci financovaných zo zdrojov Európskej únie.

2.9.3. S cieľom zabezpečiť lepší dialóg a mať k dispozícii odborné poznatky v danej krajine majú viaceré členské štáty „radcov pre túto oblasť“ ([2]) v rámci ich zastúpení v kľúčových krajinách, aby mohli poskytovať pomoc držiteľom práv z EÚ v tretích krajinách.

2.10. **Určiť geografické priority**

Každé dva roky bude EÚ aktualizovať zoznam prioritných krajín, v ktorých sa nedodržiavajú práva duševného vlastníctva.

3. **Najdôležitejšie zistenia**

3.1. Posledná štúdia *Európskeho strediska pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva* a *Európskeho patentového úradu* sa zaoberá odvetviami využívajúcimi práva duševného vlastníctva v EÚ. Hodnotí ich prínos k hospodárskym výsledkom a obchodu na úrovni EÚ a analyzuje situáciu na úrovni členských štátov v období od roku 2008 do roku 2010.

3.2. V tomto období predstavovali odvetvia využívajúce práva duševného vlastníctva najväčšiu časť obchodu EÚ s ostatným svetom a vytvorili obchodný prebytok. Tovar s vysokým podielom duševného vlastníctva tvorí 88 % dovozu EÚ a 90 % vývozu. Odvetvia s vysokým podielom duševného vlastníctva skutočne pozitívne vplývajú na obchodné postavenie Únie.

3.3. Podľa štúdie odvetvia s vysokým podielom duševného vlastníctva predstavujú priamo 26 % celkového počtu pracovných miest v EÚ, to znamená asi 56 miliónov priamych pracovných miest a 20 miliónov nepriamych pracovných miest. Celkovo každé tretie pracovné miesto v EÚ súvisí s odvetviami s vysokým podielom duševného vlastníctva.

3.4. Mal by sa zmerať hospodársky a sociálny vplyv nedodržiavania práv duševného vlastníctva v členských štátoch EÚ a tretích krajinách. Túto potrebu odôvodňujú hospodárske a sociálne problémy, ktorými Európska únia prechádza v súčasnosti.

([2]) Radcovia pre oblasť duševného vlastníctva.

3.5. **Niektoré odvetvia sú naďalej veľmi citlivé. Jedným z nich je prístup k liekom.**

3.5.1. EHSV upozorňuje na osobitný prípad povinných licencií v rámci medzinárodného obchodu. Licencie sú definované v článku 31 dohody TRIPS a predstavujú mechanizmus, ktorý umožňuje používať predmet patentu bez súhlasu držiteľa práva, napríklad na účely verejného zdravia.

3.5.2. Majiteľ patentu má väčšinou právo osobne využívať chránený vynález alebo povoliť jeho využívanie inej osobe. Z opodstatnených dôvodov všeobecného záujmu však národné orgány verejnej správy môžu povoliť využívanie patentu treťou osobou bez súhlasu majiteľa.

3.5.3. Tento nástroj sa môže uplatniť v tretej krajine, ktorá podpísala dohodu TRIPS, ako aj v členských štátoch, ak sú molekuly, ktoré môžu zlepšiť verejné zdravie, uvedené na trh za neprimerane vysokú cenu podnikmi so sídlom v tretej krajine.

4. **Pripomienky EHSV**

4.1. EHSV podporuje oznámenie zamerané na zlepšenie ochrany a presadzovania práv duševného vlastníctva v tretích krajinách.

4.2. EHSV víta najmä nový prístup týkajúci sa tretích krajín, ktorý je vyvážený, pokiaľ ide o zachovanie európskej pomoci a sankcie v prípade nedodržiavania práv duševného vlastníctva.

4.3. EHSV pripomína, že miestne obyvateľstvo nesmie v žiadnom prípade trpieť prípadným znížením niektorých finančných príspevkov z EÚ.

4.4. EHSV podporuje vyhlásenie z marca 2014, v ktorom Európska rada pripomenula, že duševné vlastníctvo je kľúčovou hnacou silou pre rast a inovácie.

4.5. EHSV teda podporuje Komisiu v jej boji proti falšovaniu, ktorý považuje za prioritný.

4.6. EHSV pripomína, že odvetvia luxusného tovaru nie sú jediným postihnutým odvetvím (oblečenie, parfumy, kožená galantéria). Falšovanie mechanických súčiastok pre automobilový priemysel, prípravkov na ochranu rastlín často s veľmi nebezpečným zložením, produktov bežnej spotreby na telesnú hygienu sa nebezpečne rozvíja a má okamžité následky na zdravie a bezpečnosť.

4.7. EHSV pripomína, že 90 % vývozu EÚ realizujú odvetvia s vysokým podielom práv duševného vlastníctva. Dôsledky pre hospodárstvo a zamestnanosť zďaleka nie sú zanedbateľné.

4.8. EHSV berie na vedomie nové opatrenia na boj proti tomuto obchádzaniu medzinárodného obchodného práva.

4.9. EHSV súhlasí so zásadou systematických pravidelných kontrol, ktoré by umožnili identifikovať takéto podniky alebo štáty zodpovedné za takéto správanie.

4.10. EHSV je priaznivo naklonený primeraným opatreniam voči porušovateľom, ktorí zjavne nie sú veľmi ochotní dodržiavať pravidlá.

4.11. EHSV je teda priaznivo naklonený všetkým politikám, ktoré sú prioritne zamerané na porušovateľov konajúcich v tzv. komerčnom rozsahu s cieľom zbaviť ich príjmov získaných z nelegálneho obchodovania, ktoré v plnej miere porušuje práva duševného vlastníctva a má deštruktívne dôsledky pre rast, inovácie a zamestnanosť.

4.12. EHSV v tejto súvislosti vyjadruje želanie, aby sa čo najpresnejšie vymedzil pojem „komerčný rozsah“ s cieľom predísť príliš obmedzenému dosahu navrhovaných sankcií alebo značnej multiplikácii termínov vykonávania.

4.13. EHSV zdôrazňuje význam dobrej spolupráce s členskými štátmi. Pripomína najmä, že členské štáty vykonali isté opatrenia zamerané na ochranu a presadzovanie práv duševného vlastníctva v tretích krajinách.

4.14. EHSV sa domnieva, že Komisia zlyhala, pokiaľ ide o informovanie verejnosti a zvýšenie jej záujmu v súvislosti s dodržiavaním práv duševného vlastníctva, a vyzýva ju, aby podnikla nové kroky na to, aby túto situáciu napravila.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o dovoze poľnohospodárskych výrobkov pochádzajúcich z Turecka do Únie (kodifikované znenie)“

COM(2014) 586 final – 2014/0272 (COD)

(2015/C 230/18)

Európsky parlament sa 20. októbra 2014 rozhodol podľa článku 207 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o dovoze poľnohospodárskych výrobkov pochádzajúcich z Turecka do Únie (kodifikované znenie)

COM(2014) 586 final – 2014/0272 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je plne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra) rozhodol 144 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 2 sa hlasovania zdržali, zaujať k predloženému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa pozastavujú niektoré koncesie týkajúce sa dovozu poľnohospodárskych výrobkov pochádzajúcich z Turecka do Únie“ (kodifikované znenie)

COM(2014) 593 final – 2014/0275 (COD)

(2015/C 230/19)

Európsky parlament sa 20. októbra 2014 rozhodol podľa článku 207 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

‘Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa pozastavujú niektoré koncesie týkajúce sa dovozu poľnohospodárskych výrobkov pochádzajúcich z Turecka do Únie (kodifikované znenie)’

COM(2014) 593 final – 2014/0275 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je plne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 145 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 5 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predloženému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o otvorení a stanovení správy určitých colných kvót Únie pre hovädzie mäso vysokej kvality a bravčové mäso, hydinové mäso, pšenicu a súraž a otruby, vedľajšie mlynárske výrobky a iné zvyšky (kodifikované znenie)“

[COM(2014) 594 final – 2014/0276 (COD)]

(2015/C 230/20)

Európsky parlament sa 20. októbra 2014 rozhodol podľa článku 207 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o otvorení a stanovení správy určitých colných kvót Únie pre hovädzie mäso vysokej kvality a bravčové mäso, hydinové mäso, pšenicu a súraž a otruby, vedľajšie mlynárske výrobky a iné zvyšky (kodifikované znenie)“

COM(2014) 594 final – 2014/0276 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je plne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 150 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 6 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predloženému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje viacročný plán pre populácie tresky škvrnitej, sleďa atlantického a šproty severnej v Baltskom mori a pre rybolov využívajúci tieto populácie a ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 2187/2005 a zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1098/2007

[COM(2014) 614 final – 2014/0285 COD]

(2015/C 230/21)

Európsky parlament (20. októbra 2014) a Rada (27. októbra 2014) sa rozhodli podľa článku 43 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje viacročný plán pre populácie tresky škvrnitej, sleďa atlantického a šproty severnej v Baltskom mori a pre rybolov využívajúci tieto populácie a ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 2187/2005 a zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1098/2007“

COM(2014) 614 final – 2014/0285 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je plne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 152 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predloženému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochranných opatreniach ustanovených v Dohode medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Islandskou republikou (kodifikované znenie)“

COM(2014) 308 final – 2014/0160 (COD)

(2015/C 230/22)

Európsky parlament sa 15. septembra 2014 rozhodol podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochranných opatreniach ustanovených v Dohode medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Islandskou republikou (kodifikované znenie)“

COM(2014) 308 final – 2014/0160 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je plne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 157 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predloženému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na vývozy (kodifikované znenie)“

COM(2014) 322 final – 2014/0167 (COD)

(2015/C 230/23)

Európsky parlament sa 15. septembra 2014 rozhodol podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na vývozy (kodifikované znenie)“

COM(2014) 322 final – 2014/0167 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 147 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na dovozy (kodifikované znenie)“

COM(2014) 321 final – 2014/0166 (COD)

(2015/C 230/24)

Európsky parlament sa 15. septembra 2014 rozhodol podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na dovozy (kodifikované znenie)“

COM(2014) 321 final – 2014/0166 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 150 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 5 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na dovozy z určitých tretích krajín (prepracované znenie)“

COM(2014) 323 final – 2014/0168 (COD)

(2015/C 230/25)

Európsky parlament (15. septembra 2014) a Rada (8. októbra 2014) sa rozhodli podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na dovozy z určitých tretích krajín (prepracované znenie)“

COM(2014) 323 final – 2014/0168 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 145 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na dovozy textilných výrobkov z určitých tretích krajín, na ktoré sa nevzťahujú bilaterálne dohody, protokoly a iné dojednania alebo iné osobitné dovozné predpisy Únie“ (prepracované znenie)

COM(2014) 345 final – 2014/0177 (COD)

(2015/C 230/26)

Rada sa 8. októbra 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách na dovozy textilných výrobkov z určitých tretích krajín, na ktoré sa nevzťahujú bilaterálne dohody, protokoly a iné dojednania alebo iné osobitné dovozné predpisy Únie (prepracované znenie)“

COM(2014) 345 final – 2014/0177 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 151 hlasmi za, pričom 2 hlasovali proti a 5 členov sa hlasovania zdržalo, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady stanovujúceho postupy Únie v oblasti spoločnej obchodnej politiky s cieľom zaistenia uplatňovania práv Únie podľa pravidiel medzinárodného obchodu, najmä tých, ktoré boli vytvorené pod záštitou Svetovej obchodnej organizácie (kodifikované znenie)“

COM(2014) 341 final – 2014/0174 (COD)

(2015/C 230/27)

Európsky parlament sa 15. septembra 2014 rozhodol podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady stanovujúceho postupy Únie v oblasti spoločnej obchodnej politiky s cieľom zaistenia uplatňovania práv Únie podľa pravidiel medzinárodného obchodu, najmä tých, ktoré boli vytvorené pod záštitou Svetovej obchodnej organizácie (kodifikované znenie)“

COM(2014) 341 final – 2014/0174 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 150 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 1 sa hlasovania zdržal, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach, ktoré môže prijať Únia na základe správy prijatej orgánom na urovnávanie sporov WTO, ktorá sa týka antidumpingových a antidotačných opatrení (kodifikované znenie)“

COM(2014) 317 final – 2014/0163 (COD)

(2015/C 230/28)

Európsky parlament sa 20. októbra 2014 rozhodol podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach, ktoré môže prijať Únia na základe správy prijatej orgánom na urovnávanie sporov WTO, ktorá sa týka antidumpingových a antidotačných opatrení (kodifikované znenie)“

COM(2014) 317 final – 2014/0163 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 148 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 6 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o niektorých postupoch na uplatňovanie Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Čiernohorskou republikou na strane druhej (kodifikácia)“

COM(2014) 374 final – 2014/0190 (COD)

(2015/C 230/29)

Európsky parlament sa 20. októbra 2014 rozhodol podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o niektorých postupoch na uplatňovanie Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Čiernohorskou republikou na strane druhej (kodifikácia)“

COM(2014) 374 final – 2014/0190 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 152 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 6 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochrane pred subvencovanými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej Únie (kodifikované znenie)“

COM(2014) 660 final – 2014/0305 (COD)

(2015/C 230/30)

Európsky parlament sa 12. novembra 2014 rozhodol podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochrane pred subvencovanými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej Únie (kodifikované znenie)“

COM(2014) 660 final – 2014/0305 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 503. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2014 (schôdza z 10. decembra 2014) rozhodol 154 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 5 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 10. decembra 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK